PİPO SERİSİ
polisiye

bay perşembe

G. K. Chesterton

BAY PERŞEMBE

Labirent Yayınevi
Pipo Dizisi - 21

Eserin orijinal adı:
The Man Who Was Thursday
Bay Perşembe
G. K. Chesterton

ISBN 978-605-5055-03-5
Sertifika No: 26373
Birinci Basım Kasım 2013

Genel Yayın Yönetmeni: Hüseyin Çukur
Editör: Seda Çıngay, Onur Koçyiğit
Çeviri: Feyza Göçer
Son Okuma: Nilüfer Ünver
Kapak ve İç Tasarım: Yener Yentek

Labirent Basın
Yayın Dağıtım Pazarlama
Osmanağa Mah.
Arayıcıbaşı Sok. No: 29-31/8
İletişim: 0549 430 50 89

twitter.com/LabirentYayin
facebook.com/labirentyayinlari
bilgi@labirentyayinlari.com
www.labirentyayinlari.com

Baskı:
Özal Matbaası
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/39
Topkapı-İstanbul / TÜRKİYE
0212 565 25 99
Matbaa Sertifika No: 12024

G. K. CHESTERTON

BAY PERŞEMBE

İÇİNDEKİLER

Saffron Park'ta İki Şair 10

Gabriel Syme'nin Sırrı 21

Yeni Bir Perşembe 30

Bir Dedektifin Hikâyesi 41

Korku Şöleni 51

İfşa 60

Profesör De Worms'un Akıl Almaz Hareketi 68

Profesör Açıklıyor 77

Gözlüklü Adam 89

Düello 104

Suçlular Polisi Kovalıyor 119

Anarşi İçindeki Dünya 128

Başkanın Peşinde 144

Altı Filozof 156

İthamcı 168

Edmund Clerihew Bentley

Zihinlerde bir bulut vardı, feryat figandı hava,

Evet, ruhumuzda bezgin bir bulut salınıyordu;
çocuklardık o zaman bir arada.

Bilim açıklarmıştı kıymetsizliğini, sanatsa
hayrandı çürümeye;

Dünya yaşlıydı, ermişti nihayete: Ama sen ve ben,
boğulmuştuk neşeye.

Etrafımızda kadim sıralarıyla kötürüm günahlar,

Şehvet yitirmişti kahkahasını, korkunsa yoktu artık
utanması.

Gayesiz kasavetimizi aydınlatan Whistler'ın ak kilidi gibi

Erkekler kendi bembeyaz sorguçlarını gururla sergiledi.

Hayat güçten düşen bir sinekti, ölümse bir arı, can
yakıyor iğnesi.

Sen ve ben gençken dünya gerçekten çok ama çok
eskimişti.

Nezih günahlar bile çarpıtılmış, ağza bile alınamayacak
şekillere bürünmüştü.

Erkekler şereften hicap duyardı ama biz utanmazdık.

Utanmak zayıflıktı, üstelik budalalık. O yüzden değildi
çöküşümüz, o yüzden değildi.

O kapkara Baal gökleri mühürlediğinde, tek bir ilahi bile
okumadık ona.

Çocuktuk daha, kumdan kalelerimiz de bizim kadar mukavemetsizdi,

Acımasız denize mani olmak için yüksek olsa da duvarları.

Rengârenk bir kalabalıktaki budala çocuklardık, şıngır şıngırdı her şey, tutmuyordu birbirini.

Bütün kilise çanları suskunken, çın çın öterdi bizim çanlarımız.

Ufacık bayraklarımızı gönderlere çekmiş kaleyi savunurken yalnız da değildik ha!

O buluttaki devler, kalemizi yeryüzünden havalandırmak için ter döktüler.

Bulduğumuz kitabı buldum yeniden, hissediyorum o saati Hings'in

Balık biçimli Paumanok'un uzaklarından haykırdığı, daha saf şeyler için.

Ve Yeşil Karanfil soldu, büzüldü; tıpkı yangınların geçtiği ormanlar gibi.

Dünyanın dört bucağının rüzgârlarıyla kükredi on milyon çimen yaprağı;

Ya da yağmurda patlayıveren kuş cıvıltıları gibi tatlı, makul ve ani bir şarkı söyledi.

Tusitala'nın gerçekleri konuşunca sildi zevkin acılarını.

Evet, kasvetli havadaki kuş şarkısı gibi sakin, berrak ve bir o kadar aniydi,

Dunedin seslendi Samoa'ya ve döndü karanlık aydınlığa.

Ama çok gençtik, Tanrı'nın acı büyüleri bozmasını bekledik,

Derken geldi Tanrı ve muteber cumhuriyet, tepeden tırnağa silahlarla:

Sarsılırken görmüştük Mansoul şehrini, içimiz ferahlayarak.

Görmeyenler ne talihli, ne var ki inandılar, çünkü kördüler.

İşte bu, o eski korkuların, hatta o boşaltılmış cehennemlerin hikâyesi.

Ve senden başka kimse anlayamaz anlatılanın gerçeğini,

Nasıl devasa utanç tanrılarının insana diz çöktürüp onu ezebileceğini.

Yıldızların nasıl heybetli iblisler sakladığını, ama bir tabancanın hepsinin hakkından geldiğini.

Ardından koşulmayacak kadar yalın, ama katlanılamayacak kadar dehşetli şüpheleri.

Ah, senden başka kim anlar?

Kim anlar senden başka?

Bizi gecenin koynunda ilerleten şüpheleri, bir yandan boyuna konuşarak

Ve gün doğarken sokaklar üstüne, tıpkı zihinleri aydınlattığı gibi.

Tanrı'nın verdiği huzurla, ikimizin arasında gerçekler dile getirilebilir artık;

Evet, başını dışarı uzatan filizde güç vardır ama yaşlanmak da güzeldir.

Sonunda müşterek şeyler bulduk ve evlilik, bir de itikat.

Artık ben güvenle yazabilirim ve okuyabilirsin sen de güvenle.

BÖLÜM I

SAFFRON PARK'IN İKİ ŞAİRİ

Saffron Park banliyösü, Londra'nın günbatımı tarafında, bir günbatımı bulutu kadar kırmızı ve darmadağınık uzanırdı. Baştan sona parlak tuğladan inşa edilmişti; silueti gerçekdışı, peyzaj tasarımıysa çılgıncaydı. Mimarisini bazen Elizabeth, bazen Kraliçe Anne tarzı olarak adlandıran, besbelli iki hükümdarın birbirinden farksız olduğu izlenimine sahip, sanattan nasibini pek alamamış, cüretkâr bir müteahhidin feveranının eseriydi. Hiçbir zaman tanımlanabilir tarzda bir sanat sergilememişti ama bir çeşit hakkaniyetle bir sanatçı kolonisi olarak tarif edilebilirdi. Öte yandan, entelektüel bir merkez olma iddiaları bir parça müphem olsa da, hoş bir mekân olma iddiaları su götürmezdi. Tuhaf görünümlü kırmızı evlere ilk defa bakan bir yabancı, onlara yerleşebilecek insanların nasıl da alışılmadık endamlı olması gerektiğini düşünmeden yapamazdı. Üstelik o insanlarla karşılaştığında bu açıdan hayal kırıklığına uğramazdı. Mekân sadece hoş değildi; yabancı, onu bir göz boyamadan ziyade bir hayal olarak kabul etmeyi başarırsa, mükemmeldi. Orada yaşayanlar "sanatçı" olmasalar bile, hepsinde sanatsal bir taraf vardı. Şuradaki uzun, kestane rengi saçlı ve edepsiz yüzlü genç adam, o genç adam aslında bir şair değildi ama kendisi kesinlikle bir şiirdi; şuradaki savruk beyaz sakallı ve savruk beyaz şapkalı yaşlı beyefendi, o muhterem şarlatan, gerçekten bir filozof değildi ama en azından başkaları için felsefe kaynağıydı. Şuradaki kel, yumurta kafalı ve çıplak, kuş boyunlu bilim adamı görünüşlü beyefendinin, takındığı bilimci havasına aslında hakkı yoktu. Biyolojide herhangi yeni bir şey keşfetmemişti ama kendisinden daha benzersiz hangi biyolojik yaratığı keşfedebilirdi ki

zaten? İşte bu yüzden, sırf bu yüzden, tüm mekâna hakkı verilerek bakılmalıydı. Orası sanatçılar için bir atölye değil, naif ama bitmiş bir sanat eseri gibi düşünülmeliydi. Mekânın toplumsal ortamına adım atan bir insan, kendisini henüz yazılmış bir komediye adım atmış gibi hissederdi.

Bu çekici gerçekdışılık, abartılı çatıların günbatımı sonrasının kızılığı karşısında kopkoyu kaldığı ve tüm meczup köyün sürüklenen bir bulut gibi göründüğü gece karanlığında, mahallenin üstüne daha bir ağırlıkla çökerdi. Üstelik bu, küçük bahçelerin genellikle aydınlatıldığı ve Çin fenerlerinin bodur ağaçların içinde tıpkı yabani ve devasa meyveler gibi parıldadığı, çok sayıdaki yerel şenlik gecelerinde daha da geçerliydi. Ve muhitte hâlâ hayal meyal hatırlanan, kestane rengi saçlı şairin kahramanı olduğu belirli bir akşamda da en kuvvetli halindeydi. Bu, şairin kahramanı olduğu tek gece değildi kesinlikle. Bazı gecelerde arka bahçesinin yanından geçenler, onun yüksek, ders verir gibi çıkan sesinin erkeklere ve özellikle de kadınlara ahkâm kestiğini duyabilirdi. Aslında kadınların bu gibi durumlardaki tavırları mekânın çelişkilerinden biriydi. Çoğu, özgürlüğüne kavuşmuş diye müphem bir tanımlamayla nitelendirilen türden kadınlardı ve erkek üstünlüğüne karşı bir hayli itiraz ileri sürerlerdi. Yine de bu modern kadınlar, bir adama hiçbir sıradan kadının bahşetmeyeceği haddinden fazla iltifatı her zaman bahşeder, yani onu konuşurken dinlerlerdi. Ve Bay Lucian Gregory, şu kırmızı saçlı şair, sonunda sadece gülüp geçecek olsanız da gerçekten (bir anlamda) dinlemeye değer bir adamdı. Sanatın kuralsızlığına ve kuralsızlık sanatına dair eski cafcaflı lafları, en azından anlık bir keyif verecek iddialı, edepsiz bir yenilikle sunardı. Tabiri caizse son damlasına kadar kullandığı görünüşünün insanı çarpan acayipliği de bir dereceye kadar ona yardımcı olurdu. Ortadan ayrılmış koyu kırmızı saçı kelimenin tam anlamıyla bir kadınınki gibiydi ve Raphael öncesi dönemin resmindeki bakirenin donuk bukleleri misali kıvrılırdı. Ancak bu neredeyse azizi andıran ovalin içinden birdenbire, çenesini bir tür *cockney*[1] kibri ifadesiyle ileri çıkmış olan geniş ve kaba yüzü fırlardı. Bu

1 Londra'nın doğusunda (St. Mary-le-Bow Kilisesi'nin çanlarının duyulduğu yerlerde) doğmuş insanları niteler. Coğrafi ve kültürel olarak özellikle Londra'nın doğu yakasındaki işçi sınıfı için kullanılır. (ç.n.)

bileşim, nevrotik ahalinin sinirlerini aynı anda hem gıdıklar, hem de gererdi. Şair kutsala edilmiş bir küfrün yürüyen haliydi sanki. Melek ve maymunun bir karışımı.

O mekânda bu akşam, başka hiçbir şey için hatırlanmayacak olsa bile, tuhaf günbatımından dolayı hatırlanacaktır. Dünyanın sonu gelmişe benziyordu. Gökyüzü, son derece canlı ve elle tutulabilir kuş tüyleriyle kaplanmış gibi görünüyordu. Tek söyleyebileceğiniz göklerin tüylerle dolu olduğu olurdu, neredeyse yüzü süpüren tüylerle. Bu tüyler kubbenin büyük kısmı boyunca, içinde morun, leylak renginin ve doğal olmayan bir pembe ya da soluk yeşilin en tuhaf tonlarının dokunuşları olan bir grilikteydi. Ama batıya doğru tamamı tarif edilemez bir hale bürünüyordu; saydam ve tutkulu. En sonunda kıpkızıl sorguçları, güneşi görülemeyecek kadar güzel bir şeymişçesine örtüyordu. Bütün doku, vahşi bir mahremiyet dışında hiçbir şey ifade etmeyecek kadar yere yakındı. Gökyüzü başlı başına bir esrar gibi görünüyor, yerel yurtseverliğin ruhu olan o görkemli basitliği dile getiriyordu. Gökyüzünün kendisi önemsizdi sanki.

Diyorum ki, akşamı sırf o insanı ezen gökyüzünden dolayı hatırlıyor olabilecek semt sakinleri vardır. Saffron Park'ın ikinci şairinin ilk defa ortaya çıkışı nedeniyle hatırlıyor olabilecek başkaları da vardır. Bu kızıl saçlı devrimci, uzun süre boyunca bir rakibi olmadan hüküm sürmüştü. O günbatımı gecesindedir ki, yalnızlığı aniden sona erdi. Kendisini Gabriel Syme adıyla tanıtan yeni şair, kumral, sivri sakallı, donuk, sarı saçlı, pek uysal görünümlü bir faniydi. Ama göründüğü kadar silik olmadığı yönünde bir izlenim oluşmuştu. Sahneye çıkışını, şiir sanatının niteliğinin bütünü hakkında yerleşik şairden, Gregory'den, farklı düşüncede olduğunu dile getirerek belli etti. Dedi ki: Kendisi, yani Syme, bir kural şairiydi, bir düzen şairi; dahası bir saygınlık şairiydi. Dolayısıyla tüm Saffron Parklılar ona, sanki o anda o imkânsız gökyüzünden düşmüş gibi baktılar.

Aslında Bay Lucian Gregory, yani anarşist şair, iki olayı birbirine bağladı.

"Elbette öyledir," dedi aceleci, lirik tavrıyla, "elbette öyledir ki, böylesi bir bulutlar ve nemrut renkler gecesinde böylesi bir haberci,

saygıdeğer bir şair olarak yeryüzünde arz-ı endam edebilir. Bir kural şairi olduğunuzu söylüyorsunuz; bense kendi kendinizle çeliştiğinizi söylüyorum. Ne var ki, bu bahçede ortaya çıktığınız gecede, kuyrukluyıldızlar ve depremler olmamasına hayret ediyorum."

Mütevazı mavi gözlü, soluk, sivri sakallı adam bu yaylım ateşine sakin, teslimiyetçi bir ağırbaşlılıkla göğüs gerdi. Topluluğun üçüncü üyesi, kardeşinin kızıl saçının örgülerine sahip ama onların altında daha müşfik bir yüzü olan Gregory'nin kız kardeşi Rosamond, genellikle ailenin kâhinine bahşettiği türden bir takdir ve kınama karışımıyla güldü.

Gregory güler yüzlü, azametli hitabetini sürdürdü.

"Bir sanatçıyla bir anarşist birbirinden farksızdır," diye haykırdı. "Sözcükleri her yere çekebilirsiniz. Bir anarşist, bir sanatçıdır. Bomba atan adam bir sanatçıdır, çünkü büyük bir âhı her şeye yeğ tutar. Alevlenen ışığın ani parlayışının, mükemmel bir patlama gümbürtüsünün, birkaç eciş bücüş polisin mutlak sıradanlıktaki gövdelerinden çok daha paha biçilmez olduğunu anlayabilir. Bir sanatçı bütün hükümetleri hiçe sayar, bütün gelenekleri yürürlükten kaldırır. Şair sadece düzensizlikten hazzeder. Öyle olmasaydı, dünyadaki en şairane konu metro olurdu."

"Öyledir zaten," dedi Bay Syme.

"Zırva!" dedi, bir başkası paradoksa teşebbüs ettiğinde son derece mantıklı olan Gregory. "Neden trenlerdeki tüm memurlar ve demiryolu işçileri pek üzgün ve yorgun görünür? Size söyleyeyim. Trenin doğru gittiğini bildikleri için. Gitmek için bilet aldıkları yer her neresiyse, o yere varacaklarını bildikleri için. Sloane Meydanı'nı geçtikten sonra bir sonraki istasyonun Victoria olması gerektiğini ve Victoria dışında bir yer olamayacağını bildikleri için. Ah, nasıl çılgınca mest olurlar! Ah, gözleri nasıl yıldızlar gibi parlar ve ruhları yeniden cennette olur, bir sonraki istasyon esrarlı bir şekilde Baker Caddesi olsa!"

"Şairane olmayan sizsiniz," diye yanıt verdi şair Syme. "Memurlar hakkında söylediklerniz doğruysa, şiiriniz kadar hayal gücünden yoksunlar demektir. Nadir, şaşılası olan hedefi tutturmaktır; bariz, apaçık olan onu ıskalamaktır. Tek bir delişmen oku olan adamın uzaktaki bir kuşa isabet ettirmesini destansı buluruz. Tek bir

delişmen lokomotifi olan adamın uzaktaki bir istasyona isabet ettirmesi de destansı değil midir? Kaos sıkıcıdır, çünkü kaosta tren gerçekten de her yere gidebilir, Baker Caddesi'ne ya da Bağdat'a. Ama insanoğlu bir sihirbazdır ve tüm sihri şundadır ki, Victoria der ve işte! Victoria'dır. Yok, sırf şiir ve nesir olan kitaplarınızı alın; bırakın ben gurur gözyaşları içinde bir zaman çizelgesi okuyayım. İnsanoğlunun yenilgilerini abideleştiren Byron'ınızı alın; bana onun zaferlerini abideleştiren Bradshaw'u verin. Size söylüyorum, bana Bradshaw'u verin!"

Gregory alaycı bir şekilde, "gitmeniz mi gerekiyor?" diye sordu.

"Size söylüyorum," diye devam etti Syme tıtkuyla, "ne zaman bir tren görsem, onun işgal taburlarını yarıp geçtiğini ve insanoğlunun kaosa karşı bir savaş kazandığını hissediyorum. Birinin Sloane Meydanı'ndan ayrıldığında Victoria'ya varması gerektiğini küçümseyerek söylüyorsunuz. Ben de insanın bunun yerine değişik bir şey yapabileceğini söylüyorum ve ne zaman gerçekten oraya varsam, kılpayı kurtulmuşum hissine kapılıyorum. Ve biletçinin 'Victoria' sözcüğünü haykırdığını duyduğumda, bu boş bir sözcük olmuyor. Benim için fethi duyuran habercinin haykırışı demek. Orası benim için gerçekten de 'Victoria,' Adem'in zaferi."

Gregory okkalı, kızıl kafasını ağır ve üzgün bir gülümseyişle salladı.

"Ve bu durumda bile," dedi, "biz şairler şu soruyu sorarız: 'Peki şimdi orada eriştiğiniz Victoria nedir?' Victoria'nın cennet olduğunu düşünüyorsunuz. Biz cennetin zaten Victoria gibi olması gerektiğini biliyoruz. Evet, şair cennetin sokaklarında bile hoşnutsuz olacaktır. Şair, her zaman isyan halindedir."

"İşte gene aynı şey," dedi Syme sinirli sinirli, "isyan halinde olmanın nesi şairanedir? Aynı şekilde deniz tutmasının da şairane olduğunu söyleyebilirsiniz. Hasta olmak bir isyandır. Hem hasta, hem de isyankâr olmak bazı umutsuz durumlarda en faydalısı olabilir ama neden şairane olduklarını anlıyorsam ne olayım! Başkaldırı, özünde mide bulandırıcıdır. Sırf kusmuktur."

Bu nahoş kelime karşısında kızın yüzünden yıldırım hızıyla bir buruşma geçti ama Syme ona aldırmayacak kadar ateşliydi.

"Doğru işleyen şeyler," diye haykırdı, "işte onlar şairanedir!

Sindirimimiz, mesela, kutsal ve sessiz bir şekilde doğru işleyen; işte bütün şiirin kaynağı odur. Evet, en şairane konu, çiçeklerden daha şairane, yıldızlardan daha şairane... Dünyadaki en şairane konu hasta olmamaktır."

"Gerçekten de," dedi Gregory kendini beğenmiş bir tavırla, "seçtiğiniz örnekler..."

"Affınıza sığınarak," dedi Syme ters ters, "gelenekleri yürürlükten kaldırdığımızı unutmuşum."

Gregory'nin alnında ilk defa kırmızı bir leke belirdi.

"Herhalde benden," dedi, "bu çimenlerin üzerinde toplumu ayaklandırmamı beklemiyorsunuz?"

Syme dosdoğru onun gözlerinin içine baktı ve tatlılıkla gülümsedi.

"Hayır, beklemiyorum," dedi, "ama anarşizm hususunda ciddi olsaydınız, yapacağınız tam da bu olurdu sanıyorum."

Gregory'nin iri, parlak gözleri aniden kızgın bir aslanınkiler gibi kırpıştı, insan neredeyse onun kızıl yelesinin kabardığını hayal edebilirdi.

"Öyleyse sizin düşünceniz," dedi tehlikeli bir ses tonuyla, "benim anarşizm hususunda ciddi olmadığım mıdır?"

"Efendim?" dedi Syme.

"Anarşizm hususunda ciddi değil miyim?" diye bağırdı, yumrukları sıkılmış Gregory.

"Sevgili dostum!" dedi Syme ve tembelce uzaklaştı.

Şaşkınlıkla ama ilginç bir keyifle Rosamond Gregory'nin hâlâ ona eşlik ettiğini gördü.

"Bay Syme," dedi kız, "siz ve kardeşim gibi konuşan insanlar genellikle kastettiklerini mi söyler? Şu anda söylediklerinizi gerçekten kast ediyor musunuz?"

Syme gülümsedi.

"Ya siz?" diye sordu.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu kız ciddi bakışlarla.

"Sevgili Bayan Gregory," dedi Syme nazikçe, "samimiyetin ve samimiyetsizliğin pek çok türü vardır. Tuz için 'teşekkür ederim'

dediğinizde, söylediğinizi mi kastediyorsunuz? Hayır. 'Dünya yuvarlak' dediğinizde, söylediğinizi mi kastediyorsunuz? Hayır. Gerçek bu ama onu kastetmiyorsunuz. Şimdi, bazen kardeşiniz gibi bir adam gerçekten de söylemek istediği bir şey keşfedebilir. Keşfettiği şey belki gerçeğin yarısıdır, dörtte biri, onda biridir; ama konuşan kişi söylemek istediğinden daha fazlasını söyler, sırf onu ifade etme baskısından ötürü."

Kız, ona dümdüz bir çizgi halindeki kaşlarının altından bakıyordu. Yüzü ciddi ve içtendi; üzerine en hoppa kadının bile özünde var olan o akıl almaz sorumluluğun, dünya kadar yaşlı anaç bekçiliğin gölgesi çökmüştü.

"Öyleyse, o gerçekten de bir anarşist mi?" diye sordu.

"Sadece bahsettiğim manada," diye yanıtladı Syme. "Ya da öylesini tercih ederseniz, manasızlıkta."

Kız, kalın kaşlarını bir araya getirdi ve ansızın şöyle dedi:

"Gerçekten kullanmayacaktır, değil mi? Bombaları ya da ona benzer şeyleri..."

Syme, narin ve bir parça züppe endamı için çok okkalı görünen bir kahkaha tufanına kapıldı.

"Yüce Tanrım, hayır!" dedi, "bu isimsiz bir şekilde yapılmalı."

Ve bunun üzerine kızın ağzının kenarları da bir gülümseyişe yol verdi ve eşzamanlı bir memnuniyetle Gregory'nin abes ve emniyette oluşunu düşündü.

Syme onunla birlikte bahçenin köşesindeki bir sıraya doğru aylakça yürüdü ve düşüncelerini yağdırmaya devam etti. Çünkü içten bir adamdı ve sığ, küçük dağları ben yarattım havalarına karşın özünde alçakgönüllü biriydi. Ve her zaman, alçakgönüllü bir adam çok fazla konuşur. Kibirli bir adam kendisini bunu yapmayacak kadar sıkı kontrol eder. Syme konuşmayı sürdürerek şiddetle ve abartıyla saygınlığı savundu. Tertiplilik ve adab-ı muaşereti tutkuyla övdü. Bütün bu süre boyunca etrafında bir leylak kokusu vardı. Uzak bir sokakta bir laternanın çalınaya başladığını belli belirsiz duydu; ona öyle geldi ki söylediği hamasi sözler, dünyanın altından veya ötesinden gelen ufacık bir ezgiyle ritim tutuyordu.

Birkaç dakika gibi görünen bir süre boyunca, kızın kızıl saçlarına

ve hoşnut yüzüne gözlerini dikerek onlara doğru konuştu. Ama sonra böyle bir mekânda grupların karışması gerektiğini hissedip ayağa kalktı ve bahçenin boş olduğunu şaşkınlıkla keşfetti. Herkes uzun zaman önce gitmişti; o da acele bir özürle ayrıldı. Kafasının içinde, sonradan açıklamayı başaramadığı bir şampanya etkisiyle çıkmıştı oradan. Bundan sonra yaşanacak çılgınca olaylarda bu kızın herhangi bir rolü olmayacaktı; Syme, hikâyesi sona erene kadar onu bir daha görmedi. Ama yine de anlaşılmaz bir şekilde, daha sonraki çılgın maceralarının tamamı boyunca kız, müzikteki bir motif gibi tekrar tekrar aklına geldi ve olağanüstü saçlarının ihtişamı, gecenin o kasvetli, kötü çizilmiş goblenlerinde kızıl bir iplik gibi yayıldı. Çünkü daha sonra yaşananlar o kadar olağandışıydı ki, rahatlıkla bir düş olabilirdi.

Syme, yıldız ışığıyla aydınlanmış sokağa çıktığında bir an için sokağın bomboş olduğunu sandı. Sonra tuhaf bir şekilde, sessizliğin cansızların değil, bir canlının sessizliği olduğunun farkına vardı. Bahçenin hemen dışında, ışıltısı arkasındaki çitin üzerinden dışarı doğru sarkan ağacın dallarını yaldızla kaplayan bir sokak lambası vardı. Lamba direğinin yaklaşık bir adım ötesinde neredeyse direğin kendisi kadar kaskatı ve hareketsiz bir şekil duruyordu. Silindir şapka ve uzun redingot siyahtı; keskin gölgedeki yüz de neredeyse o kadar koyuydu. Sadece ışığın vurduğu şehvetli, kıpkırmızı bir saç perçemiyle duruştaki saldırganca hava onun şair Gregory olduğunu ilan ediyordu. Yüzünde, elinde kılıcıyla hasmını bekleyen maskeli bir haydudunkine benzer bir ifade vardı.

Gregory'nin verdiği tereddütlü sayılabilecek selamı, Syme epey resmi bir tavırla iade eti.

"Sizi bekliyordum," dedi Gregory. "Kısa bir sohbet yapabilir miyiz?"

"Tabii. Ne hakkında?" diye sordu Syme zayıf bir merak taşıyan bir tonla.

Gregory bastonuyla önce lamba direğinin, sonra da ağacın sağına soluna vurdu.

"*Bunun* hakkında ve *bunun*," diye bağırdı. "Düzen ve anarşi hakkında. İşte sizin kıymetli düzeniniz, şu cılız demir lamba; çirkin ve bereketsiz. Ve işte anarşi; bereketli, canlı, kendi kendini çoğaltıyor.

İşte anarşi; yeşil ve altın içinde görkemli."

"Hepsi aynı," diye yanıtladı Syme sabırla. "Ancak şu anda sadece ağacı lambanın ışığında görüyorsunuz. Lambayı ağacın ışığında ne zaman göreceğinizi merak ediyorum." Sonra bir duraklamanın ardından dedi ki: "Sorabilir miyim acaba, burada, karanlıkta beklemenizin sebebi sadece ufak atışmamızı sürdürmek mi?"

"Hayır," diye haykırdı Gregory, bütün sokak boyunca çınlayan bir sesle. "Burada atışmamızı sürdürmek için değil, aksine onu sonsuza dek noktalamak için bekliyorum."

Tekrar sessizlik çöktü. Syme, her ne kadar hiçbir şey anlamasa da içgüdüsel olarak ciddi bir şeyin beklentisiyle dinledi. Gregory huzur verici bir ses ve hayli büyüleyici bir gülümsemeyle konuşmaya başladı.

"Bay Syme," dedi, "bu akşam son derece dikkate değer bir şey yapmayı başardınız. Bana, daha önce hiçbir insan evladının yapmayı başaramadığı bir şey yaptınız."

"Gerçekten mi?"

"Şimdi hatırladım," diye sürdürdü Gregory dalgınca, "bir başkası da bunu başarmıştı. Southend'de, yanlış hatırlamıyorsam bir buharlı tekne kaptanı da yapmıştı aynı şeyi. Beni sinir ettiniz."

"Çok üzgünüm," diye yanıtladı Syme ciddiyetle.

"Korkarım benim hiddetim ve sizin hakaretiniz, özürle bile silinip yok edilemeyecek derecede aşırı," dedi Gregory gayet sakince. "Hiçbir düello onu yok edemez. Sizi vurup öldürsem de onu yok edemem. Bu hakaretin temizlenmesi için sadece tek bir yol var ve ben de o yolu seçiyorum. Hayatım ve şerefimi feda etmek pahasına da olsa söylediklerinizde haksız olduğunuzu size *ispatlayacağım*."

"Hangi söylediklerimde?"

"Bir anarşist olmak konusunda ciddi olmadığımı söylediniz."

"Ciddi olmanın dereceleri vardır," diye yanıtladı Syme. "Bu anlamda tamamen içten olduğunuzdan hiç şüphe etmedim, yani söylediğinizin kesinlikle söylemeye değer olduğunu düşündüğünüzden, bir paradoksun insanların gözlerini ihmal edilmiş bir hakikate açabileceğini düşündüğünüzden."

Gregory ona gözünü kırpmadan ve acıyla dik dik baktı.

"Yani başka hiçbir anlamda ciddi olmadığımı mı düşünüyorsunuz?" diye sordu. "Beni, ağzından arada sırada gerçekler dökülen bir *flaneur*[2] olarak görüyorsunuz Daha derin, daha ölümcül bir anlamda ciddi olduğumu düşünmüyorsunuz."

Syme bastonunu şiddetle yolun taşlarına vurdu.

"Ciddi mi!" diye haykırdı. "Yüce Tanrım! Bu sokak ciddi mi? Bu yere batası Çin fenerleri ciddi mi? Bütün bu insanlar ciddi mi? İnsanlar buraya geliyor ve bir araba dolusu boş laf ediyor. Belki söylenenlerde bir parça mantık da var ama hayatının arka planında bütün bu konuşmalardan daha ciddi bir şeylere sahip olmayan bir adamın benim gözümde kıymeti yoktur. Bunlardan daha ciddi bir şey gerek, velev ki din ya da sadece içki olsun."

"Pekâlâ," dedi Gregory yüzü kararak, "hem içkiden, hem dinden daha ciddi bir şey göreceksiniz."

Syme, Gregory ağzını tekrar açana kadar her zamanki ılımlı havasıyla bekledi.

"Az önce bir dine sahip olmaktan bahsettiniz. Gerçekten inandığınız bir din olduğu doğru mu?"

"Ah," dedi Syme gözlerinin içi gülerek, "şimdilik hepimiz Katolik'iz."

"Öyleyse, dininizin tanrıları veya azizleri hangileriyse, şimdi size anlatacaklarımı hiçbir âdemoğluna, özellikle de polise anlatmayacağınıza dair onların üstüne yemin etmenizi isteyebilir miyim? Buna yemin eder misiniz? Bu korkunç fedakârlığı üstlenirseniz, asla etmemeniz gereken bir yemini ve asla hayalini görmemeniz gereken bir bilgiyi ruhunuza yüklemeye razı olursanız, karşılığında size söz veririm ki..."

"Karşılığında bana ne söz verirsiniz?" diye sorguladı Syme, diğeri duraklayınca.

"Size son derece ilginç bir akşam sözü veririm."

Syme aniden şapkasını başından çıkardı.

"Teklifiniz," dedi, "geri çevrilemeyecek kadar aptalca. Bir şairin her zaman bir anarşist olduğunu söylüyorsunuz. Buna katılmıyorum ama umuyorum ki en azından bir şair her zaman sportmendir.

2 Fr. Aylak, boş gezen. (ç.n)

Burada ve şu anda bir Hıristiyan olarak yemin etmem ve iyi bir yoldaş, sizin gibi bir sanatçı olarak söz vermem için izin verin bana. Söz konusu her neyse, polise hiçbir şey ihbar etmeyeceğim. Şimdi Colney Hatch[3] adına, nedir bu?"

"Sanırım," dedi Gregory uysalca konuyu değiştirerek, "bir araba çağırmalıyız."

İki uzun ıslık çaldı, bir fayton yol boyunca tıngırdayarak geldi. İkili, sessizlik içinde faytona bindi. Gregory, aradaki kapaktan uzanıp nehrin Chiswick kıyısındaki, pek bilinmeyen bir meyhanenin adresini verdi. Araba tekrar ileri fırladı; içindeki iki düşçü, düşsel beldelerinden ayrıldılar.

3 Londra'da, eskiden akıl hastanesinin bulunduğu bir semt. (c.n)

BÖLÜM II

GABRIEL SYME'IN SIRRI

Araba, dikkat çekici derecede kasvetli ve salaş bir birahanenin önünde dizginleri çekti; Gregory yoldaşını çabucak içeri soktu. Havasız ve loş görünümlü bir bar salonunda, tek ayaklı, lekeli bir tahta masaya oturdular. Mekân o kadar küçük ve karanlıktı ki, çağrılan hizmetli hakkında, cüsseli ve sakallı biri olduğu yönündeki belirsiz ve karanlık izleniminin ötesinde bir fikir edinmek mümkün değildi.

"Ufak bir akşam yemeği alır mısınız?" diye sordu Gregory nazikçe. "Buranın *pate de foie gras*'ı[4] iyi değildir ama av etini öneririm."

Syme, bir latife olduğunu farz ettiği yorumu vurdumduymazlıkla karşıladı. Mizahi çizgiyi kabullenerek, terbiyeli bir aldırmazlıkla dedi ki:

"Ah, bana bir parça mayonezli ıstakoz getirin."

Adam onu tarifsiz bir şekilde şaşırtarak sadece, "Baş üstüne, efendim!" dedi ve belli ki istediğini getirmek için gitti.

"Ne içersiniz?" diye sürdürdü Gregory, aynı lakayt ama yine de özür diler tavırla. "Ben sadece bir *créme de menthe*[5] alacağım, yemek yemiştim. Ama şampanyadan gerçekten de pişman olmazsınız. En azından başlangıç olarak size yarım şişe Pommery önermeme izin verir misiniz?"

"Teşekkür ederim!" dedi şaşkına dönen Syme. "Çok cömertsiniz."

Syme'ın bundan sonra biraz bölük pörçük devam eden sohbet girişimleri nihayet ıstakozun gerçekten de ortaya çıkmasıyla,

4 Fransızların kaz ve ördek ciğerini, ciğere hortum sokup yağlandırarak yaptığı ve bugün birçok ülkede yasaklanmış bir tür ciğer ezmesi. (ç.n)

5 Nane aromalı, tatlı bir alkollü içecek. (ç.n)

yıldırım düşmüş gibi yarıda kesildi. Syme yemeğin tadına baktı ve bir hayli iyi olduğunu keşfetti. Bunun üzerine aniden büyük bir hız ve iştahla yemeye koyuldu.

"Keyfini bu kadar açıkça çıkardığım için beni mazur görün!" dedi Gregory'ye gülümseyerek. "Böyle bir rüya görme şansını çok sık bulmuyorum. Benim için bir kâbusun bir ıstakozla sonuçlanması yeni bir şey. Genellikle tersi olur."

"Uykuda değilsiniz, sizi temin ederim," dedi Gregory. "Aksine varoluşunuzun en hakiki ve canlandırıcı anının eşiğindesiniz. Ah, işte şampanyanız geliyor! Kabul etmeliyim ki, bu mükemmel otelin iç düzenlemeleriyle sade ve gösterişsiz dışı arasında, nasıl desem, ufak bir orantısızlık olabilir. Ama bu tamamen bizim alçakgönüllülüğümüz. Biz yeryüzünde şimdiye kadar yaşamış en alçakgönüllü insanlarız."

"Peki, *biz* kimiz?" diye sordu Syme, şampanya kadehini boşaltarak.

"Son derece basit," diye yanıtladı Gregory. "*Biz*, sizin inanamadığınız türden en ciddi anarşistleriz."

"Ah!" dedi Syme kısaca. "İçkiden iyi anlıyorsunuz."

"Evet, her şeyi ciddiye alırız," diye cevap verdi Gregory.

Sonra bir duraklamanın ardından ekledi:

"Birkaç saniye içinde bu masa kendi etrafında dönmeye başlarsa, bunu şampanyaya yaptığınız akma yüklemeyin. Kendinize haksızlık etmenizi istemem."

"Eh, sarhoş değilsem delirmişim demektir," diye yanıtladı Syme, kusursuz bir sakinlikle, "ama her iki durumda da beyefendi gibi davranabileceğimi umuyorum. Puro içebilir miyim?"

"Elbette!" dedi Gregory, bir puro tabakası çıkararak. "Benimkilerden birini deneyin."

Syme puroyu aldı, yelek cebinden çıkardığı puro makasıyla ucunu kesti, ağzına koyup yavaşça yaktı ve uzun bir duman bulutu koyverdi. Bu merasimi son derece soğukkanlılıkla yapması gayet takdire şayandı, zira o daha neredeyse bunlara girişirken, oturmakta olduğu masa ilk başlarda yavaşça ama sonra çılgın bir ruh çağırma oturumundaymışçasına kendi etrafında dönmeye başlamıştı.

"Aldırış etmemelisiniz," dedi Gregory, "bu bir çeşit vida."

"Kuşkusuz," dedi Syme uysalca, "bir çeşit vida! Ne kadar da basit!"

Biraz sonra, oda boyunca yılansı helezonlar halinde titreşen purosunun dumanı, bir fabrikanın bacasından çıkıyormuş gibi dimdik yukarı gitti. Sonra ikili, masa ve sandalyeleriyle birlikte, sanki toprak onları yutmuş gibi zeminden aşağıya doğru düştüler. Tıngırdayarak bir çeşit uğuldayan bacadan aşağıya doğru ipleri kopmuş bir asansör kadar hızlı ilerlediler ve sert bir sarsıntıyla dibe vardılar. Ama Gregory bir çift kapıyı açıp da kırmızı bir yeraltı ışığı içeri girdiğinde, Syme, ayak ayak üstüne atmış olarak hâlâ purosunu içiyordu ve sarı saçının tek bir teli bile kıpırdamamıştı.

Gregory onu, bitiminde kırmızı ışığın olduğu basık, kemerli bir geçit boyunca yürüttü. Küçük ama ağır, bir demir kapıya tutturulmuş, neredeyse bir şömine kadar büyük, devasa, kızıl bir fenerdi bu. Kapıda bir çeşit kapaklı delik ya da kafes vardı; Gregory kafese beş defa vurdu. Yabancı aksanlı tok bir ses kim o, diye sordu. Gregory buna beklenmedik bir cevap verdi Gregory: "Bay Joseph Chamberlain.[6]" Ağır menteşeler hareket etmeye başladı, besbelli bu bir parolaydı.

Girişin içindeki geçit, çelik bir ağla kaplanmış gibi parıldıyordu. Syme tekrar baktığında, pırıltılı desenin sıkıca istiflenmiş ya da iç içe geçmiş sıra sıra tüfek ve tabancalardan oluştuğunu fark etti.

"Tüm bu formaliteler için beni affetmenizi rica ediyorum," dedi Gregory, "burada kurallara harfiyen uymamız gerekiyor."

"Ah, özür dilemeyin. Kanun ve düzene karşı tutkunuzun farkındayım," diyen Syme, çelik silahlarla kaplı geçide adım attı. Uzun, açık renk saçları ve hayli züppe işi redingotuyla, o ışıl ışıl ölüm bulvarı boyunca yürürken fevkalade naif ve gerçekdışı bir görünüş sergiliyordu.

Benzeri birçok geçitten geçtiler ve sonunda duvarları kavisli, neredeyse bir küre şeklinde ama dizi dizi oturma sıralarıyla bir çeşit akademik amfi görünümü sergileyen, tuhaf, çelik bir odaya çıktılar. Bu odada hiç tüfek ya da tabanca yoktu ama duvarlar boyunca

6 Britanyalı devlet adamı (1836 – 1914). Yayılmacı ve korumacı bir siyaset yürüttü. En önemli görevi Sömürge Bakanlığı'dır. (ç.n)

çok daha şüpheli ve dehşet verici şekiller asılıydı; demir bitkilerin soğanlarına ya da demir kuşların yumurtalarına benzeyen nesneler. Bunlar bombaydı, oda da bizzat bir bombanın içi gibi görünüyordu. Syme purosunun külünü duvarda silkip içeri girdi.

Gregory, kendisini en büyük bombanın altındaki sıraya coşkun bir tavırla bırakarak, "ve artık sevgili Bay Syme," dedi, "artık tamamen biz bizeyiz, yani doğru dürüst konuşabiliriz. Şimdi, insana ait hiçbir kelime sizi neden buraya getirdiğim konusunda size en ufak bir fikir veremez. Bu, o pek nedeni olmayan duygulardan biriydi, hani bir uçurumdan atlamak ya da âşık olmak gibi. Sizin tarif edilemeyecek kadar sinir bozucu bir adam gibi davrandığınızı söylemek yeterli. Tabii hakkınızı yemeyelim, hâlâ öylesiniz. Fiyakanızı söndürme hazzı için yirmi tane gizlilik yeminini bozardım. Bir puroyu yakarkenki tavrınız, bir papaza günah çıkarma sessizliğini ihlal ettirebilir. Pekâlâ, ciddi bir anarşist olmadığıma kesinlikle emin olduğunuzu söylediniz. Bu yer sizde ciddiyet izlenimi bırakıyor mu?"

"Tüm eğlencesinin altında bir kıssadan hisse varmış gibi görünüyor," diye onayladı Syme, "ama size iki soru sorabilir miyim? Bana bilgi vermekten çekinmenize gerek yok, çünkü hatırlayacağınız gibi, hayli akıllıca davranarak benden polise haber vermemem için bir söz kopardınız, kesinlikle tutacağım bir söz. Dolayısıyla sırf merakımdan sorguluyorum. Öncelikle, bütün bunlar ne için? Karşı çıktığınız nedir? Hükümeti mi ortadan kaldırmak istiyorsunuz?"

"Tanrıyı ortadan kaldırmayı!" dedi Gregory gözlerini bir fanatik gibi açarak. "Alaşağı etmek istediğimiz sadece birkaç zorbalık ya da polis kuralı değil. O tür bir anarşizm mevcuttur ama yalnızca Anglikan Kilisesi karşıtlarının bir koludur. Biz daha derinleri kazıyoruz ve sizi daha yukarılara fırlatıyoruz. Basit isyankârların kendilerine dayanak olarak aldığı ahlaksızlık ve erdemin, şeref ve kalleşliğin bütün o keyfi ayrımlarını reddediyoruz. Fransız Devrimi'nin o aptal duygusalları insan haklarından bahsediyorlardı! Doğrulardan olduğu kadar yanlışlardan da nefret ediyoruz. Doğruyu ve yanlışı ortadan kaldırdık."

"Sağı ve solu da," dedi Syme samimi bir hevesle, "umarım onları da ortadan kaldırırsınız. Benim için fazlasıyla sıkıntı vericiler."

"İkinci bir sorudan bahsetmiştiniz," dedi Gregory terslenerek.

"Memnuniyetle," diye sürdürdü Syme. "Mevcut bütün eylemlerinizde ve ortamınızda gizliliğe yönelik bilimsel bir girişim var. Bir dükkânın üzerinde yaşayan bir teyzem vardı ama ilk defa kendi tercihleriyle bir meyhanenin altında yaşayan insanlara rast geliyorum. Ağır bir demir kapınız var. Onu, kendinizi Bay Chamberlain olarak adlandırma alçalmasına boyun eğmeden geçemiyorsunuz. Kendinizi, tabiri caizse mekânı ev gibi olmaktan çok etkileyici kılan çelik aletlerle çevrelemişsiniz. Toprağın bağırsaklarında kendinize barikat kurmak için bu kadar sıkıntıya girdikten sonra, neden bütün sırrınızı Saffron Park'taki her aptal kadınla anarşizm hakkında konuşarak teşhir ettiğinizi sorabilir miyim?"

Gregory gülümsedi.

"Cevap basit," dedi. "Size ciddi bir anarşist olduğumu söylemiştim ve siz bana inanmamıştınız. *Onlar* da bana inanmıyor. Onları bu şeytani odaya getirmediğim sürece de inanmazlar."

Syme düşünceli bir şekilde purosunu içti ve ona ilgiyle baktı. Gregory devam etti.

"Bu konunun geçmişi sizi eğlendirebilir," dedi. "Yeni Anarşistlere katıldığım zaman her türlü saygın sahte kılığı denedim. Bir piskopos gibi giyindim. Anarşist kitapçıklarımızda, *Batıl İnanç Vampiri* ve *Yağmanın Rahipleri*'nde piskoposlarla ilgili her şeyi okudum. Onlar sayesinde, piskoposların acımasız bir sırrı insanoğlundan saklayan tuhaf ve korkunç yaşlı adamlar olduğunu kesinlikle anladım. Yanlış bilgilendirilmişim. Piskopos tozlukları içinde bir salonda ilk ortaya çıkışımda gümbür gümbür bir sesle 'Eğil! Eğil! Etraflıca düşün, küstah insan!' diye bağırdığımda, piskopos olmadığımı bir şekilde keşfettiler. Hemen enselendim. Sonra bir milyoner kılığına girdim. Ama *Kapital*'i o kadar zekice savundum ki, bir budala bile son derece fakir olduğumu görebilirdi. Sonra bir binbaşı olmayı denedim. Ben bir hümanistim ama Nietzsche gibi şiddete hayranlık duyanların durumunu anlamaya yetecek kadar da entelektüel anlayışım olduğunu umuyorum. Tabiatın mağrur, çılgın savaşı, vesaire, bilirsiniz. Bir binbaşı olmaya giriştim. Kılıcını çektim ve biteviye salladım. "Kan!" diye çığlık attım kayıtsızca, şarap isteyen bir adam gibi. Sık sık, 'bırakın güçsüzler yok olsunlar; bu

kanundur' dedim. Eh, görünen o ki binbaşılar böyle yapmazmış. Yine enselendim. Nihayet çaresizlik içinde Avrupa'daki en muhteşem insan olan Merkezi Anarşist Konseyi Başkanı'na gittim."

"Adı nedir?" diye sordu Syme.

"Bunu öğrenemezsiniz," diye cevap verdi Gregory. "Muhteşemliği de buradan gelir. Sezar ve Napolyon, bütün dehalarını adlarını duyurmak için kullandılar ve *adlarını duyurdular*. O, bütün dehasını adını duyurmamak için kullanıyor ve adı duyulmadı. Ama Sezar ve Napolyon'un onun yanında birer çocuk gibi kalacağını anlamak için kendisiyle aynı odada beş dakika geçirmeniz yeterlidir."

Bir anlığına sessiz, hatta solgun göründü, sonra kaldığı yerden devam etti:

"Ama ne zaman bir tavsiyede bulunsa, tavsiyesi bir vecize kadar şaşırtıcı ve İngiltere Bankası kadar iş bitirici olur. Ona dedim ki, 'Hangi sahte kılık beni toplumdan saklar? Piskoposlardan ve binbaşılardan daha saygın ne bulabilirim?' Bana o kocaman ama anlamının çözülmesi imkânsız yüzüyle baktı. 'Güvenli bir sahte kılık istiyorsun, öyle mi? Zararsızlığına kefil olacak bir kıyafet istiyorsun, içinde hiç kimsenin asla bomba aramayacağı bir kıyafet?' Başımı salladım. Aniden o aslanvari sesini yükseltti. 'Eh, öyleyse, bir anarşist gibi giyin, seni budala!' diye öyle bir kükredi ki, oda sarsıldı. 'O zaman hiç kimse tehlikeli bir şey yapacağını düşünmez.' Ve tek bir söz daha söylemeden o geniş sırtını döndü. Öğüdünü tuttum ve buna hiçbir zaman pişman olmadım. O kadınlara sabah akşam kan ve cinayet vaazları verdim. Tanrım! Bebek arabalarını sürmeme bile müsaade edebilirler."

Syme, iri mavi gözlerinde bir parça saygıyla onu seyrederek oturdu.

"Beni tongaya düşürdünüz," dedi. "Gerçekten de zekice bir hile."

Sonra bir duraklamanın ardından ekledi:

"Şu sizin muazzam Başkan'a nasıl sesleniyorsunuz?"

"Ona genellikle Pazar diyoruz," diye yanıtladı Gregory samimiyetle. "Bakın, Merkezi Anarşist Konseyi'nin yedi üyesi vardır, hepsi haftanın günlerinin adlarını taşır. O, Pazar'dır, bazı hayranları nezdinde Kanlı Pazar. Bu konudan bahsetmiş olmanız çok ilginç,

çünkü tabiri caizse çat kapı gelmiş olduğunuz bu gece, tam da toplantılarını bu odada yapan Londra kolumuzun, konseydeki bir boşluğu doldurmak için kendi temsilcisini seçeceği gecedir. Zorlu Perşembe rolünü geçmişte bir süre münasip bir şekilde ve herkesin takdirini kazanarak üstlenmiş olan beyefendi aniden ölüverdi. O nedenle halefini seçmek için bu akşam bir toplantı düzenledik."

Ayağa kalktı ve bir nevi neşe dolu utangaçlıkla odanın içerisinde dolandı.

"Bir şekilde annemmişsiniz gibi hissediyorum, Syme," diye devam etti gelişigüzel tonla. "Mademki kimseye anlatmayacağınıza söz verdiniz, size her sırrımı emanet edebilirmişim gibi geliyor. Hatta size, yaklaşık on dakika içinde bu odaya gelecek olan anarşistlere açık seçik bir şekilde söylemeyeceğim bir sırrımı vereceğim. Şüphesiz ki bir tür seçime gideceğiz ama size gerçekte sonucun belli olduğunu söylememin sakıncası yok." Kısa bir an alçakgönüllülükle yere baktı. "Benim Perşembe olmam hemen hemen kesinleşmiş durumda."

"Sevgili dostum," dedi Syme candan bir şekilde, "sizi kutlarım. Harika bir kariyer!"

Gregory, kendisini hafife alırcasına gülümsedi ve çabuk çabuk konuşarak odanın bir ucundan öbür ucuna yürüdü.

"İşin doğrusu bu masanın üzerinde benim için her şey hazır," dedi, "ve muhtemelen tören de olabileceklerin en kısası olacak."

Syme da masanın karşısına doğru dolandı ve üzerinde incelendiği zaman içinde bir kılıç gizlendiği ortaya çıkan bir baston, kocaman bir *Colt* tabanca, bir sandviç kutusu ve hatırı sayılır bir konyak matarasının durmakta olduğunu fark etti. Masanın yanındaki sandalyeye ağır görünümlü bir harmaniye ya da pelerin atılmıştı.

"Sadece seçim formalitesinin tamamlanmasını beklemem gerekiyor," diye devam etti Gregory şevkle, "sonra bu pelerini ve bastonu kapacağım, diğer nesneleri cebime tıkacağım; bu mağaranın, hâlihazırda beni bekleyen çatananın durduğu nehre açılan bir kapısından dışarıya adım atacağım ve sonra, sonra ah, Perşembe olmanın o çılgınca neşesi!" Sözlerini bitirince ellerini kenetledi.

Her zamanki küstah uyuşukluğu içinde bir kere daha oturmuş olan Syme, alışılmadık bir tereddüt havasıyla ayağa kalktı.

"Neden acaba," diye sordu şüpheyle, "sizin enikonu düzgün, dürüst bir insan olduğunuzu düşünüyorum? Neden sizden kesinlikle hoşlanıyorum, Gregory?" Kısa bir süre duraksadı ve sonra bir çeşit taze merakla ekledi, "tam bir baş belası olduğunuz için mi?"

Tekrar düşünce dolu bir sessizlik oldu, derken Syme bağırdı:

"Pekâlâ, hepsi yerin dibine batsın! Bu, bütün hayatım boyunca düştüğüm en gülünç durum; ben de ona göre hareket edeceğim. Gregory, bu yere gelmeden önce size bir söz verdim. Beni kızgın demirlerle dağlasalar, yine de bu sözü tutarım. Siz de bana, benzer türde ufak bir söz verebilir misiniz? Güvenliğim için?"

"Bir söz mü?" diye sordu Gregory hayretle.

"Evet," dedi Gregory son derece ciddiyetle, "bir söz. Tanrının huzurunda sırrınızı polise anlatmayacağıma yemin ettim. Siz de sırrımı anarşistlere anlatmayacağınıza insanlık adına ya da ne tür bir canavarca şeye inanıyorsanız onun adına, söz verir misiniz?"

"Sırrınızı mı?" diye sordu dik dik bakan Gregory. "Bir sırrınız mı var?"

"Evet," dedi Syme, "bir sırrım var." Sonra bir duraklamanın ardından, "yemin eder misiniz?" diye sordu.

Gregory ona birkaç saniye vakur bir şekilde ters ters baktı ve sonra aksice dedi ki:

"Bana büyü yapmış olmalısınız, çünkü size karşı kızgın bir merak besliyorum. Evet, bana anlatacağınız hiçbir şeyi anarşistlere anlatmayacağıma yemin ederim. Ama acele edin, çünkü birkaç dakika içinde burada olurlar."

Syme yavaşça ayağa kalktı ve uzun beyaz ellerini, uzun gri pantolonunun ceplerine soktu. Bunu henüz yapmıştı ki, dıştaki kafese yapılan beş vuruş, ilk komplocunun gelişini haber verdi.

"Pekâlâ," dedi Syme yavaşça, "size doğruyu söylemek için, amaçsız bir şair kılığına girme hilenize dair bilginin siz veya Başkan'ınızla sınırlı olmadığını açıklamaktan daha kısa bir yol var mı bilmem. Biz de Scotland Yard'da bu üçkâğıttan bir süredir haberdarız."

Gregory dimdik ayağa fırlamaya yeltendi ama olduğu yerde üç defa sallandı.

"Ne dediniz?" diye sordu insani olmayan bir sesle.

"Evet," dedi Syme basitçe, "ben bir polis dedektifiyim. Ama durun, galiba dostlarınızın geldiğini duyuyorum."

Kapı girişinden bir "Bay Joseph Chamberlain" mırıltısı duyuldu. İki defa tekrarlandı, üç defa, sonra otuz defa ve bir Joseph Chamberlainler alayının (görkemli bir düşünce) koridoru ayaklarının altında çiğnediği duyuldu.

BÖLÜM III

YENİ BİR PERŞEMBE

Gregory'nin sersemce şaşkınlığı, yeni yüzlerden biri kapı eşiğinde belirmeye fırsat bulamadan yok olup gitmişti. Gırtlağından vahşi bir canavar homurtusu çıkararak bir sıçrayışta masanın yanına vardı, *Colt* tabancayı yakaladı ve Syme'a nişan aldı. Syme geri çekilmedi ama havaya solgun ve nazik bir el kaldırdı.

"Bu kadar aptal olmayın," dedi, bir vaizin kadınsı ağırbaşlılığıyla. "Buna gerek olmadığını anlamıyor musunuz? Aynı gemide olduğumuzu anlamıyor musunuz? Evet, aynı gemideyiz ve neşe verici bir deniz tutmasına uğramış haldeyiz."

Gregory konuşamıyordu ama ateş de edemiyordu. Soru sorar gibi baktı.

"İkimizin de birbirimizi şah mat yaptığımızı anlamıyor musunuz?" diye haykırdı Syme. "Polise sizin bir anarşist olduğunuzu söyleyemem. Siz de anarşistlere benim bir polis olduğumu söyleyemezsiniz. Tek yapabileceğim, ne olduğunuzu bilerek sizi gözetlemek. Sizin tek yapabileceğiniz de ne olduğumu bilerek beni gözetlemek. Kısacası bu, tek başına yapılacak entelektüel bir düello, benim zekâm sizinkine karşı. Ben, polisin yardımından yoksun bir polisim. Siz, zavallı dostum, anarşi için çok hayati olan o kanun ve düzenin yardımından yoksun bir anarşistsiniz. Aramızda tek fark var, o da sizin lehinize. Siz sorgulayıcı polislerle çevrili değilsiniz, bense sorgulayıcı anarşistlerle çevriliyim. Size ihanet edemem ama kendime ihanet edebilirim. Hadi, hadi! Bekleyin ve kendime ihanet edişimi görün. Bunu son derece hoş bir şekilde yapacağım."

Gregory, karşısındaki bir deniz canavarıymış gibi Syme'a dik dik bakmaya devam ederek tabancayı yavaşça bıraktı.

"Ölümsüzlüğe inanmam," dedi nihayet, "ama bütün bunlardan sonra sözünüzden dönerseniz Tanrı sadece sizin için, içinde sonsuza kadar uluyacağınız bir cehennem yaratacaktır."

"Sözümden dönmeyeceğim," dedi Syme haşince, "siz de öyle. İşte dostlarınız."

Anarşist kitlesi, uyuşuk ve hafifçe bezgin bir yürüyüş temposuyla toplu halde odaya girdi. Ama siyah sakallı ve gözlüklü, ufak tefek, biraz da Bay Tim Healy[7] tipinde bir adam, gruptan ayrılarak elinde kâğıtlarla telaşla öne çıktı.

"Yoldaş Gregory," dedi, "bu adam bir delege sanırım?"

Hazırlıksız yakalanan Gregory yere baktı ve Syme adını mırıldandı ama Syme neredeyse küstahça yanıtladı:

"Kapınızın, delege olmayan birinin burada bulunmasını zorlaştıracak kadar iyi korunduğunu görmek beni memnun etti."

Ancak siyah sakallı ufak tefek adamın kaşları, hâlâ bir şüphe ifadesiyle çatılıydı.

"Hangi kolu temsil ediyorsunuz?" diye sordu sert bir sesle.

"Ben pek kol diye nitelemezdim," dedi Syme gülerek, "hiç değilse bir kök olarak nitelerdim."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Doğrusu," dedi Syme dinginlikle, "gerçek şu ki ben bir Sabataryenim[8]. Pazar'a uygun şekilde itaat edip etmediğinizi görmek için buraya özel olarak gönderildim."

Ufak tefek adam kâğıtlarından birini düşürdü, gruptaki herkesin yüzünden bir korku ürpertisi geçti. Besbelli Pazar isimli korkunç Başkan, böyle kol toplantılarına zaman zaman böyle rastgele elçiler gönderiyordu.

"Pekâlâ, yoldaş," dedi elinde kâğıtlar olan adam bir duraklamadan sonra, "sanırım size toplantıda bir yer versek iyi olur?"

"Bir dost olarak tavsiyemi sorarsanız," dedi Syme haşin bir iyilikseverlikle, "öyle yapsanız iyi olur."

Gregory, tehlikeli diyalogun rakibi için beklenmedik bir güvenle

---

7 İrlandalı milliyetçi bir politikacı. (ç.n)

8 Yahudilik ve Hıristiyanlıkta yedinci günü kutsal kabul edip o gün çalışmayı yasaklayan öğreti taraftarı. (ç.n)

sona erdiğini duyduğunda aniden ayaklandı ve acı verici düşünceler içinde zemini adımlamaya koyuldu. Doğrusu, bir karar verme ıstırabı içindeydi. Syme'ın yaratıcı yüzsüzlüğünün, onu sırf tesadüften ibaret her türlü açmazdan muhtemelen kurtaracağı açıktı. O tür şeylerden bir şey ummak boşaydı. Kendisi Syme'a ihanet edemezdi, kısmen şereften dolayı. Ama kısmen de ona ihanet eder ve bir sebeple onu yok etmekte başarısız olursa, kaçmayı başaran bir Syme, bütün sır saklama yükümlülüklerinden kurtulmuş bir Syme, düpedüz en yakın polis merkezine koşturacak bir Syme olacağı için yapamazdı bunu. Her şeye rağmen, açığa vurulacak olan tek bir gecenin görüşmeleriydi ve bunları tek bir dedektif biliyor olacaktı. O gece planlarıyla ilgili mümkün olduğunca az bilginin açığa çıkmasına uğraşacak, sonra Syme'ın gitmesine izin verip gerisini de şansa bırakacaktı.

Şimdiden sıralara dağılmakta olan anarşist grubunun yanına doğru uzun adımlarla yürüdü.

"Sanırım artık başlamamızın zamanı geldi," dedi, "çatana nehirde bekliyor bile. Yoldaş Buttons'ın başkanlık etmesini öneriyorum."

Bu, ellerin kalkmasıyla onaylanınca, kâğıtlı olan ufak tefek adam başkanlık koltuğuna yerleşti.

"Yoldaşlar," diye başladı bir tabanca atışı kadar tiz bir sesle, "bu akşamki toplantımız, uzun olması gerekmese de önemli. Bu kol her zaman Merkezi Anarşist Konseyi için Perşembeleri seçme onuruna sahip olmuştur. Nice harika Perşembeler seçtik. Geçen haftaya kadar görevi üstlenmiş olan kahraman emekçinin üzücü vefatı için hepimiz yas tutuyoruz. Bildiğiniz üzere kendisi davamıza hatırı sayılır hizmetlerde bulunmuştu. Daha şanslı koşullarda iskeledeki herkesi öldürebilecek olan büyük Brighton dinamit saldırısını düzenlemişti. Yine bildiğiniz üzere, ölümü de hayatı kadar özverili oldu, zira barbarca addettiği ve ineklere karşı zalimlik içerdiğini düşündüğü bir içecek olan sütün yerine geçecek hijyenik bir kireçtaşı ve su karışımına duyduğu inanç yüzünden can verdi. Zalimlik ya da zalimliğe yaklaşan her şey onu daima isyana sürüklerdi. Ancak burada onun erdemlerini alkışlamak için değil, daha güç bir vazife için toplandık. Onun niteliklerini layıkıyla övmek zor, yerine yenilerini koymak daha da zor. Bu akşam yoldaşlar,

buradaki topluluğun arasından Perşembe olacak adamı seçmek sizlere düşüyor. Herhangi bir yoldaş bir isim önerirse oylamaya sunacağım. Hiçbir yoldaş bir isim önermezse, kendi kendime tek söyleyebileceğim, aramızdan ayrılmış olan o sevgili dinamitçinin erdeminin ve masumiyetinin son sırrını bilinmez boşluklara taşıdığı olacaktır."

Bazen kilisede duyulanlara benzeyen, zor işitilir bir alkış şakırtısı oldu. Sonra, belki de oradaki tek gerçek işçi olan, uzun ve muhterem beyaz sakallı, iriyarı yaşlı bir adam hantalca ayağa kalkarak, "Yoldaş Gregory'nin Perşembe seçilmesini teklif ediyorum," dedi ve aynı hantallıkla tekrar oturdu.

"Destek veren var mı?" diye sordu toplantı başkanı.

Kadife ceketli ve sivri sakallı ufak tefek bir adam desteğini belirtti.

"Konuyu oylamaya koymadan önce," dedi toplantı başkanı, "Yoldaş Gregory'yi bir beyanat vermeye davet edeceğim."

Gregory büyük bir alkış tantanası içinde ayağa kalktı. Yüzünde o kadar ölesiye bir solgunluk vardı ki, acayip kızıl saçı tam bir zıtlıkla neredeyse lâl rengi gibi görünüyordu. Ama gülümsüyordu ve tamamen müsterihti. Kararını vermişti, en uygun taktiğini de önünde şeffaf bir yol gibi apaçık görüyordu. En iyisi şansını, dedektifin kafasında anarşist kardeşliğinin gayet ılımlı bir maceradan ibaret olduğu izlenimini uyandıracak yumuşatılmış ve muğlak bir konuşma yaparak denemekti. Edebi yeteneğine, nüanslar ortaya koyma ve mükemmel kelimeler seçme gücüne güveniyordu. Dikkatli olursa, etrafındaki bütün insanlara rağmen, örgüt hakkında sinsice ve incelikle çarpıtılmış bir izlenim yaratmayı başarabileceğini düşünüyordu. Syme bir zamanlar, anarşistlerin bütün o kabadayılıklarına karşın sadece soytarıyı oynadıkları görüşündeydi. Şimdi bu tehlike anında onun gene aynı şekilde düşünmesini sağlayamaz mıydı?

"Yoldaşlar," diye başladı Gregory, alçak ama içe işleyen bir sesle, "size izleyeceğim yolun ne olduğunu anlatmama gerek yok, çünkü siz de aynı yolu izliyorsunuz. İnancımız karalandı, çarpıtıldı, bütünüyle karmaşıklaştırıldı ve saklandı ama asla değiştirilmedi. Anarşizm ve tehlikeleri hakkında konuşanlar, bilgi toplamak için neresi olursa olsun her yere başvurdular, sadece bizim dışımızda,

çeşmenin kaynağı dışında. Anarşistleri üç kuruşluk kitaplardan öğrendiler; anarşistleri tüccarların gazetelerinden öğrendiler. Anarşistleri *Ally Sloper's Half Holiday* ve *Sporting Times*'dan öğrendiler. Anarşistleri hiçbir zaman anarşistlerden öğrenmediler. Avrupa'nın bir ucundan öbürüne üzerimize yağdırılan muazzam iftiraları inkâr etme şansına sahip değiliz. Her daim bizim yürüyen musibetler olduğumuzu duyan adam, cevabımızı asla duymadı. Bu akşam da duymayacağını biliyorum, her ne kadar çatıyı paralamak için yanıp tutuşsam da. Çünkü mazlumların ancak toprağın derinlerinde, en derinlerinde toplanmasına izin veriliyor, tıpkı yeraltı mezarlarında toplanan Hıristiyanlar gibi. Ama akıl almaz bir tesadüf eseri, bu akşam burada bizi bütün hayatı boyunca son derece yanlış anlamış bir adam bulunsaydı, ona şu soruyu sorardım: 'O Hıristiyanlar yeraltı mezarlarında bir araya geldiğinde, yukarıdaki sokaklarda ne tür bir ahlaki şöhretleri vardı? Eğitimli Romalılar birbirlerine onların hunharlıklarına dair nasıl hikâyeler anlatıyorlardı? 'Varsayın ki', derdim ona, 'varsayın ki, sadece tarihin hâlâ akıl almaz o paradoksunu tekrarlıyoruz. Varsayın ki, Hıristiyanlar kadar korkunç görünüyoruz, çünkü aslında onlar kadar zararsızız. Varsayın ki, Hıristiyanlar kadar çılgın görünüyoruz, çünkü aslında onlar kadar yumuşak başlıyız.'"

Açılış cümlesini kutlayan alkışlar yavaş yavaş hafifliyordu, son kelimede de aniden kesildi. Oluşan ani sessizlikte kadife ceketli adam tiz, cızırtılı bir sesle bağırdı:

"Ben yumuşak başlı değilim!"

"Yoldaş Witherspoon, bize," diye sürdürdü Gregory, "yumuşak başlı olmadığını söylüyor. Ah, kendisini ne kadar da az tanıyor! Sözleri gerçekten de abartılı, görünüşü yırtıcı ve hatta sıradan bir beğeni için itici. Sadece benimki kadar derin ve hassas bir dostluğun gözleri onun özünde yatan esaslı yumuşak başlılığın derinlerdeki, kendisinin bile göremeyeceği kadar derinlerdeki temelini sezebilir. Tekrar ediyorum, biz gerçek ilk Hıristiyanlarız, sadece dünyaya çok geç geldik. Kendi halimizdeyiz, onların kendi hallerinde olduğu gibi. Yoldaş Witherspoon'a bir bakın. Alçakgönüllüyüz, onların alçakgönüllü olduğu gibi. Bana bir bakın. Merhametliyiz..."

"Hayır, hayır!" diye bağırdı kadife ceketli Bay Witherspoon.

"Diyorum ki merhametliyiz," diye tekrarladı Gregory kızgınlıkla, "ilk Hıristiyanlar kadar merhametli. Yine de bu, onların insan eti yemekle suçlanmalarına engel olmamıştı. Biz insan eti yemiyoruz..."

"Utanç verici!" diye haykırdı Witherspoon. "Neden olmasın?"

"Yoldaş Witherspoon," dedi Gregory hararetli bir neşeyle, "kimsenin kendisini yememesi yüzünden tasalanıyor." Kahkahalar duyuldu. "Topluluğumuzda, her ne olursa olsun onu içtenlikle seven topluluğumuzda, ki sevgi üzerine kuruluyuz..."

"Hayır, hayır!" dedi Witherspoon, "sevginin canı cehenneme."

"Ki sevgi üzerine kuruluyuz," diye tekrarladı Gregory dişlerini gıcırdatarak, "camia olarak peşinden gideceğimiz ya da ben o camianın temsilcisi olarak seçilirsem, peşinden gideceğim hedefler hususunda hiçbir zorluk olmayacaktır. Bizi katiller ve insan toplumunun düşmanları olarak gösteren iftiralara karşı muhteşem bir biçimde lakayt kalarak, erdemli cesaretimiz ve sessiz, entelektüel baskımızla kardeşlik ve samimiyetin kalıcı ülkülerinin peşinden gideceğiz."

Gregory tekrar yerine oturup eliyle alnını sildi. Sessizlik ani ve sıkıntılıydı ama toplantı başkanı makine gibi hareketlerle ayağa kalktı ve duygusuz bir sesle şöyle dedi:

"Yoldaş Gregory'nin seçilmesine itirazı olan var mı?"

Kurul, şüpheli ve içten içe hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyordu. Yoldaş Witherspoon, oturduğu yerde huzursuzca hareket edip kalın sakalının ardından mırıldanıyordu. Yine de, sırf adet yerini bulsun diye teklif ortaya konacak ve oylama tamamlanacaktı. Ne var ki, tam toplantı başkanı teklif için ağzını açarken Syme ayağa fırladı ve alçak, sakin bir sesle, "evet, Sayın Başkan, ben itiraz ediyorum," dedi.

Hitabette en etkili unsur, sesteki beklenmedik bir değişikliktir. Bay Gabriel Syme besbelli hitabetten anlıyordu. Bu ilk resmi sözleri ılımlı bir tonda ve özlü bir sadelikle söyledi ve bir sonraki kelimesinin mahzende sanki silahlardan biri patlamış gibi çınlamayıp yaylım ateşi yaratmasını sağladı.

"Yoldaşlar!" diye haykırdı, adamların her birinin ödünü koparan bir sesle, "buraya bunun için mi geldik? Böyle konuşulduğunu

duymak için mi yeraltında sıçanlar gibi yaşıyoruz? Bu, Pazar Okulu ziyafetinde çöreklerimizi yerken dinleyebileceğimiz bir konuşma. Bu duvarları silahlara kaplamamız ve şu kapıyı ölümle sürgülememiz, biri gelip de Yoldaş Gregory'nin bize 'İyi olun, o zaman mutlu olursunuz', 'Dürüstlük en üstün ilkedir' ve 'Erdem kendi başına bir ödüldür' dediğini duyar korkusu yüzünden mi? Yoldaş Gregory'nin söylevinde bir papazın keyifle dinlemeyeceği tek bir söz bile yoktu." Doğru, çok doğru sesleri duyuldu. "Ama ben papaz değilim." Yüksek sesli tezahüratlar yankılandı. "Ve bu söylevi keyifle dinlemedim." Yine tezahüratlar yapıldı. "İyi bir papaz olmaya uygun bir adam, azimli, etkili ve etkin bir Perşembe olmaya uygun değildir." Doğru, doğru, dedi yoldaşlar.

"Yoldaş Gregory, son derece özür diler bir havada toplumun düşmanları olmadığımızı anlattı bize. Ama ben diyorum ki, bizler toplumun düşmanlarıyız, hatta toplum için daha da kötüsüyüz. Toplumun düşmanıyız, çünkü toplum insanlığın düşmanıdır, en eski ve en acımasız düşmanı."

"Doğru, doğru."

"Yoldaş Gregory, gene özür dilercesine ifade ederek bizlerin katil olmadığını söyledi size. Buna katılıyorum. Bizler katil değiliz. Cellatız." Tezahüratlar duyuldu.

Syme ayağa kalktığından beri, Gregory şaşkınlıktan aptallaşmış bir yüzle ona gözünü dikmiş oturuyordu. Şimdi duraklama olunca mühürlenmiş dudakları ayrıldı ve aralarından hiç düşünmeden, cansız bir kesinlikle, "Seni baş belası ikiyüzlü!" sözleri döküldü.

Syme, kendi soluk mavi gözleriyle dosdoğru o ürkütücü gözlerin içine bakarak vakarla konuştu:

"Yoldaş Gregory beni ikiyüzlülükle suçluyor. Oysa bütün sözlerimi tuttuğumu ve vazifem dışında bir şey yapmadığımı o da benim kadar iyi biliyor. Lafı evirip çevirmiyorum. Numara yapmıyorum. Cana yakın mizacına karşın Yoldaş Gregory'nin Perşembelik için uygun olmadığını söylüyorum. Uygun olmamasının sebebi cana yakın mizacı zaten. Yüksek Anarşi Konseyi'nin sulu gözlü bir merhametle kirlenmesini istemeyiz." Adam haklı, sesleri duyuldu. "Bu, ne törensel bir nezaket zamanı ne de törensel bir alçakgönüllülük. Yoldaş Gregory'ye, tıpkı Avrupa'nın bütün hükümetlerine karşı

çıkacağım gibi karşı çıkıyorum, çünkü kendisini anarşiye adamış anarşist gururu unuttuğu gibi, alçakgönüllülüğü de unutmuştur." Tezahüratlar yankılandı. "Ben artık bir insan değilim, bir davayım." Yeni tezahüratlar duyuldu. "Yoldaş Gregory'ye, duvardaki şu raftan o tabancayı değil de öbürünü seçeceğim kadar kişisellikten uzak ve sakin bir şekilde karşı çıkıyorum. Gregory ve onun etliye sütlüye karışmayan yöntemlerini konseyde görmektense, aday olarak kendimi öneriyorum..."

Cümlesi sağır edici bir alkış tufanı içinde boğuldu. Tiradı giderek daha tavizsiz bir havaya büründükçe daha tehditkâr bir onay havası takınan yüzler, şimdi heves dolu sırıtışlarla çarpılmış ya da hoşnut haykırışlarla yarılmıştı. Perşembe görevi için aday olmaya hazır olduğunu ilan ettiği anda bir heyecan ve tasdik uğultusu koptu ve zapt edilemez bir hal aldı. Aynı anda Gregory de ağzında köpüklerle ayağa fırlayarak bağırışlara karşı bağırdı.

Gırtlağını yırtacak kadar yüksek perdeden "durun, sizi Allah'ın belası çılgın herifler!" diye haykırdı. "Durun, sizi..."

Ama hâlâ merhametsiz bir gökgürültüsü gümbürtüsüyle konuşan Syme'ın sesi, Gregory'nin bağırışını ve odanın uğultusunu bastırdı.

"Konseye bizi katil olarak niteleyen o iftirayı çürütmek için gitmiyorum, onu hak etmek için gidiyorum." Yüksek ve uzun süreli tezahüratlar koptu. "Bu adamların din düşmanı olduğunu söyleyen rahibe, bu adamların kanun düşmanı olduğunu söyleyen yargıca, bu adamların düzen ve kamu ahlakının düşmanı olduğunu söyleyen şişko parlamentere, onların hepsine cevabım şu: 'Sizler sahte krallarsınız ama gerçek peygamberlersiniz. Sizi yok etmeye ve kehanetlerinizi gerçek kılmaya geldim.'"

Şiddetli yaygara yavaş yavaş dindi ama kesilmeden önce Witherspoon, bütün tüyleri diken diken bir halde ayağa fırlayarak dedi ki:

"Bir değişiklik öneriyor ve göreve Yoldaş Syme'ın atanmasını teklif ediyorum."

"Bütün bunları durdurun diyorum size!" diye haykırdı Gregory çıldırmış ifadeli yüzü ve elleriyle. "Durdurun, hepsini dur..."

Toplantı başkanının sesi, Gregory'nin konuşmasını soğuk bir

vurguyla bıçak gibi kesti.

"Bu değişikliğe destek veren var mı?" dedi.

Arka sırada hüzünlü gözlü, Amerikan tarzı çene sakallı, uzun boylu, yorgun bir adamın yavaşça ayağa kalktığı görüldü. Gregory bir süreden beri feryat ediyordu. Şimdi sesinin vurgusunda bir değişiklik vardı, çığlıkları herhangi bir feryattan daha sarsıcıydı.

Gregory, "bütün bunlara bir son veriyorum!" dedi taş kadar ağır bir sesle. "Bu adam seçilemez. O bir..."

"Evet," dedi Syme hiç kıpırdamadan, "o bir ne?"

Gregory'nin ağzı iki defa hiç ses çıkarmadan açılıp kapandı. Sonra ölü gibi olan yüzünde kan tekrar yavaşça dolaşmaya başladı.

"O bizim işlerimizde son derece tecrübesiz bir adam," deyip pat diye yerine oturdu.

O bunu yapmadan önce Amerikan sakallı, uzun ve sıska adam tekrar ayağa kalkmıştı ve tiz, tekdüze Amerikan aksanıyla tekrarlıyordu:

"Yoldaş Syme'ın seçilmesini desteklemeyi istirham ediyorum."

Toplantı başkanı Bay Buttons mekanik bir çabuklukla, "âdetlere göre önce değişiklik önerisi görüşülecek," dedi. "Konu, Yoldaş Syme'ın..."

Gregory nefes nefese ve hararetle tekrar ayağa fırladı.

"Yoldaşlar," diye bağırdı, "ben deli değilim."

"Tabii, tabii!" dedi Bay Witherspoon.

Gregory, odadakileri bir an için bocalatan ürkütücü bir içtenlikle, "ben deli değilim," diye pekiştirdi, "ama size isterseniz delice olarak nitelendirebileceğiniz bir tavsiyem var. Hayır, buna bir tavsiye demeyeceğim, çünkü size bunun için hiçbir sebep sunamam. Buna bir emir diyeceğim. Bunu delice bir emir olarak nitelendirin ama ona uyun. Dövün ama beni dinleyin! Beni öldürün ama bana itaat edin! Bu adamı seçmeyin."

Gerçek, prangaya vurulmuş olsa bile öyle korkunçtur ki, bir an için Gregory'nin kırılgan ve çılgınca zaferi bir saz misali salındı. Ama Syme'ın buz gibi mavi gözlerine baktığınızda bunu tahmin edemezdiniz. Sadece şöyle konuşmaya başlamıştı ki:

"Yoldaş Gregory emrediyor..."

O anda büyü bozuldu, bir anarşist Gregory'ye bağırdı:

"Sen kimsin? Pazar değilsin." Sonra bir başka anarşist daha sert bir sesle ekledi: "Ve Perşembe de değilsin."

"Yoldaşlar," diye haykırdı Gregory, acı vecdi içinde acının ötesine geçmiş bir şehidin sesiyle, "benden bir zorba olarak mı, yoksa bir köle olarak mı iğrenirsiniz, umurumda değil. Emrimi dinlemeyecekseniz alçalmamı kabul edin. Önünüzde diz çöküyorum. Kendimi ayaklarınıza atıyorum. Size yakarıyorum. Bu adamı seçmeyin."

"Yoldaş Gregory," dedi Başkan acı verici bir duraklamanın ardından, "bu gerçekten de hiç saygın değil."

Olan bitenler sırasında ilk defa, birkaç saniyelik gerçek bir sessizlik oldu. Sonra solgun bir insan enkazı halindeki Gregory tekrar yerine yığıldı. Başkan da aniden yeniden çalışmaya başlayan bir saat parçası gibi tekrarladı:

"Konu, Yoldaş Syme'ın Genel Konsey'deki Perşembe görevine seçilmesidir."

Uğultu bir deniz gibi kabardı, eller bir orman gibi yükseldi. Üç dakika sonra Gizli Polis Servisi'nden Bay Gabriel Syme, Avrupa Anarşistleri Genel Konseyi'ndeki Perşembe görevine seçilmişti.

Odadaki herkes, nehirde bekleyen çatananın, masada bekleyen kılıçlı bastonun ve tabancanın çekiminin farkında gibiydi. Seçim bitip sonuç geri dönülemez olarak mühürlendiği ve Syme, göreve seçildiğini ispatlayan evrakları aldığı anda hepsi ayağa fırladı; ateşli gruplar odanın içinde hareket edip birbirlerine karıştılar. Syme bir şekilde kendisini ona hâlâ buz gibi bir nefret bakışıyla dik dik bakan Gregory ile yüz yüze gelmiş buldu. Birkaç dakika boyunca sessiz kaldılar.

"Siz bir şeytansınız!" dedi Gregory nihayet.

"Ve siz de bir beyefendisiniz," dedi Syme ciddiyetle.

"Beni tuzağa düşürdünüz," diye başladı Gregory tepeden tırnağa titreyerek, "öyle bir tuzağa düşürdünüz ki..."

"Aklınızı başınıza alın," dedi Syme tersçe. "Ona bakarsanız siz beni tuzağa düşürüp nasıl bir şeytanlar meclisine getirdiniz? Ben size ettirmeden önce siz bana yemin ettirdiniz. Muhtemelen ikimiz

de neyin doğru olduğunu düşünüyorsak onu yapıyoruz. Ama neyin doğru olduğuyla ilgili düşüncelerimizde öylesine amansız derecede farklıyız ki, ikimizin arasında hiçbir taviz durumu söz konusu olamaz. Aramızda şeref ve ölüm dışında hiçbir şey mümkün değil." Sonra ağır pelerini omuzlarına attı ve masadaki matarayı aldı.

"Tekne tamamıyla hazır," dedi Bay Buttons acele ettirerek. "Lütfen bu taraftan geliniz."

Tezgâhtarlık yaptığını açığa vuran bir el hareketiyle Syme'ı demirle kaplı, kısa bir geçide yönlendirdi. Hâlâ acı içinde olan Gregory hararetle enselerindeydi. Geçidin sonunda bir kapı vardı, Buttons sert bir hareketle kapıyı açınca, ayışığıyla aydınlanmış nehrin bir tiyatro sahnesini andıran mavi ve gümüş bir resmi aniden gözler önüne serildi. Açıklığın hemen yakınında, tek bir kızıl gözü olan bebek bir ejderhaya benzeyen ışıksız, ufacık bir buharlı tekne duruyordu.

Syme tam güverteye adım atacağı sırada, bön bön bakan Gregory'ye döndü.

"Sözünüzü tuttunuz," dedi kibarca, yüzü gölgeler içindeyken. "Şerefli bir adamsınız. Teşekkür ederim. En ufak ayrıntısına kadar tuttunuz sözünüzü. Başlangıçta bana vaat ettiğiniz özel bir şey vardı, işin sonunda bana onu kesinlikle verdiniz."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye haykırdı altüst olmuş Gregory. "Size ne vaat ettim?"

"Son derece ilginç bir akşam," dedi Syme ve buharlı tekne kayarak uzaklaşırken kılıçlı bastonla askerce bir selam verdi.

BÖLÜM IV

BİR DEDEKTİFİN HİKÂYESİ

Gabriel Syme, yalnızca şair rolü yapan bir dedektif değildi. Aslında, dedektif olmuş bir şairdi. Anarşiye karşı nefreti de samimiydi. Çoğu devrimcinin insanı şaşkına çeviren aptalca davranışları yüzünden hayatının çok erken dönemlerinde fazlasıyla muhafazakâr bir tutuma sürüklenen insanlardandı. Bu tutumunu, herhangi bir itaatkârlık geleneğinden dolayı edinmemişti. Saygıdeğerliği, ani ve kendiliğinden oluşmuştu, isyana karşı bir isyandı. Kaçıklarla dolu bir aileden geliyordu, en yaşlıların en taze fikirleri benimsediği bir aileden. Amcalarından biri ortalıkta daima şapkasız gezerdi; bir diğeri de üzerinde başka hiçbir şey olmadan sadece bir şapkayla dolaşmak için başarısız bir girişimde bulunmuştu. Babası kendisini sanata ve özünü bulmaya adamıştı; annesiyse sadelik ve arınmayı seçmişti. Dolayısıyla çocuk, en körpe çağlarında apsent ve kakao uçları arasındaki hiçbir içecekle tanışmamıştı ki, her ikisine karşı da sağlıklı bir nefret besliyordu. Annesi bir Püriten'i de aşan bir perhizi daha fazla vaaz ettikçe, babası putperestliği de aşan bölgede daha ileriye gidiyordu. Öyle ki, ilki vejetaryenliği dayatmaya başladığında, ikincisi çoktan yamyamlığı savunma noktasına gelmişti.

Bebekliğinden itibaren akla gelebilecek her türden başkaldırıyla kuşatılmış olan Gregory de bir şeylere başkaldırmalıydı. O da geriye kalan tek şey adına başkaldırdı: Sağduyu. Ama damarlarında o fanatiklerin kanı yeterince dolaştığından, sağduyu adına başkaldırışı bile mantıklı sayılamayacak kadar şiddetliydi. Modern kanun tanımazlığa karşı nefreti bir rastlantıyla iyice pekişti. Bir dinamit suikastı anında tesadüfen bir ara sokakta yürüyordu. Bir an için

kör ve sağır olmuştu, sonra duman dağılınca kırılmış pencereleri ve kanayan yüzleri gördü. Ardından hayatına her zamanki gibi devam etti; sakin, efendi, son derece kibar. Ama zihninde bir yerlerde, aklı başında olmayan bir nokta vardı. Anarşistleri, çoğumuzun yaptığı gibi, cehaletle entelektüelliği birleştiren bir avuç hastalıklı adam olarak görmüyordu. Onları, bir Çin işgali gibi muazzam ve acımasız tehlike olarak değerlendiriyordu.

Gazetelere, insanları bu barbarca inkâr seline karşı biteviye uyaran öyküler, şiirler ve şiddet içeren makalelerden oluşan bir sağanak yağdırdı; yazdıklarının hepsi de sonunda çöpü boyladı. Ama düşmanına yaklaşabiliyor gibi görünmüyordu, daha kötüsü ekmek parası kazanmaya da. O, ucuz bir puroyu acı acı içip anarşinin ilerleyişi üzerine kara kara düşünerek Thames'in rıhtımını adımlarken, ortalıkta cebinde bombasıyla dolanan, kendisi kadar vahşi ve yalnız bir anarşist yoktu. Aslına bakarsanız daima hükümetin bir duvara sırtını dayamış halde tek başına ve umutsuzluk içinde dikildiğini hissetmişti. Başka türlüsü olsaydı, buna ilgi gösteremeyecek kadar Don Kişot ruhluydu.

Bir keresinde koyu kızıl bir günbatımının altında rıhtımda yürüyordu. Kızıl nehir kızıl gökyüzünü; ikisi birlikteyse onun öfkesini yansıtıyordu. Gerçekten de gökyüzü o kadar esmer ve nehrin üzerine vuran ışık ona kıyasla o kadar parlaktı ki, su neredeyse aksettirdiği günbatımından daha şiddetli bir alevmiş gibi görünüyor, kelimenin tam anlamıyla, bir yeraltı diyarının geniş mağaraları altında kıvrıla kıvrıla giden bir ateş nehrine benziyordu.

O günlerde Syme'ın üstü başı dökülüyordu. Eski moda, siyah bir silindir şapka takıyor, daha da eski moda, siyah ve hırpani bir pelerine sarınıyordu. Bu birleşim ona Dickens ve Bulwer Lytton'un yarattığı o kötü adamların havasını veriyordu. Ayrıca sarı sakalıyla saçı da çok uzun zaman sonra Saffron Park'ın çimlerinde ortaya çıktığı zamanki o düzgün kesimli, sivri uçlu hallerine göre daha dağınık ve cesurdu. Kenetlenmiş dişlerinin arasında Soho'dan iki peniye alınmış uzun, ince, siyah bir puro duruyordu. Baştan ayağa, kendilerine karşı kutsal bir savaş için ant içtiği anarşistlerin tatmin edici bir örneği gibi görünüyordu. Belki de bu yüzden, rıhtımdaki bir polis memuru onunla konuşarak, "iyi akşamlar," dedi.

İnsanlık için duyduğu hastalıklı korkular yüzünden bunalımda olan Syme, alacakaranlıkta halis bir mavi leke olan duygusuz görevlinin halis vurdumduymazlığı karşısında çarpılmış gibiydi.

"İyi bir akşam mı?" dedi sertçe. "Siz dostlar dünyanın sonunu bile iyi bir akşam diye adlandırırsınız. Şu kanlı kızıl güneşe ve kanlı nehre bakın! Bana sorarsanız, bu kızıllıklar gerçekten dökülmüş, parlayan insan kanı olsaydı, yine de sepetleyebileceğiniz yoksul, zararsız bir berduş aranarak her zamanki kadar metin bir şekilde burada durdurdunuz. Siz polisler yoksullara karşı zalimsiniz ama şu soğukkanlılığınız olmasaydı, zalimliğinizi bile bağışlayabilirdim."

"Soğukkanlıysak," diye yanıtladı polis memuru, "bu organize direnişin sakinliğidir."

"Ha?" dedi Syme dik dik bakarak.

"Savaşın göbeğinde bir asker soğukkanlı olmak zorundadır," diye sürdürdü polis. "Bir ordunun kendisine hâkimiyeti, bir ulusun öfkesidir."

"Ulu Tanrım, vakıf okulları!" dedi Syme. "Laik eğitim mi bu?"

"Hayır," dedi polis memuru üzgünce, "o ayrıcalıklara asla sahip olmadım. Vakıf okulları benim dönemimden sonraydı. Korkarım, aldığım eğitim epey kaba ve eski usuldü."

"Nerede eğitim aldınız?" diye sordu Syme merakla.

"Ah, Harrow'da,[9]" dedi polis.

Yanıltıcı olsa da birçok insanda çok etkili olan o sınıf duygudaşlığı, kendine engel olmasına fırsat kalmadan Syme'ın ağzından dökülüverdi.

"Yüce Tanrım," dedi, "be adam, polis olmamalıydın!"

Polis memuru içini çekti ve başını salladı.

"Biliyorum," dedi ağırbaşlılıkla, "buna layık olmadığımı biliyorum."

"Ama neden polis oldunuz?" diye sordu Syme kaba bir merakla.

"Tam da sizin polise hakaret ettiğiniz sebepten ötürü," diye yanıtladı öbürü. "İnsanlık için korkuları, insan arzularının aşırıya da kaçsalar normal ve affedilebilir olan patlayışları yerine bilimsel

9 · Kuruluşu 13. yüzyıla dayanan ünlü yatılı okul. Yalnızca erkek öğrencileri kabul eder. (c.n.)

zekânın sapkınlıklarına yönelik olanlar için memuriyette özel bir açık kadro olduğunu fark ettim. Sanırım kendimi açıklayabildim."

"Düşüncelerinizi açıkça ifade ettiğinizi söylemek istiyorsanız," dedi Syme, "sanırım yaptınız. Ama kendinizi açıklayabilmeye gelince, bunu hiç yapamadınız. Nasıl olur da sizin gibi bir adam Thames rıhtımında mavi miğfer altında felsefe konuşabilir?"

"Besbelli polis sistemimizdeki en son gelişmeleri duymamışsınız," diye yanıtladı diğeri. "Buna şaşırmadım. Eğitimli sınıfları bu konuda epey karanlıkta bırakıyoruz, çünkü düşmanlarımızın çoğunluğu bu sınıftan. Ama siz tam da doğru düşünce yapısında gözüküyorsunuz. Bence bize katılabilirsiniz."

"Ne yapmak için katılacağım size?" diye sordu Syme.

"Anlatayım," dedi polis memuru yavaşça. "Durum şu: Birimlerimizden birinin şefi, Avrupa'nın en namlı dedektiflerinden biri uzun süredir, bütünüyle entelektüel bir komplonun yakında medeniyetin varlığını tehdit edeceğini düşünüyor. Bilim ve sanat çevrelerinin sessiz sedasızca 'aile ve devlete karşı' bir haçlı seferine gönül bağladıklarına emin. O yüzden özel polis birlikleri kurdu, aynı zamanda filozof olan polislerden oluşan birlikler. Onların görevi, bu komplonun kaynaklarını gözetlemek; sırf suç unsurları açısından değil, aynı zamanda tartıştıkları meseleler açısından da. Ben bir demokratım ve sıradan mertlik ya da erdem hususlarında sıradan adamın değerinin bilincindeyim. Ama aynı zamanda bir sapkınlık avı da olan bir soruşturmada sıradan polis memurlarını kullanmak kesinlikle sakıncalıdır."

Syme'ın gözleri anlayış dolu bir merakla parlıyordu.

"Ne yapıyorsunuz o zaman?" dedi.

"Filozof polisin işi", diye yanıtladı mavili adam, "sıradan dedektifinkinden daha çok cesaret gerektirir ve daha hassastır. Sıradan dedektif hırsızları yakalamak için meyhanelere gider, bizse karamsarları tespit etmek için sanatsal çay partilerine gideriz. Sıradan dedektif, bir suçun işlendiğini bir hesap defterinden ya da bir günlükten çıkarabilir. Bizse, bir sone kitabından suç işleneceğini çıkarırız. İnsanları nihayetinde entelektüel fanatikliğe ve entelektüel suça sürükleyen o korkunç düşüncelerin kaynağının izini sürmemiz gerekir. Hartlepool'daki suikastı önlemek için kılpayı

yetişmiştik ve bu da tamamen bizim Bay Wilkes'in, ki kendisi zeki bir gençtir, sekiz mısralı bir kıtayı baştan sona çözümlemesi sayesindeydi."

"Gerçekten de," diye sordu Syme, "suçla modern aydınlar arasında bu derecede bir bağlantı olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Yeterince demokrat değilsiniz," diye cevap verdi polis memuru, "ama az önce yoksul suçlulara olağan muamelemizin epey zalimce olduğunu söylerken haklıydınız. Bazen mesleğimin sırf cahiller ve umutsuzluğa düşmüşlere karşı sürekli bir mücadele anlamına geldiğini gördüğümde, ondan tiksindiğimi itiraf edeyim. Ama bizim bu yeni hareketimiz tamamen farklı bir konu. Tehlikeli suçluların eğitimsiz insanlardan çıktığına dair züppe İngiliz varsayımını inkâr ediyoruz. Roma imparatorlarını hatırlıyoruz. Rönesans'ın zehir kullanan büyük prenslerini hatırlıyoruz. Biz, tehlikeli suçlunun, eğitimli suçlu olduğunu söylüyoruz. Bugün en tehlikeli suçlunun, tamamen kanun tanımaz olan modern filozof olduğunu söylüyoruz. Onunla kıyaslandığında soyguncular ve çift eşliler özünde ahlâklı insanlardır; kalbim onlarla birlikte. Onlar insanoğlunun temel amaçlarını benimsiyorlar; sadece bu amacın peşinden koşma biçimleri yanlış. Hırsızlar mülkiyete saygı duyar. O mülkün kendi mülkleri haline gelmesini isterler ki, ona daha çok saygı duyabilsinler. Ama filozoflar mülkten, mülk olduğu için hoşlanmıyor; kişisel mülkiyet fikrini yok etmek istiyorlar. Çift eşliler evliliğe saygı duyar, yoksa çift eşliliğin son derece törensel, hatta ayinsel formalitelerine katlanmazlardı. Ama filozoflar evliliği, evlilik olduğu için küçümsüyor. Katiller insan hayatına saygı duyar. Sadece onlara daha değersiz görünen hayatları feda ederek kendileri için daha dolu dolu bir insan hayatı elde etmeyi dilerler. Ama filozoflar hayatın kendisinden nefret ediyor, başka insanlarınkinden olduğu kadar kendilerininkinden de."

Syme ellerini birbirine vurdu.

"Ne kadar da doğru," diye haykırdı. "Bunu çocukluğumdan beri hissediyordum ama sözlü olarak hiç ifade edemedim. Sıradan suçlu kötü bir adamdır ama en azından, bir bakıma, koşullara bağlı olarak iyi bir adamdır. Belirli bir mani, örneğin varlıklı bir amca ortadan kaldırılırsa, o zaman kâinata katlanmaya ve Tanrı'ya

şükretmeye hazır olduğunu söyler. Devrimcidir ama anarşist değildir. Mabedi arıtmayı ister, yok etmeyi değil. Lakin uğursuz filozof bir şeyleri değiştirmeye çalışmaz, bilakis onları ortadan kaldırmaya uğraşır. Evet, modern dünya polisin vazifesinin bütün o gerçekten de baskıcı ve yüz kızartıcı taraflarını barındırıyor, yoksullara eziyet etmek, kısmetsizleri gözetlemek. Daha saygın vazifesini, devletteki nüfuzlu hainleri ve kilisedeki nüfuzlu sapkınları cezalandırmayı bıraktı. Modernler kâfirleri cezalandırmamız gerektiğini söylüyorlar. Benim tek şüphem, başka herhangi birini cezalandırmaya hakkımız olup olmadığı."

"Ama bu saçma!" diye haykırdı polis, onun endamında ve kıyafetinde olan insanlarda pek rastlanmayan bir heyecanla ellerini kenetleyerek, "ama bu kabul edilebilir değil! Ne iş yapıyorsunuz bilmiyorum ama hayatınızı boşa harcıyorsunuz. Anarşiyle savaşan özel ordumuza katılmalısınız, katılacaksınız. Orduları sınırlarımızda. Darbeyi indirmek üzereler. Bir anı bile boşa harcarsanız bizimle çalışma şerefini kaybedebilirsiniz; belki de dünyanın son kahramanlarıyla birlikte ölme şerefini."

"Kaçırılmaması gereken bir fırsat kesinlikle," diye tasdik etti Syme, "ama yine de tam olarak anlamıyorum. Modern dünyanın kanunları hiçe sayan adi adamlar ve çılgın adi eylemlerle dolu olduğunu ben de herkes kadar iyi biliyorum. Ama onların canavar gibi de olsalar genellikle birbirleriyle aynı fikirde olmamak gibi bir meziyetleri vardır. Nasıl olup da tek bir ordu haline geldiklerinden ya da bir tehdit oluşturduklarından bahsedebiliyorsunuz? Bu anarşi de nedir?"

"Bunu sakın Rusya ve İrlanda'daki o tesadüfi dinamit isyanlarıyla karıştırmayın," diye karşılık verdi memur. "Hatalı da olsalar aslında mazlum insanların isyanlarıyla... Bu, bir dış, bir de iç çemberden oluşan geniş bir felsefi eylemdir. Hatta dış çemberi halk, iç çemberi de ruhban sınıfı olarak adlandırabilirsiniz. Ben dış çemberi masum kesim, iç çemberi de üst derecede suçlu kesim olarak adlandırmayı tercih ediyorum. Dış çember taraftarlarının esas çoğunluğu salt anarşistlerdir, yani kanunların ve kuralların insan mutluluğunu yok ettiğine inananlar. İnsanların suçlarının bütün kötücül sonuçlarının, onu suç olarak nitelendiren sistemin eseri

olduğuna inanıyorlar. Suçun cezayı yarattığına değil, cezanın suçu yarattığına inanıyorlar. Yedi kadını baştan çıkarmış bir adamın doğallıkla ve ilkbahar çiçekleri kadar lekesiz yürüyüp gidebileceğine inanıyorlar. Bir adam yankesicilik yaptıysa, kendisini muhteşem derecede iyi hissedeceğine inanıyorlar. Bunları masum kesim olarak adlandırıyorum."

"Ah!" dedi Syme.

"O yüzden bu insanlar doğal olarak 'yaklaşan güzel zamanlardan,' 'gelecekteki cennetten,' 'ahlaksızlığın ve erdemin esaretinden kurtulmuş insanoğlundan,' falan bahsederler. Böylece iç çemberdeki insanlar da, yani saygıdeğer ruhban sınıfı da konuşur. Alkışlayan kalabalığa gelecekteki mutluluktan ve günün birinde özgürlüğüne kavuşacak insanoğlundan bahseder. Ama onların ağzında..." Polis memuru sesini alçalttı. "Onların ağzında bu mutluluk verici deyişler dehşet verici bir anlam kazanır. Onlar hayal görmez. Yeryüzünde olduğu sürece insanoğlunun günün birinde ilk günahtan ve kavgadan tamamen kurtulabileceğini düşünemeyecek kadar entelektüellerdir. Ve kastettikleri ölümdür. İnsanoğlunun günün birinde özgür olacağını söylerken, insanların intihar etmesi gerektiğini; doğru ve yanlışın olmadığı bir cennetten bahsederken, mezarı kastederler. Yalnızca iki amaçları vardır, önce insanlığı, sonra da kendilerini yok etmek. Tabancayla ateş etmek yerine bomba atmalarının sebebi budur. Masum alt tabaka kral ölmediği için hayal kırıklığına uğrar ama yüksek ruhban sınıfı, bomba birilerini öldürdüğü için mutludur."

"Size nasıl katılabilirim?" diye sordu Syme bir tutku hali içinde.

"Doğrusu şu anda açık bir kadro olduğunu biliyorum," dedi polis, "çünkü bahsettiğim şefin hayli itimat ettiği biri olma şerefine sahibim. Mutlaka gelip onu görmelisiniz. Ya da daha doğrusu onu görmelisiniz dememeliyim, onu hiç kimse görmez ama isterseniz onunla konuşabilirsiniz."

"Telefonla mı?" diye sorguladı Syme merakla.

"Hayır," dedi polis sakince, "her zaman zifiri karanlık bir odada oturmak gibi bir zevki vardır. Bunun düşüncelerini iyice keskinleştirdiğini söyler. Hadi benimle gelin."

Bir parça şaşkın ve epeyce heyecanlı olan Syme, polisin onu

Scotland Yard'ın uzun bina dizisindeki bir yan kapıya götürmesine izin verdi. Daha ne yaptığını anlayamadan dört tane orta seviye memurun elinden geçmiş ve palas pandıras, beklenmedik karanlığı onu ışık alevi gibi irkilten bir odaya alınmıştı. Şekillerin belli belirsiz seçilebildiği alışıldık bir karanlık değildi bu, birdenbire tamamıyla kör olmak gibiydi.

"Sen yeni eleman mısın?" diye sordu sert bir ses.

Ve Syme garip bir şekilde, her ne kadar loşlukta bir şeklin gölgesi bile olmasa da, iki şeyi fark etti: Birincisi, ses, iri kıyım bir adamdan geliyordu, ikincisi de adamın sırtı ona dönüktü.

"Sen yeni eleman mısın?" dedi, her şeyi öğrenmiş görünen görünmez şef. "Tamamdır. İşe alındın."

Aklı tamamen başından gitmiş haldeki Syme, bu geri dönüşü olmayan cümleye karşı cılız bir hamle yaptı.

"Benim aslında hiç tecrübem yok," diye başladı.

"Kıyamet savaşında," dedi diğeri, "kimsenin hiçbir tecrübesi yoktur."

"Ama ben gerçekten de uygun değil..."

"Heveslisin, bu yeterli," dedi meçhul adam.

"Pekâlâ, doğrusu," dedi Syme, "ben sırf hevesliliğin en son sınav olduğu bir meslek bilmiyorum."

"Ben biliyorum," dedi diğeri. "Şehitlik. Seni ölüme mahkûm ediyorum. İyi günler."

Gabriel Syme'ın eski püskü siyah şapkası ve eski püskü uygunsuz pelerini içinde, büyük komployu bastıracak Yeni Dedektif Teşkilatı'nın bir üyesi olarak akşamın kızıl ışığına tekrar çıkmasının hikâyesi işte böyleydi. Mesleki açıdan derli topluluğa eğilimli olan polis arkadaşının tavsiyesine uygun hareket ederek saçını ve sakalını tıraş ettirdi, güzel bir şapka aldı; açık mavimsi gri renkte, yakasına uçuk sarı bir çiçek iliştirilmiş, seçkin bir yazlık takım kuşandı. Sözün kısası, Gregory'nin Saffron Park'ın küçük bahçesinde karşılaştığı o şık ve enikonu çekilmez adama dönüştü. Nihayet polis tesislerinden ayrılmadan önce arkadaşı ona, üzerinde "Son Haçlı Seferi" ibaresiyle resmi yetkisini gösteren bir sayı yazılı mavi bir kart verdi. Syme kartı dikkatle yeleğinin üst cebine koydu, bir

sigara yaktı ve Londra'nın bütün oturma odalarında düşmanının izini sürüp onunla mücadele etmeye çıktı. Macerasının en sonunda onu nereye sürüklediğini daha önce görmüştük. Kendisini, bir şubat akşamında yaklaşık 01.30 sularında, usulünce seçilmiş Merkezi Anarşist Konseyi'nin Perşembe'si olarak, kılıçlı bir baston ve tabancayla silahlanmış vaziyette, sessiz Thames'te küçük bir çatanada seyir halinde bulmuştu.

Syme çatanaya ayak bastığında, tepeden tırnağa yeni bir şeylere adım attığı yönünde tuhaf bir hisse kapılmıştı. Sadece yeni bir ülkenin topraklarına değil, âdeta yeni bir gezegenin topraklarına... Bu, büyük ölçüde o akşamın akıldışı ama yine de somut kararı yüzünden olmakla birlikte, kısmen de havanın ve gökyüzünün iki saat önce meyhaneye girmesinden bu yana tamamen değişmiş olmasından kaynaklanıyordu. Bulutlu günbatımının tutkulu kuş tüyleri silinip gitmişti; çıplak gökyüzünde çıplak bir ay duruyordu. Ay o kadar kuvvetli bir dolunay halindeydi ki, sık sık ortaya çıkan bir paradoks sonucu, zayıf bir güneş gibi görünüyor; parlak ayışığından ziyade solgun bir gün ışığı hissi veriyordu.

Manzaranın üzerinde fosforlu ve doğadışı bir leke uzanıyordu, tıpkı Milton'un tutulma sırasında güneşin yaydığından bahsettiği felaket getiren alacakaranlık gibi. O yüzden Syme ilk başta kolaylıkla, aslında güneşten daha üzgün bir yıldızın etrafında dönen, bambaşka ve bomboş bir gezegende olduğu düşüncesine kapılmıştı. Ama ayışığıyla aydınlanmış alandaki bu ışıltılı ıssızlığı daha derinden hissettikçe, büyük bir ateşi andıran gecenin içinde kendi şövalyece budalalığı da adamakıllı coşuyordu. Yanında taşıdığı yiyecek, konyak ve dolu tabanca gibi sıradan nesneler bile, seyahat sırasında yanında bir silah bulunduran veya yatağına bir çörek götüren bir çocuğun hissettiğine benzer o somut ve maddi şiirselliğe bürünmüştü. Kılıçlı baston ve konyak matarası her ne kadar sadece hastalıklı komplocuların araçları da olsalar, onun daha hayat dolu macerasının ifadeleri haline gelmişlerdi. Kılıçlı baston âdeta bir şövalye kılıcı, konyak matarası da üzengi kadehi[10] şarabıydı. Çünkü insandan arındırılmış en modern hayaller bile eski ve basit bir kişiliğe dayanır; serüvenler çılgın olabilir ama serüvencinin

10 Misafirler ayrılırken, ayakları atın üzengisindeyken ikram edilen "ayrılık içkisi". (ç.n)

aklı başında olmalıdır. Aziz George olmadan ejderha grotesk bile olmazdı. Dolayısıyla bu insansız manzara da yalnızca gerçekten insan olan bir kimsenin varlığında hayal ürünü oluyordu. Thames'in etrafındaki aydınlık, rüzgâra açık evler ve teraslar, Syme'ın abartan zihnine aydaki dağlar kadar boş görünüyordu. Ama ay bile, sırf ayda bir adam olduğu için şiirseldir.

İki adam tarafından ve büyük bir zahmetle yürütülen çatana nispeten yavaş ilerliyordu. Battersea'yi geçtikleri sırada, Chiswick'i aydınlatan berrak ay batmıştı; Westminster'ın muazzam cüssesinin altına geldiklerindeyse gün çoktan ağarmaya başlamıştı. Gün, kurşundan kocaman çubuklar parçalanıyormuş gibi doğarak gümüş şeritler açığa çıkarıyordu. Onlar da, çatana ileriye doğru olan rotasını değiştirip Charing Cross'un epey ötesindeki geniş bir iskeleye doğru içeriye döndüğünde beyaz alev gibi parladı.

Syme bakarken rıhtımın iri taşları hem karanlık, hem de devasa görünüyordu. Muazzam, açık renk şafağın karşısında büyük ve koyu renklilerdi; adamın kendisini bir Mısır sarayının dev basamaklarına adım atacakmış gibi hissetmesine yol açmışlardı. Ve doğrusu bu şekiller ruh haline de uyuyordu, çünkü Syme kafasının içinde, dehşet verici ve kâfir kralların sağlam tahtlarına saldırmak için tırmanıyordu. Tekneden, balçıkla kaplı basamaklardan birine atladı ve muazzam taş yapının ortasında koyu renkli, narin bir siluet olarak dikildi. Çatanadaki iki adam, tekrar sulara açılarak akıntının ters yönüne doğru ilerlemeye başlamış, tek kelime bile etmemişlerdi.

BÖLÜM V

KORKU ŞÖLENİ

Geniş taş merdiven başlangıçta Syme'a bir piramit kadar ıssız gözükmüştü. Ama en tepeye varmadan önce, rıhtımın korkulukları üzerinden eğilmiş, dikkatle nehrin öbür tarafına bakan bir adam olduğunu fark etti. Görünümü son derece alışılagelmiş olan adam, biraz resmi tarzda bir silindir şapkayla redingot kuşanmış; yakasına da kırmızı bir çiçek takmıştı. Syme basamakları çıkarak ona yaklaşırken adam hiç istifini bozmadı. Syme da onun uzun, solgun ve entelektüel yüzünün, geri kalanı sinekkaydı tıraş edilmişken çenesinin en ucunda koyu renkli, küçük bir üçgen sakal tutamıyla sonlandığını loş, soluk sabah ışığında bile görmesine yetecek kadar yaklaşabildi. Bu tüy parçası sanki gözden kaçmış gibiydi. Yüzün geri kalanı kusursuz şekilde tıraş edilmişti; biçimli, bir keşişinki gibi ve kendi tarzında asil. Syme bütün bunların farkına vararak gitgide yaklaştı. Şekil hâlâ kıpırdamıyordu.

İlk başta bir his, Syme'a, onun buluşması planlanan adam olduğunu söylemişti. Sonra adamın hiçbir işaret yapmadığını görünce, o olmadığı sonucuna varmıştı. Ve şimdi tekrar adamın bu çılgın serüvenle bir şekilde ilişkili olduğuna kesinlikle emin olmuştu. Çünkü adam, bir yabancının bu kadar yakınına gelmesi karşısında doğal sayılmayacak kadar hareketsiz kalmıştı. Balmumundan bir eser kadar kıpırtısızdı ve aynı şekilde onun gibi bir parça sinir bozucuydu. Syme solgun, vakur, zarif yüze tekrar tekrar baktı; yüzse hâlâ nehir boyunca boş boş bakmayı sürdürdü. Sonra cebinden seçildiğinin kanıtı olan Buttons'ın pusulasını çıkardı ve o üzgün, güzel yüzün önüne koydu. O zaman adam gülümsedi; gülümsemesi şok ediciydi, çünkü yalnızca tek taraftaydı, sağ yanakta yükselip soldakinde aşağı iniyordu.

Mantıklı düşünülürse, bunda kimsenin ödünü koparacak bir şey yoktu. Birçok insanda bu asabi yamuk gülümseme numarası vardır ve birçoğunda bu, çekici bile görünür. Ama Syme'ın tekmil şartlarının (karanlık şafak, ölümcül görevi, suların damladığı iri taşlar üzerindeki yalnızlık) etkisi yüzünden, o anki gülümsemede cesaret kırıcı bir taraf vardı. Sessiz bir nehir ve sessiz bir adam, neredeyse klasik yüzlü bir adam. Ve aniden yanlış bir gülümsemeyle gelen nihai bir kâbusun dokunuşu.

Gülümseme kasılması anlıktı, adamın yüzü ahenkli hüznüne hemen yeniden büründü. Eski bir meslektaşıyla konuşan bir adam gibi, başka açıklama veya sorgulama yapmadan konuştu.

"Leicester Meydanı'na doğru yürürsek," dedi, "kahvaltıya tam vaktinde yetişiriz. Pazar, her zaman erken kahvaltı yapmakta ısrar eder. Uyudunuz mu?"

"Hayır," dedi Syme.

"Ben de öyle," diye cevap verdi adam sıradan bir tonda. "Kahvaltıdan sonra yatmayı deneyeceğim."

Kayıtsız bir nezaketle konuşuyordu; yüzündeki fanatiklikle çelişen tamamen cansız bir sesle. Neredeyse bütün dostça kelimeler onun için sıkıcı birer lüks gibiymiş ve bütün hayatı nefret üzerine kuruluymuş gibi görünüyordu. Bir duraklamanın ardından tekrar konuştu.

"Herhalde heyetin sekreteri anlatılabilecek her şeyi size anlatmıştır. Ancak anlatılamayacak tek şey, Başkan'ın son fikridir, çünkü onun fikirleri tropik bir orman gibi gelişir. O yüzden bilmiyor olmanız ihtimaline karşı size, onun şu aralar en sıradışı yollarla kendimizi saklamayarak saklanmak fikrini uygulamakta olduğunu söylemeliyim. Elbette tıpkı sizin kolunuz gibi, biz de başlangıçta yeraltındaki bir hücrede buluşuyorduk. Sonra Pazar, sıradan bir restoranda özel bir oda tutmamızı sağladı. Dedi ki, saklanıyor gibi görünmezsen, kimse de peşine düşmez. Eh, onun dünya üzerinde eşi benzeri olmadığını biliyorum ama bazen gerçekten de o muazzam beyninin yaşlandıkça birazcık çılgınlaştığını düşünüyorum. Çünkü artık kendimizi halkın gözleri önüne seriyoruz. Kahvaltımızı Leicester Meydanı'na bakan bir balkonda yapıyoruz. Bir balkonda, inanın."

"Peki, insanlar ne diyor?" diye sordu Syme.

"Çok ahmakça şeyler," diye cevap verdi rehberi. "Anarşist rolü yapan bir avuç neşe dolu beyefendi olduğumuzu söylüyorlar."

"Bana hayli akıllıca bir fikir gibi gözüktü," dedi Syme.

"Akıllıca mı? Bu özgüveninize Tanrı'nın laneti yağsın! Akıllıcaymış!" diye haykırdı diğeri, yamuk gülümsemesi kadar ürkütücü olan, kulak tırmalayıcı, beklenmedik ve cırtlak bir sesle. "Pazar'ı saniyenin binde biri süreyle gördüğünüzde, onu akıllı olarak nitelemeyi bırakırsınız."

Bu sözlerin ardından dar bir sokaktan dışarı çıktılar ve Leicester Meydanı'nı dolduran ilk güneş ışıklarını gördüler. Sanırım bu meydanın neden bu kadar ecnebi, bazı yönlerden de neden bu kadar Avrupalı göründüğü asla anlaşılamayacak. Yabancı görünüşünün mü yabancıları çektiği, yoksa yabancıların mı ona o yabancı görünüşü verdiğini hiç bilemeyeceğiz. O sabah, bu etki özellikle canlı ve belirgin gibiydi. Meydandaki açıklık, güneşin aydınlattığı yapraklar, heykel ve El Hamra'nın Sarazenik[11] hatlarının arasında bir Fransız ya da İspanyol kamu alanının replikası gibi görünüyordu. Ve bu etki Syme'ın macera süresince birçok şekilden edindiği o hissi artırıyordu; yabancı bir dünyada yolunu kaybetmiş olduğuna dair o tekinsiz hissi. Aslına bakarsanız, delikanlı oldu olalı Leicester Meydanı civarından kötü purolar satın alırdı. Ama o köşeyi dönüp de ağaçları ve Mağribi kubbeleri gördüğünde, ecnebi bir ülkedeki meçhul bir *Place de bilmem neye* doğru döndüğüne yemin edebilirdi.

Meydanın bir kenarında, esas kısmı arka sokakta olan, lüks ama sakin görünümlü bir otelin köşesi bir parça çıkıntı yapmıştı. Duvarında, muhtemelen geniş bir çay salonunun penceresi olan tek bir geniş Fransız penceresi vardı. Bu pencerenin dışında da heybetli payandalar üzerinde, neredeyse kelimenin tam anlamıyla meydanın üzerinde asılı duran, bir yemek masasının konabileceği büyüklükte bir balkon vardı. Doğrusu oraya bir yemek masası da konmuştu veya daha kesin söylenecek olursa, bir kahvaltı masası. Kahvaltı masasının çevresinde de, üzerlerinde güneş ışığı parıldayan ve sokaktan açık seçik görünen, gürültülü ve geveze bir grup

11 İng. saracenic. İslami mimari. (ç.n)

adam vardı. Beyaz yelekleri ve pahalı yaka çiçekleriyle hepsi de küstah bir tarzda giyinmişti. Şakalarından bazıları neredeyse meydanın öbür tarafından duyuluyordu. Derken ağırbaşlı sekreter o doğal olmayan gülümsemesini sundu ve Syme bu şamatalı kahvaltı partisinin Avrupa dinamitçilerinin gizli meclisi olduğunu anladı.

Daha sonra Syme, gözlerini dikmiş onlara bakmaya devam ederken, daha önce görmediği bir şeyi gördü. Kelimenin tam anlamıyla görmemişti aslında, çünkü söz konusu şey görülemeyecek kadar büyüktü. Balkonun en yakın ucunda, görüş açısının büyük kısmını engelleyen, muazzam, dağ gibi bir adamın sırtı vardı. Syme onu gördüğünde ilk düşüncesi, adamın ağırlığının balkonun taşlarını kırması gerektiği oldu. Genişliğine yol açan, sadece anormal derecede uzun ve inanılmaz ölçüde şişman olması değildi. Bu adamın özgün boyutları da çok iri tasarlanmıştı, kasıtlı olarak devasa yontulmuş bir heykel gibi. Beyaz saçlarla donatılmış kafası, arkadan göründüğü kadarıyla bir kafanın olması gerektiğinden büyük duruyordu. O kafadan fırlayan kulaklar, insan kulaklarından geniş görünüyordu. Derecelendirilemeyecek kadar korkunç derecede büyütülmüştü ve bu büyüklük hissi o kadar sersemleticiydi ki, Syme onu gördüğünde diğer şahısların hepsi, birdenbire, büzülmeye ve cüceleşmeye başladı. Hâlâ az önce olduğu gibi orada çiçekleri ve redingotlarıyla oturuyorlardı ama şimdi sanki o büyük adam beş çocuğu çaya davet etmiş gibi görünüyordu.

Syme ve rehberi otelin yan kapısına yaklaşırlarken, otuz iki dişini göstererek sırıtan bir garson dışarı çıktı.

"Beyefendiler orada, yukarıdalar, efendim," dedi. "Konuşuyorlar ve konuştukları şeylere gülüyorlar. Krala bombalar atacaklarını söylüyorlar."

Sonra da kolunun üzerinde bir peçete, yukarıdaki beyefendilerin tuhaf havailiğinden son derece keyif alarak aceleyle uzaklaştı.

İki adam, sessizlik içinde merdivenleri çıktı.

Syme balkonu neredeyse dolduran ve kıracak olan dev gibi adamın, diğerlerinin huşu duydukları muhteşem Başkan olup olmadığını sormayı hiç düşünmemişti. Öyle olduğunu, açıklanamaz ama ani bir kesinlikle biliyordu. Aslına bakarsanız Syme, henüz tanımlanamayan psikolojik etkilere, akıl sağlığına birazcık zararlı

olabilecek ölçüde açık insanlardandı. Fiziksel tehlikelere karşı bir korku hissetmese de ruhani bir kötülüğün kokusuna karşı epey hassastı. O gece daha şimdiden iki defa ufak anlamsız nesneler ona neredeyse şehvetli bir şekilde görünüvermiş ve cehennemin karargâhına gittikçe yaklaşıyormuş hissine kapılmasına yol açmıştı. Ve muhteşem Başkan'a yaklaştıkça bu his zapt edilemez bir hal alıyordu.

Büründüğü şekil çocukça ama yine de iğrenç bir imgeydi. İçteki oda boyunca balkona doğru yürürken, Pazar'ın geniş yüzü gitgide daha da geniş bir hal aldı. Syme'ı, fazla yaklaştığında yüzün mümkün olamayacak kadar büyük olacağına ve yüksek sesle bir çığlık atacağına dair bir korku ele geçirmişti. Çocukken İngiliz müzesindeki Memnon maskesine bakamadığını hatırladı, çünkü maske bir yüzdü ve çok büyüktü.

Bir uçurumun üzerinden sıçramaktan daha cesurca bir gayretle kahvaltı masasındaki boş bir sandalyeye giderek oturdu. Adamlar onu, sanki eskiden beri tanıyorlarmış gibi güler yüzlü takılmalarla selamladılar. Onların geleneksel ceketlerine ve sağlam, parlak kahve demliğine bakarak kendisini bir parça dizginledi. Sonra tekrar Pazar'a baktı. Pazar'ın yüzü son derece genişti ama yine de bir insana ait olması mümkündü.

Başkan'ın huzurunda bütün grup yeterince alelade görünüyordu. Başkan'ın kaprisinden dolayı sofraya bir düğün kahvaltısı görünümü kazandıracak şekilde ve bir şölene yaraşır saygınlıkta giyinmiş olmaları dışında hiçbirinde ilk başta insanın gözüne çarpacak bir şey yoktu. Yalnızca tek bir adam üstünkörü bir bakışta bile diğerlerinden ayrılıyordu. En azından o, bildik Dinamitçi görünümündeydi. Evet, o da etkinliğin üniforması olan yüksek beyaz yakalığı ve saten kravatı takmıştı ama bu yakalıktan, bir Skye teriyerinki gibi neredeyse gözleri perdeleyen, hayret verici bir kahverengi saç ve sakal çalısıyla, epey ele avuca sığmaz ve kolayca tanınacak bir kafa fırlıyordu. O arapsaçının arasından gözleri dışarı bakıyordu, bir Rus serfinin üzgün gözleriydi bunlar. Bu çehrenin etkisi Başkan'ınki gibi ürkütücü değildi ama tamamen grotesk bir şeyden gelebilecek her türlü şeytansılığı taşıyordu. O kaskatı kravat ve yakalıktan bir kedinin ya da köpeğin kafası çıkıyor olsaydı

bile, daha aptalca bir tezat söz konusu olamazdı.

Görünüşe göre adamın adı Gogol'dü. Polonyalıydı ve bu aralar kendisine Bay Salı diye hitap ediliyordu. Ruhu ve konuşması umutsuzca hüzünlüydü. Başkan Pazar'ın talep ettiği müreffeh ve havai adam rolünü oynamaya kendisini zorlayamıyordu. Aslına bakarsanız, halkın şüphelerini cüretkârca umursamamak ilkesine sahip Başkan, Syme içeri girdiğinde de Gogol'e geleneksel zarafeti takınmadaki yeteneksizliğinden dolayı takılmakla meşguldü.

"Dostumuz Salı," dedi Başkan, aynı anda hem sakin, hem de gür olan derinden bir sesle. "Dostumuz Salı, fikri kavramış gibi görünmüyor. Beyefendi gibi giyiniyor ama öyle davranamayacak kadar asil bir varlık gibi görünüyor. Bir sahne suikastçısının yöntemlerinde ısrar ediyor. Şimdi, bir centilmen silindir şapka ve redingotla Londra'da gezinirse, kimse onun bir anarşist olduğundan şüphe etmez. Ama bir beyefendi silindir şapka ve redingot kuşanıp da sonra elleri ve dizleri üzerinde dolanırsa... Biraz dikkat çekebilir. İşte Birader Gogol'ün yaptığı budur. Elleri ve dizleri üzerinde öyle bitip tükenmez bir ustalıkla yürüyor ki, şimdilerde ayakları üzerinde yürümeyi hayli güç buluyor."

"Kendimi gizlemekte iyi değilim," dedi Gogol aksi bir surat ve koyu bir yabancı aksanıyla. "Davadan utanmıyorum."

"Evet, utanıyorsunuz evladım ve doğrusu dava da sizden utanıyor," dedi Başkan babacan bir tavırla. "Herkes kadar çok saklanıyorsunuz. Ama beceremiyorsunuz, anlıyor musunuz, öylesine dangalaksınız! Birbiriyle uyumsuz iki yöntemi birleştirmeye çalışıyorsunuz. Bir ev sahibi yatağının altında bir adam bulduğunda, muhtemelen duruma önem verip vermemekte duraksar. Ama yatağının altında silindir şapkalı bir adam bulursa, bana hak verirsiniz ki sevgili Salı, bunu unutması olası bile değildir. Şimdi, Amiral Biffin'in yatağının altında görüldüğünüzde..."

"Kandırmaca konusunda iyi değilim," dedi Salı huysuzca ve kızararak.

"Doğru, evladım, doğru," dedi Başkan cansız bir içtenlikle, "hiçbir şeyde iyi değilsiniz."

Konuşma bu minvalde devam ederken Syme da etrafındaki adamları daha dikkatli inceliyordu. Bunu yaparken de ruhani

açıdan rahatsız edici bir şeylere ait bütün o hisleri geri döndü.

İlk başta, kıllı Gogol'ün bariz istinası dışında hepsinin sıradan endamlı ve kıyafetli olduklarını düşünmüştü. Ama diğerlerine baktıkça, hepsinde tam da nehrin yanındaki adamda gördüklerini görmeye başladı; bir yerlerde şeytanca bir ayrıntı. İlk rehberinin mükemmel yüzünü aniden bozan o asimetrik gülüş, bu tiplerin hepsi için geçerliydi. Her adamda kendine özgü, belki onuncu ya da yirminci bakışta seçilebilen, normal olmayan ve hiç de insani görünmeyen bir şey vardı. Bununla ilgili düşünebildiği tek benzetme, hepsinin de üst tabakadan ve soğukkanlı adamların bozuk ve bombeli bir aynanın çarpıtma etkisine uğradığında görüneceği gibi göründüğüydü.

Yalnızca bireysel örnekler bu yarı saklı eksantrikliği açıklayacaktır. Syme'ın rehberi Pazartesi adını taşıyordu; konseyin sekreteriydi ve çarpık gülüşü, Başkan'ın korkunç, neşeli kahkahası haricindeki her şeyden daha çok korku salıyordu. Ama şimdi Syme'ın onu gözlemek için daha çok zamanı ve ışığı varken, başka ayrıntılar da ortaya çıkmıştı. O hoş yüz, öylesine bir deri bir kemik haldeydi ki, Syme bir hastalığın onu tükettiğini düşündü. Yine de bir şekilde üzüntülü gözlerindeki keder bunu yalanlıyordu. Ona sıkıntı veren fiziksel bir rahatsızlık değildi. Gözleri entelektüel işkenceyle doluydu, sanki saf düşünce bir acıymış gibi.

Çetedeki herkes gibi o da kendine özgüydü. Her bir adam sinsice ve değişik bir şekilde uygunsuzdu. Sekreterin yanında Salı oturuyordu, saçı sakalı birbirine karışmış Gogol, çılgınlığı açıktan da öte belli bir adam. Bir sonraki Çarşamba'ydı, Marki de St. Eustache diye biri, yeterince karakteristik bir şahsiyet. İlk bakışta onda alışılmadık bir taraf görülmüyordu; masada şık kıyafetleri gerçekten kendisine aitmiş gibi taşıyan tek adam olması dışında. Düzgün kesilmiş siyah bir Fransız sakalı ve daha da düzgün kesilmiş siyah bir İngiliz redingotu vardı. Ama bu tür şeylere karşı duyarlı olan Syme, bir şekilde adamın zengin bir hava, insanı boğacak kadar zengin bir hava taşıdığını hissetmişti. İnsana, mantıkdışı bir şekilde Byron ve Poe'nun en karanlık şiirlerindeki uyuşukluk veren kokuları ve sönmekte olan lambaları hatırlatıyordu. Buna, daha açık renklerde değil ama daha yumuşak kumaştan kıyafetler kuşanmış

olması hissi eşlik ediyordu. Giysilerinin siyahı, içe işleyen renklerden yoğunlaştırılmış gibi, etrafındaki siyah gölgelerden daha zengin ve yumuşak görünüyordu. Siyah ceketi sanki sadece çok yoğun bir mor olmasından dolayı siyaha dönmüş gibi görünüyordu. Siyah sakalı da sanki sadece çok yoğun bir mavi olmasından dolayı siyaha dönmüş gibiydi. Ve bu sakalın loşluğuyla sıklığı arasındaki koyu kırmızı ağzı şehvetli ve küçümseyici gözüküyordu. Her ne idiyse, Fransız değildi. Yahudi olabilirdi, Doğu'nun karanlık kalbinden daha esrarlı biri de olabilirdi. Tiranları avlanırken gösteren parlak renkli İran çinilerinde ve resimlerinde, tam da o badem gözleri, o mavi siyah sakalları, o zalim kızıl dudakları görebilirdiniz.

Sonra Syme geliyordu, yanında da hayli yaşlı bir adam vardı; her ne kadar her gün ölümünün orayı boşaltması beklense de hâlâ Cuma koltuğunu dolduran Profesör De Worms. Zekâsına laf yoktu ama yaşlılıktan dolayı sağlığının bozulmasının son eriyişleri içindeydi. Yüzü, uzun gri sakalı kadar griydi. Alnı gerilip sonunda uysal bir umutsuzluk kırışığı halinde sabitleşmişti. Başka hiçbir vakada, Gogol'ünkünde bile, sabah kıyafetinin damatlık görkemi daha acıklı bir tezat dile getirmiyordu. Zira profesörün yakasındaki kırmızı çiçek, kelimenin tam anlamıyla kurşun gibi soluklaşmış bir yüze karşı duruyordu. Sanki bir grup sarhoş züppe giysilerini bir cesede giydirmiş gibi berbat bir etki oluşmuştu. Büyük bir çaba ve tehlike içinde her ayağa kalktığında ve oturduğunda dile gelen şey sırf takatsizlikten ibaret değildi. Bütün bu sahnenin dehşetiyle tarif edilemez şekilde bağlantılı bir şey. Sırf dermansızlığı değil, çürümeyi de dile getiriyordu. Syme'ın tir tir titreyen zihninden bir başka tatsız imge geçti. Adam ne zaman hareket etse, bir ayak ya da kolun düşebileceğini düşünmeden edemiyordu.

En uçta Cumartesi diye çağrılan adam oturuyordu, hepsinin en sadesi ve kafa karıştırıcısı. Sinekkaydı tıraşlı, esmer, köşeli bir yüzü olan kısa boylu, dört köşe bir adamdı, Bull adıyla bilinen bir tıp doktoru. Genç doktorlar için alışılmadık denemeyecek o *savoir-faire*[12] ve bir çeşit bakımlı hantallık bileşimine sahipti. Kaliteli kıyafetlerini rahatlıktan çok güvenle taşıyordu ve çoğu zaman yapmacık bir gülümseme takınıyordu. Onunla ilgili herhangi bir tuhaflık yoktu,

12 fr. Becerikilik. (ç.n)

koyu renk, neredeyse ışık geçirmez camlı bir gözlük takıyor olması dışında. Bu, daha önce başlamış sinir bozucu kuruntunun kreşendosundan ibaret de olabilirdi ama o kara daireler Syme için dehşet vericiydi. Yarım yamalak hatırladığı korkunç öyküleri, ölülerin gözleri üzerine konan paralar hakkındaki hikâyeleri hatırlatıyordu ona. Gözleri sürekli koyu camlara ve duygusuz sırıtışa takılıyordu. O gözlüğü ölmekte olan profesör, hatta solgun sekreter takıyor olsa, yakışık alırdı. Ama gözlük, daha genç ve iriyarı bir adamda ancak bir bilmece gibi duruyordu. Yüzün anahtarını alıp götürmüştü. Gülümseyişinin ya da ciddiyetinin ne anlama geldiğini söyleyemezdiniz. Kısmen bundan, kısmen diğerlerinde eksik olan müstehcen erkekliği nedeniyle Syme'a bütün bu aşağılık adamların arasında en aşağılığı oymuş gibi geldi. Hatta Syme onun gözlerinin, gösterilemeyecek kadar korku verici olduğu için kapatılmış olduğunu bile düşündü.

BÖLÜM VI

İFŞA

İşte dünyayı yok etmeye yemin etmiş altı adam bunlardı. Syme onların yanında sağduyusuna hâkim olmak için çaba sarf ediyordu. Bazen bir anlığına bu fikirlerin hayali olduğunu kabul ediyordu, sadece sıradan adamlara bakıyordu işte; biri yaşlıydı, diğeri asabi, bir diğeri miyoptu. Ancak doğal olmayan bir sembolizm hissi her seferinde tekrar üzerine çöküyordu. Bütün endamlar bir şekilde nesnelerin sınırlarında gibi görünüyordu, tıpkı teorilerinin de düşüncelerin sınırlarında olması gibi. Bu adamların her birinin, tabiri caizse çılgın bir mantık yolunun en uzak ucunda durduğunu biliyordu. Tasavvur edebileceği sadece, bir eski dünya fablında olduğu gibi, bir adamın batıdan dünyanın ucuna doğru giderse bir şey bulacağıydı, mesela bir ağaç. Aslında tam olarak bir ağaç da değil, bir ruhun ele geçirdiği bir ağaç. Doğudan dünyanın ucuna doğru giderse de bütünüyle kendisi olmayan başka bir şey bulurdu; şekli bile şeytani olan bir kule belki. Sanki bu siluetler, en uzak ufkun önünde vahşi ve esrarengiz dikiliyor gibiydiler; eşikteki hayaller. Dünyanın uçları birbirine doğru yaklaşıyordu.

Syme sahneye girdiğinde konuşma kararlılıkla devam ediyordu. Ve konuşmanın rahat, kendi halinde havasıyla korkunç anlamı arasındaki çelişki, o sersemletici kahvaltı masasındaki çelişkilerin en önemsizi değildi. Gerçek ve yakın zamanlı bir tertip üzerine derin tartışmalara dalmışlardı. Aşağıdaki garson onların bombalar ve krallar hakkında konuştuğunu söylerken doğru söylemişti. Yalnızca üç gün sonra Çar, Paris'te Fransa Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı ile buluşacaktı ve gözlerinin içi gülen bu beyefendiler, güneşli balkonlarında jambonlarıyla yumurtalarını yerken

her ikisinin de nasıl ölmesi gerektiğine karar vermişlerdi. Fail bile seçilmişti. Görünüşe göre bombayı siyah sakallı Marki taşıyacaktı.

Normal olarak denebilir ki, bu kesin ve hedefi belli suçun yakınlığı Syme'ı ayıltır, bütün mistik ürpertilerinden tamamen kurtarırdı. En az iki insan vücudunu demir ve gürleyen gazla paramparça olmaktan kurtarma ihtiyacı dışında bir şey düşünmezdi. Ama gerçek şu ki, şu anda artık üçüncü bir tür korkuya kapılmaya başlamıştı; ahlaki tiksintisinden veya toplumsal sorumluluğundan daha keskin ve nesnel bir korku. Açıkça söylemek gerekirse, Fransa Cumhurbaşkanı ya da Çar için ayırabilecek korkusu yoktu, kendisi için korkuyordu. Konuşmacıların çoğu onu pek kaale alınıyordu. Şimdi yüzleri birbirine yaklaşmıştı ve neredeyse daima aynı ciddiyette tartışıyorlardı, tek bir an için sekreterin gülüşünün, tırtıklı bir şimşeğin gökyüzü boyunca eğrilemesine çakması gibi yüzü boyunca çakması dışında. Ama devam edegelen bir şey vardı ki, ilk başlarda Syme'a rahatsızlık veriyordu ve nihayet onu dehşete düşürdü. Başkan sürekli ona bakıyordu, gözünü ayırmadan ve büyük, kafa karıştırıcı bir ilgiyle. Devasa adam son derece sakindi ama mavi gözleri kafasından ileri fırlamış ve Syme'a sabitlenmişti.

Syme, ayağa fırlayıp balkondan atlama arzusuna kapılmıştı. Başkan'ın gözleri üzerindeyken kendisini camdan yapılmış gibi hissediyordu. Pazar'ın, kendisinin bir casus olduğunu sessiz ve olağanüstü bir şekilde keşfettiğinden zerre kadar şüphesi yoktu. Balkonun kenarından baktı ve bir polisin, parlak korkuluklara ve güneş ışığının aydınlattığı ağaçlara bakarak tam aşağıda dalgınca durduğunu gördü.

Sonra, ona günlerdir eziyet eden o müthiş ayartıcı üzerine hücum etti. Anarşinin prensleri olan bu güçlü ve itici adamların varlığında şair Gregory'nin, anarşinin o halis estetikçisinin, naif ve düşsel çehresini neredeyse unutmuştu. Hatta şimdi onu, sanki çocukken beraber oynamışlar gibi, eski bir muhabbetle aklına getiriyordu. Ama Gregory'ye hâlâ önemli bir sözle bağlı olduğunu hatırladı. Tam da şu anda kendisini neredeyse yapma noktasında hissettiği eylemi asla yapmamak için söz vermişti. O balkondan atlamamak ve o polisle konuşmamak için söz vermişti. Soğuk elini soğuk taş parmaklıktan çekti. Ruhu ahlaki bir tereddütün baş

dönmesiyle sallandı. Rezil bir ahbaplık uğruna edilmiş aceleci bir yeminin ipini kesmesi yeterliydi. Sonra bütün hayatı aşağıdaki meydan kadar ferah ve güneşli olabilirdi. Öte yandan, eski usul onurunu koruması, zekâsı tam bir işkence odası olan insanlığın bu müthiş düşmanına adım adım teslim olması için yeterliydi. Ne zaman aşağıya, meydana baksa, rahatlatıcı polisi görüyordu; bir ortak akıl ve ortak düzen direği. Ne zaman tekrar kahvaltı masasına baksa, kendisini hâlâ kocaman, tahammül edilemez gözleriyle sakince inceleyen Başkan'ı görüyordu.

Tüm bu düşünce seli içinde aklından hiç geçmeyen iki düşünce vardı. Öncelikle, tek başına kalmaya devam ederse, Başkan ve konseyinin onu ezip geçeceğinden kuşkulanmak hiç aklına gelmemişti. Mekân halka açık olabilirdi, tasarı imkânsız görünebilirdi ama Pazar, bir şekilde veya bir yerde, acımasız tuzağını kurmadan öyle kolayca çekip gidecek bir adam değildi. Ya meçhul bir zehirle ya da ani bir sokak kazasıyla, hipnozla veya cehennemden gelecek bir ateşle, kesinlikle ona bir darbe indirirdi. Adama meydan okursa muhtemelen ölürdü; ya hemen orada sandalyesinde bir cesede dönüşerek ya da çok zaman sonra görünüşte masum bir rahatsızlıktan dolayı. Derhal polisi çağırsa, herkesi tutuklatsa, her şeyi anlatsa ve İngiltere'nin bütün gücünü onlara karşı harekete geçirse muhtemelen kaçabilirdi; başka türlü bunu yapması mümkün değildi. Aydınlık ve kalabalık bir meydana bakan bir balkon dolusu beyefendiydiler ama onların yanında boş bir denize bakan bir gemi dolusu silahlı korsanın yanında olacağından daha güvende hissetmiyordu kendisini.

Hiç akıl etmediği ikinci bir düşünce vardı. Düşmanı manen yenmek aklına bile gelmemişti. Zekâ ve güce karşı silik bir tapınmayı âdet edinmiş modern insanların çoğu, bu kadar büyük bir şahsiyetin baskısı altında sadakat hususunda bocalardı. Pazar'ı üstinsan olarak nitelendirebilirlerdi. Böyle bir varlık düşünülebilirse, Pazar gerçekten de yeri göğü sarsan soyutluğuyla öyle görünüyordu, yürüyen bir taştan heykel gibi. Tespit edilemeyecek kadar bariz olan büyük planları ve anlaşılamayacak kadar açıksözlü büyük yüzüyle ona insandan öte bir şey denebilirdi. Ama bu Syme'ın ölüm döşeğinde bile tenezzül etmeyeceği türde modern bir ahlaksızlıktı. Her

insan gibi azametli güçten korkacak kadar korkaktı ama korkaklığı o gücü takdir edecek boyutta değildi.

Adamlar konuşurken bir yandan da yemek yiyorlardı ve bunda bile hepsi kendine özgüydü. Doktor Bull ve Marki gelişigüzel ve sıradan, masadaki en iyi şeyleri yiyorlardı; soğuk sülün ya da Strasbourg turtası. Ama sekreter vejetaryendi ve yarım bir çiğ domatesin yanında dörtte üçü dolu bir bardaktaki ılık suyu yudumlarken, planlanan cinayet hakkında ciddiyetle konuşuyordu. Yaşlı profesörün mide bulandırıcı bir ikinci çocukluğu çağrıştıran lapaları vardı. Başkan Pazar, bunda bile kütlesinin o görülmemiş üstünlüğünü sürdürüyordu. Zira yirmi adam kadar yiyordu, ürkütücü bir iştah tazeliğiyle inanılmaz bir şekilde yiyordu. Öyle ki, onu seyretmek bir sosis fabrikasını seyretmek gibiydi. Yine de, bir düzine krepi mideye indirirken ya da çeyrek galon kahve içerken, o koca kafasıyla bir taraftan mütemadiyen Syme'a dikkatle bakıyordu.

"Sık sık merak ediyorum," dedi Marki, bir dilim reçelli ekmekten kocaman bir ısırık alırken, "bıçakla yapmak benim için daha iyi olmaz mı diye. Birinci sınıf işlerin çoğu bıçakla başarılmıştır. Üstelik bir Fransa Cumhurbaşkanı'na bıçak saplayıp içinde kıvırmak yepyeni bir duygu olacaktır."

"Yanılıyorsunuz," dedi sekreter siyah kaşlarını çatarak. "Bıçak yalnızca tek bir zorbayla eski tarzda bireysel kavganın ifadesidir. Dinamit sadece en iyi silahımız değil, aynı zamanda en iyi sembolümüz. Hıristiyanların dualarının tütsüleri kadar mükemmel bir sembolümüz. Genişliyor, yok etmesinin tek sebebi yayılıyor olması; şüphesiz, düşünce sadece yayıldığı için yok eder. İnsan beyni bir bombadır," diye haykırdı, tuhaf hararetini aniden söndürerek ve kafatasına şiddetle vurarak. "Beynim bomba gibi, gece ve gündüz. Genişlemeli! Genişlemeli! Kâinatı sona erdirmesi bekleniyorsa, insanın beyni genişlemelidir."

"Kâinatın henüz sona ermesini istemiyorum," diye sözcükleri uzatarak konuştu Marki. "Ölmeden önce birçok berbat iş yapmak istiyorum. Dün yatarken bir tane daha düşündüm."

"Hayır, işin tek sonucu bir hiç olacaksa," dedi Doktor Bull o sfenks gülüşüyle, "yapmaya pek değmez gibi görünüyor."

Yaşlı profesör feri kaçmış gözlerini tavana dikmişti.

"Her insan içten içe," dedi, "hiçbir şeyin yapmaya değmediğini bilir."

Tuhaf bir sessizlik oldu. Sonra sekreter dedi ki:

"Ancak esas konudan uzaklaşıyoruz. Asıl sorun Çarşamba'nın darbeyi nasıl indireceği. Hepimizin ilk baştaki bomba fikrinde mutabık olduğumuzu kabul ediyorum. Fiili düzenlemelere gelirsek, benim önerim, yarın sabah her şeyden önce gitmesi gereken..."

Konuşma engin bir gölgeyle bölündü. Başkan Pazar, üstlerindeki gökyüzünü kaplarcasına ayağa kalkmıştı.

"Bunu tartışmadan önce," dedi hafif, sakin bir sesle, "özel bir odaya gidelim. Söylemem gereken epey özel bir şey var."

Syme diğerlerinin hepsinden önce ayağa kalktı. Sonunda seçim anı gelmişti, tabanca kafasına doğrultulmuştu. Aşağıdaki kaldırımda polisin aylakça kımıldadığını ve ayağını yere vurduğunu duyabiliyordu, çünkü sabah pırıl pırıl olmasına karşın soğuktu.

Ansızın, sokakta bir laterna bir silkinişle şen şakrak bir hava tutturdu. Syme sinirleri gerilmiş halde dikildi, sanki laterna savaştan önceki bir borazanmış gibi. İçinin nereden geldiğini anlamadığı doğaüstü bir cesaretle dolduğunu hissetti. O çınlayan şarkı, hepsi de bütün bu günahkâr sokaklarda Hıristiyanlığın iffetine ve hayırseverliğine sarılan fakirlerin canlılığı, edepsizliği ve mantık dışı mertliğiyle dolu gibiydi. Polis olmayı delişmen bir oyun gibi görmek aklından uçup gitmişti. Kendisini fiyakalı polislere dönüşen bir beyefendiler teşkilatının ya da karanlık odada yaşayan yaşlı eksantriğin temsilcisi olarak görmüyordu. Bilakis, her gün laternanın müziğiyle savaşa uygun adım yürüyen, sokaktaki bütün o sıradan ve iyi kalpli insanların elçisi gibi hissediyordu. Ve insan olmaktan duyduğu bu büyük gurur onu, etrafındaki canavar insanlardan tarifsiz bir şekilde katbekat yükseğe çıkarmıştı. En azından bir anlığına, onların etrafa serpilmiş bütün tuhaflıklarına sıradanlığın yıldızlarla dolu zirvesinden baktı. Onlara karşı cesur bir adamın güçlü canavarlara ya da bilge adamın güçlü yanılgılara karşı hissettiği bilinçaltındaki, özden gelen üstünlüğü tam anlamıyla kavradı. Kendisinde Başkan Pazar'ın ne zekâ, ne de beden gücü vardı, bunu biliyordu ama o anda bunu, bir kaplanın

kaslarına ya da bir gergedanın boynuzuna sahip olmaması olgusundan daha fazla dert etmiyordu. Her şey, Başkan'ın haksız olduğu ve laternanın haklı olduğu bir nihai kesinliğin içine çekilmişti. Zihninde, Roland'ın şarkısındaki o itiraz edilemez ve korkunç gerçeklik çınladı:

"Païens ont tort et Chrétiens ont droit,"[13]

Genizden gelen eski Fransızcada bu sözler, büyük bir demirin çınlaması ve inlemesi gibiydi. Ruhunun acizliğinin yükünden kurtuluşuna, ölümü kucaklamak için hayli belirgin bir kararlılık eşlik ediyordu. Laternanın insanları eski zaman mecburiyetlerini sürdürebiliyorlarsa, o da yapabilirdi. Sözünü tutmasının esas gurur verici tarafı, imansızlara verilmiş bir sözü tutuyor olmasıydı. Onların karanlık odasına gitmek ve anlamayı bile başaramayacakları bir şey için ölmek, bu çılgınlara karşı kazandığı son zaferdi. Laterna, marş havasını dört başı mamur bir orkestranın enerjisi ve karmakarışık sesleriyle çalıyormuş gibiydi ve Syme, hayatın gururunun bütün trompetlerinin arkasında, ölümün gururunun tok, gürleyen davullarını duyabiliyordu.

Komplocular çoktan sırayla açık kapıdan geçip arkadaki odalara yürümeye başlamıştı. Syme, görünüşte soğukkanlı ama bütün aklı ve vücudu romantik bir ritimle zonklayarak en sonda gitti. Başkan, onları hizmetkârlar tarafından kullanılıyor olabilecek bozuk bir yan merdivenden aşağıya, terk edilmiş bir toplantı odasına benzeyen, içinde bir masa ve sıralar olan, loş, soğuk, karanlık bir odaya götürdü. Hepsi içeri girince kapıyı kapatıp kilitledi.

İlk konuşan, uzlaşmaz adam Gogol oldu, ifade edilemez bir dertten patlıyor gibiydi.

"Bag! Bag!" diye haykırdı belirsiz bir heyecanla, ağır Polonyalı aksanı neredeyse anlaşılmaz bir hal alarak. "Deyonuz ki, zaklanmıyonuz. Deyonuz ki, kendilerinizi gözteriyonuz. Hepizi palavra. Önemli şey gonuşmak iztiyonuz, karanlık bir kutuya kacıyonuz!"

Başkan yabancının abuk sabuk taşlamasını tam bir güler yüzlülükle karşılamış gibi görünüyordu.

"Hâlâ kavrayamıyorsunuz, Gogol," dedi babacan bir tavırla. "Bir kere bizi o balkonda zırvalarken duyunca, sonrasında nereye

13 Paganlar hataliydi, Hıristiyanlar haklı. (ç.n)

gittiğimizi umursamazlar. En başta buraya gelseydik, bütün personel şimdi anahtar deliğinde olurdu. İnsanoğlu hakkında hiçbir şey bilmiyor gibi görünüyorsunuz."

"Onlar için ölürüm," diye haykırdı Polonyalı yoğun bir heyecanla, "onları ezenleri katlederim. Bu zaklanma oyunları umrumda değil. Zorbayı açik meydanda carparım."

"Anlıyorum, anlıyorum," dedi Başkan, kafasını nazikçe sallayarak uzun masanın başına otururken. "Önce insanoğlu için ölüyorsunuz ve sonra ayağa kalkıp onları ezenleri çarpıyorsunuz. Tamam öyleyse. Ama şimdi sizden zarif duygularınızı kontrol altına alınanızı ve diğer beyefendilerle birlikte bu masaya oturmanızı rica ediyorum. Bu sabah ilk defa olmak üzere akıllıca bir şeylerden bahsedilecek."

İlk çağrıdan beri sergilediği tedirgin çabuklukla ilk oturan Syme oldu. Gogol, kahverengi sakalının arasından uzlaşma hakkında homurdanarak en son oturdu. Syme hariç kimsenin düşmek üzere olan bomba hakkında en ufak bir fikri yok gibi görünüyordu. Kendisine gelince, ne olursa olsun darağacına güzel bir konuşma yapmak isteğiyle çıkan bir adamın duygularına sahipti sadece.

"Yoldaşlar," dedi Başkan aniden ayağa kalkarak, "bu farsı yeterince uzattık. Sizi buraya, aşağıya, öylesine basit ve sarsıcı bir şey söylemek için çağırdım ki, laubaliliklerimizi çoktan kanıksamış olan yukarıdaki garsonlar bile sesimde yepyeni bir ciddiyet duyabilirler. Yoldaşlar, planlar tartışıp yerlerin adını veriyoruz. Başka bir şey söylemeden önce, o planların ve yerlerin bu toplantıda ilan edilmemesini, aksine tamamen tek bir güvenilir üyenin kontrolüne bırakılmasını teklif ediyorum. Yoldaş Cumartesi'yi, Doktor Bull'u öneriyorum."

Hepsi gözlerini ona dikip baktılar, sonra da yerlerinde sıçradılar, çünkü bir sonraki sözler, yüksek sesle söylenmemiş olsa da canlı ve heyecan verici bir vurguya sahipti. Pazar masaya vurdu.

"Bu toplantıda planlar ve yerlerle ilgili tek bir söz daha söylenmemeli. Bu toplulukta, yapmaya niyetlendiklerimiz hakkında ufacık bir ayrıntıdan daha bahsedilmemeli."

Pazar, hayatını takipçilerini şaşkınlığa düşürerek geçirmişti. Ama o anda, şimdiye kadar onları hiç şaşırtamamış gibi bir hava

hâkimdi ortama. Syme dışındakiler sandalyelerinde heyecanla kıpırdandılar. O, eli cebinde ve dolu tabancasının kabzasının üzerinde, kaskatı oturuyordu. Saldırı geldiğinde hayatını ucuza satmayacaktı. En azından Başkan'ın ölümlü olup olmadığını keşfedecekti.

Pazar yumuşak bir sesle devam etti:

"Bu özgürlük şenliğinde serbestçe konuşmayı yasaklamak için tek bir makul gerekçe olacağını herhalde bilirsiniz. Bize kulak misafiri olan yabancılar önemsizdir. Onlar şaka yaptığımızı sanacaktır. Asıl önemlisi, hatta ölümcül olan şudur ki, sahiden aramızda bizden olmayan biri olsun, ciddi amacımızı bilen ama onu paylaşmayan biri..."

Sekreter aniden kadın gibi bir çığlık attı.

"Olamaz!" diye haykırdı ayağa sıçrayarak. "Aramızda..."

Başkan geniş, yayvan elini masanın üzerinde kocaman bir balığın yüzgeci gibi çırptı.

"Evet," dedi yavaşça, "bu odada bir casus var. Bu masada bir hain var. Lafı daha fazla uzatmayacağım. Adı..."

Syme, parmağı kararlılıkla tetikte, sandalyesinde yarı yarıya doğruldu

"Adı Gogol," dedi Başkan, "Polonyalı taklidi yapan şuradaki kıllı şarlatan."

Gogol, her iki elinde birer tabancayla ayağa fırladı; üç adam, yıldırım hızıyla onun boğazına sıçradı. Profesör bile doğrulmak için bir çaba gösterdi. Ama Syme olayın çok az bir kısmını görebildi, çünkü hayırsever bir karanlık onu kör etmişti. Tüyleri ürpererek, ateşli bir ferahlama titremesi içinde sandalyesine çöktü.

BÖLÜM VII

PROFESÖR DE WORMS'ÜN AKIL ALMAZ HAREKETİ

"Oturun!" dedi Pazar, hayatı boyunca bir veya iki defa kullandığı, adamların kılıçlarını düşürmesine sebep olacak bir sesle.

Ayağa kalmış olan üçlü, Gogol'den uzaklaştı, şüpheli şahıs da kendi sandalyesine tekrar oturdu.

"Pekâlâ, bayım," dedi Başkan canlılıkla, ona tamamen yabancı birine hitap edermiş gibi hitap ederek, "elinizi üst yelek cebinize sokup bana orada ne olduğunu göstermek lütfunda bulunur musunuz?"

Sözde Polonyalı, koyu renkli karmakarışık saçlarının altında bir parça solgundu. Ama görünürde soğukkanlılıkla iki parmağını cebine soktu ve mavi bir kart şeridi çıkardı. Syme kartı masanın üzerinde dururken gördüğünde tekrar etrafındaki dünyaya döndü. Çünkü masanın tam aksi ucunda durduğu için üzerindeki ibareleri hiçbir şekilde okuyamıyor olsa da bu kartın, kendi cebindeki mavi kartla şaşırtıcı bir benzerliği vardı, antianarşist polis teşkilatına katıldığında verilen kartla.

"Acınası Slav," dedi Başkan, "Polonya'nın hüzünlü evladı, o kart buradayken, bu toplulukta, nasıl desek, *de trop*[14] olduğunuzu inkâr etmeye hazırlıklı mısınız?"

"Tamam, of!" dedi sabık Gogol. O ecnebi saç ormanından anlaşılır, işbilir ve bir parça *cockney* aksanı taşıyan bir sesin geldiğini duymak herkesi hoplattı. Mantığa aykırıydı, tıpkı bir Çinlinin aniden İskoç aksanıyla konuşmaya başlaması gibi.

"Durumunuzu tamamen anladığınız sonucunu çıkarıyorum," dedi Pazar.

14 Gereksiz, fazlalık, istenmeyen. (ç.n)

"Hay hay," diye cevap verdi Polonyalı. "Adil bir enseleme olduğunu anlıyorum. Tek söyleyeceğim şu, hiçbir Polonyalının benim aksanımı, benim onunkini taklit ettiğim gibi taklit edebileceğini sanmam."

"Bu hususu kabul etmeliyim," dedi Pazar. "Aksanınızın taklit edilemez olduğuna eminim, her ne kadar banyomda deneyecek olsam da. Kartınızla birlikte sakalınızı da bırakmanızın sakıncası var mı?"

"Hiç yok," diye cevap verdi Gogol. Sonra tek parmağıyla bütün o tüylü kafa kılıfını, içinden seyrek kızıl saçlı, solgun, küstah bir yüz çıkararak sıyırıp attı. "Sıcaktı," diye ekledi.

"Hakkınızı teslim etmeliyim ki," dedi Pazar, kaba sayılabilecek bir takdirle, "altında bayağı soğukkanlı kalmışsınız. Şimdi beni dinleyin. Sizden hoşlanıyorum. Sonuç olarak, işkencede öldüğünüzü duymak yaklaşık iki buçuk dakika kadar rahatımı bozar. Eh, polise ya da herhangi bir insanoğluna bizden bir kere bile bahsederseniz, o iki buçuk dakikalık sıkıntıyı yaşayacağım. Sizin yaşayacağınız sıkıntı üzerinde durmuyorum. İyi günler. Basamağa dikkat edin."

Gogol kılığına girmiş olan kızıl saçlı dedektif tek bir söz bile söylemeden ayağa kalktı ve kusursuz bir kayıtsızlık havası içinde odadan dışarı yürüdü. Afallamış Syme, bu rahatlığın aniden takınıldığını yine de idrak edebildi, çünkü kapının dışında, ayrılan dedektifin basamağa dikkat etmediğini gösteren hafif bir tökezleme duyulmuştu.

Başkan, -onunla ilgili her şey gibi- olması gerektiğinden daha büyük görünen saatine baktıktan sonra en neşeli haliyle, "zaman uçup gidiyor," dedi. "Derhal yola koyulmalı, bir yardımseverler toplantısındaki yerimi almalıyım."

Sekreter hareket eden kaşlarla ona döndü.

"Daha iyisi," dedi bir parça haşince, "artık casus aramızdan ayrıldığına göre planın geri kalan ayrıntılarını tartışmak olmaz mıydı?"

"Hayır, sanmam," dedi Başkan silik bir deprem gibi esneyerek. "Olduğu gibi bırakın. Cumartesi ayarlasın. Ben gitmeliyim. Gelecek pazar, burada kahvaltı."

Ama son patırtılı sahneler sekreterin neredeyse savunmasız sinirlerini ayağa kaldırmıştı. Suç işlerken bile özenli davranan adamlardandı o.

"İtiraz ediyorum, Başkan, bu iş çok düzensiz," dedi. "Topluluğumuzun temel kurallarından biri, bütün planların konseyin tam katılımıyla tartışılmasıdır. Elbette bir hainin varlığında ihtiyatlı olmanızı kesinlikle takdir ediyorum..."

"Sekreter," dedi Başkan ciddiyetle, "başınızı eve götürüp bir şalgamla kaynatırsanız, bu faydalı olabilir. Bundan kesinlikle emin değilim ama olabilir."

Sekreter atı andıran bir öfkeyle şaha kalktı.

"Gerçekten de anlayamıyorum," diye başladı öfke dolu bir incinmeyle.

"İşte bu, işte bu," dedi Başkan başını defalarca sallayarak. "İşte bu, tam olarak fazlasıyla başarısız olduğunuz nokta. Anlamakta başarısız oluyorsunuz. Eh, seni dans eden eşek," diye kükredi ayağa kalkarak, "bir casusun kulak misafiri olmasını istemiyorsun, değil mi? Şimdi kimsenin kulak misafiri olmadığını nereden biliyorsun?"

Bu sözleri söyledikten sonra omuzlarıyla iterek ve akıl ermez bir küçümsemeyle titreyerek odadan dışarı çıktı.

Geride bıraktığı adamlardan dördü, onun yorumunda hiçbir bariz ima hissetmeden arkasından alık alık bakakaldılar. Bir tek Syme yine bir ima hissetmişti ve bu kadarı bile kanını dondurmaya yetmişti. Başkan'ın son sözleri bir anlam içeriyorsa, bütün olup bitenlerden sonra şüpheli duruma düşmekten kurtulamadığı anlamındaydı. Pazar belki kendisini Gogol'e yaptığı gibi alenen suçlayamıyordu ama belli ki, ona hâlâ diğerlerine güvendiği kadar güvenmiyordu.

Diğer dördü az çok homurdanarak ayaklandılar ve öğle yemeği bulabilecekleri başka yerlerin yolunu tuttular, çünkü şimdiden gün ortasını geçeli epey olmuştu. En son profesör çıktı, son derece yavaşça ve acı çekerek. Syme, geri kalanlar gittikten sonra tuhaf durumunu kafasının içinde evirip çevirerek uzun süre oturdu. Bir yıldırımdan kaçıp kurtulmuştu ama hâlâ bir bulutun altındaydı. Sonunda ayağa kalktı ve otelden çıkıp Leicester Meydanı'na

girdi. Aydınlık, soğuk gün gittikçe daha da soğumuştu. Syme dışarı çıktığında birkaç kar tanesiyle karşılaşıp şaşırdı. Kılıçlı bastonla Gregory'nin taşınabilir eşyalarının gerisi hâlâ yanında olmakla birlikte, pelerini çıkarıp atmış ve bir yerlerde bırakmıştı, belki çatanada, belki de balkonda. O yüzden kar serpintisinin gelip geçici olacağını umarak bir süreliğine sokaktan geriye adım attı ve vitrini, gece kıyafeti giymiş hasta görünümlü balmumundan bir kadın dışında boş olan, ufak, salaş bir kuaför dükkânın eşiğinde dikildi.

Ancak kar yoğunlaşmaya ve hızla yağmaya başladı. Balmumu kadına tek bir bakışın yeterince içini kararttığını düşünen Syme, onun yerine gözlerini beyaz ve boş sokağa dikti; dükkânın dışında tamamen hareketsiz durarak vitrine dikkatle bakan bir adam görünce de epey şaşaladı. Adamın silindir şapkasının üstü, Noel Baba'nın şapkası gibi karla dolmuştu; beyaz kar yığıntısı ayakkabılarının ve bileklerinin etrafında yükseliyordu. Ama sanki hiçbir şey onu kirli gece kıyafeti içindeki solgun balmumu oyuncak bebeği seyre dalmaktan koparıp alamazmış gibi bir hali vardı. Herhangi bir insanoğlunun böyle bir havada böyle bir dükkâna bakarak dikiliyor olması bile Syme için yeterince hayret verici bir durumdu. Ama bu aylakça hayreti aniden kişisel bir şoka dönüştü, çünkü orada duran adamın felçli, yaşlı Profesör de Worms olduğunu fark etmişti. Hiç de onun yaşında ve takatsizliğinde bir adama göre bir yer gibi görünmüyordu.

Syme bu insanlıktan çıkmış kardeşliğin sapkınlıkları hakkında her şeye inanmaya hazırdı ama o bile profesörün bu acayip balmumu kadına âşık olmuş olabileceğine inanamazdı. Sadece adamın illetinin (o illet her neyse), bir tür geçici bükülememe ya da kendinden geçme nöbetine yol açtığını varsayabilirdi. Ancak bu durum karşısında merhametli bir endişe hissetme eğiliminde değildi. Tam aksine, profesöre gelen inmenin ve adamın özenli aksak yürüyüşünün ondan kaçmasını ve onu millerce arkasında bırakmasını kolaylaştıracak olmasından dolayı gizli gizli sevindi. Çünkü Syme, her şeyden önce bu fesat muhitten bir saatliğine bile olsa elini eteğini çekmek için can atıyordu. Sonra düşüncelerini toplayabilir, izleyeceği yolu şekillendirebilir ve nihayet Gregory'ye sadık kalıp kalmayacağına karar verebilirdi.

Dans eden karın altında yürüyerek uzaklaştı, iki-üç sokaktan sonra yukarı saptı, iki-üç sokak daha aşıp aşağı yöneldi ve öğle yemeği için küçük bir Soho restoranına girdi. Derin düşünceler içinde, dört farklı yemekten azar azar yedi, yarım şişe kırmızı şarap içti ve hâlâ düşünmeye devam ederek sade kahve ve siyah puroyla yemeğini tamamladı. Restoranın bıçak şıkırtıları ve ecnebilerin gevezelikleriyle dolu üst katında bir yere oturmuştu. Eski günlerde kafasında bütün bu kendi halinde ve nazik yabancıların anarşist olduğunu kurduğunu hatırladı. Gerçek durumu hatırlayarak ürperdi. Ama bu ürpertide bile, kaçışın keyif verici utancı vardı. Şarap, alışıldık yemek, tanıdık mekân, yapmacıksız ve geveze adamların yüzleri, neredeyse Yedi Gün Konseyi kötü bir rüyaymış gibi hissetmesine yol açmıştı. Nesnel bir gerçeklik olduğunu hâlâ bilse bile, konsey en azından uzaklarda kalmıştı. Kendisiyle kepaze yedilinin son görüntüsü arasında yüksek evler ve kalabalık sokaklar uzanıyordu. Özgür Londra'da özgürdü ve diğer özgür insanların arasında şarabını içiyordu. Bir parça daha rahatlamış bir tavırla şapkasıyla bastonun alarak merdivenlerden aşağıdaki dükkâna doğru aylak aylak indi.

Alttaki odaya girdiğinde yıldırım çarpmış ve olduğu yere mıhlanmış gibi kalakaldı. Çıplak pencereye ve karlı beyaz sokağa yakın ufak bir masada buruş buruş kurşuni yüzü ve sarkık göz kapaklarıyla yaşlı anarşist profesör bir bardak süt içerek oturuyordu. Syme bir an için yaslandığı baston kadar kaskatı durdu. Sonra şuursuz denebilecek bir aceleyle profesörü sıyırıp geçti, kapıyı savurarak açıp arkasından hızla çarptı ve dışarıdaki karın içinde dikildi.

"O yaşlı ceset beni takip ediyor olabilir mi?" diye sordu kendi kendine, sarı bıyığını ısırarak. "O odada çok uzun kaldım, o yüzden böyle kurşundan ayaklar bile beni yakalayabilir. Rahatlatıcı olan şu ki, birazcık çevik bir yürüyüşle onun gibi bir adamı Timbuktu kadar uzakta bırakabilirim. Yoksa çok mu kuruntuluyum? Gerçekten de beni mi takip ediyordu? Şüphesiz Pazar beni takip etmesi için topal bir adamı gönderecek kadar budala olamaz."

Bastonunu sallayıp döndürerek canlı adımlarla Covent Garden'a doğru yola koyuldu. Kar yağışı, Syme büyük pazarın oradan geçerken artarak, kararmaya başlayan ikindide kör edici ve sersemletici bir hale büründü. Kar taneleri ona gümüşi erkek arılar gibi işkence

ediyor, gözlerine ve sakalına girerek zaten gerilmiş olan sinirlerine fasılasız gereksizliklerini ekliyordu. Canlı bir yürüyüşle Fleet Sokağı'nın başına geldiği zaman sabrını kaybetti ve pazar günü açık bir çay dükkânı bularak sığınmak için oraya girdi. Bahane olarak da daha önceki gibi bir fincan sade kahve sipariş etti. Bunu henüz yapmıştı ki, Profesör de Worms ağır aksak yürüyerek dükkâna girdi, zahmetle oturdu ve bir bardak süt söyledi.

Syme'ın bastonu, saklı çeliği ele veren büyük bir çınlamayla elinden düştü. Ama profesör etrafına bakmadı. Genelde soğukkanlı bir kişiliği olan Syme, kelimenin tam anlamıyla, bir hokkabazlık numarasına ağzı açık bakan bir köylü gibi bakıyordu. Peşinden gelen bir araba görmemiş, dükkânın dışında bir tekerlek sesi duymamıştı. Bütün dünyevi görünümlere göre adam yayan gelmiş olmalıydı. Ama yaşlı adam ancak bir salyangozun hızıyla yürüyebiliyordu, oysa Syme rüzgâr gibi yürümüştü. Sırf aritmetik çelişkiden yarı delirmiş halde yerinden fırladı ve bastonu kaptı, kahvesini hiç tatmadan sallanan kapılardan dışarı savruldu. Nehir kıyısına giden bir otobüs takırdayarak alışılmadık bir hızla geçti. Syme ona yetişmek için yüz yarda kadar çılgın bir koşu tutturdu. Ama sıçramayı başararak sahanlıkta sallandı ve solumak için bir anlığına durakladıktan sonra yukarıya çıktı. Oturalı yaklaşık yarım dakika olmuşken arkasında bir tür ağır ve astımlı soluma duydu.

Hızla geri döndüğünde, kendisini kirleten karları damlatan bir silindir şapkanın otobüsün basamaklarında yavaş yavaş yükseldiğini gördü; kenarının gölgesinin altında da Profesör de Worms'ün miyop yüzünü ve titrek omuzlarını. Profesör, her zamanki özeniyle kendisini bir koltuğa bıraktı ve çenesine kadar yağmurluğuna sarındı.

Yaşlı adamın sarsak vücudunun ve gevşek ellerinin her bir hareketi, her bir tereddütlü mimik ve telaştan mustarip duraksama, şüphe götürmez bir şekilde onun acizliğini, nihai bedensel ihtiyarlık demlerinde olduğunu gösteriyor gibiydi. Milim milim ilerlemiş, kesik, ihtiyatlı solumalarla kendisini bırakmıştı. Ama yine de, zaman ve mekân denen felsefi varlıkların zerre kadar bile nesnel bir varoluşları olduğu müddetçe, otobüsün arkasından koşmuş olduğu son derece su götürmez görünüyordu.

Syme sallanan araçta dimdik ayağa fırladı ve her an kasveti

artan kış göklerine çılgınca boş boş baktıktan sonra merdivenlerden aşağı koştu. Yan taraftan atlamak için duyduğu temel dürtüyü bastırmıştı.

Arkasına bakamayacak veya mantık yürütemeyecek kadar afallamış halde, bir deliğe koşturan tavşan gibi, Fleet Sokağı'nın yanındaki küçük meydanlardan birine daldı. Bu akıl almaz yaşlı yaylı palyaço onu gerçekten takip ediyorsa, bu ufak sokaklar labirentinde ona kısa sürede izini kaybettirebileceği yönünde muğlak bir düşüncesi vardı. Kıvrıla büküle giden, yoldan çok aralığa benzeyen o sokaklara girip çıktı. Yaklaşık yirmi birbirini izleyen dönüşü tamamladığı ve akla hayale sığmaz bir poligon çizdiği zaman, bir takip sesi duymak için durakladı. Hiçbir şey yoktu. Her hâlükârda çok fazla bir şey olamazdı, çünkü küçük sokaklar sessiz karla kaplıydı. Bununla birlikte Red Lion Meydanı'nın arkasında bir yerlerde, gayretli bir vatandaşın yirmi yardalık bir alanda karı temizleyip ıslak, parıldayan kaldırım taşlarını ortaya çıkardığı bir bölge fark etti. Yanından geçerken bunu pek önemsemedi, sadece başka bir labirent koluna daldı. Ama birkaç yüz yarda ileride dinlemek için tekrar hareketsiz kaldığında, kalbi de hareketsiz kaldı, çünkü o pürüzlü taşlar bölgesinden şeytani topalın tıkırdayan koltuk değneğini ve zahmetle ilerleyen ayaklarını duydu.

Üstündeki gökyüzü kar bulutlarıyla dolarak Londra'yı akşamın o saati için zamansız bir karanlık ve ağırlıkla kaplamıştı. Syme'ın her iki tarafında da ara sokağın duvarları kör ve süssüzdü. Küçük bir pencere ya da bir çift göz bile yoktu. Bu ev kovanından kaçıp çıkmak ve yeniden geniş, lambalarla aydınlanmış caddeye gitmek için taze bir dürtü hissetti. Yine de ana yola yönelmeden önce uzun bir süre dolanıp durdu ve yan yollara saptı. Oraya çıktığında da aklından geçirdiğinden çok daha uzak bir yere denk geldi. Geniş ve ıssız Ludgate Meydanı gibi görünen bir yere çıkmıştı ve St. Paul Katedrali gökyüzüne yükseliyordu.

İlk başta bu geniş yolları, sanki şehrin üzerinden bir salgın geçmiş gibi bu kadar boş bulmak onu irkiltti. Sonra kendi kendine bir parça boşluğun doğal olduğunu söyledi. Öncelikle kar fırtınasının yoğunluğu tehlikeli bile sayılabilirdi, ikincisi de günlerden pazardı. Bu Pazar sözcüğü ona dudaklarını ısırttı. Sözcük onun için bundan

böyle pis bir cinastı. Göğün yükseklerindeki karın beyaz sisinin altında şehrin bütün seması, deniz altındaki insanlarınkine benzer, hayli acayip bir yeşil alacakaranlığa bürünmüştü. St. Paul'ün karanlık kubbesinin arkasındaki sımsıkı ve iç karartıcı gün batımının içinde dumansı, tekin olmayan renkler vardı; tam da karın halis beyazlığını yeterince vurgulayacak parlaklıkta hastalıklı yeşil, ölü kırmızı ya da çürüyen bronz renkleri. Ama bu sıkıntı verici renklerin önünde katedralin koyu gövdesi dimdik yükseliyordu. Katedralin üstünde de gelişigüzel sıçramış kardan bir büyük leke hâlâ bir Alp zirvesindeki gibi tutunuyordu. Bir parçası kaza eseri düşmüştü ama tam da kubbeyi en üst noktasından itibaren yarı yarıya süsleyecek ve muhteşem küreyle haçı mükemmel bir gümüşilikte ortaya çıkaracak şekilde. Syme onu gördüğünde aniden dikleşti ve gayriihtiyari bastonuyla selam verdi.

O uğursuz şahsın gölgesinin, hızlı ya da yavaş arkasından sessizce geldiğini biliyordu ve umursamıyordu. Gökyüzü kararırken yeryüzündeki o ulu mekânın aydınlık olması insan inancının ve mertliğinin bir simgesi gibi görünüyordu. Şeytanlar semayı ele geçirmiş olabilirlerdi ama henüz haçı ele geçirmemişlerdi. Syme o hoplayan, sıçrayan, kovalayan felçlinin sırrını açığa çıkarmak için yeni bir dürtüye kapıldı ve yolun meydana açılan girişinde elinde bastonuyla takipçisiyle yüzleşmek için döndü.

Profesör de Worms, arkasındaki bozuk ara sokağın köşesinden dönerek yavaşça geldi. Tuhaf silueti yalnız bir gaz lambasının ışığında ana hatlarıyla belirirken, akla karşı konulamaz bir şekilde ninnilerdeki o hayali kişiyi getiriyordu, "çarpık çurpuk adam, çarpık çurpuk bir yoldan gitti." Gerçekten de arşınladığı eğri büğrü sokaklar şeklini şemalini çarpıtmış gibi gözüküyordu. Lambanın ışığı kalkık gözlüğünün camlarının, kalkık ve sabırlı yüzünün üstünde parlarken gitgide yaklaştı. Syme, onu St. George'un ejderhayı beklediği gibi, bir adamın son bir açıklamayı ya da ölümü beklediği gibi bekledi. Ve yaşlı profesör tam üstüne doğru geldi, kederli gözkapaklarını bir kere bile kırpmadan yanından tamamen yabancı biri gibi geçip gitti.

Bu sessiz ve beklenmedik masumiyette Syme'ı son bir öfkeye sürükleyen bir taraf vardı. Adamın duygusuz yüzü ve tavrı, bütün

takibin bir tesadüf olduğunu ileri sürer gibiydi. Syme, keskin bir öfkeyle çocukça bir alay patlaması arasında kalan bir kuvvetle ateşlenmişti. Yaşlı adamın şapkasını kafasından uçuracakmış gibi çılgınca bir el hareketi yaptı, "yakalayabilirsen yakala beni," gibisinden bir şeyler haykırdı ve beyaz, açık meydan boyunca koşturarak uzaklaştı. Saklanmak artık imkânsızdı ve omzundan geriye baktığında yaşlı beyefendinin koyu siluetinin, bir mil yarışını kazanmakta olan bir adam gibi arkasından uzun, salınan adımlarla gelmekte olduğunu görebiliyordu. Ama o zıplayan gövdenin üzerindeki baş hâlâ solgun, ciddi ve profesyoneldi, tıpkı bir soytarının gövdesinin üstündeki bir öğretmenin başı gibi.

Syme bildiği bütün kâbusları hatırlarken, bu acayip kovalamaca, Ludgate Meydanı'ndan ileriye, Ludgate Tepesi'nden yukarı, St. Paul Katedrali etrafından, Cheapside boyunca hızla devam etti. Sonra Syme nehre doğru sıvıştı ve neredeyse doklara kadar indi. Basık, ışıklı bir meyhanenin sarı pencerelerini gördü, kendini içeri attı ve bira ısmarladı. Yabancı gemicilerle tıklım tıklım, pis bir meyhaneydi, afyon içilebilecek ya da bıçakların çekilebileceği bir yer.

Bir saniye sonra Profesör de Worms mekâna girdi, ihtiyatla oturdu ve bir bardak süt istedi.

BÖLÜM VIII

PROFESÖR AÇIKLIYOR

Gabriel Syme kendini sonunda bir sandalyeye kurulmuş bulduğunda, karşısında bir de sabit ve kati olarak profesörün kalkık kaşları ve kurşuni gözkapakları varken, korkuları tamamıyla geri döndü. Azılı konseydeki bu akıl ermez adam neticede kesinlikle onu takip etmişti. Adamın bir felçli, bir de takipçi kişiliği varsa, zıtlık onu daha ilginç yapardı yapmasına ama pek de rahatlatıcı kılmazdı. Ciddi bir tesadüf eseri profesör onu açığa çıkarırsa, onun profesörü açığa çıkaramaması çok küçük bir teselliydi. Profesör sütüne dokunmadan o, bir kalaylı kupa dolusu ale birayı bitirmişti.

Yine de bir olasılık, onu umut dolu ancak çaresiz halde tutuyordu. Bu maceranın kendisiyle ilgili az da olsa bir şüpheden daha farklı bir şeylere delalet olması da mümkündü. Belki kurallara uygun bir usul ya da jestti. Belki de bu budalaca seğirtme anlaması gereken bir tür dostça işaretti. Belki bir âdetti. Belki yeni Perşembe, tıpkı yeni Londra Belediye Başkanı'nın orada geçit töreni yapması gibi, her zaman Cheapside boyunca kovalanırdı. Tam deneme kabilinden bir sorgulamaya başlayacakken, karşısındaki profesör aniden ve doğrudan harekete geçerek ondan önce davrandı. Syme ilk diplomatik soruyu soramadan, yaşlı anarşist hiçbir giriş yapmaksızın aniden atıldı:

"Siz polis misiniz?"

Syme ne bekliyor olursa olsun, hiçbir şekilde bu kadar sert ve gerçekçi bir şey beklemiyordu. O muhteşem soğukkanlılığıyla bile, sadece daha çok beceriksiz bir şakacılık havasında bir cevap kıvırabildi.

"Polis mi?" dedi müphem bir şekilde gülerek. "Bende, size polis

olduğumu düşündüren nedir?"

"Süreç yeterince basitti," diye cevap verdi profesör sabırla. "Polis gibi göründüğünüzü düşündüm. Şimdi öyle olduğunuzu düşünüyorum."

"Restorandan çıkarken yanlışlıkla bir polis şapkası mı aldım?" diye sordu Syme çılgınca gülümseyerek. "Tesadüfen üzerimde bir yerlerde basılı bir numara mı var? Ayakkabılarım mı o uyanık bakışlara takıldı? Neden polis olmalıyım? Diyelim ki, diyelim ki postacıyım."

Yaşlı profesör başını hiç umut vermeyen bir ciddiyetle salladı ama Syme hararetli bir ironiyle devam etti.

"Ama belki de sizin Alman felsefenizin inceliklerini yanlış anlıyorum. Belki de polis göreceli bir kavramdır. Evrimsel anlamda, bayım, maymun o kadar yavaşça polise geçiş yapıyor ki, ben ince farkları asla tespit edemem. Maymun olabilecek biricik polistir. Belki de Chapman Common'daki yaşlı bakire hanım olabilecek tek polistir. Olabilecek polis olmayı umursamıyorum. Alman düşüncesinde herhangi bir şey olmayı umursamıyorum."

"Polis teşkilatında mısınız?" dedi yaşlı adam, Syme'ın bütün eğreti ve umutsuzca alaylarını kulak ardı ederek. "Dedektif misiniz?"

Syme'ın kalbi taş kesildi ama yüzü hiç değişmedi.

"İddianız gülünç," diye başladı. "Allah aşkına neden..."

Yaşlı adam titreyen elini külüstür masaya öyle hararetle vurdu ki, nerdeyse kıracaktı.

"Açık bir soru sordum, duydun mu, seni laf cambazı casus?" diye tiz, çılgın bir sesle avazı çıktığı bağırdı. "Polis dedektifi misin, değil misin?"

"Hayır!" diye cevap verdi Syme, celladın ilmiğinde duran bir adam gibi.

"Buna yemin et," dedi yaşlı adam, ölü yüzü tiksindirici bir şekilde canlanırken ona doğru eğilerek. "Buna yemin et! Buna yemin et! Yalan yere yemin edersen, lanetlenecek misin? Şeytanın cenazende dans edeceğine emin olacak mısın? Kâbusun mezarının üstüne çöktüğünü görecek misin? Hiçbir yanlış anlama yok mu? Sen bir anarşistsin, sen bir dinamitçisin! Her şeyden önce hiçbir şekilde polis değil misin? İngiliz polisinden değil misin?"

Kemikli bileğini masanın öbür yanına doğru uzattı ve geniş gevşek elini bir kulaklık gibi kulağına koydu.

"İngiliz polisinden değilim," dedi Syme delilere özgü bir sakinlikle.

Profesör de Worms tuhaf bir müşfik çöküş havasıyla sandalyesine geri yığıldı.

"Çok yazık," dedi, "çünkü ben öyleyim."

Syme, arkasındaki sırayı bir çatırtıyla geri göndererek olduğu yerde ayağa fırladı.

"Çünkü nesiniz?" dedi kısık sesle. "Nesiniz?"

"Ben bir polisim," dedi profesör, ilk defa geniş bir gülümsemeyle ve gözlüğünün ardından gözleri parlayarak. "Ama siz polisi göreceli bir kavram olarak gördüğünüzden, şüphesiz ki sizinle bir işim olmaz. Ben İngiliz polis kuvvetlerindeyim. Ama bana İngiliz polis kuvvetlerinde olmadığınızı söylediğinize göre, sadece sizinle bir dinamitçi kulübünde karşılaştığımı söyleyebilirim. Sanırım sizi tutuklamalıyım." Bunları söyledikten sonra da masanın üstüne Syme'ın önüne, Syme'ın kendi yelek cebindeki mavi kartın, polisten aldığı gücün simgesi olan kartın, tıpatıp bir kopyasını koydu.

Syme yıldırım gibi geçen bir an için bütün kâinatın tamamen ters döndüğü hissine kapıldı, bütün ağaçlar aşağıya doğru büyüyordu ve bütün yıldızlar ayağının altındaydı. Sonra yavaşça tam tersi bir kanıya vardı. Son yirmi dört saat boyunca kâinat gerçekten de ters dönmüştü ama şimdi alabora olmuş evrenin doğru tarafı yukarı gelmişti. Bütün gün boyunca kaçtığı bu şeytan, sadece kendi hanesinden bir ağabeydi ve masanın karşısında arkasına yaslanmış ona gülüyordu. O an için ayrıntılara dair herhangi bir soru sormadı. Sadece onu tahammül edilemez bir tehlike baskısıyla kovalayan bu gölgenin, yalnızca onu yakalamaya çalışan bir dostun gölgesi olduğuna dair mutluluk verici ve aptalca gerçeğin farkındaydı. Aynı zamanda budala ve özgür bir adam olduğunun farkındaydı. Çünkü hastalık halinden her kurtulmaya mutlaka sağlıklı bir küçük düşme eşlik eder. Bu tür durumlarda sadece üç şeyin mümkün olduğu belli bir noktaya gelinir: Öncelikle Şeytani bir gururun sürdürülmesi, ikinci olarak gözyaşları ve üçüncü olarak kahkaha. Syme'ın egosu birkaç saniye boyunca ilk istikamete sıkıca tutundu

ve sonra aniden üçüncüyü benimsedi. Yelek cebinden kendi mavi polis kartını çıkartarak masanın üzerine fırlattı. Sonra kafasını, sarı sakalının sivri ucu neredeyse tavana çevrilecek kadar geriye attı ve barbarca bir kahkahayla bağırdı.

Bıçakların, tabakların, tenekelerin, şamatacı seslerin, ani kavgalar ve izdihamların patırtısıyla dolu o sıkışık inde bile Syme'ın Homervari neşesinde yarı sarhoş adamları etraflarına baktıracak bir hava vardı.

"Neye gülüyon, babalık?" diye sordu doklardan gelen meraklı bir işçi.

"Kendime," diye cevap verdi Syme ve esrik tepkisine devam etti.

"Kendinizi toplayın," dedi profesör, "yoksa isteriye kapılacaksınız. Biraz bira için. Size katılacağım."

"Sütünüzü içmediniz," dedi Syme.

"Sütüm mü!" dedi diğeri, susturan ve çok derin bir horgörü havasıyla. "sütümmüş! O kanlı anarşistlerin gözlerinden uzakken o berbat şeye baktığımı mı sanıyorsunuz? Bu odada hepimiz Hıristiyanız, gerçi belki de," diye ekledi, etraftaki yalpalayan kalabalığa bir göz atarak, "çok sofu değiliz. Sütümü bitirmek mi? Yüce alevler! Evet, onu hemen şimdi bitireceğim!" Sonra kulpsuz bardağı, bir cam şangırtısına ve gümüşi sıvı sıçramasına yol açarak masadan yere düşürdü.

Syme ona mutluluk dolu bir merakla bakıyordu.

"Şimdi anlıyorum," diye haykırdı, "elbette siz hiç de yaşlı bir adam değilsiniz."

"Yüzümü burada çıkaramam," diye yanıtladı Profesör de Worms. "Epeyce ayrıntılı bir makyaj. Yaşlı bir adam olup olmadığıma gelince, bunu söylemek bana düşmez. Geçen doğum günümde otuz sekiz oldum."

"Evet ama demek istediğim," dedi Syme sabırsızca, "herhangi bir rahatsızlığınız yok."

"Evet," diye cevap verdi diğeri serinkanlılıkla, "soğuk algınlığından mustaribim."

Syme'ın bütün bunlar karşısındaki kahkahasında çılgınca bir rahatlama halsizliği vardı. Felçli profesörün gerçekte sanki sahne

ışıklarına önüne çıkacakmış gibi kılık değiştirmiş genç bir aktör olduğu düşüncesine gülüyordu. Ama bir biberlik yere düşmüş olsaydı da aynı şiddetle güleceğini hissediyordu.

Sahte profesör içti ve sahte sakalını sildi.

"Şu Gogol denen adamın," diye sordu, "bizden biri olduğunu biliyor muydunuz?"

"Ben mi? Hayır, bilmiyordum," diye cevap verdi Syme bir parça şaşkınlıkla. "Peki, siz bilmiyor muydunuz?"

"Ölülerin bildiğinden fazlasını bilmiyorum," diye yanıtladı kendisini Worms diye adlandıran adam. Başkan'ın benden bahsettiğini zannettim ve elim ayağım titredi."

"Ben de benden bahsettiğini zannettim," dedi Syme bir hayli pervasız kahkahasıyla. "Elim bütün o zaman boyunca tabancamın üzerindeydi."

"Benim de öyle," dedi profesör vahşice, "besbelli Gogol'ün de öyle."

Syme bir haykırışla masaya vurdu.

"Ah, orada üç kişiymişiz!" diye bağırdı. "Yedide üç kavga etmek için iyi bir rakam. Üç kişi olduğumuzu bir bilseydik!"

Profesör de Worms'ün yüzü karardı ve başını kaldırıp bakmadı.

"Üç kişiydik," dedi. "Üç yüz de olsak yine de hiçbir şey yapamazdık."

"Dörde karşı üç yüz kişi olsak da mı?" diye sordu Syme, hayli şamatacı bir şekilde dalga geçerek.

"Hayır," dedi profesör itidalle, "Pazar'a karşı üç yüz kişi olsak da."

Sırf ad bile Syme'ın buz kesmesine ve ciddileşmesine neden oldu. Kahkahası dudaklarında sönmeden önce içinde sönüp gitti. Unutulmaz Başkan'ın yüzü, zihnine renkli bir fotoğraf kadar ürkütücü bir biçimde sızdı ve Syme, Pazar ile bendeleri arasındaki o ayrımı fark etti. Onların yüzleri, ne kadar azılı ya da meşum olursa olsun, diğer insan yüzleri gibi gitgide hafızada bulanıklaşırken, Pazar'ınki, yokluğu sırasında daha da gerçek bir hal alıyor gibi görünüyordu, sanki bir adamın resmedilmiş portresi yavaşça canlanıyormuş gibi.

Uzun saniyeler boyunca her ikisi de sessiz kaldılar. Sonra Syme,

şampanyanın aniden köpürmesi gibi bir telaşla konuşmaya başladı.

"Profesör," diye haykırdı, "bu katlanılamaz bir şey. Bu adamdan korkuyor musunuz?"

Profesör ağır gözkapaklarını kaldırdı ve Syme'a neredeyse uhrevi bir dürüstlükte, iri, iyice açılmış, mavi gözlerle dik dik baktı.

"Evet, öyle," dedi ılımlı bir tavırla. "Siz de öyle."

Syme'm bir anlığına dili tutuldu. Sonra hakarete uğramış gibi dimdik ayağa fırladı ve sandalyeyi kendisinden uzağa itti.

"Evet," dedi tarif edilemez bir sesle, "haklısınız. Ondan korkuyorum. O yüzden Tanrı'nın huzurunda korktuğum o adamı bulana kadar arayacağıma ve ağzının ortasına vuracağıma yemin ediyorum. Gökler tahtı olsa ve yeryüzü de taburesi, onu alaşağı edeceğime yemin ediyorum."

"Nasıl?" diye sordu gözlerini dikmiş bakan profesör. "Neden?"

"Çünkü ondan korkuyorum," dedi Syme. "Ve hiçbir adam evrende korktuğu hiçbir şeyi geride bırakmamalı."

De Worms bir çeşit şuursuz hayretle ona göz kırptı ve konuşmak için bir girişimde bulundu ama Syme alçak bir sesle, ancak alttan alta insanlık dışı bir vecd içinde devam etti:

"Kim hiç korkmadığı şeylere darbe vurmaya tenezzül eder? Kim kendisini, sırf cesur olmak için adi bir sokak boksörü gibi alçaltır? Kim korkusuz olmak için öne eğilir, bir ağaç gibi? Korktuğunuz şeyle savaşın. Sicilyalı hayduda son duasını yaptıran İngiliz rahiple ilgili eski hikâyeyi hatırlarsınız. Büyük soyguncunun ölüm döşeğinde ne dediğini. 'Size para veremem ama ömrünüz boyunca kullanacağınız bir tavsiye verebilirim: Başparmağınız bıçağın üzerinde olsun ve yukarıya doğru saplayın.' Yani size diyorum ki, yıldızlara saldırıyorsanız yukarıya doğru saplayın."

Öbürü tavana baktı, takındığı tavrın numaralarından biri.

"Pazar sabit bir yıldızdır," dedi.

"Onun kayan bir yıldız olduğunu göreceksiniz," dedi Syme ve şapkasını taktı.

Hareketindeki kararlılık profesörü tereddütle ayağa kaldırdı.

"Tam olarak nereye gittiğiniz hakkında," diye sordu, bir çeşit iyi kalpli şaşkınlıkla, "bir fikriniz var mı?"

"Evet," diye yanıtladı Syme kısaca, "Paris'te şu bombanın atılmasına engel olmaya gidiyorum."

"Bunu nasıl yapacağınız hakkında hiçbir fikriniz var mı?" diye sorguladı diğeri.

"Hayır," dedi Syme aynı kararlılıkla.

"Elbette hatırlıyorsunuzdur ki," diye sürdürdü sözde profesör, sakalını çekiştirerek ve pencereden dışarı bakarak, "hayli aceleyle oradan ayrıldığımızda, bu katliamla ilgili bütün düzenlemeler özel olarak Marki'nin ve Doktor Bull'un ellerine bırakılmıştı. Marki şu aralar büyük ihtimalle Kanalı geçiyordur. Ama nereye gittiğini ve ne yapacağını Başkan'ın bile bildiği şüpheli; biz kesinlikle bilmiyoruz. Tek bilen insan Doktor Bull."

"Allah kahretsin!" diye haykırdı Syme. "Ve onun nerede olduğunu bilmiyoruz."

"Evet," dedi diğeri, o tuhaf, dalgın tavrıyla, "ben onun nerede olduğunu biliyorum."

"Bana söyleyecek misiniz?" diye sordu Syme şevk dolu gözlerle.

"Sizi oraya götüreceğim," dedi profesör ve bir askı kancasından şapkasını aldı.

Syme ona bir çeşit kaskatı heyecanla bakarak kalakaldı.

"Ne demek istiyorsunuz?" dedi heyecanla. "Bana katılacak mısınız? Tehlikeye atılacak mısınız?"

"Genç adam," dedi profesör hoş bir tavırla, "korkak olduğumu düşündüğünüzü gözlemek beni eğlendiriyor. Bununla ilgili tek bir şey söyleyeceğim ve o da tamamen sizin felsefi retoriğiniz tarzında olacak. Başkan'ı alaşağı etmenin mümkün olduğunu düşünüyorsunuz. Ben mümkün olmadığını biliyorum ve bunu yapmayı deneyeceğim." Sonra meyhanenin kapısını açarak içeri keskin havanın esintisini doldurup birlikte dokların yanındaki karanlık sokaklara çıktılar.

Karın büyük kısmı erimiş ya da ayaklar altında çiğnenerek çamurlaşmıştı ama sağda solda hâlâ loşlukta beyaz yerine gri görünen öbekleri vardı. Küçük sokaklar cıvık cıvıktı ve alev alev lambaları, sanki çökmüş bambaşka bir dünyanın parçacıklarıymış gibi düzensizce ve eskaza yansıtan birikintilerle doluydu. Syme bu gitgide artan ışık ve gölge keşmekeşinin içinde adımlarını atarken

neredeyse büyülenmiş gibi hissetti kendisini. Ama ahbabı kendinden emin bir çeviklikle, sokağın sonunda, lamba ışıklarıyla aydınlanmış nehrin birkaç santiminin bir alev demeti gibi göründüğü yere doğru yürümeye devam etti.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sorguladı Syme.

"Tam şu anda," diye cevap verdi profesör, "Doktor Bull'un uyumaya gidip gitmediğini anlamak için tam şu köşeyi dönüyorum. Sağlığına düşkündür ve erken istirahate çekilir."

"Doktor Bull!" diye çığlık attı Syme. "Köşenin öbür tarafında mı yaşıyor?"

"Hayır," diye cevap verdi arkadaşı. "İşin doğrusu biraz daha uzakta, nehrin öbür yakasında yaşıyor ama buradan onun yatağa gidip gitmediğini anlayabiliriz."

Konuşurken köşeyi dönüp alevlerle lekelenmiş loş nehirle karşı karşıya kalınca, bastonuyla öbür kıyıyı işaret etti. Bu noktada Surrey tarafında, ışıklı pencerelerin serpiştirildiği ve fabrika bacaları gibi âdeta çılgınca bir yüksekliğe erişen o yüksek konutlar kütlesi ve yığını Thames'te, sanki nehrin üstüne sarkıyormuş gibi gözükerek son buluyordu. Seçkin duruşları ve yerleşimleri bir bina blokunun özellikle yüzlerce gözü olan bir Babil Kulesi gibi görünmesine yol açıyordu. Syme Amerika'daki gökdelenleri hiç görmemişti, o yüzden o binaları sadece rüyalarda düşünebilirdi.

O hâlâ gözlerini dikmiş bakarken, bu sayısız ışıklı kulenin en üstündeki ışık, sanki bu siyah Argus[15] ona sayısız gözlerinden birini kırpmış gibi aniden söndü.

Profesör de Worms topuklarının etrafında döndü ve bastonunu çizmelerine vurdu.

"Çok geç kaldık," dedi, "sağlık düşkünü doktor yatmaya gitmiş."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Syme. "Öyleyse, orada karşıda yaşıyor, öyle mi?"

"Evet," dedi de Worms, "sizin göremediğiniz şu belirli pencerenin arkasında. Benimle gelin ve bir parça akşam yemeği yiyin. Onu yarın sabah ziyaret etmeliyiz."

Daha fazla münakaşa etmeden, Doğu Hindistan Doku Yolu'nun ışıltısına ve patırtısına çıkana kadar birçok ara sokak boyunca onu

15 Yunan mitolojisinde yüz gözlü bir canavar. (ç.n)

sürükledi. Muhiti iyi biliyor gibi görünen profesör, her tarafı tamire ihtiyaç duyan, eski, beyaz bir hanın yoldan yaklaşık yirmi fit içeride durduğu, ışıklı dükkân sırasının yerini bir tür ani alacakaranlık ve sükûnete bıraktığı bir yere doğru ilerlerdi.

"Her yerde kaza eseri ayakta kalmış iyi İngiliz hanları bulabilirsiniz, tıpkı fosiller gibi," diye açıkladı profesör. "Bir keresinde Batı Yakası'nda nezih bir yer keşfetmiştim."

"Sanırım," dedi Syme gülümseyerek, "bu da Doğu yakasında ona karşılık gelen nezih yer, değil mi?"

"Öyle," dedi profesör, son derece saygılı bir şekilde ve içeri girdi.

Orada, her ikisinin de hakkını vererek akşam yemeği yiyip uyudular. Bu olağanüstü insanların güzelce pişirdiği fasulyeler ve domuz pastırması, şaşırtıcı bir şekilde kilerlerinden çıkan Burgonya şarabı, Syme'ın yepyeni yoldaşlık ve huzur hissini zirveye çıkardı. Yaşadığı bütün bu çetin sınav boyunca esas korkusu tek başına kalmak olmuştu ve tek başınalıkla bir müttefike sahip olmak arasındaki uçurumu ifade edebilecek hiçbir söz yoktu. İki kere ikinin dört etmesi matematikçilere bırakılabilirdi. Ama bir çarpı iki, iki değildi; iki, birin iki bin katıydı. İşte, yüzlerce kusuruna karşın, dünyanın her zaman tekeşliliğe geri dönüş yapacak olmasının sebebi de budur.

Syme ilk defa, bütün akıl almaz öyküsünü, Gregory'nin onu nehrin kenarındaki küçük meyhaneye götürdüğü andan başlayıp anlatarak içini dökebilmişti. Bunu aylakça ve uzun uzadıya, süslü kelimelerden bir monologla, bir adamın eski dostlarıyla konuştuğu gibi yaptı. Profesör de Worms kişiliğine bürünmüş olan adam da kendi açısından daha az konuşkan değildi. Onun hikâyesi de Syme'ınki kadar aptalcaydı.

"Bu sizinki iyi bir kılık," dedi Syme, bir kadeh Macon'ı boşaltırken, "yaşlı Gogol'ünkünden epey iyi. En başta bile onun çok kıllı olduğunu düşünmüştüm."

"Sanatsal teoride bir farklılık," diye yanıtladı profesör dalgın dalgın. "Gogol bir idealistti. Bir anarşistin soyut ya da platonik modeline göre makyaj yapmıştı. Ama ben bir gerçekçiyim. Ben bir portre ressamıyım. Yok, portre ressamı olduğumu söylemek uygun bir ifade değil. Ben bir portreyim."

"Sizi anlamıyorum," dedi Syme.

"Ben bir portreyim," diye tekrarladı profesör. "Ben, Napoli'de olduğunu düşündüğüm meşhur Profesör de Worms'ün bir portresiyim."

"Onun kılığına girdiğinizi kastediyorsunuz," dedi Syme. "Ama sizin saygısızca onun burnunu aldığınızı bilmiyor mu?"

"Gayet iyi biliyor," diye yanıtladı arkadaşı keyifle.

"Öyleyse niye sizi suçlamıyor?"

"Ben onu suçladım," diye cevap verdi profesör.

"Ne demek istediğinizi açıklayın," dedi Syme.

"Memnuniyetle, tabii hikâyemi dinlemeye itiraz etmezseniz," diye yanıtladı seçkin yabancı filozof. "Mesleğim aktörlük, adım da Wilkes. Sahnelerdeyken her türden bohem ve hergele tayfaya bulaştım. Bazen çemberin kenarındakilerle, bazen sanatın süprüntüleriyle ve arada sırada da siyasi mültecilerle düşüp kalktım. Sürgün hayalperestlerin bir ininde muhteşem Alman nihilist filozofla, Profesör de Worms ile tanıştırıldım. Onun hakkında, son derece mide bulandırıcı olan ve dikkatle incelediğim dış görünüşü dışında pek fazla bir fikir edinemedim. Anladığım kadarıyla evrendeki yıkıcı ilkenin Tanrı olduğunu ispatlamıştı. Bu yüzden de her şeyi parçalarına ayıracak öfkeli ve kesintisiz bir enerji ihtiyacı konusunda ısrar ediyordu. Enerji, diyordu, her şeydir. Topal, miyop ve kısmen felçliydi. Onunla karşılaştığımda uçarı bir ruh hali içindeydim ve adamdan o kadar hoşlanmamıştım ki onu taklit etmeyi aklıma koydum. Ressam olsaydım bir karikatür çizerdim. Oysa sadece bir aktördüm, bir karikatürü sadece canlandırabilirdim. Yaşlı profesörün çirkin yaşlı şahsını zıpırca mübalağa etme niyetinde olan bir kılığa büründüm. Taraftarlarıyla dolu odaya girdiğimde bir kahkaha tufanıyla ya da çok ileri giderlerse, bu hakaret karşısında bir infial patlamasıyla karşılaşmayı bekliyordum. Girdiğimde saygı dolu bir sessizlikle ve ardından da ağzımı ilk açtığımda takdir mırıltılarıyla karşılaştığımda yaşadığım şaşkınlığı anlatamam. Üstüme mükemmel sanatçının laneti çökmüştü. Çok fazla ustalıklı, çok fazla aslına uygundu. Benim gerçekten de muhteşem nihilist profesör olduğumu sanmışlardı. O zamanlar sağlam kafalı bir genç adamdım ve bunun bir şok olduğunu itiraf ediyorum. Ancak

ben daha kendime gelemeden bu hayranlardan iki-üç tanesi, kızgınlık yayarak koşup yanıma geldiler ve yan odada bana karşı aleni bir hakaretin sahneye konduğunu söylediler. Mahiyetini sordum. Görünüşe göre terbiyesizin teki, benim abartılı bir parodim gibi giyinip kuşanmıştı. Bana uygun miktardan çok şampanya içmiştim ve ani bir çılgınlıkla durumu kendi gözlerimle görmeye karar verdim. Sonuç olarak gerçek profesör, topluluğun kızgın bakışları ve benim kalkık kaşlarımla buz gibi gözlerimle karşı karşıya kalmak için odaya geldi.

"Tam bir karambol olduğunu söylememe gerek yok. Etrafımdaki karamsarların hepsi, hangisinin gerçekte daha dermansız olduğunu anlamak için tedirgince bir profesörden diğerine bakıp duruyordu. Ama ben kazandım. Rakibim gibi sağlığı bozuk yaşlı bir adamın, hayatının baharındaki genç bir aktör kadar etkileyici bir dermansızlıkta olması beklenemez. Anlıyor musunuz, gerçekten de felçliydi ve bu kati kısıtlama çerçevesinde çabalarken benim kadar eğlendirici bir felçli olamıyordu. Sonra iddialarımı zekâsıyla çürütmeyi denedi. Buna çok basit bir üçkâğıtla karşı koydum. Ne zaman kendisi dışında hiç kimsenin anlamadığı bir şey söylese, kendimin bile anlamadığı bir şeyler söyleyerek karşılık verdim. 'Zannetmem ki,' dedi, 'doğasında başkalaşımın özü olan boşlukların yaratılması olduğu için evrimin sadece olumsuzlama olduğu ilkesini çözümlemiş olasınız.' Ben de gayet küçümseyerek yanıtladım, 'Bunların hepsini Pinckwerts'te okumuşsunuz. Dolaşıklığın insan ırkını kusursuzlaştıracak şekilde işlediği fikri Glumpe tarafından uzun zaman önce ifşa edilmişti.' Pinckwerts ve Glumpe diye birilerinin hiç var olmadıklarını söylemem gereksiz. Ama etrafımdaki insanlar onları beni hayrete düşürecek bir biçimde çok iyi hatırlıyor gibiydiler. Bu bilgece ve anlaşılmaz yöntemin onu, tamamen vicdanı azıcık noksan bir düşmanın insafına bıraktığını fark eden profesör, ince zekânın daha halka hitap eden bir şekline doğru geri adım attı. 'Anlıyorum,' diye dudak büktü, 'Ezop'un sahte domuzu gibi baskın çıkıyorsunuz.' 'Siz de,' diye cevap verdim gülümseyerek,' 'Montaigne'in kirpisi gibi çuvallıyorsunuz.' Montaigne'in kirpisi diye bir şey olmadığını söylememe gerek var mı? 'Zırvalarınız dökülüyor," dedi, 'sakalınız da öyle.' Son derece doğru ve zekice olan bu lafa verecek akıllıca bir cevabım yoktu.

Ama içtenlikle gülüp gelişigüzel cevap verdim, 'Tıpkı bir panteistin çizmeleri gibi' ve zaferin bütün ihtişamı içinde topuklarımın üzerinde döndüm. Gerçek profesör kapı dışarı edildi ama her ne kadar adamın biri burnunu çekip çıkarmaya çalışsa da herhangi bir şiddet olmadan. Sanırım şimdi Avrupa'nın her yerinde keyif verici bir sahtekâr olarak karşılanıyor. Anlayacağınız, görünürdeki ciddiyeti ve öfkesi onu çok daha eğlendirici kılıyor."

"Tamam," dedi Syme, "onun çirkin sakalını bir gecelik bir eşek şakası için takmanızı anlayabiliyorum. Ama onu bir daha hiç çıkarmamanızı anlamıyorum."

"O da hikâyenin geri kalanı," dedi taklitçi. "Ben de arkamda hürmetkâr alkışlarla topluluktan ayrıldığımda, çok geçmeden bir insan gibi yürüyebilecek kadar uzaklaşacağımı umarak karanlık sokaktan aşağıya topallaya topallaya yürüdüm. Köşeyi dönerken omzumda bir dokunuş hissederek şaşırdım. Döndüğümde kendimi devasa bir polisin gölgesinde buldum. Bana arandığımı söyledi. Bir çeşit felçli duruş takındım ve yoğun bir Alman aksanıyla bağırdım, 'Evet, aranıyorum, dünyadaki mazlumlar tarafından. Beni büyük anarşist Profesör de Worms olmam suçlamasıyla tutukluyorsunuz.' Polis duygusuzca elindeki bir belgeye başvurdu. "Hayır, bayım," dedi kibarca, "en azından tam olarak değil, bayım. Sizi meşhur anarşist Profesör de Worms olmadığınız suçlamasıyla tutukluyorum.' Bu suçlama, bir parça suç unsuru içerse bile, kesinlikle ikisinden daha önemsiz olanıydı. Kuşku içinde ama çok fazla canımı sıkmadan adamla birlikte gittim. Bir dolu odada sergilendim ve en sonunda anarşi odaklarına karşı ciddi bir mücadelenin başlatıldığını ve bunun, benim başarılı kılık değiştirmemin, halkın güvenliği için kayda değer bir önemi olabileceğini açıklayan bir polis memurunun karşısına çıkarıldım. Bana dolgun bir maaş ve bu mavi kartı teklif etti. Sohbetimiz kısa sürse de bende son derece sağlam bir sağduyu ve mizaç sahibi bir adam izlenimi bıraktı. Ama size onun görünüşüyle ilgili pek bir şey anlatamayacağım, çünkü..."

Syme çatalıyla bıçağını bıraktı.

"Biliyorum," dedi, "çünkü onunla karanlık bir odada konuştunuz."

Profesör de Worms başını salladı ve kadehini boşalttı.

BÖLÜM IX

GÖZLÜKLÜ ADAM

"Burgonya şarabı neşe verici bir şey," dedi profesör üzgünce, kadehini bırakırken.

"Öyleymiş gibi görünmüyorsunuz," dedi Syme, "sanki bir ilaç içermiş gibisiniz."

"Tavrımı hoş görmelisiniz," dedi profesör bıkkınca, "benimkisi biraz tuhaf bir durum. Aslında içten içe çocuksu bir neşeyle kaynıyorum ama felçli profesörü o kadar iyi canlandırdım ki şimdi bir kenara bırakamıyorum. O yüzden dostlar arasındayken ve kendimi gizlemek için hiç sebebim yokken de ağır ağır konuşmaya ve alnımı kırıştırmaya engel olamıyorum, sanki o benim alnımmış gibi. Gayet mutlu olabilirim, anlarsınız ama sadece felçli bir tür mutlulukla. İçimden en taşkın haykırışlar fışkırıyor ama hepsi ağzımdan çok farklı çıkıyor. Beni 'Canlan, kart horoz!' derken duymalısınız. Gözleriniz yaşla dolar."

"Öyle oluyor," dedi Syme, "ama bütün bunların yanı sıra aslında bir parça endişeli olduğunuzu düşünmeden de edemiyorum."

Profesör birazcık irkildi ve ona dikkatle baktı.

"Siz akıllı bir adamsınız," dedi, "sizinle çalışmak bir zevk. Doğru, kafamın içinde ezici bir ağırlık var. Karşımızda büyük bir sorun var." Tüysüz çenesini ellerine gömdü.

Sonra alçak bir sesle şöyle dedi:

"Piyano çalabilir misiniz?"

"Evet," dedi Syme yalın bir merakla, "iyi bir elim olduğunu söylerler."

Sonra, diğeri konuşmayınca, ekledi:

"Üstünüzden bir yük kalktı herhalde?"

Uzun bir sessizlikten sonra profesör ellerinin mağaramsı gölgesinden şöyle dedi:

"Daktilo kullanabiliyor olsanız da aynı şekilde işe yarardı."

"Teşekkür ederim," dedi Syme, "beni şımartıyorsunuz."

"Beni dinleyin," dedi diğeri, "ve yarın kimi görmemiz gerektiğini hatırlayın. Yarın siz ve ben, kaleden tacın mücevherlerini çalmaktan çok çok daha tehlikeli bir şey yapmaya kalkışacağız. Çok kurnaz, çok güçlü ve çok şeytani bir adamdan bir sırrı çalmayı deneyeceğiz. O ufak tefek, gözlüklü, sırıtkan herif kadar ciddi bir şekilde ürkütücü ve zorlu bir başka adam daha yoktur bence, tabii ki Başkan dışında. Belki sekreterin alameti olan ölüme karşı akkor gibi hevese, anarşi uğruna çılgınca şehitlik hissine sahip değil. Ama sekreterdeki o fanatikliğin bari insancıl bir dokunaklılığı var ve bu da neredeyse kusurlarını telafi edecek bir nitelik. Ama küçük doktorda, sekreterin hastalığından daha korkunç olan gaddar bir aklı başındalık var. Tiksindirici erkekliğini ve canlılığını fark etmediniz mi? Kauçuk bir top gibi sıçrayıp duruyor. Güvenin bana, Pazar, bu suikastın bütün planlarını Doktor Bull'un yuvarlak, kara kafasının içine kilitlerken uyumuyordu. Hoş, hiç uyuyor mu, onu da bilmiyorum."

"Peki," dedi Syme, "bu eşsiz canavarın ona piyano çalarsam sakinleşeceğini mi düşünüyorsunuz?"

"Dangalaklık etmeyin," dedi akıl hocası. "Piyanodan bahsettim, çünkü piyano çalmak insana hızlı ve bağımsız parmaklar verir. Syme, bu görüşmeye gideceksek ve oradan aklı başında ya da canlı olarak çıkacaksak, aramızda o canavarın anlayamayacağı bir işaret sistemi olmalı. Beş parmağa karşılık gelen kaba bir alfabetik şifre yarattım; şöyle, bakın." Ve parmaklarını tahta masanın üzerinde hafifçe gezdirdi. "K Ö T Ü, kötü, sık sık ihtiyaç duyabileceğimiz bir kelime."

Syme kendisine bir kadeh şarap daha koydu ve sistemi çalışmaya başladı. Zihni bilmeceler konusunda olağanüstü hızlıydı, parmakları da el çabukluğunda. Masaya ya da dize öylesine vuruşlar gibi görünecek şekilde nasıl basit mesajlar iletebileceğini öğrenmesi uzun sürmedi. Ama şarap ve muhabbetin onun üzerinde hep bir

mizahi yaratıcılık uyandırma etkisi olurdu; bir süre sonra profesör kendisini bu yeni lisanın, Syme'ın heyecanlı kafasında dolandıkça açığa çıkan fazlasıyla yoğun enerjisiyle boğuşur buldu.

"Çok sayıda kelime işaretlerimiz olmalı," dedi Syme ciddiyetle, "büyük ihtimalle ihtiyacımız olacak kelimeler, anlamını iyi saklayacak gölgeler. Benim en sevdiğim kelime 'muasır'. Sizinki nedir?"

"Abuk sabuk konuşmayı bırakın," dedi profesör hüzünle. "Bunun ne kadar ciddi olduğunu bilmiyorsunuz."

"Bir de 'gür'," dedi Syme kafasını sallayarak bilgece, "'gürü' kullanmalıyız, çimenden bahsederken kullanılan kelime, bilmiyor musunuz?"

"Ne geçiyor aklınızdan?" diye sordu profesör kızgınlıkla, "Doktor Bull'la çimen hakkında konuşacağımız mı?"

"Konuyu açmak için birçok yol var," dedi Syme derin derin düşünerek, "ve kelime de zorlama gibi görünmeden ortaya atılabilir. Şöyle demeliyiz, 'Doktor Bull, bir devrimci olarak, bir keresinde bir tiranın bize çimen yememizi söylediğini hatırlarsınız. Ve gerçekten de birçoğumuz, yazın taze gür çimenlerine bakarken...'"

"Bunun bir trajedi olduğunun," dedi diğeri, "farkında mısınız?"

"Tamamen," diye karşılık verdi Syme, "her zaman trajedideki komik olun. E, daha başka ne yapabilirsiniz ki? Şu sizin lisanınızın daha geniş bir kapsamı olmasını dilerdim. Sanırım onu el parmaklarının yanı sıra ayak parmaklarını da kullanacak şekilde genişletemeyiz? Bunun için konuşma sırasında çizmelerimizi ve çoraplarımızı çıkarmamız gerekir ki, bunu ne kadar göze çarpmadan yapmaya çalışsak da..."

"Syme," dedi arkadaşı, haşin bir sadelikle, "yatağa gidin!"

Ancak Syme, yeni şifre üzerine ustalaşmak için epey bir süre yatakta uyumadan oturdu. Ertesi sabah doğu henüz karanlıkla mühürlüyken uyandı ve gri sakallı müttefikini bir hayalet gibi yatağının kenarında dikilirken buldu.

Syme gözlerini kırpıştırarak yatakta doğruldu. Sonra yavaşça düşüncelerini toparladı, yatak örtüsünü üzerinden attı ve ayağa kalktı. Ona, önceki gecenin bütün güven hissi ve sosyalliği, tuhaf bir biçimde yatak örtüsüyle birlikte üzerinden akıp gitmiş gibi geldi. Soğuk bir tehlike hissi içinde dikildi. Hâlâ ahbabına karşı tam

bir güven ve sadakat duyuyordu ama bu darağacına giden iki adam arasındaki güvendi.

"Pekâlâ," dedi Syme, pantolonunu çekerken zoraki bir neşeyle, "rüyamda sizin şu alfabenizi gördüm. Onu yaratmanız uzun zaman almış mıydı?"

Profesör karşılık vermedi, aksine bir kış denizi rengindeki gözlerle önüne dik dik baktı. O yüzden Syme sorusunu tekrarladı.

"Dedim ki, bütün bunları uydurmanız uzun zaman aldı mı? Bu işlerde iyi olduğum söylenir ve sindirmem epey vakit aldı. Hepsini bir seferde mi öğrendiniz?"

Profesör sessizdi, gözleri iyice açılmıştı ve sabit ama bayağı hafif bir gülümseme takınmıştı.

"Ne kadar zamanınızı aldı?"

Profesör hareket etmedi.

"Kahrolası, cevap veremez misiniz?" diye bağırdı Syme, altında bir parça korku yatan ani bir öfkeyle. Profesör cevap verebilir veya veremezdi ama vermedi.

Syme da karşılık olarak parşömen gibi katı yüze ve boş boş bakan mavi gözlere bakışlarını dikerek durdu. İlk düşüncesi profesörün çıldırdığıydı ama ikinci düşüncesi daha da korkutucuydu. Her şeye rağmen hiç düşünmeden dost olarak kabul ettiği bu acayip yaratık hakkında ne biliyordu? Adamın anarşistlerin kahvaltısında olduğu ve gülünç bir hikâye anlattığı dışında ne biliyordu ki? Orada Gogol'ün dışında bir dost daha olması ne kadar da imkânsızdı! Bu adamın sessizliği, savaş ilan etmenin dramatik bir yolu muydu? Velhasıl bu inatçı bakış, son dönüşünü yapan üç taraflı bir hainin korkunç alayı mıydı? Durdu ve bu acımasız sessizlikte kulak kabarttı. Neredeyse onu yakalamaya gelen dinamitçilerin dışarıdaki koridorda hafifçe kımıldadıklarını duyduğunu hayal edebiliyordu.

Sonra gözü aşağıya kaydı ve kahkahalara boğuldu. Profesörün kendisi orada bir heykel kadar sessiz duruyor olsa da beş dilsiz parmağı, cansız masanın üzerinde canlılıkla dans ediyordu. Syme konuşan elin kırpışan hareketlerini izledi ve mesajı açıkça okudu:

"Sadece bu şekilde konuşacağım. Buna alışmalıyız."

Rahatlamanın sabırsızlığıyla cevabı hafif dokunuşlarla vurdu:

"Tamamdır. Hadi kahvaltıya gidelim."

Şapkalarını ve bastonlarını sessizlik içinde aldılar. Ama Syme kılıçlı bastonunu sıkıca kavradı.

Sadece kahve ve tatsız kocaman sandviçler tıkınmak için bir kahve dükkânında birkaç dakikalığına durdular. Sonra nehrin, gri ve artmakta olan ışık altında Acheron[16] kadar tenha görünen öbür tarafına geçtiler. Nehrin öbür yakasından gördükleri devasa bina blokunun altına vardılar ve çıplak, sayınakla bitmeyecek taş merdivenden, sadece arada sırada korkuluk parmaklarına tıklayarak kısa yorumlar yapmak için duraklayarak sessizlik içinde çıkmaya başladılar. Aşağı yukarı her iki basamakta bir, bir pencerenin yanından geçiyorlardı. Her pencere onlara, Londra'nın üstünde zahmetle yükselmekte olan solgun ve hüzünlü şafağı sergiliyordu. Her birinin çatısı, yağmur sonrası gri, bulanık bir denizin kurşuni dev dalgaları gibi görünüyordu. Syme'ın, bu yeni serüvenin, onu bir şekilde geçmiş çılgın serüvenlerinden daha beter kılan bir soğukkanlı mantık niteliğine sahip olduğuna dair farkındalığı gittikçe artıyordu. Geçen akşam, mesela, yüksek binalar ona bir rüyadaki kuleler gibi görünmüştü. Şimdi yorucu ve bitip tükenmek bilmeyen basamaklardan çıkarken, merdivenlerin neredeyse sonsuz silsilesi cesaretini kırıp onu sersemletiyordu. Ama bu bir rüyanın ya da mübalağa veya sanrı olabilecek herhangi bir şeyin şiddetli dehşeti değildi. Sonsuzlukları daha çok matematiğin bomboş sonsuzluğu gibiydi, aklın almadığı ama yine de düşünce için gerekli bir şey. Ya da astronominin sabit yıldızların uzaklığıyla ilgili dudak uçuklatıcı beyanları gibiydi. Kendisi mantıksızlıktan çok daha gudubet bir şey olan mantığın evinde tırmanıyordu.

Doktor Bull'un sahanlığına eriştikleri vakit son bir pencere onlara, bir nevi ham kırmızı renkte, kırmızı buluttan çok kırmızı kile benzeyen bir bulut yığınıyla çerçevelenmiş, gözü acıtan beyazlıkta bir şafağı gösterdi. Doktor Bull'un tamtakır çatı katına girdiklerinde de içerisi ışıkla doluydu.

Bu bomboş odalar ve o haşin seher vakti münasebetiyle Syme'a yarı tarihsel bir hatıra musallat olmuştu. Çatı katını ve masada bir şeyler yazarak oturan Doktor Bull'u gördüğü anda bu hatıranın ne olduğunu hatırladı: Fransız Devrimi. Sabahın o boğucu kırmızı

16 Yunan mitolojisinde cehennemdeki nehirlerden biri; keder nehri. (ç.n)

ve beyazının önünde bir giyotinin siyah silueti olmalıydı. Doktor Bull'un üzerinde sadece beyaz gömleği ve siyah golf pantolonu vardı. Kısa tıraşlı, koyu kafası peruğunun içinden pekâlâ da yeni çıkmış olabilirdi. Marat olabilirdi ya da daha pasaklı bir Robespierre.

Ancak ona adamakıllı baktığında Fransız imgesi kaybolup gitti. Jakobenler idealistlerdi, bu adamdaysa ölüm saçan bir maddecilik vardı. Konumu ona bir parça yeni bir görünüş vermişti. Bir cepheden gelen sabahın şiddetli beyaz ışığı keskin gölgeler yaratarak onun, balkondaki kahvaltıdaki halinden hem daha solgun, hem de daha çelimsiz gözükmesine yol açmıştı. Öyle ki gözlerini kaplayan iki siyah cam, aslında kafatasındaki siyah oyuklar olabilirdi, onu bir ölünün kafası gibi gösteriyorlardı. Ve gerçekten de Ölümün kendisi tahta bir masada oturup da yazı yazacaksa, bu o olabilirdi.

Doktor, adamlar içeri girdiğinde başını kaldırıp baktı ve olabildiğince neşeyle gülümseyerek profesörün bahsetmiş olduğu esnek çabuklukla ayağa kalktı. Her ikisi için de sandalye çekti ve kapının arkasındaki bir askıya giderek kaba kumaştan, koyu renk tüvit bir ceket ile yelek giymeye girişti, ikisini de düzgünce iliklediği ve geri gelerek masaya oturdu.

Tavırlarındaki sakin güler yüzlülük iki hasmını zor durumda bırakmıştı. Profesör anlık bir sıkıntıyla sessizliği bozdu ve konuşmaya başladı, "Sizi bu kadar erken rahatsız ettiğim için özür dilerim, yoldaş," dedi, ağırkanlı de Worms tavrını özenle yeniden takınarak. "Hiç şüphesiz Paris için bütün düzenlemeleri yapmışsınızdır?" Sonra sonsuz bir yavaşlıkla ekledi, "bir anlık bir gecikme mahiyetinde herhangi bir şeyi kabul edilemez kılacak haberlerimiz var."

Doktor Bull tekrar gülümsedi ama onlara konuşmadan gözlerini dikerek bakmaya devam etti. Profesör, her bezgin kelimeden önce duraklayarak kaldığı yerden devam etti:

"Lütfen kabalık ettiğimi, haddimi aştığını düşünmeyin. Ama size o planları değiştirmenizi tavsiye ediyorum. Bunun için çok geçse, ona sağlayabileceğiniz tüm destekle ajanınızın ardından gitmeniz gerek. Yoldaş Syme ve ben, bu olaya dayanarak hareket edeceksek nakletmek için harcayacak yeterince vaktimiz olmayan bir şey yaşadık. Yine de, tartışmamız gereken sorunu anlamak için gerçekten elzem olduğunu düşünüyorsanız, vakit kaybetme

pahasına da olsa, vakayı ayrıntılı bir şekilde anlatabilirim."

Profesör, iş bitirici ufak tefek doktor bir sabırsızlık patlaması yaşayacak kadar çileden çıkıp da elini açık eder umuduyla, cümlelerini insanın sabrını taşıracak ölçüde uzun ve bitmek bilmez bir hale getirerek geveleyip duruyordu. Ama ufak tefek doktor sadece gözlerini dikip bakarak gülümsemeye devam etti. Monolog da ömür törpüsüydü. Syme taze bir bulantı ve umutsuzluk hissetmeye başladı. Doktorun gülümsemesi ve sessizliği, hiç de yarım saat önce profesörde karşılaştığı kataleptik sabit bakış ve dehşet verici sessizliğe benzemiyordu. Profesörün makyajında ve bütün tuhaflıklarında her zaman için sadece grotesk olan bir taraf vardı, bir öcü gibi. Syme bir gün öncesinin o çılgınca kederlerini, birinin çocukluğunda gulyabaniden korktuğunu hatırlaması gibi hatırlıyordu. Ama burada gün ışığı vardı. Burada gözlüğünü saymazsak acayip denemeyecek, zerre kadar ters ya da pis bakmayan ama sürekli gülümseyip tek laf etmeyen, tüvitler içinde, sağlıklı, kare omuzlu bir adam vardı. Hepsi birden katlanılmaz bir gerçeklik hissi yaratıyordu. Artan güneş ışığında doktorun tenindeki renkler, tüvidinin deseni gibi saldırganca artıp genişlediler, tıpkı gerçekçi bir romanda önemi çok artan nesneler gibi. Ama doktorun gülümsemesi son derece hafif, başının duruşu nazikti. Tekin olmayan tek şey sessizliğiydi.

"Dediğim gibi," diye sürdürdü profesör, yoğun bir kumla cebelleşen bir adam gibi, "başımıza gelen ve Marki hakkında bilgi istememize neden olan olayın anlatılmasımn daha uygun olacağını düşünebilirsiniz ama benden çok Yoldaş Syme bulaştığı için..."

Sözcüklerini, bir ilahideki sözcükler gibi sündürüp duruyor gibi görünüyordu. Ama gözlemekte olan Syme, uzun parmaklarının çılgın masanın kenarında hızla tıkırdadığını gördü. Mesajı okudu, "Sen devam etmelisin. Bu iblis beni tüketti!"

Syme, ne zaman telaşa kapılsa üzerine gelen o doğaçlama kabadayılığıyla imdada yetişti.

"Evet, olay aslında benim başıma geldi," dedi aceleyle. "Beni, şapkama şükürler olsun, saygıdeğer bir adam yerine koyan bir dedektifle sohbet etme talihine sahip oldum. Saygıdeğerlik namımı perçinlemek için onu Savoy'a götürüp iyice sarhoş ettim. Bunun

etkisi altında samimileşti ve bana açıkça bir-iki gün içinde Marki'yi Fransa'da tutuklamayı umduklarını anlattı. O yüzden siz ya da ben onun peşinden gitmezsek..."

Doktor hâlâ olabildiğince cana yakın bir şekilde gülümsüyordu ve korumalı gözleri hâlâ erişilmezdi. Profesör, Syme'a açıklamasına devam edeceğini işaret etti ve aynı tafsilatlı sakinlikle tekrar başladı.

"Syme bu istihbaratı derhal bana getirdi ve bundan nasıl bir fayda sağlama eğilimde olacağınızı görmek için birlikte buraya geldik. Bana tartışmasız bir şekilde acil görünen o ki..."

Bütün bu süre boyunca Syme, tıpkı doktorun profesöre baktığı gibi, neredeyse gözlerini ayırmadan doktora bakıyordu ama hiç gülümsemeden. Kader birliği etmiş her iki yoldaşın sinir telleri o kıpırtısız sevimliliğin baskısı altında kopmak üzereydi ki, Syme aniden ileri uzandı ve masanın kenarına öylesine vuruşlar yaptı. Müttefikine olan mesajı diyordu ki, "bir önsezim var."

Profesör monologunu hemen hiç kesmeden bir karşılık işaret etti, "öyleyse onu bastırın."

Syme telledi, "son derece olağanüstü."

Diğeri cevap verdi, "olağanüstü zırva!"

Syme dedi ki, "ben bir şairim."

Diğeri lafı yapıştırdı, "siz ölü bir adamsınız."

Syme, sarı saçlarının dibine kadar kıpkırmızı kesilmişti ve gözleri de hararetle parlıyordu. Dediği gibi, bu önsezi başını fırıl fırıl döndüren bir kesinlik mertebesine yükselmişti. Şifreli vuruşlarına devam ederek dostuna şöyle işaret verdi, "önsezimin ne kadar şairane olduğunu hiç anlamıyorsunuz. Bazen baharın gelişinde kapıldığımız o apansızlık niteliğine sahip."

Sonra dostunun parmaklarındaki cevabı inceledi. Cevap şuydu: "Cehenneme kadar yolunuz var!"

Sonra profesör, doktora hitap ettiği salt sözlü monologa kaldığı yerden devam etti.

"Belki de söylemem gereken," dedi Syme parmaklarıyla, "gür çimenlerin ortasında aniden karşılaşılabilecek o deniz kokusunu andırdığıdır."

Ahbabı cevap vermeye tenezzül etmedi.

"Veya daha da başkaca," diye vuruşlarını yaptı Syme, "güzel bir kadının tutku dolu kızıl saçları gibi esaslı."

Profesör konuşmasına devam ediyordu ama Syme onun lafının tam ortasında harekete geçmeye karar verdi. Masanın öbür tarafına doğru eğildi ve duymazdan gelinemeyecek bir sesle dedi ki:

"Doktor Bull!"

Doktorun parlak saçlı ve gülümseyen başı kıpırdamadı ama koyu camların arkasındaki gözlerin, oklarını Syme'a yönelttiğine yemin edebilirlerdi.

"Doktor Bull," dedi Syme, özellikle kesin ve nazik bir tonda, "bana ufak bir iyilik yapar mısınız? Gözlüğünüzü çıkarma inceliğini gösterir misiniz?"

Profesör oturduğu yerde etrafında döndü ve Syme'a şaşkınlığın verdiği buz gibi bir öfkeyle dik dik baktı. Syme, bütün hayatını ve servetini kumar masasına koyan bir adamınki gibi hummalı bir yüzle ileri uzandı. Doktor kıpırdamadı.

Birkaç saniye boyunca, bir defa Thames'ten geçen uzak bir buharlının tek düdük sesiyle bozulan, iğne atsan duyulacak bir sessizlik oldu. Sonra Doktor Bull hâlâ gülümseyerek yavaşça ayağa kalktı ve gözlüğünü çıkardı.

Syme ayağa fırlayarak, başarılı bir patlamadan kaçan bir kimya öğretmeni gibi birkaç adım geriye gitti. Gözleri yıldız yıldızdı ve bir an boyunca konuşamadan sadece işaret edebildi.

Profesör de sözde felcini unutarak ayaklanmıştı. Sandalyenin arkasına yaslandı ve Doktor Bull'a, sanki doktor gözlerinin önünde bir kurbağaya dönüşmüş gibi şüphe içinde baktı. Doğrusu neredeyse muazzam bir dönüşüm sahnesiydi.

İki dedektif önlerindeki sandalyede, gayet samimi ve neşeli ela gözleri olan, dürüst ifadeli, şehirli bir kâtibinkine benzer *cockney* kıyafetli ve üzerinde tartışma götüremez bir şekilde gayet iyi ve epey sıradan olma vasfı taşıyan, son derece çocuksu görünümlü genç bir adamın oturmakta olduğunu gördüler. Gülümseme hâlâ oradaydı ama bu bir bebeğin ilk gülümseyişi olabilirdi.

"Bir şair olduğumu biliyordum," diye haykırdı Syme bir tür

esriklik içinde. "Önsezimin Papa kadar yanılmaz olduğunu biliyordum. Bunu yapan gözlüktü! Tamamen gözlük! O canavarımsı kara gözler, onun geri kalanıyla, sağlığı ve neşeli bakışlarıyla birleşince, onu ölülerin arasında canlı bir şeytan yapıyordu."

"Kesinlikle acayip bir fark yaratıyor," dedi profesör sallanarak. "Ama Doktor Bull'un tasarısına gelecek olursak..."

"Tasarının canı cehenneme!" diye kükredi Syme kendinden geçerek. "Ona bir bakın! Yüzüne bakın, yakalığına bakın, mübarek çizmelerine bakın! Bu varlığın bir anarşist olduğunu düşünmüyorsunuz, değil mi?"

"Syme!" diye haykırdı diğeri korku dolu bir ıstırapla.

"Ne, Tanrı aşkına," dedi Syme, "ben riski göze alacağım! Doktor Bull, ben bir polis görevlisiyim. İşte kartım." Sonra mavi kartı masanın üstüne fırlattı.

Profesör hâlâ her şeyin bittiğinden korkuyordu ama sadık kaldı. O da kendi resmi kartını çıkarıp dostununkinin yanına koydu. O zaman üçüncü adam kahkahalara boğuldu ve o sabah ilk defa olarak onun sesini duydular.

"Siz dostların bu kadar erken gelmiş olmasına fena halde sevindim," dedi bir okul çocuğu uçarılığıyla, "çünkü Fransa'ya gitmek için hep birlikte yola çıkabiliriz. Evet, ben de kesinlikle birliktenim." Sonra mavi bir kartı onlara doğru kaygısızca, formalite icabı gibi salladı.

Doktor, kafasına çabucak bir melon şapka oturtup cin gözlüğünü tekrar takarak öyle hızla kapıya doğru ilerledi ki, diğerleri içgüdüsel olarak onu takip etti. Syme bir parça dalgın görünüyordu ve kapı aralığından geçerken aniden bastonunu taş koridora öyle bir vurdu ki, baston çınladı.

"Ama Yüceler Yücesi Tanrım," diye bağırdı, "bunların hepsi doğruysa o yere batası konseyde, kör olası dinamitçilerden daha çok kör olası dedektif varmış."

"Rahatlıkla savaşabilirdik," dedi Bull, "üçe karşı dört kişiydik."

Profesör merdivenlerden iniyordu ama aşağıdan sesi geldi.

"Hayır," dedi ses, "üçe karşı dört değildik, o kadar şanslı değildik. Bir'e karşı dörttük."

Diğerleri sessizlik içinden merdivenlerden aşağıya ilerlediler.

Bull diye adlandırılan genç adam, kişiliğindeki masum kibarlıkla, sokağa çıkana kadar en arkada gitmekte ısrar etti. Ama orada zinde çabukluğu farkına varmadan kendini gösterdi; doktor bir tren bileti bilgi ofisine doğru, omuzlarının üzerinden diğerleriyle konuşarak önden hızlı hızlı yürüdü.

"Etrafta dostlar olması keyif verici," dedi. "Geçişlerden, tamamen yalnız olmaktan ötürü yarı ölü gibiydim. Neredeyse Gogol'ün boynuna sarılıp onu kucaklayacaktım ki bu çok basiretsizlik olurdu. Umarım dehşet içinde olmamdan dolayı beni hor görmezsiniz."

"Dehşet verici cehennemdeki bütün dehşet verici şeytanlar," dedi Syme, "dehşetime katkılarını yaptılar! Ama en kötü şeytan sizdiniz. Siz ve şeytani gözlüğünüz."

Genç adama büyük bir hoşnutlukla güldü.

"Tam bir muziplik, değil mi?" dedi. "Hem de bu kadar basit bir fikir ama benim fikrim değil. Beynim o kadar çalışmıyor. Anlayacağınız, dedektiflik görevine girmek istedim, özellikle de antidinamitçi işine. Ama bu amaç için dinamitçi kılığına girecek birini istiyorlardı ve hepsi de benim asla bir dinamitçi gibi görünemeyeceğime dair hararetle yemin ediyorlardı. Yürüyüşümün fazlaca saygıdeğer olduğunu ve arkadan bakıldığında İngiliz anayasasının ayaklı hali gibi göründüğümü söylediler. Aşırı sağlıklı, aşırı iyimser, aşırı güvenilir ve cömert göründüğümü. Scotland Yard'da bana bu türden her adı yakıştırdılar. Bir suçlu olsaydım dürüst bir adam gibi görünerek servetimi kazanabileceğimi ama dürüst bir adam olma talihsizliğine sahip olduğumdan, onlara bir suçlu gibi görünerek yardımcı olmak için zerre kadar bile şansımın olmadığını söylediler. Ancak en sonunda birliğin üst düzeyindeki, omuzlarının üzerinde büyük bir kafası varmış gibi duran yaşlı bir ahmağın önüne çıkarıldım. Diğerlerinin hepsi umutsuzca konuşuyordu. Biri gür bir sakalın sevimli gülümsememi gizleyip gizleyemeyeceğini sordu. Bir diğeri yüzümü siyaha boyarlarsa zenci bir anarşist gibi görünebileceğimi söyledi. Ama o yaşlı herif son derece sıradışı bir fikirle lafa karıştı. 'Puslu camlı bir gözlük iş görür,' dedi keskinlikle. 'Ona şimdi bir bakın. Melek gibi bir ofis kâtibi görünümünde. Ona puslu camlı bir gözlük takın ve çocuklar onu gördüklerinde

çığlık atsınlar.' Tam öyle oldu, inanın bana! Gözlerim bir saklanınca, geri kalan her şey, gülümseyiş, koca omuzlar ve kısa saç, beni kusursuz bir şeytan gibi gösterdi. Dediğim gibi, bir kere yaptıktan sonra yeterince basitti, mucizeler gibi. Ama asıl mucizevi kısmı bu değildi. Bu işte gerçekten de afallatıcı bir şey var ki, hâlâ başımı döndürüyor."

"Neymiş o?" diye sordu Syme.

"Size anlatacağım," diye cevap verdi gözlüklü adam. "Polisteki beni ölçüp biçen ve gözlüğün saçımla çoraplarıma nasıl uyacağını bilen o kodaman... Tanrım, beni görmemişti bile!"

Syme aniden ona bir bakış attı.

"Nasıl yani?" diye sordu. "Onunla konuştuğunuzu sanmıştım."

"Öyle," dedi Bull canlılıkla. "Ama bir kömür deposu kadar zifiri karanlık bir odada konuştuk. Orada, bunu asla tahmin edemezdiniz."

"Benim aklıma gelmezdi," dedi Syme ciddiyetle.

"Gerçekten de değişik bir fikir," dedi profesör.

Yeni müttefikleri iş bitirme hususunda eline ayağına çabuktu. Bilgi ofisinde işbilir ve öz bir şekilde Dover'a giden trenleri sordu. Bilgisini alınca da grubu palas pandıras bir arabaya bindirdi ve onlar daha bu soluk kesici süreci doğru düzgün idrak edemeden, hepsini bir trene yerleştirdi. Sohbet rahatça seyretmeye başlamadan evvel çoktan Calais gemisindeydiler.

"Zaten öğle yemeği için," diye açıkladı, "Fransa'ya gitmeyi ayarlamıştım ama benimle yemek yiyecek birilerinin olmasından memnunum. Anlıyorsunuz, o canavarı, Marki'yi, bombasıyla birlikte göndermem gerekiyordu, çünkü Başkan'ın gözü üzerimdeydi, Tanrı bilir nasıl. Bir gün size hikâyeyi anlatırım. Tamamen boğucuydu. Ne zaman bundan sıyrılmaya çalışsam bir yerlerde Başkan'ı görüyordum, bir kulübün cumbasından bana gülümserken ya da bir otobüsün üstünden bana şapkasını çıkarırken. Size diyorum, istediğinizi söyleyebilirsiniz, o adam kendisini şeytana satmış; aynı anda altı yerde olabilir."

"Dolayısıyla Marki'yi diğer yakaya gönderdiniz, anladığım kadarıyla," diye sordu profesör. "Çok zaman oldu mu? Ona yetişmek için vaktinde gidebilecek miyiz?"

"Evet," diye cevap verdi yeni rehberleri, "zamanı titizlikle ayarladım. Vardığımızda o hâlâ Calais'de olacak."

"Peki ama Calais'de ona yetiştiğimizde," dedi profesör, "ne yapacağız?"

Bu soru karşısında Doktor Bull'un suratı ilk defa asıldı. Bir süre derin derin düşündü ve sonra şöyle dedi:

"Teorik olarak sanırım polise haber vermeliyiz."

"Yapamam," dedi Syme. "Teorik olarak önce kendim boğulmalıyım. Gerçek bir modern karamsar olan zavallı bir adama, polise anlatmayacağıma dair şerefim üzerine söz verdim. Vicdan muhasebesi hususunda uzman değilimdir ama modern bir karamsara verdiğim sözü bozamam. Bu bir çocuğa verilmiş sözü bozmak gibi olur."

"Ben de aynı gemideyim," dedi profesör. "Polise anlatmayı denedim ama yapamadım, çünkü aptalca bir yemin etmiştim. Anlayacağınız, bir aktör olduğum zamanlarda tam bir hayvandım. İşlemediğim tek suç yalancı şahitlik ya da ihanetti. Onu da yaparsam doğru ve yanlış arasındaki farkı bilemem."

"Ben de aynı yoldan geçtim," dedi Doktor Bull, "ve kararımı verdim. Sekretere söz verdim. Onu biliyorsunuz, gülümsemesi yamuk olan adam. Dostlarım, o adam dünyaya gelmiş olan en sapına kadar mutsuz adam. Sindirim sistemi yüzünden olabilir ya da vicdanı veya sinirleri veya kâinatla ilgili felsefesi ama o lanetli, cehennemde yaşıyor! Eh, onun gibi bir adama düşman olup da onu tuzağa düşüremem. Bu bir cüzamlıyı kamçılamak gibi olur. Belki deliyim ama böyle hissediyorum. İşte öyle veya böyle, diyeceğim bu kadar."

"Deli olduğunuzu düşünmüyorum," dedi Syme. "Böyle karar vereceğinizi anlamıştım siz ilk defa..."

"Ha?" dedi Doktor Bull.

"Gözlüğünüzü ilk çıkardığınızda."

Doktor Bull birazcık gülümsedi ve güneş ışığıyla parlayan denize bakmak için güverte boyunca salma salına yürüdü. Sonra topuklarını kaygısızca vurarak salına salına geri geldi; üç adamın arasına dostça bir sessizlik çöktü.

"Pekâlâ," dedi Syme, "görünüşe göre hepimizde aynı türden

ahlak ya da ahlaksızlık var, dolayısıyla en iyisi bunun yol açtığı gerçeklerle yüzleşmemiz olacaktır."

"Evet," diye onayladı profesör. "Çok haklısınız. Ve acele etmeliyiz, çünkü Gri Burun'un Fransa açıklarında durduğunu görebiliyorum."

"Bunun yol açtığı gerçek," dedi Syme ciddiyetle, "üçümüzün bu gezegen üzerinde yalnız olduğudur. Gogol gitti, Tanrı bilir nereye. Belki de Başkan onu bir sinek gibi ezmiştir. Konseyde üçe karşı üç kişiyiz, köprüyü tutan Romalılar gibi. Ama ondan daha da beter durumdayız, çünkü birincisi onlar kendi teşkilatlarına başvurabilirler ama biz, bizimkine başvuramayız. İkincisi de..."

"Çünkü diğer adamlardan biri," dedi profesör, "insan değil."

Syme kafasını salladı ve bir-iki saniyeliğine sessiz kaldı. Sonra dedi ki:

"Düşüncem şu. Marki'yi yarın öğlene kadar Calais'de tutmak için bir şeyler yapmalıyız. Aklımdan yirmiden fazla plan geçirdim. Onun bir dinamitçi olduğunu ihbar edemeyiz, bunda mutabıkız. Onu önemsiz bir görevle alıkoyamayız, zira o zaman kendimizi göstermemiz gerekir. Bizi tanıyor, bir bit yeniği olduğunu sezecektir. Anarşist görevini sürdürecekmiş gibi davranamayız. Bunu ziyadesiyle yutar ama Çar güvenlik içinde Paris'e giderken Calais'de kalma fikrini değil. Onu kaçırmayı deneyip kilit altına alabiliriz ama buralarda iyi tanınan bir adam. Birçok koruyucu dostu var, güçlü ve cesur; olay şüphe uyandırır. Gördüğüm kadarıyla yapılabilecek tek şey, Marki'nin lehine olan şeylerden bilfiil istifade etmektir. Onun son derece saygı gören bir asilzade olduğu gerçeğinden yararlanacağım. Birçok dostu olduğu ve birinci sınıf topluluklara karıştığı gerçeğinden yararlanacağım."

"Şeytanlar alsın, siz neden bahsediyorsunuz?" diye sordu profesör.

"Symeların adı ilk olarak ön dördüncü yüzyılda duyulmuştur," dedi Syme, "ama içlerinden birinin Bannockburn'de Bruce'un ardında at sürdüğüne dair bir söylence vardır. 1350'den beri aile ağacı bellidir."

"Aklını kaybetti," dedi ufak tefek doktor, gözlerini ona dikerek.

"Armamızdaki şekil," diye devam etti Syme sakince, "'içine üç tane savaş alanının gümüş renkli, uçlarında haç olan haçı konmuş kırmızı bir ters V.' Arınanın sözü değişir."

Profesör, Syme'ı kabaca yeleğinden yakaladı.

"Neredeyse kıyıdayız," dedi. "Sizi deniz mi tuttu yoksa bu münasebetsiz bir şaka mı?"

"Düşüncelerim neredeyse acı verici derecede işe yarar," diye cevap verdi Syme, acele etmeyen bir tavırla. "St. Eustache ailesi de epey eskidir. Marki bir beyefendi olduğunu inkâr edemez. Benim bir beyefendi olduğumu da. Ve toplumsal konumumla ilgili meseleyi bütün çıplaklığıyla ortaya koymak için ilk fırsatta şapkasını kafasından uçurmayı teklif edeceğim. Ama işte limana girdik."

Kızgın güneşin altında gözleri kamaşarak sahile çıktılar. Bull'un Londra'da yaptığı gibi şimdi idareyi ele almış olan Syme, birkaç kafenin olduğu bir yere gelene kadar onları, bir yeşillik yığınıyla gölgelenmiş ve denize tepeden bakan bir deniz kenarı gezinti yolu boyunca götürdü. Önlerinde giderken hafifçe kasılarak yürüyor ve bastonunu bir kılıç gibi sallıyordu. Görünüşe bakılırsa kafe dizisinin en son noktasını hedeflemişti ama aniden durdu. Keskin bir el hareketiyle onlara sessiz kalmalarını işaret etti ve eldivenli parmağıyla, dişleri kalın koyu sakalının içinde parlayan, küstah esmer yüzü açık sarı hasır bir şapkayla gölgelenmiş ve menekşe rengi denize karşı bir siluet oluşturmuş Marki de St. Eustache'ın oturmakta olduğu, çiçekli bir yeşillik kümesinin altındaki bir kafe masasını gösterdi.

BÖLÜM X

DÜELLO

Syme, mavi gözleri aşağıdaki parlak deniz gibi ışıldayarak dostlarıyla birlikte kafenin bir masasına oturdu ve hoşnut bir sabırsızlıkla bir şişe Saumur ısmarladı. Her nedense acayip bir şamata duygusu içindeydi. Keyfi zaten olağandışı yüksekti, Saumur azaldıkça daha da arttı, yarım saat sonra konuşması bir zırvalıklar seliydi... Kendisiyle ölümcül Marki arasında meydana gelecek konuşmanın taslağını hazırlamakta olduğunu ileri sürüyordu. Bir kurşun kalemle çılgınca not alıyordu. Matbu bir ilmihal gibi, soru cevap şeklinde düzenlenmiş ve olağanüstü bir konuşma hızıyla aktarılmıştı.

"Yanaşacağım. Şapkasını çıkarmadan önce kendiminkini çıkaracağım. Diyeceğim ki, 'Marki de Saint Eustache, sanırım.' O da diyecek ki, 'Meşhur Bay Syme, tahmin ederim.' En seçkin Fransızcayla diyecek ki, 'Nasılsınız?' En seçkin *cockney* aksanımla yanıtlayacağım, "Ah, sadece Syme..."

"Ah, kapayın çenenizi," dedi gözlüklü adam. "Kendinizi toplayın ve o kâğıt parçasını fırlatıp atın. Gerçekte ne yapacaksınız?"

"Ama sevimli bir ilmihaldi," dedi Syme hazin bir ifadeyle. "Bırakın da size okuyayım. Sadece kırk üç soruyla cevap var ve Marki'nin cevaplarından bazıları muhteşem derecede nüktedan. Hasmıma karşı adil olmak isterim."

"Ama bütün bunların faydası ne?" diye sordu Doktor Bull çileden çıkarak.

"Benim meydan okumama giden yolu açıyor, anlamıyor musunuz?" dedi Syme, yüzü sevinçle parlayarak. "Marki otuz dokuzuncu cevabı verdiğinde, yani şunu..."

"Hiç aklınıza gelmiş olabilir mi acaba," diye sordu profesör tatsız

bir sadelikle, "Marki onun için uygun gördüğünüz bütün o kırk üç şeyi söylemeyebilir mi? O durumda, sanırsam, sizin nükteleriniz bir parça zorlama gözükebilir."

Syme, ışıl ışıl bir yüzle masaya vurdu.

"Ah, ne kadar da doğru," dedi, "ve ben bunu hiç düşünemedim. Bayım, sıradanın ötesinde bir zekânız var. Ünlü olacaksınız."

"Of, zil zurna sarhoşsunuz!" dedi doktor.

Syme hiç istifini bozmadan, "geriye yalnızca öldürmek istediğim kişiyle aramdaki, tabiri caizse buzları eritmek için başka bir yöntem seçmek kalıyor. Bir diyalogun gidişatı, derin bir ferasetle belirttiğiniz üzere, sadece taraflardan birince öngörülemeyeceği için yapılacak tek şey, sanırım, o tek tarafın mümkün olduğunca bütün diyalogu kendisinin yapması. Ben de öyle yapacağım, vallahi!" Sonra sarı saçları hafif deniz melteminde uçuşarak aniden ayağa kalktı.

Bir orkestra, ağaçların arasında saklı müzikli bir kafede çalıyordu ve bir kadın şarkı söylemeyi henüz kesmişti. Bandonun kulak tırmalayan sesi, Syme'ın ateşli beynine, bir keresinde ezgisiyle ölmek için ayaklandığı Leicester Meydanı'ndaki laternanın gıcırtısı ve tıngırtısı gibi geliyordu. Marki'nin oturmakta olduğu küçük masaya doğru baktı. Adamın yanında şimdi iki dostu vardı, redingotları ve silindir şapkaları içinde ağırbaşlı Fransızlar. Birinde kızıl Legion de Honour rozeti vardı, besbelli ikisi de sağlam toplumsal konumu olan adamlardı. Marki, bu siyah silindirik kıyafetlerin yanında, hafif hasır şapkası ve ince baharlık giysileriyle bohem, hatta barbar gibi görünüyordu ama yine de tam bir Marki havasındaydı. Aslında hayvani şıklığı, alaycı gözleri ve mor denize karşı kaldırdığı gururlu başıyla bir kral gibi göründüğü de söylenebilirdi. Ama her hâlükârda Hıristiyan bir kral değildi. Daha çok, köleliğin doğal karşılandığı zamanlarda Akdeniz'e, kadırgalarına ve inleyen kölelerine tepeden bakan, yarı Yunan, yarı Asyalı yağız bir zorbaydı. Öyle bir zorbanın altınsı kahverengi yüzü, diye düşündü Syme, koyu yeşil zeytinlerin ve yanan mavinin karşısında tam da böyle olurdu.

"O cemaate hitap edecek misiniz?" diye sordu profesör hırçınca, Syme'in hâlâ hareket etmeden dikildiğini görünce.

Syme son köpüren şarap kadehini boşalttı.

"Evet," dedi Marki ve arkadaşlarına doğru parmağını uzatarak, "o cemaat. O cemaat keyfimi kaçırıyor. O cemaatin büyük, çirkin, abanoz renkli burnunu çekeceğim."

Dengeli olmasa da hızlı adımlarla ilerledi. Onu gören Marki, siyah Asyalı kaşlarını şaşkınlık içinde çattı ama nazikçe gülümsedi.

"Bay Syme'sınız sanırım," dedi.

Syme başını eğerek selam verdi.

"Ve siz de Marki de Saint Eustache'sınız," dedi nezaketle. "Burnunuzu çekmeme izin verin."

Bunu yapmak için eğildi ama Marki sandalyesini devirerek geriye doğru sıçradı, silindir şapkalı iki adam da Syme'ı omuzlarından yakaladı.

"Bu adam bana hakaret etti!" dedi Syme, durumu izah eden jestlerle.

"Hakaret mi?" diye haykırdı kızıl rozetli beyefendi, "ne zaman?"

"Ah, tam şimdi," dedi Syme pervasızca. "Anneme hakaret etti."

"Annenize hakaret etti!" diye söylendi beyefendi inanamayarak.

"Eh, neyse," dedi Syme bir parça ödün vererek, "teyzeme."

"Ama Marki nasıl olur da tam şimdi teyzenize hakaret etmiş olabilir?" dedi ikinci beyefendi haklı bir hayretle. "Tüm bu zaman boyunca burada oturuyordu."

"Ah, sözleriyle yaptı bunu," dedi Syme müphem bir ifadeyle.

"Ben hiçbir şey söylemedim," dedi Marki, "orkestrayla ilgili bir şeyler dışında. Sadece Wagner'in iyi çalınmasından hoşlandığımı söyledim."

"Bu, aileme yapılmış bir kinayeydi," dedi Syme sertçe. "Teyzem Wagner'i kötü çalardı. Acı verici bir konu. Bununla ilgili hep hakarete uğramışızdır."

"Bu çok sıradışı görünüyor," dedi madalyalı beyefendi Marki'ye şüpheyle bakarak.

"Ah, sizi temin ederim," dedi Syme ciddiyetle, "sohbetinizin tamamı basbayağı teyzemin yetersizliğine dair fesat kinayelerle doluydu."

"Bu saçmalık!" dedi ikinci beyefendi. "Bilhassa ben yarım saattir şuradaki siyah saçlı kızın şarkı söyleyişinden hoşlandığım dışında hiçbir şey söylemedim."

"Ah, işte buyurun bakalım!" dedi Syme içerlemiş bir halde. "Teyzem kızıldır."

"Bana öyle geliyor ki," dedi diğeri, "siz âdeta Marki'ye hakaret etmek için bahane arıyorsunuz."

"Demeyin!" dedi Syme, yüzünü çevirip adama bakarak," siz ne akıllı bir delikanlısınız!"

Marki bir kaplanınki gibi alev alev gözlerle ayağa fırladı.

"Benimle kapışmaya çabalıyorsunuz!" diye bağırdı. "Benimle kavga etmeye çabalıyorsunuz! Tanrı aşkına! Bunun için uzun süre çabalaması gereken bir adam olmadı hic. Belki bu beyefendiler adıma şahitlik ederler. Gündüzün bitimine daha dört saat var. Bu akşam dövüşelim."

Syme son derece zarif bir nezaketle başını eğdi.

"Marki," dedi, "hareketiniz ününüze ve kanınıza yakışıyor. Kendimi ellerine bırakacağım beyefendilerle istişare etmem için bana birkaç dakika izin verin."

Üç uzun adımda ahbaplarına katıldı. Onun şampanya etkisiyle yaptığı saldırıyı gören ve budalaca açıklamalarını dinleyen adamlar Syme'ın görünüşü karşısında epeyce irkildiler. Şimdi arkadaşlarının yanına geri geldiği için Syme epey ayık, bir parça solgun görünüyordu ve ateşli bir işbilirlik tonuyla alçak sesle konuştu.

"Yaptım işte," dedi kısık sesle. "O canavarla bir dövüş ayarladım. Ama buraya bakın ve dikkatlice dinleyin. Konuşmak için vakit yok. Sizler benim düello şahitlerimsiniz, fikir sizden gelmeli. Düellonun yarın saat 07.00'den sonra gerçekleşmesi için ısrar etmelisiniz, kesinlikle ısrar etmelisiniz. Böylece onun 07.45 Paris trenini yakalamasına engel olmak için fırsatım olur. Treni kaçırırsa cinayeti de kaçırır. Zaman ve mekânla ilgili ufak bir ayrıntı yüzünden sizinle buluşmayı reddedemez. Ama şunu yapacaktır. Treni yakalayabileceği küçük bir istasyona yakın bir alanı seçecektir. Çok iyi bir kılıç ustası, beni öldürerek zamanında yetişebileceğine güvenecektir. Ama ben de iyi eskrim yaparım ve sanırım her hâlükârda onu treni kaçırana kadar oyalayabilirim. Belki sonra duygularını teselli

etmek için beni öldürebilir. Anlıyor musunuz? Çok iyi öyleyse, izin verin sizi bir kaç sevimli arkadaşımla tanıştırayım." Sonra onları çabucak gezinti yeri boyunca götürerek daha önce hiç duymadıkları hayli aristokratik iki isimle Marki'nin düello şahitlerine takdim etti.

Syme başkaca zamanlarda kişiliğinde olmayan alışılmadık sağduyu nöbetlerine maruz kalmaktaydı. Bunlar, tıpkı gözlükle ilgili dürtüsündeki gibi şairane önsezilerdi ve bazen kehanet yüceliğine yükseliyorlardı.

Bu vakada hasmının ilkelerini doğru kestirmişti. Şahitleri Marki'ye Syme'ın yalnızca sabah dövüşebileceğini söylediğinde, Marki, başkentteki bombalama işiyle arasına aniden bir engel girdiğini adamakıllı fark etmişti. Doğal olarak bu sakıncayı dostlarına açıklayamayacağı için de Syme'ın öngördüğü yolu seçti. Şahitlerini demiryolundan çok uzak olmayan ufak bir çayırda düzenleme yapmaları için teşvik etti ve ilk hamlenin ölümcül olmasına güvendi.

Er meydanına gayet soğukkanlı bir şekilde vardığında bir seyahatle ilgili herhangi bir endişesi olduğunu kimse tahmin edemezdi. Elleri ceplerinde, hasır şapkası kafasının gerisindeydi, yakışıklı yüzü güneş altında umursamazdı. Ama trende sadece kılıç kutusunu taşıyan şahitlerinin değil, aynı zamanda bir elbise bavulu ve bir yemek sepeti taşıyan iki hizmetkârının da hazır bulunması dışarıdan birine birazcık tuhaf gelebilirdi.

Vakit erken olsa da güneş her şeyi ılıklığıyla yıkıyordu ve Syme, grubun neredeyse dizlerine kadar içine gömüldüğü uzun çimenlerin arasında bu kadar çok bahar çiçeğinin altın ve gümüş gibi parıldadığını gördüğünde belli belirsiz bir şaşkınlığa kapıldı.

Marki haricinde bütün adamlar, siyah bacalara benzer şapkalı, ağırbaşlı ve ciddi gündüz kıyafetleri içindelerdi. Bilhassa ufak tefek doktor, kara gözlüğünün de katkısıyla bir farstaki levazımatçı gibi görünüyordu. Syme, bu kilise cenazesi geçit alayı kılığıyla, her tarafında yabani çiçekler büyümekte olan canlı renkli, pırıl pırıl çayır arasındaki gülünç tezadı hissetmeden edemedi. Ama doğrusu bu sarı çiçeklerle kara şapkalar arasındaki gülünç tezat, sarı çiçeklerle kara iş arasındaki trajik tezadın da simgesiydi. Sağında ufak bir koruluk vardı; sol tarafında uzaklarda Marki'den korumaya

çalıştığı, tabiri caizse, adamın hedefi ve kaçışı olan demiryolu hattının uzun kavisi uzanıyordu. Önünde, hasımlarının oluşturduğu siyah topluluğunun arkasında, denizin soluk çizgisine yaslanmış, hafifçe boyalı bir buluta benzeyen, çiçeklenmiş bir badem çalılığını görebiliyordu.

Adının Albay Ducroix olduğu ortaya çıkan Legion de Honour sahibi, büyük bir nezaketle profesöre ve Doktor Bull'a yaklaştı ve karşılaşmanın ilk kayda değer yaralanmayla sonlandırılmasını önerdi.

Ancak Syme tarafından bu prensip hususunda özenle tembihlenmiş olan Doktor Bull, büyük bir ciddiyet ve berbat bir Fransızcayla, dövüşçülerden biri etkisiz kalana kadar devam edilmesi gerektiğinde ısrar etti. Syme, en az yirmi dakika boyunca Marki'yi etkisiz hale getirmekten kaçınmayı ve Marki'nin de onu etkisiz hale getirmesini engellemeyi aklına koymuştu. Yirmi dakika içinde Paris treni gitmiş olurdu.

"Yeteneği ve yiğitliği meşhur olan Mösyö de Eustache gibi bir adam için," dedi profesör ciddiyetle, "hangi yöntemin kabul edildiği önemsiz olmalı ve bizim düellocumuzun da daha uzun bir mücadele talep etmek için kuvvetli sebepleri var, hassasiyetlerinden dolayı açıkça konuşmamı engelleyen sebepler ama haklı ve saygıdeğer nitelikleri hususunda..."

"Baş belası!" diye patladı yüzü aniden kararan arka taraftaki Marki, "konuşmayı kesip başlayalım." Sonra bastonuyla uzun bir çiçeğin kafasını uçurdu.

Syme onun kaba sabırsızlığını anladı ve içgüdüsel olarak trenin görüş alanına girip girmediğini görmek için omzunun üstünden geriye baktı. Ama ufukta hiç duman yoktu.

Albay Ducroix diz çöktü ve kutunun kilidini açıp, güneş ışığını yakalayınca iki beyaz ateş şeridine dönüşen bir çift ikiz kılıç çıkardı. Birini onu hiç merasimsiz kapan Marki'ye, diğerini de onu alan, büken ve vakur bir tavırla tutarlı olabilecek ölçüde ağırdan alarak havada asılı tutan Syme'a sundu. Sonra bir başka çift kılıç çıkardı ve birini kendi alıp diğerini de Doktor Bull'a vererek adamları yerleştirmek için ilerledi.

Her iki dövüşçü de ceketlerini ve yeleklerini çıkarıp atarak elle-

rinde kılıçla dikildiler. Şahitler de dövüş hattının her iki tarafında çekilmiş, kılıçlarla ama hâlâ koyu redingotları ve şapkaları içinde ağırbaşlılıkla durdular. Düellocular selam verdi. Albay sakince "çarpışın!" dedi; iki kılıç temas etti ve çınladı.

Kolunda birleşen demirlerin sarsıntısı ilerlediğinde, Syme'ın bu hikâyede maruz kaldığı bütün akıldışı korkular, yatağında uyanan bir adamın rüyaları gibi dağıldı; adam hepsini açık seçik ve sırasıyla, salt asap bozukluğunun kuruntuları olarak hatırladı. Profesörden korkusunun nasıl da kâbusun zalim tesadüflerinin korkusu ve doktordan korkusunun da bilimin boğucu boşluğunun korkusu olduğunu... İlki her mucizenin gerçekleşebileceğine dair o eski korkuydu, ikincisi de bir daha hiç mucize gerçekleşmeyebileceğine dair daha ümitsiz o modern korku. Ama bu korkuların kuruntu olduğunu anlamıştı zira kendisini hissiz ve acımasız bir sağduyuya sahip olan ölümün korkusunun müthiş gerçeğinin huzurunda bulmuştu. Bütün gece boyunca sarp kayalıklardan düştüğü rüyalar gören ve asılacağı sabaha uyanan bir adam gibi hissediyordu. Çünkü güneş ışığının düşmanının küçültülmüş gibi görünen kılıcının oluğundan süzüldüğünü gördüğünde ve temas ettiklerinde canlı iki varlıkmış gibi titreşen iki çelik dili hissettiğinde, düşmanının dehşet verici bir savaşçı olduğunu ve muhtemelen kendisinin de son saatlerinin geldiğini anlamıştı.

Etrafındaki toprakta, ayaklarının altındaki çimende tuhaf ve canlı bir meziyet hissetti. Bütün canlı varlıklardaki yaşam sevgisini sezdi. Neredeyse çimenin büyüdüğünü duyabildiğini hayal edebiliyordu. Neredeyse kendisi orada dururken bile çayırda taze çiçeklerin tomurcuklandığını ve çiçek açtığını hayal edebiliyordu; baharın bütün debdebesini icra eden kan kırmızısı, yakıcı altın, mavi çiçekler. Ve gözleri ne zaman bir anlığına Marki'nin soğukkanlı, dik dik bakan, uyuşturucu gözlerinden sapsa, ufuk çizgisinin önündeki küçük badem ağacı öbeğini görüyordu. Bir mucize eseri kurtulursa, dünyada başka hiçbir şey arzu etmeden o badem ağacının altında sonsuza kadar oturmaya hazır olduğu hissine kapılmıştı.

Ama dünya ve gökyüzü ve her şey, kaybedilmiş bir şeyin canlı güzelliğine sahipken, beyninin diğer yarısı cam kadar berraktı

ve Syme, kendisinde olduğunu hiç düşünmediği mekanik bir ustalıkla düşmanının kılıcının ucunu savuşturuyordu. Bir keresinde düşmanının kılıcının ucu bileğinin kenarına gelerek hafif bir kan izi bıraktı ama bu ya hiç fark edilmedi ya da sessizce yok sayıldı. Arada sırada bir karşı hamle yaptı ve bir-iki defa neredeyse kılıcının ucunun hedefe değdiğini hayal etti ama kılıçta ya da gömlekte hiç kan olmadığından yanıldığını düşündü. Sonra bir kesinti meydana geldi. Ve bir değişiklik.

Marki, her şeyi kaybetme pahasına sakin bakışına ara verdi ve omzunun üzerinden sağındaki demiryolu hattına doğru bir göz attı. Sonra bir ifritin şekline bürünmüş bir yüzle Syme'a döndü ve yirmi silahı varmış gibi dövüşmeye başladı. Saldırı o kadar hızlı ve öfkeli gelmişti ki, tek bir parlayan kılıç, parlayan oklardan bir yağmur gibi görünmüştü. Syme'ın demiryoluna bakma şansı yoktu ama diğer yandan buna gerek de duymuyordu. Marki'nin ani mücadele çılgınlığının sebebini tahmin edebiliyordu; Paris teni görünmüştü.

Ama Marki'nin hastalıklı kuvveti ayağına dolaştı. Syme iki defa hasmının kılıç ucunu dövüş çemberinin dışına doğru çevirerek savuşturdu ve üçüncüsünde karşı hamlesi o kadar hızlıydı ki, bu defa hedefi vurduğuna hiç şüphe yoktu. Gerçekten de kılıcı Marki'nin deldiği vücudunun ağırlığı altında büküldü. Syme, küreğini toprağa saplayan bir bahçıvan gibi kılıcını düşmanına sapladığına emindi. Yine de Marki sendelemeden darbeden geriye sıçradı ve Syme kendi kılıç ucuna bir budala gibi bakarak kalakaldı. Üzerinde hiç kan yoktu.

Kaskatı bir sessizlik anı oldu ve sonra diğerinin üzerine öfkeyle atılma sırası, kızgın bir merakla dolan Syme'a geldi. Genel anlamda Marki, ilk başta tahmin ettiği gibi, muhtemelen ondan daha iyi bir eskrimciydi ama şu anda dağılmış ve dezavantajlı durumda görünüyordu. Çılgınca ve hatta güçsüzce dövüşüyor, sanki sivri uçlu çelikten çok trenden korkuyor gibi bakışlarını sürekli olarak demiryolu hattına çeviriyordu. Öte yandan Syme, entelektüel bir öfke içinde, kansız kılıcının gizemini çözmeye can atarak, şiddetle ama hâlâ ihtiyatla dövüşüyordu. Bu amaçla Marki'nin vücudunu daha az, boğazını ve kafasını daha çok hedef alıyordu. Bir buçuk

dakika sonra kılıcının ucunun çenesinin altından adamın boynuna girdiğini hissetti. Kılıç tertemiz çıktı. Syme, yarı delirmiş halde tekrar sapladı ve Marki'nin yanağında kanlı bir yara yaratması gereken bir şey yaptı. Ama hiç yara yoktu.

Bir anlığına Syme'ın dünyası yeniden doğaüstü korkularla kararadı. Adamın kesinlikle tılsımlı bir canı vardı. Ama bu yeni ruhani dehşet, kendisini takip eden felçliyle simgeleşen o salt ruhani allak bullak olma hissinden çok daha berbat bir şeydi. Profesör sadece gulyabaniydi, bu adamsa bir iblis, belki de şeytanın ta kendisiydi! Her hâlükârda kesin olan şuydu ki, bir insan kılıcı üç defa adamın içine girmiş ve hiç iz bırakmamıştı. Syme, aklına bu düşünce düştüğünde kendi kendini telkin etti ve içindeki bütün güzel şeyler coşup havalanarak, ağaçların arasında şarkısını söyleyen coşkun rüzgâr gibi şarkılarını söylediler. Hikâyesindeki bütün insancıl şeyleri düşündü: Saffron Park'taki Çin fenerlerini, bahçedeki kızın kızıl saçını, dokların aşağısındaki, birayla yıkanan dürüst denizcileri, ona destek olan sadık dostlarını. Belki de kendisi bütün âlemin düşmanıyla kılıç tokuşturmak için bütün bu hayat dolu ve latif şeylerin kahramanı olarak seçilmişti. "Ne olursa olsun," dedi kendi kendine, "ben bir şeytandan fazlasıyım, ben bir insanım. Şeytanın yapamayacağı tek bir şeyi yapabilir, ölebilirim." Ve bu sözcük aklından geçerken belli belirsiz ve uzaktan gelen, yakında Paris treninin uğultusu olacak bir düdük sesi duydu.

Tekrar doğaüstü bir neşeyle, Cennet için yanıp tutuşan bir Müslüman gibi dövüşmeye girişti. Trene gitgide yaklaşırken, Paris'te çiçek taklarını kuran insanları görebildiğini hayal ediyordu. Yükselen seslere ve kapısını Cehenneme karşı koruduğu büyük Cumhuriyetin şaşaasına katıldı. Sanki bir kıvanç içindeymiş gibi uzun ve keskin bir ıslıkla sona eren trenin uğultusu yükselirken, onun düşüncelerinin coşkunluğu da yükseldi. Tren durdu.

Aniden, herkesi şaşkınlığa düşürerek, Marki kılıç menzilinin epey dışına doğru geriye sıçradı ve kılıcını fırlatıp attı. Sıçrayış şahaneydi ve Syme'ın bir saniye önce kılıcını adamın kalçasına saplamış olması şahaneliğini azaltmıyordu.

"Durun!" dedi Marki, anlık bir itaate mecbur bırakan bir sesle. "Bir şey söylemek istiyorum."

"Sorun nedir?" diye sordu Albay Ducroix dik dik bakarak. "Kurallar mı çiğnendi?"

"Bir şekilde kurallar çiğnendi," dedi biraz solgun olan Doktor Bull. "Düellocumuz Marki'yi en az dört defa yaraladı ama kendisi hiç de kötü durumda değil."

Marki, beti benzi atmış halde, tuhaf bir sabır havasıyla elini kaldırdı.

"Lütfen konuşmama izin verin," dedi. "Son derece önemli. Bay Syme," diye devam etti hasmına dönerek, "bugün dövüşmemizin sebebi, doğru hatırlıyorsam, burnumu çekme isteğinizi, ki bunun mantıksız olduğunu düşünüyorum, dile getirmiş olmanızdı. Şimdi burnumu mümkün olduğunca çabuk çekme lütfunu gösterir misiniz? Bir treni yakalamalıyım."

"İtiraz ediyorum, bu kurallara fazlasıyla aykırı," dedi Doktor Bull kızgınca.

"Teamüllere bir parça aykırı olduğu su götürmez," dedi Albay Ducroix, kendi düellocusuna efkârla bakarak. "Sanıyorum kayıtlara geçmiş olan, dövüşçülerden birinin talebi üzerine karşılaşmanın ortasında silahların değiştirildiği bir vaka var. Yüzbaşı Bellegarde ve Baron Zumpt arasında. Ama bir adamın burnunu silah olarak nitelemek pek mümkün değil."

"Burnumu çekecek misiniz çekmeyecek misiniz?" dedi Marki çileden çıkarak. "Hadi, hadi Bay Syme! Bunu yapmak istiyordunuz, yapın! Benim için ne kadar önemli olduğu hakkında hiçbir fikriniz yok. Bu kadar bencil olmayın! Sizden istirham ettiğimde burnumu derhal çekin!" Sonra büyüleyici bir gülümsemeyle hafifçe öne eğildi. Paris treni, hızlı hızlı soluyup inleyerek yakındaki tepenin arkasındaki ufak bir istasyona gıcırtılar içinde girdi.

Syme, bütün bu maceralar boyunca birden fazla kez kapıldığı bir hisse kapıldı. Göğe kadar yükselen dehşet verici ve haşmetli bir dalga şimdi üzerine devriliyordu. Yarım yamalak anladığı bir âleme doğru yürüyerek ileriye iki adım attı ve bu dikkate değer asilzadenin Romalı burnunu yakaladı. Kuvvetlice çekti ve burun eline geldi.

Güneş ve bulutlar ve ağaçlı tepeler yukarıdan bu ahmakça sahneye bakarken, hâlâ parmaklarının arasındaki mukavvadan gagaya

bakarak birkaç saniyeliğine budalaca bir ciddiyetle kalakaldı.

Marki sessizliği yüksek ve neşeli bir sesle bozdu.

"Sol kaşımın faydalı olabileceği biri varsa," dedi, "onu alabilir. Albay Ducroix, sol kaşımı kabul edin! Bir gün işe yarayabilecek türde bir nesne." Sonra vakarla esmer Asurlu kaşlarından birini, kahverengi alnının yaklaşık yarısını da beraberinde alıp koparak öfkeden kıpkırmızı ve dilsiz kesilmiş olan albaya nezaketle sundu.

"Dövüşmek için," diye tükürükler saçarak konuştu albay, "içini dolduran bir ödlek için hareket ettiğimi bilseydim..."

"Ah, biliyorum, biliyorum!" dedi Marki, muhtelif parçalarını pervasızca tarlanın sağına soluna fırlatırken. "Yanılıyorsunuz ama şu anda açıklayamam. Size trenin istasyona girdiğini söylüyorum!"

"Evet," dedi Doktor Bull hiddetle, "ve tren istasyondan gidecek. Siz olmadan gidecek. Hepimizin çok iyi bildiği şeytani bir iş için..."

Esrarengiz Marki ellerini umutsuzca bir hareketle kaldırdı. Orada, güneşin altında duran acayip bir korkuluktu, yaşlı yüzünün yarısı soyulmuştu ve altından başka bir yarım yüz kızgınlıkla bakıp sırıtıyordu.

"Beni çıldırtacak mısınız?" diye bağırdı. "Tren..."

"Trene binmeyeceksiniz," dedi Syme sertçe ve kılıcını kavradı.

Kızgın şahıs Syme'a doğru döndü ve konuşmaya başlamadan önce kendisini haşmetli bir girişim için toparlıyor gibi göründü.

"Seni şişko, kahrolası, mahmur gözlü, bir halt ettiğini sanan, şamatacı, beyinsiz, Allahın belası, sarsak, lanet olası budala!" dedi nefes almadan. "Seni koca aptal, pembe yüzlü, kabarık saçlı turp! Seni..."

"Bu trene binmeyeceksiniz," diye tekrarladı Syme.

"Peki, cehennem ateşleri adına," diye kükredi diğeri, "neden trene binmek isteyeyim ki?"

"Hepimiz biliyoruz," dedi profesör haşince. "Bir bomba atmak için Paris'e gideceksiniz!"

"Bir Jabberwock[17] fırlatmak için cehenneme gitmek!" diye haykırdı diğeri, kolayca çıkan saçını yırtarak. "Hepinizin beyni mi

17 Lewis Carrol tarafından yazılmış, bir çocukla bir canavar arasındaki karşılaşmayı anlatan saçma bir şiirdeki canavarın adı. (ç.n)

sulandı da ne olduğumu fark edemiyorsunuz? Gerçekten de o treni yakalamak istediğimi mi düşündünüz? Bence yirmi tane Paris treni kaçabilir. Paris trenlerinin canı cehenneme!"

"Öyleyse ne için endişeleniyordunuz?" diye başladı profesör.

"Ne için mi endişeleniyordum? Treni yakalamak konusunda endişelenmiyordum, trenin beni yakalamasından endişeleniyordum ve şimdi, Tanrım, beni yakaladı."

"Üzülerek belirtmeliyim ki," dedi Syme kendisini tutarak, "laflarınız zihnime hiçbir fikir iletemiyor. Belki başlangıçtaki alınızdan kalanları ve bir zamanlar çeneniz olan şeyin bir kısmını çıkarırsanız demek istediklerinizi açıklık kazanabilir. Akli denge kendisini farklı şekillerde tatmin edebilir. Trenin sizi yakaladığını söylerken ne demek istiyorsunuz? Benim edebi kuruntum olabilir ama sözlerin bir şekilde bir anlamı olması gerektiğini hissediyorum."

"Her şey demek," dedi diğeri, "ve her şeyin sonu. Pazar artık bizi avucunun içinde tutuyor."

"Bizi mi?" diye tekrarladı profesör aptallaşmış gibi. "'Biz' derken ne demek istiyorsunuz?"

"Polisi, elbette!" dedi Marki ve saç derisiyle yüzünün yarısını yırttı.

Açığa çıkan kafa, İngiliz polis teşkilatında alışıldık olan o sarışın, güzelce taranmış, düz saçlı kafaydı ama yüz korkunç derecede solgundu.

"Ben Müfettiş Ratcliffe'im," dedi kabalığın sınırlarında gezinen bir aceleyle. "Adım poliste hayli iyi bilinir ve sizin de onlardan olduğunuzu rahatlıkla görebiliyorum. Ama konumumla ilgili şüphe varsa, bir kartım var..." Sonra cebinden mavi bir kart çekmeye başladı.

Profesör yorgun bir hareket yapıverdi.

"Of, göstermeyin bize," dedi bıkkınca, "onlardan elimizde papaz-kaçtı oynayacak kadar çok var."

Bull adlı ufak tefek adamın, sırf şen şakrak bir edepsizliğe sahipmiş gibi görünen birçok adam gibi, pek münasip ani çıkışları vardı. Burada da durumu kurtardı. Bu afallatıcı dönüşüm sahnesinin ortasında, bir düello şahidinin bütün ciddiyeti ve sorumluluğuyla

ileriye çıkarak Marki'nin iki düello şahidine hitap etti.

"Beyler," dedi, "hepimiz size ciddi bir özür borçluyuz. Ama sizi temin ederim ki zannettiğiniz gibi adi bir şakanın ya da daha doğrusu şeref sahibi bir adamın haysiyetine dokunacak herhangi bir şeyin kurbanı olmadınız. Zamanınızı boşa harcamadınız, dünyayı kurtarmaya yardım ettiniz. Bizler şaklaban değiliz, aksine büyük çaplı bir komployla savaşan umutsuz adamlarız. Gizli bir anarşist topluluğu bizi tavşan kovalar gibi kovalıyor. Öyle açlık ya da Alman felsefesi nedeniyle oraya buraya bomba atabilecek bedbaht deliler değil; bilakis zengin, güçlü, bağnaz bir cemaat, doğu karamsarlığını benimsemiş, insanoğlunu bir haşaratmış gibi yok etmeyi kutsal amacı kılmış bir cemaat. Bizi nasıl acımasızca kovaladıklarını, özür dilememi gerektirecek böyle kılıklara girmek ve mağduru olduğunuz bunun gibi muziplikleri yapmak zorunda kalmış olmamız gerçeğinden çıkarabilirsiniz."

Marki'nin şahitlerinin daha genç olanı, siyah bıyıklı kısa bir adam, nazikçe başını eğdi ve şöyle dedi:

"Tabii ki özrü kabul ediyorum. Ama siz de karşılığında, bu zor durumda peşinizden gelmeyi reddedersem ve kendime iyi günler demek için izin verirsem beni mazur görün! Açık havada parçalarına ayrılan bir ahbabın ve seçkin bir hemşerinin görüntüsü alışılmadık ve nereden baksanız bir gün için yeterli. Albay Ducroix, eylemlerinizi hiçbir şekilde etkilemem ama siz de benim gibi mevcut topluluğumuzun bir parça olağandışı olduğunu düşünüyorsanız, ben şimdi şehre doğru geri yürüyorum."

Albay Ducroix düşünmeden ilerledi ama sonra aniden beyaz sakalını şiddetle çekiştirdi ve patladı:

"Hayır, vallahi! Ben gelmiyorum. Bu beylerin başı gerçekten de öyle alçak sabotajcılarla dertteyse onlara bu işten sıyrılmalarında yardımcı olacağım. Ben Fransa için savaştım ve medeniyet için savaşamazsam bu acı olur."

Doktor Bull şapkasını çıkardı ve bir mitingdeymiş gibi tezahürat yaparak salladı.

"Bu kadar gürültü yapmayın," dedi Müfettiş Ratcliffe, "Pazar sizi duyabilir."

"Pazar!" diye haykırdı Bull ve şapkasını düşürdü.

"Evet," diye sertçe cevap verdi Ratcliffe, "onlarla birlikte olabilir."

"Kimlerle birlikte?" diye sordu Syme.

"O trenden çıkan insanlarla," dedi diğeri.

"Söylediğiniz şey düpedüz çılgınca görünüyor," diye başladı Syme. "Eh, aslına bakarsanız... Ama Tanrım," diye bağırdı aniden, çok uzaklardaki bir patlamayı gören bir adam gibi, "Tanrı aşkına, bu doğruysa Anarşi Konseyi'ndeki kahrolası cümlemiz, anarşiye karşıydık! Orada Başkan ve kişisel sekreteri dışındaki her insan evladı bir dedektifmiş. Bu ne anlama geliyor olabilir?"

"Anlamı mı!" dedi yeni ortaya çıkan polis inanılmaz bir şiddetle. "Hepimizin ölüme mahkûm olduğu anlamına geliyor. Pazar'ı tanımıyor musunuz? Şakalarının her zaman çok büyük ve basit olduğunu, o yüzden de kimsenin bu şakaların üstünde durmadığını bilmiyor musunuz? Pazar'a bundan daha uygun bir şey düşünebiliyor musunuz, bütün güçlü düşmanlarını Yüksek Konsey'e toplamak ve sonra konseyin yüksek olmaması için gayret etmek? Size söylüyorum, her şirketi satın almıştır, her telgraf hattını ele geçirmiştir, her demiryolu hattı kontrolündedir, özellikle de *o* demiryolu hattı!" Sonra titreyen bir parmakla ufak istasyonu işaret etti. "Tüm eylem onun tarafından kontrol ediliyordu, dünyanın yarısı onun adına ayaklanmaya hazırdı. Ama belki ona karşı koyabilecek sadece beş adam vardı... Ve o yaşlı şeytan hepsini Yüksek Konsey'e yerleştirdi, vakitlerini birbirlerini gözetleyerek harcasınlar diye. Hepimiz budalaydık, bütün budalalıklarımızı o planladı! Pazar, profesörün Syme'ı Londra boyunca takip edeceğini ve Syme'm Fransa'da benimle dövüşeceğini biliyordu. Ve biz beş budala birbirimizin ardından koşup şaşkına dönmüş bir bebek sürüsü gibi körebe oynarken, o büyük miktarlarda sermayeyi bir araya getiriyor, büyük telgraf hatlarını zapt ediyordu."

"Yani?" diye sordu Syme elinden geldiğince metanetle.

"Yani," diye yanıtladı diğeri ani bir dinginlikle, "bugün bizi muhteşem kırsal güzellikte ve mutlak ıssızlıkta bir tarlada körebe oynarken buldu. Muhtemelen dünyayı ele geçirdi, geriye kalan tek şey bu tarlayı ve içindeki bütün aptalları ele geçirmesi. Ve o trenin gelmesinde ne mahzur gördüğümü gerçekten bilmek istediğiniz için size anlatacağım. Gördüğüm mahzur, Pazar'ın veya

sekreterinin tam da şu anda o trenden iniyor olmasıdır."

Syme'dan gayriihtiyari bir çığlık koptu; hepsi birden gözlerini uzaktaki istasyona çevirdiler. Hatırı sayılır bir insan yığınının onlardan yana ilerliyor gibi göründüğü doğru sayılırdı. Ama gelenler herhangi bir şekilde seçilebilmek için çok uzaktılar.

"Merhum Marki de St. Eustache'ın," dedi yeni polis, deri bir kılıf ortaya çıkararak, "yanında her zaman bir opera dürbünü taşıma alışkanlığı vardı. Ya Başkan ya da sekreter o güruhla beraber bizim peşimizden geliyor. Bizi, yeminlerimizi bozup polise başvurmak için hiç bir şekilde ayartılamayacağımız, hoş, sakin bir mekânda yakaladılar. Doktor Bull, bunlarla kendi ziyadesiyle süslü gözlüğünüzle gördüğünüzden daha iyi göreceğiniz yönünde bir zannım var."

El dürbününü doktora uzattı, o da hemen gözlüğünü çıkarıp aleti gözlerine yerleştirdi.

"Söylediğiniz kadar kötü olamaz," dedi bir parça sarsılmış profesör. "Şüphesiz sayıları bir hayli fazla ama pekâlâ sıradan turistler olabilirler."

"Sıradan turistler," diye sordu gözlerinde dürbün olan Bull, "yüzlerinin yarısını örten siyah maskeler takarlar mı?"

Syme dürbünü onun elinden neredeyse koparark aldı ve gözünü dayayarak baktı. İlerleyen güruhtaki adamların çoğu gerçekten de fazlasıyla sıradan görünüyordu ama öndeki elebaşlarından iki-üç tanesinin neredeyse ağızlarına kadar inen siyah yarım maskeler taktığı da kesinlikle doğruydu. Mükemmel bir gizlenmeydi, özellikle de bu uzaklıkta ve Syme, önde yürüyen adamların sinekkaydı tıraş edilmiş çeneleri ve yanakları dışında bir sonuca varmayı imkânsız buldu. Derken, yürüdükleri sırada hepsi birden gülümsedi. İçlerinden birinin gülümsemesi yamuktu.

BÖLÜM XI

SUÇLULAR POLİSİ KOVALIYOR

Syme, el dürbününü neredeyse dehşet verici bir rahatlamayla gözlerinden uzaklaştırdı.

"Neyse, Başkan onlarla birlikte değil," dedi ve alnını sildi.

"Ama sanırım şu anda ta ufuktalar," dedi aklı karışmış albay, gözlerini kırparak. Bull'un nazik ama acele açıklamasından sonra ancak kısmen toparlanabilmişti. "Şu sizin Başkan'ın aralarında olup olmadığını fark etmeniz mümkün mü?"

"Tüm bu insanların arasında beyaz bir fili fark edebilir miyim?" diye cevap verdi Syme bir parça sinirlice. "Çok doğru bir şekilde söylediğiniz gibi ufuktalar ama o da onlarla birlikte yürüyor olsaydı... Tanrım! Eminim bu topraklar sarsılırdı."

Bir anlık bir sessizlikten sonra Ratcliffe adındaki yeni adam kasvetli bir kararlılıkla dedi ki:

"Elbette ki Başkan onlarla birlikte değil. Ama Merkür aşkına keşke burada olsaydı. Başkan'ın zafer içinde Paris'e doğru gidiyor olması ya da Aziz Paul Katedrali'nin yıkıntıları üzerinde oturuyor olması çok daha mümkün."

"Bu gülünç!" dedi Syme. "Yokluğumuzda bir şeyler olmuş olabilir ama dünyayı öyle bir hücuma sürükleyemez. Gerçekten doğru," diye ekledi, ufak istasyona doğru uzanan uzak kırlara kararsızca kaşlarını çatarak, "bir kalabalığın buraya doğru gelmekte kesinlikle doğru ama sizin iddia ettiğiniz ordu değiller."

"Ah, onlar," dedi yeni dedektif kibirle, "yok, onlar çok önemli bir kuvvet değil. Ama işin doğrusu, size söyleyeyim, tam da bizim önemimize göre ayarlanmışlar. Pazar'ın dünyasında, oğlum, biz çok önemli değiliz. Bütün hatları ve telgrafları kendisi ele geçirdi.

Ama Yüksek Konsey öldürmeyi ufak bir iş sayıyor, bir kartpostal gibi; özel sekreterine bırakılabilir." Otlara tükürdü.

Sonra diğerlerine döndü ve bir parça haşince dedi ki:

"Ölüm hakkında söylenebilecek çok şey var. Ama herhangi biriniz diğer seçeneği yeğliyorsa, arkamdan yürümesini şiddetle tavsiye ederim."

Bunları söyledikten sonra geniş sırtını döndü ve sakin bir güçle koruya doğru uzun adımlarla yürüdü. Diğerleri omuzlarının üzerinden bir bakış attılar ve korkutucu insan bulutunun istasyondan kopup esrarlı bir disiplin içinde düz arazi boyunca ilerlemekte olduğunu gördüler. Şimdiden, çıplak gözle bile, en öndeki yüzlerdeki, taktıkları maskeleri belli eden siyah lekeleri görebiliyorlardı. Döndüler ve çoktan koruya varıp pırıldayan ağaçların arasında kaybolmuş olan liderlerini izlediler.

Çayırın üstündeki güneş kuru ve sıcaktı. O yüzden koruya daldıklarında, loş bir havuza dalan dalgıçlar gibi gölgenin serinliğinin şokunu yaşadılar. Korunun içi parçalanmış güneş ışığı ve sallanan gölgelere doluydu. Âdeta bir film makinesinin oluşturduğu pusluluğu çağrıştıran, bir tür titreyen peçe yaratmışlardı. Syme, yanında yürüyen katı şekilleri bile, üzerlerinde dans eden güneş ve gölge desenleri yüzünden zorlukla seçebiliyordu. Kâh adamının birinin kafası geri kalan her şey silinerek bir Rembrandt ışığıyla aydınlanıyor, kâh adam tekrar güçlü ve göz alıcı beyaz ellerle bir zencinin yüzüne bürünüyordu. Sabık Marki eski hasır şapkayı gözlerinin üzerine doğru çekmişti. Siperliğin koyu gölgesi yüzünü öyle düzgünce ikiye bölmüştü ki, takipçilerinin siyah yarım maskelerinden birini takmış gibi görünüyordu. Düş gücü, Syme'ın o baskın merak duygusuna fırçasını vurmuştu. Kendisi bir maske takıyor muydu? Herhangi biri bir maske takıyor muydu? Herhangi biri, herhangi bir şey miydi? İnsanların yüzlerinin bir siyaha bir beyaza dönüştüğü, vücutlarının önce güneş ışığıyla kabardığı, sonra şekilsiz gece karanlığına gömüldüğü bu cadı ormanında, dışarıdaki berrak güneş ışığından sonra bu halis ışık-gölge oyunu keşmekeşi Syme'a tastamam üç gündür içinde dolandığı dünyanın bir simgesi gibi görünüyordu; adamların sakallarını, gözlüklerini, burunlarını çıkarıp atarak başka insanlara dönüştüğü bir dünyanın. Marki'nin bir

şeytan olduğuna inandığı zamanlarda hissettiği o trajik kendine güven, şimdi Marki'nin bir dost olduğunu bilirken tuhaf bir şekilde kaybolmuştu. Bütün o kafa karışıklıklarından sonra neredeyse dost nedir düşman nedir diye sorma eğilimindeydi. Görünenden daha başka bir şeyler de olabilir miydi? Marki burnunu çıkartıp bir dedektife dönüşmüştü. Aynı şekilde kafasını da çıkartıp bir cine dönüşemez miydi? Neticede her şey, bu sersemletici ağaçlık gibi, bu karanlık ve aydınlığın dansı gibi değil miydi? Her şey anlık bir görüntüydü, her zaman öngörülmez olan ve her zaman unutulan anlık görüntü. Zira Gabriel Syme, o güneşle yıkanmış korunun kalbinde, birçok modern ressamın orada keşfettiği şeyi keşfetmişti. Modern insanların İzlenimcilik dediği, kâinatta kendine yer bulamayacak o kati şüpheciliğin bir diğer adı olan o konuyu keşfetmişti.

Uğursuz bir rüyadaki bir adamın kendisini çığlık atmaya ve uyanmaya zorlaması gibi, Syme da ani bir çabayla bu en son ve en kötü hayallerini dağıtmak için didindi. İki uzun sabırsız adımla Marki'nin hasır şapkasının altındaki, Ratcliffe diye hitap etmeye başladığı adama yetişti. Abartılı yükseklikte ve neşede bir sesle derin sessizliği bozarak bir sohbet başlattı.

"Allah aşkına, hep birlikte nereye gitmekte olduğumuzu sorabilir miyim?"

İçindeki şüpheler o kadar sahiciydi ki, ahbabının doğal, insani bir sesle konuştuğunu duymak onu çok memnun etti.

"Lancy şehrinden geçerek denize doğru inmeliyiz," dedi. "Sanırım ülkenin o bölgesinin onların yanında olma ihtimali düşük."

"Tüm bunlarla ne demek istiyor olabilirsiniz?" diye bağırdı Syme. "Gerçek dünyayı bu şekilde yönetiyor olamazlar. Herhalde çok fazla işçi anarşist olamaz ve herhalde öyle de olsalar sadece bir ayaktakımı, modern orduları ve polisi yenemez."

"Sadece bir ayaktakımı!" diye tekrarladı yeni dostu bir küçümseme homurtusuyla. "Ayaktakımından ve işçilerden sanki mesele onlarmış gibi bahsediyorsunuz. Anarşinin, gelecekse yoksullardan geleceğine dair o ebedi budalaca görüşe sahipsiniz. Niye öyle olsun ki? Yoksullar isyankâr olmuştur ama asla anarşist olmamıştır. Adam gibi bir hükümetin var olması herkesten çok onların çıkarınadır. Yoksul adam gerçekten de ülkeye göbeğinden bağlıdır.

Zengin adam değildir, o isterse yatıyla Yeni Gine'ye gidebilir. Yoksul bazen kötü yönetilmeye itiraz edebilir; zengin herhangi bir şekilde yönetilmeye her zaman itiraz eder. Baronların savaşlarından da görebileceğiniz gibi aristokratlar her zaman anarşisttir."

"Küçükler için İngiliz tarihi üzerine bir ders olarak," dedi Syme, "bu çok hoş ama hâlâ nasıl hayata geçirildiğini kavrayamadım."

"Hayata geçirilmiş şekli şu ki," dedi bilgilendiricisi, "Pazar'ın çoğu sağ kolu Güney Afrikalı ve Amerikalı milyonerler. İşte bütün iletişimi eline geçirmiş olmasının ve antianarşist polis kuvvetinin son dört kahramanının bir korulukta tavşanlar gibi kaçıyor olmasının sebebi budur."

"Milyonerleri anlayabiliyorum," dedi Syme düşünceli bir şekilde, "onlar neredeyse çılgındır. Ama özel zevkleri olan birkaç ahlaksız yaşlı beyefendiyi ele geçirmek başka bir şey, büyük Hıristiyan ulusları ele geçirmek başka bir şey. Burnumu suratımdan koparmak üzerine bahse girerim ki, kinayeyi mazur görün, Pazar herhangi bir sıradan aklı başında insanı herhangi bir yöne döndürme işinde tamamen beceriksiz kalacaktır."

"Eh," dedi diğeri, "bu daha çok ne tür bir insanı kastettiğinize bağlı."

"Peki, mesela," dedi Syme, "oradaki adamı asla döndüremeyiz." Ve tam önünü işaret etti.

Syme'a kendi sağduyusunun da kati bir şekilde geri geldiğini ifade ediyor gibi görünen, güneş ışığının altındaki açık bir alana gelmişlerdi. Ve ormandaki bu açıklığın ortasında, aklıselim için âdeta müthiş bir gerçeklikle misal gösterilebilecek bir şekil vardı. Güneşten yanmış, terle lekelenmiş ve ufak tefek zorunlu meşgalelerin bitmek bilmez ağırlığının ciddiyeti içindeki bir Fransız köylüsü, nacakla odun kesiyordu. Şimdiden yarı yarıya kerestesiyle dolu arabası birkaç yarda uzakta duruyordu ve otları yemekte olan atı da tıpkı sahibi gibi yiğitti ama umutsuz değildi; tıpkı sahibi gibi müreffehti bile ama yine de neredeyse üzgündü. Adam bir Normandiyalı'ydı, ortalama bir Fransız'dan daha uzun ve epey sıskaydı. Yağız silueti, âdeta altın bir zemin üzerine çizilmiş bir alegorik işçi sınıfı silueti freski gibi, bir güneş ışığı karesinin karşısında koyulukla dikiliyordu.

"Bay Syme diyor ki," diye seslendi Ratcliffe, Fransız Albay'a, "en azından bu adam bir anarşist olamaz."

"Bay Syme bu konuda tamamen haklı," diye cevap verdi Albay Ducroix gülerek, "sırf adamın koruması gereken bir dolu malı olması sebebiyle bile olsa. Ama sizin ülkenizde köylülerin zengin olmasına alışık olmadığınızı unutmuşum."

"Yoksul görünüyor," dedi Doktor Bull şüpheyle.

"Tabii ki," dedi albay, "zengin olmasının sebebi de bu."

"Bir fikrim var," diye aniden seslendi Doktor Bull. "Bizi arabasıyla götürmek için ne kadar ister? O aşağılık heriflerin hepsi yayan. Onları kısa sürede geride bırakabiliriz."

"Ona ne isterse verin!" dedi Syme hevesle. "Üzerimde yığınla para var."

"Bu asla olmaz," dedi albay. "Pazarlık yapmazsanız size hiç saygı duymaz."

"Of, ya sıkı pazarlık yaparsa!" diye başladı Bull sabırsızca.

"Sıkı pazarlık yapar, çünkü o özgür bir adam," dedi diğeri. "Anlamıyorsunuz, cömertliğin anlamını kavramayacaktır. Ona bahşiş vermiyorsunuz."

Ve arkalarında tuhaf takipçilerinin ağır ayak seslerini duyuyor gibi oldukları sırada bile, Fransız Albay odun kesiciyle bir pazar gününün bütün acelesiz takılmaları ve atışmalarıyla sohbet ederken durup ayaklarıyla yeri çiğnemeleri gerekti. Ancak dördüncü dakikanın sonunda albayın haklı olduğunu gördüler zira odun kesici, çok iyi ödeme yapılmış bir simsarın müphem yalakalığıyla değil, aksine uygun ücret ödenmiş bir avukatın ciddiyetiyle planlarına dahil olmuştu. Onlara yapabilecekleri en iyi şeyin Lancy'nin yukarısındaki tepelerdeki ufak bir hana doğru yol almak olduğunu; eski bir asker olan ve son yıllarında bir *dévot*[18] haline gelen otel sahibinin onlara kesinlikle sempati duyacağını ve hatta onları desteklemek için tehlikeye atılacağını söyledi. O yüzden de bütün grup odun yığınlarının üzerine yerleşti, kaba saba arabanın içinde sallanarak ağaçlığın öteki ve daha dik tarafından aşağıya indiler. Araç ağır ve külüstür olsa da yeterince hızlı sürülüyordu ve kısa süre sonra, onları kovalayanlar her kimlerse, topyekûn

18 Sofu. (ç.n.)

hepsiyle aralarını açtıkları yönünde neşe verici bir izlenime kapıldılar. Çünkü her şeye rağmen, anarşistlerin bu kadar takipçiyi nereden bulduğu bilmecesi hâlâ çözülmemişti. Tek bir adamın varlığı onlara yetmişti, sekreterin çarpık gülümsemesini gördükleri anda kaçmışlardı. Syme ikide bir omuzlarının gerisinden peşlerindeki orduya bakıyordu.

Koru, mesafe açıldıkça önce seyrelip sonra küçülürken, ötesindeki ve üzerindeki güneş ışığıyla aydınlanmış bayırları görebiliyordu. Ve kare şekilli koyu renkli güruh, hâlâ tek bir devasa böcek gibi bayırlar boyunca ilerliyordu. Syme, epey güçlü güneş ışığında ve neredeyse teleskopik olan kendi kuvvetli gözleriyle bu insan yığınını ayan beyan görebiliyordu. Onları ayrı ayrı insan şekilleri olarak görebiliyordu ama tek bir adam gibi hareket ediyor olma tarzlarına gittikçe daha çok hayret ediyordu. Dışarıda sokaklardaki herhangi sıradan bir kalabalık gibi koyu renkli elbiseler ve açık renkli şapkalar giymişe benziyorlardı ama sıradan bir güruh için doğal olduğu üzere dağılmıyor, gelişigüzel yayılmıyor, hücum için değişik hatlardan iz sürmüyorlardı. Tıpkı gözlerini dikmiş bakan bir otomat ordusu gibi korkutucu ve habis bir odun kafalılık içinde ilerliyorlardı.

Syme bunu Ratcliffe'e işaret etti.

"Evet," diye yanıtladı polis, "bu, disiplindir. Bu, Pazar'dır. Belki de beş yüz mil uzakta ama onun korkusu, Tanrı'nın parmağı gibi, hepsinin üzerinde. Evet, muntazam yürüyorlar. Ve muntazam konuştuklarına kalıbınızı basarsınız, evet, muntazam düşündüklerine de. Ama bizim için önemli olan nokta, muntazam bir şekilde gözden kayboluyor oldukları."

Syme başını salladı. Köylü atını patakladıkça, takip eden adamlara ait siyah yamanın gittikçe küçüldüğü doğruydu.

Bir bütün olarak düz olsalar da, güneşle aydınlanmış kırların seviyesi, korunun ötedeki ucunda Sussex bayırlarının aşağı eğimlerini aratmayacak şekilde, zorlu eğim dalgaları halinde denize doğru alçalıyordu. Tek fark, Sussex'te yol engebeli ve küçük bir çay gibi zikzaklı olurdu ama burada bomboş Fransız yolu önlerinde bir şelâle gibi dimdik dökülüyordu. Bu kesintisiz bayırdan inerken araba hatırı sayılır bir şekilde tangırdadı ve birkaç dakika içinde

yol daha da dikleşirken, altlarında küçük Lancy limanını ve büyük bir mavi deniz kavisini gördüler. Düşmanlarının yollardaki bulutu, ufukta tamamen kaybolmuştu.

Araba ve at bir karaağaç öbeğinin etrafında keskin bir dönüş yaptı; atın burnu neredeyse küçük "Le Soleil d'Or" kafesinin dışındaki masalarda oturan yaşlı bir beyefendinin yüzüne çarptı. Köylü bir özür homurdandı ve koltuğundan aşağı atladı. Diğerleri de teker teker indiler ve yaşlı beyefendiye bölük pörçük hürmet sözleri söylediler, çünkü adamın cana yakın tavrından küçük meyhanenin sahibi olduğu açıkça belliydi.

Beyaz saçlı, yuvarlak suratlı, uykulu gözleri ve gri bıyığı olan ihtiyar bir delikanlıydı; güçlü kuvvetli, sakin ve gayet masum, Fransa'da çok sık rastlanabilecek, Katolik Almanya'daysa daha da yaygın türden. Onunla ilgili her şey, piposu, bira kupası, çiçekleri, arı kovanı geçmiş zamanlara ait bir huzuru akla getiriyordu. Ancak ziyaretçileri hanın salonuna girerken yukarıya baktıklarında duvardaki kılıcı gördüler.

Han sahibini eski bir dost gibi selamlayan albay, çabucak hanın salonuna girdi ve geleneksel hafif yemeklerden ısmarlayarak oturdu. Hareketinin askeri kararlılığı, onun yanına oturan Syme'm dikkatini çekti ve han sahibi dışarı çıktığında merakını giderme fırsatını kullandı.

"Size sorabilir miyim, albay," dedi alçak bir sesle, "buraya neden geldik?"

Albay Ducroix kıllı beyaz bıyığının arkasından gülümsedi.

"İki sebepten dolayı, bayım," dedi. "Ve size öncelikle daha önemli olanı değil ama daha işe yarar olanı sunacağım. Buraya geldik, çünkü burası yirmi mil içerisinde at bulabileceğimiz tek yer."

"Atlar!" diye tekrarladı Syme, hızlıca yukarı bakarak.

"Evet," diye yanıtladı diğeri. "Siz dostlar, düşmanlarınızla aranızı gerçekten açmak istiyorsanız atlarınız olmalı, yoksa bir şey yapamazsınız. Tabii elinizin altında bisiklet ya da otomobil yoksa."

"Peki, nerenin yolunu tutmamızı öneriyorsunuz?" diye şüpheyle sordu Syme.

"Hiç tartışmasız," diye yanıtladı albay, "olabildiğince aceleyle şehrin ötesindeki polis merkezine gitmeniz en iyisi olur. Bana, bir

parça aldatıcı şartlar altında düello şahitliğini yaptığım dostum genel bir ayaklanma olasılığını bayağı bir abartıyor gibi geliyor. Ama sanırım o bile jandarmanın yanında güvende olmayacağınızı zor iddia eder."

Syme ciddiyetle başını salladı ve sonra aniden dedi ki:

"Peki, buraya gelmekteki öbür sebebiniz?"

"Buraya gelmekteki öbür sebebim," dedi Ducroix sadelikle, "insan muhtemelen ölüme yakınken bir-iki dürüst adam görmek iyi oluyor."

Syme yukarı duvara doğru baktı, kabaca boyanmış ve dokunaklı bir dini resim gördü. Sonra şöyle dedi:

"Haklısınız." Ve neredeyse hemen ardından, "atlar konusuyla alakadar olan oldu mu?" diye ekledi.

"Evet," diye cevap verdi Ducroix, "içeri girdiğimiz anda emirleri verdiğimden tamamen emin olabilirsiniz. Sizin şu düşmanlarınız hiç de acele ediyor izlenimi vermiyorlar ama gerçekten de iyi eğitimli bir ordu gibi şaşılacak derecede hızlı ilerliyorlar. Anarşistlerin bu kadar disiplinli olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu. Kaybedecek bir saniyeniz bile yok."

O daha konuşurken mavi gözlü, beyaz saçlı yaşlı han sahibi rahvan bir yürüyüşle salona girdi ve dışarıda altı tane atın eyerlenmiş olduğunu haber verdi.

Ducroix'nin önerisiyle diğer beşi kendilerini taşıyabilecekleri türde yiyecek ve şarapla donattılar ve ellerine tek silah olarak düello kılıçlarını alarak dik, bomboş yoldan aşağıya doğru tıngırdayarak uzaklaştılar. Marki olduğu sırada Marki'nin eşyalarını taşıyan iki hizmetkâr, müşterek rızayla kafede içmeleri için geride bırakıldılar ki, bu onların eğilimine de pek ters değildi.

O vakitte öğleden sonra güneşi batıya doğru meyletmişti ve Syme, onun ışınları vasıtasıyla yaşlı han sahibinin sağlam siluetinin gittikçe küçüldüğünü ama gümüşi saçlarının içinde güneş ışığıyla hâlâ durduğunu ve tümüyle sessizce arkalarından baktığını görebiliyordu. Syme'ın kafasında, albayın gelişigüzel ifadesiyle yer eden durağan, batıl bir tasavvur vardı, belki de gerçekten onun dünya üzerinde görüp görebileceği en son dürüst yabancı olduğu tasavvuru.

Hâlâ arkasındaki dik inişin büyük yeşil duvarına yaslanmış, beyaz bir alevin hafifçe dokunduğu halis bir gri leke gibi duran, bu gittikçe büzülen şekle bakıyordu. Ve o gözlerini dikmiş bakarken, han sahibinin arkasındaki bayırın üzerinde siyahlara bürünmüş ve uygun adım yürüyen adamlardan bir ordu belirdi. Dürüst adamın ve evinin üzerini siyah bir çekirge sürüsü gibi kaplamış görünüyorlardı. Atlar yeterince çabuk eyerlenmemişti.

BÖLÜM XII

ANARŞİ İÇİNDEKİ DÜNYA

Yolun bir hayli engebeli bayırına hiç itibar etmeden atları dörtnala gitmeleri için dürten atlılar, kısa sürede uygun adım yürüyen adamlara karşı tekrar üstünlük sağladılar ve nihayet Lancy'nin ilk bina öbekleri takipçilerinin görüntüsüne son verdi. Yine de uzun bir yolculuktu ve asıl şehre vardıklarında batı, günbatımının renkleri ve asaletiyle ısınıyordu. Albay, aklına gelmişken, en sonunda polis merkezine doğru yol almadan önce, faydası dokunabilecek bir başka şahsı kendilerine katmak için bir çaba göstermeleri gerektiğini önerdi.

"Bu şehirdeki beş zengin adamdan dördü," dedi, "adi dolandırıcılardır. Sanırım bu oran dünyanın her yerinde üç aşağı beş yukarı aynıdır. Beşincisi benim bir arkadaşım ve çok iyi bir adamdır. Ve bizim açımızdan daha da önemli olan, motorlu bir arabasının olmasıdır."

"Korkarım," dedi profesör, siyah, sürünerek gelen yamanın her an belirebileceği bomboş yol boyunca geriye bakarak her zamanki neşe dolu tavrıyla, "korkarım öğleden sonra ziyaretleri için pek vaktimiz yok."

"Doktor Renard'ın evi sadece üç dakika uzaklıkta," dedi albay.

"Bizim tehdidimiz," dedi Doktor Bull, "iki dakika uzaklıkta bile değil."

"Evet," dedi Syme, "hızlı sürersek onları geride bırakabiliriz, çünkü onlar yayan."

"Bir otomobili var," dedi albay.

"Ama onu alamayabiliriz," dedi Bull.

"Hayır, o tamamen sizin tarafınızda."

"Dışarıda olabilir."

"Kapayın çenenizi," dedi Syme aniden. "O gürültü neydi?"

Bir saniyeliğine atlı heykeller gibi hareketsiz oturdular ve bir saniyeliğine, iki veya üç veya dört saniyeliğine, gökyüzü ve yeryüzü de aynı derecede hareketsiz göründü. Sonra hepsinin kulakları, bir uyarı ıstırabıyla, yol boyunca tek bir anlama gelebilecek o tarif edilemez titreyişi ve vuruşu duydu: Atları!

Albayın yüzü sanki yıldırım çarpmış ama yine de hasar bırakmamış gibi ani bir değişikliğe uğradı.

"Bizi alt ettiler," dedi özlü askeri hicivle. "Süvarileri karşılamaya hazırlanın!"

"Atları nereden bulmuş olabilirler?" diye sordu Syme, küheylanını düşünmeden eşkin gitmek için zorlarken.

Albay bir süre sessiz kaldı, sonra gergin bir sesle dedi ki:

"'Soleil d'Or'un yirmi mil içinde at bulunabilecek tek yer olduğunu söylerken tam bir kesinlikle konuşuyordum."

"Hayır!" dedi Syme şiddetle. "Bunu yaptığına inanmıyorum. Bütün o beyaz saçlarla olamaz."

"Buna zorlanmış olabilir," dedi albay kibarca. "En az yüz kat güçlü olmalılar, bu nedenle de hepimiz bir otomobili olan dostum Renard'ı ziyarete gideceğiz."

Bunları söyledikten sonra atını aniden bir sokak köşesinin etrafında savurdu ve sokaktan aşağıya öyle bir yıldırım hızıyla gitti ki, diğerleri, dörtnala gitmekte zaten başarılı olmalarına rağmen, atının uçuşan kuyruğunu takip etmekte zorlandılar.

Doktor Renard, dik bir sokağın tepesindeki pahalı ve rahat bir evde ikamet ediyordu. Dolayısıyla sürücüler kapısının önünde yere indiklerinde, bir kez daha üzerindeki bomboş yolla şehrin bütün çatılarının üzerinde dikilen tepenin katı yeşil sırtını görebildiler. Yolun henüz temiz olduğunu görerek bir nefes aldılar ve zili çaldılar.

Doktor Renard yüzü neşeyle parlayan, kahverengi sakallı bir adamdı, Fransa'nın İngiltere'den bile kusursuzca muhafaza ettiği, o sessiz ama çalışkan profesyonel sınıfın iyi bir emsaliydi. Mesele

kendisine açıklandığında sabık Marki'nin telaşına bütünüyle burun kıvırdı. Sarsılmaz Fransız şüpheciliğiyle genel bir anarşist ayaklanma olasılığının akıl almaz olduğunu söyledi. "Anarşi," dedi omuzlarını silkerek, "tam bir çocukluktur!"

"*Et ça*[19]," diye bağırdı albay aniden, diğerinin omzunun üstünden işaret ederek, "ve bu da çocukluk, öyle mi?"

Hepsi geriye dönüp baktılar ve bir siyah süvari kavisinin, Atilla'nın bütün gücüyle, tepenin üzerinden tozu dumana katarak geldiğini gördüler. Hızla sürseler de, yine de bütün saflar tamamen bir arada duruyordu ve siyah maskelilerin ilk hattının bir üniformalılar hattı kadar düzgün olduğunu görebiliyorlardı. Ama esas siyah kare, daha hızlı yol alıyor olmakla beraber aynı olmasına rağmen, şimdi tepenin eğimi üzerinde, tıpkı yan yatmış bir haritanın üzerindeymiş gibi, açıkça görebildikleri heyecan verici bir değişiklik vardı. Atlı kitlesi tek bir kümeydi ama bir atlı, kolun ilerisine uçup gitmişti ve elleriyle topuklarının çılgınca hareketleriyle atını daha hızlı gitmesi için zorluyordu, öyle ki insan onun kovalayan değil de kovalanan olduğunu zannedebilirdi. Ama o uzak mesafeden bile duruşunda o kadar fanatik, o kadar su götürmez bir hava görebiliyorlardı ki, onun sekreterin ta kendisi olduğunu biliyorlardı.

"Kültür dolu bir tartışmayı yarıda kestiğim için üzgünüm," dedi albay, "ama bana otomobilinizi ödünç verebilir misiniz, hem de hemen?"

"Hepinizin deli olduğuna dair bir şüphem var," dedi Doktor Renard, arkadaş canlısı bir gülümsemeyle. "Ama Tanrı deliliğin dostluğu herhangi bir şekilde sekteye uğratmasını yasaklar. Hadi öbür taraftan garaja gidelim."

Doktor Renard muazzam bir serveti olan iyi huylu bir adamdı. Odaları Cluny Müzesi gibiydi ve üç tane de otomobili vardı. Ancak Fransız orta sınıfının sade düşkünlüklerine sahip bir adam olarak bunları gayet tutumluca kullanıyor gibi gözüküyordu. Sabırsız dostları arabaları incelemeye başladıklarında, bir tanesinin bile çalıştırılabileceğine emin olmaları biraz zaman aldı. Bunu biraz zahmetle öbür tarafa, doktorun evinin önündeki sokağa getirdiler.

19 Ya bu! (ç.n)

Loş garajdan çıktıklarında, alacakaranlığın tropik bir gecenin aniliğiyle çoktan çökmüş olduğunu görerek irkildiler. Ya evde zannettiklerinden daha uzun kalmışlardı ya da alışılmadık bir bulut saçağı şehrin üzerinde toplanmıştı. Dik sokaklardan aşağıya baktılar ve denizden yukarıya gelmekte olan hafif bir sis görüyor gibi oldular.

"Ya şimdi ya da hiç," dedi Doktor Bull. "Atları duyuyorum."

"Hayır," diye düzeltti profesör, "tek bir at."

Ve kulak verdiklerinde, takırdayan taşların üzerinde hızla yaklaşan sesin bütün bir süvari alayının değil, alayı çok gerilerde bırakmış olan tek bir atlının çıkardığı ses olduğu açıkça belli oldu; kaçık sekreterdi.

Syme'ın ailesi, basit bir hayat sürenlerin çoğu gibi bir zamanlar bir otomobile sahipti ve o da otomobiller hakkında her şeyi bilirdi. Hemen şoför koltuğuna atladı ve alı al moru mor bir yüzle eskimiş aksamları sertçe çekiştirdi. Bir kolun üzerinde gücünü denedi ve sonra gayet sakince dedi ki:

"Korkarım çalışmayacak."

O konuşurken köşenin etrafından, hıphızlı atının üzerinde kaskatı bir adam, bir okun hızı ve katılığıyla uçar gibi geldi. Çenesini sanki yerinden çıkmış gibi dışarıya iten bir gülümsemesi vardı. Grubun içine doluştuğu çalışmayan arabanın yanı sıra hızla ilerledi ve elini ön panele koydu. Sekreterdi ve ağzı, zaferin heybetiyle tamamen dümdüz bir çizgi halini almıştı.

Syme, direksiyona var gücüyle asılmıştı ve şehirde, at süren diğer takipçilerin gümbürtüsü dışında bir ses yoktu. Sonra aniden gıcırdayan bir demirin çığlığı koptu ve araba ileriye doğru sıçradı. Sekreteri, kınından çekiliveren bir bıçak gibi, bir güzel eyerinden yere çaldı, yirmi yarda boyunca korkunç bir şekilde tekmeleyerek sürükledi ve korkmuş atının önünde yolun üstüne yamyassı fırlatılmış halde uzaklarda bıraktı. Araba sokağın köşesini görkemli bir kıvrılmayla dönerken, diğer anarşistlerin sokağa dolduğunu ve düşmüş elebaşlarını kaldırdıklarını ancak gördüler.

"Neden bu kadar karanlık olduğunu anlayamıyorum," dedi profesör nihayet alçak bir sesle.

"Bir fırtına kopacak, sanırım," dedi Doktor Bull. "Diyorum ki, bu arabada sırf görmek için bir lambamızın olmaması ne yazık."

"Var," dedi albay ve arabanın zemininden içinde ışığıyla ağır, eski model, oymalı bir demir fener çekip çıkardı. Besbelli bir antikaydı ve ilk olarak yarı dini bir amaçla kullanılmış gibi görünüyordu, çünkü bir tarafında kaba bir haç kabartması vardı.

"Vay canına, onu nereden buldunuz?" diye sordu profesör.

"Arabayı bulduğum yerden buldum," diye cevap verdi albay kıkırdayarak, "en iyi dostumdan. Buradaki dostumuz direksiyonla boğuşurken evin ön basamaklarından yukarı koştum ve hatırlarsanız verandasında durmakta olan Renard ile konuştum. 'Sanırım,' dedim, 'bir lamba almak için vakit yoktur.' Kafasını kaldırıp kendi giriş salonunun zarif, kemerli tavanına tatlılıkla göz kırparak baktı. Oradan, enfes bir demir işçiliğinden zincirlerle bu fener sarkıyordu, onun hazine evinin yüzlerce hazinesinden biri. Acı bir kuvvetle, boyalı lambrileri parçalayarak ve şiddetiyle iki mavi vazoyu devirerek lambayı kendi tavanından koparıp aldı, bana verdi ve ben de onu arabaya koydum. Doktor Renard'ın tanışmaya değer olduğunu söylerken haklı değil miymişim?"

"Haklıymışsınız," dedi Syme ciddiyetle ve ağır feneri ön tarafa astı. Modern otomobille tuhaf dini farının arasındaki tezatta kendi durumlarının mutlak bir alegorisi vardı.

Şimdiye kadar, onlara mekânın emniyeti ya da düşmanlığı hakkında hiç ipucu vermeyen en fazla bir ya da iki yayayla karşılaşarak, şehrin en sakin kesimlerinin içinden geçmişlerdi. Ancak artık evlerdeki pencereler, daha yoğun bir insan varlığı ve insaniyet hissi yayarak birer birer yanmaya başlamıştı. Doktor Bull, kaçışlarını yönlendiren yeni dedektife döndü ve o doğal, arkadaş canlısı gülümsemelerinden birini koyverdi.

"Bu ışıklar insanın daha neşeli hissetmesini sağlıyor."

Dedektif Ratcliffe kaşlarını çattı.

"Beni daha neşeli yapacak tek bir ışık dizisi var," dedi, "onlar da şehrin ötesinde görebildiğim polis merkezinin ışıkları. Tanrı izin verirse on dakika içerisinde orada olabiliriz."

Bunun üzerine Bull'un içini kaynatan bütün o güzel hisler ve iyimserlik aniden kaçıp gitti.

"Of, bu tamamen deli saçması!" diye bağırdı. "Gerçekten de sıradan evlerdeki sıradan insanların anarşist olduğunu düşünüyorsa-

nız, bir anarşistten daha deli olmalısınız. Dönüp o heriflerle dövüşürsek bütün şehir bizim için dövüşür."

"Hayır," dedi diğeri kararlı bir samimiyetle, "tüm şehir onlar için dövüşür. Göreceğiz."

Onlar konuşurken profesör ani bir heyecanla ileri doğru eğildi.

"O gürültü de ne?" dedi.

"Ah, arkamızdaki atlar, sanırım," dedi albay. "Onlardan kurtulduğumuzu sanmıştım."

"Arkamızdaki atlar! Hayır," dedi profesör, "atlar değil ve arkamızda da değil."

Daha o konuşurken önlerindeki caddenin sonu boyunca parlayan ve takırdayan iki şekil yıldırım gibi geçti. Bir şimşek çakması süresinde gitmişlerdi ama hepsi de onların otomobil olduğunu fark edebilmişti. Profesör solgun bir yüzle ayağa kalktı ve onların Doktor Renard'ın garajındaki diğer iki otomobil olduğuna yemin etti.

"Size söylüyorum, onunkilerdi," diye tekrarladı vahşi gözlerle, "ve maskeli adamlarla doluydular."

"Gülünç!" dedi albay kızgınlıkla. "Doktor Renard onlara arabalarını asla vermez."

"Mecbur bırakılmış olabilir," dedi Ratcliffe sakince. "Tüm şehir onların tarafında."

"Hâlâ buna inanıyor musunuz," diye sordu albay şüphe içinde.

"Yakında hepiniz inanacaksınız," dedi diğeri umutsuz bir soğukkanlılıkla.

Kısa bir süreliğine şaşkınlık dolu bir sessizlik oldu. Sonra albay gene aniden konuşmaya başladı:

"Hayır, buna inanamam. Saçma bir şey. Huzur dolu bir Fransız şehrinin dürüst insanları..."

Bir patlama ve gözlerine çok yakınmış gibi gelen bir ışık aleviyle sözleri yarıda kesildi. Araba hızlanırken arkasında uçuşan bir beyaz duman lekesi bıraktı ve Syme bir merminin kulağının yanından acı acı bağırarak geçtiğini duydu.

"Tanrım!" dedi albay, "biri bize ateş etti."

"Sohbeti bölmesine gerek yok," dedi, kasvet dolu Ratcliffe. "Lütfen

yorumlarınıza kaldığınız yerden devam edin, albay. Sanırım huzur dolu bir Fransız şehrinin dürüst insanlarından bahsediyordunuz."

Boş boş bakan albay, hicvi umursayacak halde değildi. Gözlerini caddede boydan boya dolaştırdı.

"Bu olağandışı," dedi," son derece olağandışı."

"Müşkülpesent biri," dedi Syme, "nahoş olarak bile niteleyebilir. Ancak sanırım bu caddenin ötesindeki arazide görünen şu ışıklar jandarmaya ait. Yakında oraya varacağız."

"Hayır," dedi Dedektif Ratcliffe, "oraya asla varamayacağız."

Ayakta duruyor ve dikkat kesilmiş halde ileriye bakıyordu. Sonra oturdu ve yağlı saçını bezgin bir hareketle düzeltti.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Bull haşince.

"Oraya asla varamayacağımızı demek istiyorum," dedi karamsar adam uysallıkla. "Şimdiden yolun öbür tarafında iki sıra silahlı adamları var, onları buradan görebiliyorum. Şehir silahlanmış durumda, demiş olduğum gibi. Tek yapabileceğim haklı çıkmamın muhteşem rahatlığı içinde debelenmek."

Ve Ratcliffe rahat bir şekilde arabaya oturup bir sigara yaktı ama diğerleri heyecanla ayaklanarak yolun aşağısına gözlerini diktiler. Planları belirsizliğe düşerken Syme arabayı yavaşlattı ve en sonunda denize doğru epey dik inen bir yan sokağın tam köşesinde stop etti.

Şehir büyük ölçüde gölgeler içindeydi ama güneş batmamıştı; düz ışığı, delip geçebildiği her yerde, her şeyi alev alev bir altın rengine boyuyordu. Bu yan sokağın tepesinde günbatımının son ışıkları, bir tiyatrodaki suni ışık huzmesi gibi keskin ve ensiz parlıyordu. Huzme beş arkadaşın arabasına çarptı ve onu yanan bir savaş arabası gibi aydınlattı. Ama caddenin geri kalanı, özellikle de iki ucu, kopkoyu bir alacakaranlıktı; birkaç saniye boyunca hiçbir şey göremediler. Sonra en keskin gözlere sahip olan Syme, ansızın kısa ve acı bir ıslık koyverdi ve şöyle dedi:

"Tamamen doğru. Caddenin öbür ucunda bir kalabalık veya bir ordu veya ona benzer bir şeyler var."

"Eh, öyleyse," dedi Bull sabırsızca, "başka bir şey olmalı; bir danışıklı dövüş veya belediye başkanının doğum günü veya bir şey.

Bunun gibi bir yerdeki dürüst, hoş insanların ceplerinde dinamitle etrafta dolaştıklarına inanamam ve inanmayacağım. Syme, azıcık ilerleyin de onlara bir göz atalım."

Araba yaklaşık yüz yarda kadar daha yavaşça ilerlerdi. Sonra yüksek sesli bir kahkaha kıkırdaması koparan Doktor Bull yüzünden hepsi birden irkildiler.

"Eh işte, sizi budala herifler!" diye haykırdı, "size ne demiştim? O kalabalık bir inek kadar kanunlara saygılı, öyle değilse bile bizim tarafımızda."

"Nerden biliyorsunuz?" diye sordu profesör dik dik bakarak.

"Seni kör yarasa," diye haykırdı Bull, "başlarında kimin olduğunu görmüyor musun?"

Tekrar dikkatle baktılar ve sonra albay, sesinde ani bir kavrayışla bağırdı:

"Ah, bu Renard!"

Gerçekten de yolun öbür tarafında koşan loş şekillerden oluşan bir saf vardı. Belirgin bir şekilde görülemiyorlardı. Ama akşam ışığını şans eseri yakalamasına yetecek kadar önde, başka kimseyle karıştırılması imkânsız Doktor Renard beyaz şapkasıyla, uzun kahverengi sakalını çekiştirerek ve sol elinde bir tabanca tutarak bir aşağı bir yukarı kol geziyordu.

"Ne budalayım ben!" diye ünledi albay. "Elbette, aziz eski dost bize yardım etmek için ortaya çıktı."

Doktor Bull kahkahalarla coşuyor, elindeki kılıcı bir baston gibi dikkatsizce sallıyordu. Arabadan atladı ve onları ayıran mesafe boyunca koşarken seslendi:

"Doktor Renard! Doktor Renard!"

Bir an sonra Syme kafasındaki gözlerinin yuvalarında çıldırdığını düşündü. Zira insansever Doktor Renard tabancasını kasten doğrultmuş ve Bull'a iki defa ateş etmişti. Atışlar yol boyunca çınladı.

Bu kıyıcı patlamanın beyaz bulut dumanı yükselirken, hemen hemen aynı saniyede kinik Ratcliffe'in sigarasından da uzun bir beyaz bulut dumanı yükseldi. Geri kalanların hepsi gibi o da bir parça solgundu ama gülümsedi. Mermilerin hedef aldığı ve kafatasını teğet geçtiği Doktor Bull, yolun ortasında bir korku belirtisi

göstermeden son derece hareketsiz bir şekilde dikildi ve sonra çok yavaşça geri dönerek arabaya doğru ağır ağır ilerledi, şapkasındaki iki delikle içeri tırmandı.

"Pekâlâ," dedi sigara içicisi yavaşça, "şimdi ne düşünüyorsunuz?"

"Düşünüyorum da," dedi Doktor Bull bir kesinlikle, "Peabody Sitesi Numara 217'de bir yatakta yatıyorum ve az sonra sıçrayarak uyanacağım. Öyle değilse, Hanwell'de yastıklarla kaplı küçük bir hücrede oturuyorum ve doktor da vakamdan pek bir şey anlamıyor. Ama ne düşünmediğimi öğrenmek istiyorsanız size söyleyeyim. Sizin düşündüğünüzü düşünmüyorum. Sıradan insanlar yığınının, rezil modern düşünürler olduğunu düşünmüyorum ve asla düşünmeyeceğim. Hayır, bayım, ben bir demokratım ve hâlâ Pazar'ın ortalama bir toprak işçisini veya tezgâhtarı döndürebileceğine inanmıyorum. Hayır, ben deli olabilirim ama insanlık olamaz."

Syme, parlak mavi gözlerini ekseriya belli etmediği bir ciddiyetle Bull'a çevirdi.

"Siz fazlasıyla ince ruhlu bir adamsınız," dedi. "Sırf sizin aklıseliminiz olmayan bir aklıselime inanabilirsiniz. Ve insanlık hakkında da haklısınız, köylüler ve o hoş yaşlı han sahibi gibi insanlar hakkında. Ama Renard konusunda haklı değilsiniz. Baştan beri ondan şüphelenmiştim. O bir akılcı ve daha da kötüsü zengin. Sorumluluk ve din yok edilecekse bunu yapan zenginler olacaktır."

"Şimdi gerçekten de yok edildiler," dedi sigaralı adam, elleri ceplerinde ayağa kalktı. "Şeytanlar saldırıyor."

Otomobildeki adamlar endişeyle onun dalgın bakışının yönüne bakınca, yolun sonundaki bütün birliğin üzerlerine doğru ilerlemekte olduğunu gördüler. Sakalı meltemde uçuşan Doktor Renard kızgınlıkla en önde uygun adım gidiyordu.

Albay bir tahammülsüzlük feryadıyla arabadan dışarı sıçradı.

"Beyler," diye bağırdı, "bu inanılmaz bir şey. Bir eşek şakası olmalı. Renard'ı benim kadar tanısaydınız, bunun Kraliçe Viktorya'ya dinamitçi demek gibi bir şey olduğunu anlardınız. Kişiliği hakkında kafanızda bir fikir olsaydı..."

"Doktor Bull'un," dedi Syme alaycı bir şekilde, "en azından şapkasında var."

"Size bunun olamayacağını söylüyorum!" diye bağırdı albay, ayaklarını yere vurarak. "Renard açıklayacaktır. Bana açıklayacaktır." Ve uzun adımlarla ileriye doğru yürüdü.

"Bu kadar acele etmeyin," diye yayvan yayvan konuştu tiryaki. "Çok yakında hepimize birden açıklayacak."

Ama ilerlemekte olan düşmana doğru giden sabırsız albay, çoktan işitme mesafesinin dışına çıkmıştı. Coşkulu Doktor Renard tabancasını tekrar doğrulttu ama hasmını idrak edince tereddüde düştü. Albay çılgınca serzeniş hareketleri yaparak onunla yüzü yüze geldi.

"İşe yaramaz," dedi Syme. "O yaşlı kâfirden hiçbir şey elde edemez. Güm diye en sık oldukları yere doğru sürmeyi öneriyorum, mermilerin Bull'un şapkasına girmiş olduğu gibi gümleyerek. Hepimiz ölebiliriz ama onlardan da esaslı sayıda kişiyi öldürmeliyiz."

"Ben yokum," dedi Doktor Bull, erdeminin içtenliği içinde daha da bir halk adamına dönüşerek. "Zavallı adamlar hata yapıyor olabilirler. Albaya bir şans verin."

"Geri mi gideceğiz o zaman?" diye sordu profesör.

"Hayır," dedi Ratcliffe soğuk bir sesle, "arkamızdaki cadde de tutulmuş durumda. Aslında orada sizin başka bir dostunuzu da görüyor gibiyim Syme."

Syme şık bir hareketle aksi tarafa dönüverdi ve gözlerini geriye, almış oldukları yola dikti. Düzensiz bir atlı yığının bir araya toplandığını ve loşlukta onlara doğru dörtnala geldiğini gördü. En öndeki eyerin üzerinde bir kılıcın gümüşi ışıltısını fark etti, yaklaştıkça da yaşlı bir adamın saçının gümüşi ışıltısını seçti. Araba bir sonraki an yıkıcı bir şiddetle öbür tarafa savruldu ve denize inen dik yan sokaktan aşağıya doğru depara kalktı, tek arzusu ölmek olan bir adam gibiydi.

"Allah kahretsin, ne oluyor?" diye bağırdı profesör, Syme'ın kolunu yakalayarak.

"Sabah yıldızı kaydı!" dedi Syme, kendi arabası da karanlıktan aşağıya düşen bir yıldız gibi giderken.

Diğerleri onun sözlerini anlamadılar ama yukarıda kalan caddeye

baktıklarında düşman süvarilerin köşenin etrafından ve yokuştan aşağıya doğru arkalarından geldiğini gördüler. Hepsinin önünde de akşam ışığının kıpkırmızı saflığıyla yüzü alev alev olmuş dürüst han sahibi at sürüyordu.

"Dünya çıldırmış!" dedi profesör ve yüzünü ellerine gömdü.

"Hayır," dedi Doktor Bull sarsılmaz bir tevazuyla, "çıldıran benim."

"Ne yapacağız?" diye sordu profesör.

"Şu anda," dedi Syme bilimsel bir tarafsızlıkla, "sanırım bir lamba direğine toslayacağız."

Bir an sonra otomobil feci bir zangırtıyla demir bir nesneye çarptı. Ondan hemen sonraki anda dört adam bir metal keşmekeşinin altından sürünerek dışarı çıktılar. Deniz kenarındaki gezinti yolunun ucunda dimdik dikilmekte olan uzun sıska bir lamba, kırılmış bir ağacın dalı gibi eğilip bükülmüş olarak çıkıntı yapmıştı.

"Eh, bir şeye tosladık," dedi profesör zayıf bir gülümsemeyle. "Bu da bir teselli."

"Bir anarşist oluyorsunuz," dedi Syme, titizlik içgüdüsüyle kıyafetlerinin tozunu silkelerken.

"Herkes öyle," dedi Ratcliffe.

Onlar konuşurken beyaz saçlı atlıyla takipçileri yukarıdan yıldırım gibi geldiler ve neredeyse aynı anda sahil boyunca da korkutucu bir insan dizisi bağrışarak koşturdu. Syme bir kılıç kaparak dişlerinin arasına yerleştirdi. Diğer ikisini koltuklarına soktu, dördüncüsünü sol eline, feneri de sağ eline aldı. Yüksek gezinti yolundan aşağıdaki kumsala sıçradı.

Diğerleri de, bu kararlı hareketi müştereken benimseyerek arkasından atlayıp enkazı ve toplanmakta olan güruhu yukarıda bıraktılar.

"Bir şansımız daha var," dedi Syme, çeliği ağzından çıkararak. "Tüm bu curcuna ne anlama geliyor olursa olsun sanırım polis merkezi bize yardım edecektir. Oraya gidemeyiz, çünkü yolu tutuyorlar. Ama tam burada, her şeyden daha uzun süre savunabileceğimiz, denizin içine çıkıntı yapan bir iskele veya dalgakıran var, tıpkı Horatius'la köprüsü gibi. Jandarma ortaya çıkana kadar onu savunmalıyız. Arkamdan gelin."

Kumsaldan aşağıya hışırtılar içinde giderken onu takip ettiler; bir-iki saniye içinde ayakkabıları deniz çakılını değil de geniş düz taşları çiğniyordu. Bir koyda loş, köpüren denize çıkıntı yapmış olan uzun, alçak bir rıhtım boyunca topluca ilerlediler, ucuna geldiklerinde hikâyelerinin de sonuna geldikleri hissine kapıldılar. Döndüler ve şehirle yüz yüze geldiler.

O şehir, kargaşa yüzünden başkalaşım geçirmişti. Az önce indikleri yüksek gezinti yolunun tamamı boyunca korkutucu, uğuldayan bir insan seli, silahlarını öfkeyle savurarak, kızgın yüzlerle, karanlıkta aranarak ve parlayarak onlara doğru ilerliyordu. Uzun karanlık safta meşalelerle fenerler benek benekti. Ama hiçbir alevin kızgın bir yüzü aydınlatmadığı yerlerde bile, en uzaktaki siluette bile, en hayal meyal harekette bile tertipli bir nefret görebiliyorlardı. Bütün insanlar içinde en lanetlenmiş adamlar oldukları açıktı, üstelik bunun sebebini bilmiyorlardı.

Maymunlar gibi ufak tefek ve siyah görünen iki ya da üç adam, onların yaptığı gibi kenardan atladı ve kumsala düştü. Derin kumları yarıp geçerek, dehşet verici bir şekilde bağırarak yaklaştılar, denizin sığlıklarında rastgele yürümek için çabaladılar. Onlar örnek olunca, siyah insan yığının tamamı koşmaya ve siyah reçine gibi kenardan kumsala damlamaya başladı.

Syme, kumsaldaki adamların en önünde at arabasını sürmüş olan köylüyü gördü. Köylü, araba çekmekte kullanılan kocaman atıyla dalga köpüklerine çarptı ve baltasını onlara doğru salladı.

"Köylüler!" diye haykırdı Syme. "Ortaçağ'dan beri ayaklanmamışlardı."

"Polis şimdi gelse bile," dedi profesör kederle, "bu güruha karşı hiçbir şey yapamaz."

"Saçmalık!" dedi Bull umutsuzluk içinde. "Şehirde insan gibi birkaç adam kalmış olmalı."

"Hayır," dedi umudunu kaybetmiş dedektif, "insanoğlunun az sonra nesli tükenecek. Beşeriyetin sonuncuları biziz."

"Olabilir," dedi profesör dalgınca. Sonra hülyalı bir sesle ekledi, "neydi o 'Aptalların Savaşının'[20] sonundaki?"

---

20 Alexander Pope'un bir şiiri; orijinal adı Dunciad. (ç.n)

'Ne halkın alevi ne bireyinki cüret eder parlamaya
Ne bir insan canı kalmıştır geriye ne de ilahi şua!
Bak! Senin korkunç İmparatorluğun, Kaos, yeniden dirildi;
Senin yaratamayan kelamının huzurunda ışık tükendi:
Senin elin, muhteşem anarşi, perdeyi indirsin;
Ve âlemin karanlığı her şeyi toprak altına gizlesin.'

"Durun!" diye bağırdı Syme aniden, "jandarmalar dışarı çıkıyor."

Gerçekten de polis istasyonunun alt ışıkları koşuşturan siluetlerle lekelenip kesilmişti. Karanlığın içinde disiplinli süvarilerin gümbürtüsünü ve şakırdamasını duydular.

"Serserilere hücum ediyorlar!" diye bağırdı Bull, kendinden geçme ya da telaş içinde.

"Hayır," dedi Syme, "gezinti yolu boyunca dizildiler."

"Filintalarını çıkardılar," diye bağırdı Bull, heyecanla zıplayarak.

"Evet," dedi Ratcliffe, "ve üzerimize ateş edecekler."

O konuşurken uzun bir tüfek atışı çatırtısı koptu, mermiler dolu taneleri gibi önlerindeki taşların üzerinde sekti.

"Jandarmalar onlara katılmış!" diye bağırdı profesör alnına vurarak.

"Pamukla kaplı hücredeyim," dedi Bull metanetle.

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Ratcliffe, tamamı bir çeşit grimsi morluktaki kabarmış denizin ötesine bakarak şöyle dedi:

"Kimin deli kimin akıllı olduğunun ne önemi var ki? Yakında hepimiz ölmüş olacağız."

Syme ona dönüp dedi ki:

"Öyleyse, tamamen umutsuzsunuz?"

Bay Ratcliffe bir taş kadar sessiz kaldı. Sonra en sonunda sakince şöyle dedi:

"Hayır, nedense tuhaf bir şekilde tamamen umutsuz değilim. Aklımdan çıkarıp atamadığım çılgınca ufak bir umut var. Bu gezegenin bütün gücü aleyhimizde, yine de bu bir tek aptalca ufak umudun henüz umutsuz olup olmadığını merak etmeden edemiyorum."

"Neyden veya kimden umudunuz var?" diye sordu Syme merakla.

"Hiç görmediğim bir adamdan," dedi diğeri, kurşuni denize bakarak.

"Neyi kastettiğinizi anlıyorum," dedi Syme alçak bir sesle, "karanlık odadaki adam. Ama Pazar onu şimdiye kadar öldürmüş olmalı."

"Belki," dedi diğeri sakince, "öyleyse bile Pazar'ın öldürmekte zorlandığı tek adam o olmuştur mutlaka."

"Söylediklerinizi duydum," dedi profesör arkası dönük halde. "Ben de hiç görmediğim o şeye sıkı sıkı tutunuyorum."

Apansızın, içsel düşüncelerle kör olmuş gibi dikilen Syme etrafında dönüverdi ve uykudan uyanan bir adam gibi bağırdı:

"Albay nerede? Bizimle olduğunu sanıyordum!"

"Albay! Evet," diye haykırdı Bull, "albay nerede olabilir?"

"Renard ile konuşmaya gitmişti," dedi profesör.

"Onu bütün o canavarların arasında bırakamayız," diye haykırdı Syme. "Hadi beyefendiler gibi ölelim..."

"Albaya acımayın," dedi Ratcliffe, beti benzi atmış halde dudak bükerek. "Ziyadesiyle keyfi yerinde. O..."

"Hayır! Hayır! Hayır!" diye haykırdı Syme, bir cinnet haliyle, "albay da olamaz! Buna asla inanmam!"

"Gözlerinize inanır mısınız?" diye sordu diğeri ve kumsalı işaret etti.

Takipçilerinin çoğu yumruklarını sallayarak denizin içine doğru zorlukla yürümüşlerdi ama deniz dalgalıydı, iskeleye erişememişlerdi. Ancak iki ya da üç siluet taştan yaya yolunun başında duruyor ve ihtiyatla yol boyunca ilerliyor gibi görünüyordu. Fenerlerden birinin tesadüfi parıltısı en öndeki ikisinin yüzlerini aydınlattı. Yüzlerden birinde siyah bir yarım maske takılıydı, altındaki ağız da öylesine bir sinir bozukluğu içinde her tarafa eğrilip bükülüyordu ki, siyah sakal kümesi huzursuz canlı bir varlık gibi daireler çizerek kıvranıyordu. Diğeri Albay Ducroix'nin kırmızı yüzü ve beyaz bıyığıydı. Ciddi bir istişare halindeydiler.

"Evet, o da yitik," dedi profesör ve bir taşın üzerine oturdu. "Her şey yitik. Ben yitiğim! Kendi bedeni çarkıma güvenemiyorum. Sanki kendi elim havalanıp da bana vuracakmış gibi hissediyorum."

"Elim havalandığında," dedi Syme, "bir başkasına vuracak." Sonra uzun adımlarla, bir elinde kılıç diğerinde fener, iskele boyunca albaya doğru yürüdü.

Son şüphe umutlarını da yok etmek istercesine, geldiğini gören albay tabancasıyla ona nişan aldı ve ateş etti. Atış Syme'ı ıskaladı ama kılıcına çarparak kabzasından kopardı. Syme ileriye hücum etti ve demir feneri kafasının üzerinde salladı.

"Herod'un önündeki Yahuda!" diyerek albayı taşlara yapıştırdı. Sonra ürkütücü ağzı artık neredeyse köpüren sekretere döndü ve lambayı öyle şiddetli ve esir edici bir hareketle yüksekte tuttu ki, adam tabiri caizse bir anlığma donakaldı ve dinlemeye mecbur oldu.

"Bu feneri görüyor musunuz?" diye bağırdı Syme korkunç bir sesle. "Üzerine kabartılmış olan haçı ve içindeki alevi görüyor musunuz? Onu siz yapmadınız. Onu siz yakmadınız. Sizden daha iyi adamlar, inanabilen ve itaat edebilen adamlar, demirin özünü büktüler ve ateşin efsanesini muhafaza ettiler. Üzerinde yürüdüğünüz hiçbir cadde yok ki, giydiğiniz tek bir iplik bile yok ki, bu fenerin yapıldığı gibi yapılmış olmasın, sizin namussuzluk ve sıçanlar felsefenizi reddederek. Siz hiçbir şey yaratamazsınız. Sadece yok edebilirsiniz. Beşeriyeti yok edeceksiniz, dünyayı yok edeceksiniz. Bu size yetsin. Ne var ki bu eski Hıristiyan fenerini yok edemeyeceksiniz. Maymunlar imparatorluğunuzun zekâsının bulmaya asla yetmeyeceği bir yere gidecek bu fener."

Sekretere bir kez fenerle öyle bir vurdu ki, sendeledi. Sonra feneri kafasının üstünde iki kez dolandırıp, kükreyen bir havai fişek gibi parlayıp düştüğü denizin uzaklarına doğru fırlattı.

"Kılıçlar!" diye bağırdı Syme, alev alev yüzünü arkasındaki üçlüye çevirerek. "Hadi bu aşağılık heriflere hücum edelim, zira ölmemizin zamanı geldi."

Üç ahbabı ellerinde kılıçla arkasından geldiler. Syme'ın kılıcı kırılmıştı ama o da bir balıkçıyı yere devirerek avucundaki sopayı ödünç aldı. Bir an sonra kendilerini serseri grubunun önüne fırlatıp helak olacaklardı ki bir sekte oldu. Sekreter, Syme konuştu konuşalı, eli darbe almış başında, sersemlemiş gibi duruyordu. Şimdi birdenbire siyah maskesini çekip çıkardı.

"Bir yanlışlık var," dedi. "Bay Syme, sanırım durumunuzun hiç farkında değilsiniz. Sizi kanun namına tutukluyorum."

"Kanun namına mı?" diyen Syme sopasını düşürdü.

"Kesinlikle!" dedi sekreter. "Ben bir Scotland Yard dedektifiyim." Ve cebinden mavi bir kart çıkardı.

"Neden burada olduğumuzu sanıyorsunuz?" diye soran profesör kollarını kaldırdı.

"Siz," dedi sekreter sertçe, "bildiğim bir şey varsa, Yüksek Anarşist Konseyi'nin üyelerisiniz. Ben sizlerden biri kılığına girerek..."

Doktor Bull kılıcını denize fırlattı.

"Bir Yüksek Anarşist Konseyi asla olmadı," dedi. "Biz hepimiz birbirini gözetleyen bir avuç aptal polistik. Ve mermilerle bize bombardıman eden bütün bu iyi insanlar bizim dinamitçiler olduğumuzu düşünüyordu. Güruh hakkında yanılıyor olamayacağını biliyordum," dedi, her iki tarafta da uzaklara çekilen muazzam halk kalabalığının üzerine gözleri parlayarak bakarken. "Sokaktaki adam deli değildir. Ben de sokaktaki adamım ve bunu biliyorum. Şimdi buradaki herkese bir içki ısmarlamak için sahile gidiyorum."

BÖLÜM XIII

BAŞKAN'IN PEŞİNDE

Ertesi sabah beş şaşkın ama şamatacı adam Dover gemisine bindi. Zavallı yaşlı albayın yakınmak için birkaç sebebi olabilirdi, önce olmayan iki hizip için dövüşmeye zorlanmış, sonra da demir bir fenerle yere serilmişti. Ama albay, âlicenap yaşlı bir beyefendiydi, her iki tarafın da dinamitle hiçbir işi olmamasından dolayı fazlasıyla ferahlayarak onları iskeleden büyük bir güler yüzlülükle yolcu etmişti.

Bir araya gelen beş dedektifin birbirlerine açıklayacakları yüzlerce ayrıntı vardı. Sekreter, Syme'a, sözde düşmana dost komplocular olarak yanaşmak için maske takmaya aslen nasıl olup da başladıklarını anlatmalıydı. Syme, medeni bir ülkeyi boydan boya aşarak nasıl çabuklukla kaçtıklarını anlatmalıydı. Ama açıklaması mümkün bütün bu ayrıntıların hepsinin üzerinde, açıklayamadıkları asıl sorun dağı yükseliyordu. Bunlar ne anlama geliyordu? Hepsi zararsız memurlarsa Pazar kimdi? Dünyayı ele geçirmediyse ne halt etmeye çalışıyordu? Dedektif Ratcliffe bu konuda hâlâ kasvet içindeydi.

"Yaşlı Pazar'ın ufak oyununa sizden fazla akıl erdiremiyorum," dedi. "Ama Pazar her ne olursa olsun, masum bir vatandaş değildir. Kahretsin! Yüzünü hatırlıyor musunuz?"

"Sizi temin ederim," diye cevap verdi Syme, "unutmayı asla başaramadım."

"Eh," dedi sekreter, "sanırım yakında öğreniriz, çünkü yarın bir sonraki genel toplantımız var. Sekreterlik görevlerimle," dedi epey solgun bir gülümsemeyle, "iyi haşır neşir olmamdan dolayı beni mazur görün."

"Sanırım haklısınız," dedi profesör derin derin düşünerek. "Sanırım bunu ondan öğrenebiliriz ama Pazar'a kim olduğunu sormaktan bir parça korktuğumu itiraf etmeliyim."

"Neden," diye sordu sekreter, "bombaların korkusundan mı?"

"Hayır," dedi profesör, "bana kim olduğunu söyleyebileceğinden korkuyorum da ondan."

"Hadi bir şeyler içelim," dedi Doktor Bull bir sessizlikten sonra.

Gemiyle ve trenle seyahatleri boyunca muhabbetleri yerindeydi ama içgüdüsel olarak hep bir arada kaldılar. Daima grubun iyimseri olan Doktor Bull, diğer dördünü bütün grubun Victoria'da aynı faytona binebileceğine ikna etmek için çabaladı. Ama bu reddedildi, Doktor Bull arabacı koltuğunda şarkı söylerken bir dört tekerlide gittiler. Seyahatleri Piccadilly Meydanı'ndaki bir otelde son buldu, böylece Leicester Meydanı'ndaki ertesi sabahki erken kahvaltıya olabildiğince yakın olacaklardı. Yine de o zaman bile günün maceraları bütünüyle son bulmamıştı. Uyumaya gitme yönündeki genel tekliften hoşnut olmayan Doktor Bull, Londra'nın güzelliklerinden bazılarını görmek ve tatmak için saat 11.00 civarında otelden dışarıya çıktı. Ne var ki yirmi dakika sonra geri gelerek koridorda epey bir velvele kopardı. İlk başta onu yatıştırmaya çalışan Syme, sonunda onun getirdiği haberleri yepyeni bir ilgiyle dinlemeye mecbur kaldı.

"Size söylüyorum, onu gördüm!" dedi Doktor Bull yoğun bir vurguyla.

"Kimi?" diye sordu Syme çabucak. "Başkan'ı değil, değil mi?"

"O kadar kötü değil," dedi Doktor Bull gereksiz bir kahkahayla, "o kadar kötü değil. Onu burada yakaladım."

"Kimi burada yakaladınız?" diye sordu Syme sabırsızca.

"Kıllı adamı," dedi diğeri açık seçik bir şekilde, "bir zamanlar kıllı olan adamı: Gogol. İşte burada." Sonra beş gün önce seyrek kızıl saçlar ve solgun bir yüzle konseyden yürüyüp çıkan genç adamı dirseğinden tutarak ileri çekti. Hepsi açığa çıkan düzmece anarşistlerin ilki.

"Neden bana musallat oluyorsunuz?" diye bağırdı Gogol. "Beni bir casus olduğum için defettiniz."

"Hepimiz casusuz!" diye fısıldadı Syme.

"Hepimiz casusuz!" diye bağırdı Doktor Bull. "Gelin de bir içki için."

Ertesi sabah yeniden birleşmiş altı kişilik müfreze, vurdumduymaz bir şekilde Leicester Meydanı'ndaki otele doğru uygun adım yürüyüşe geçti.

"Bu çok daha keyif verici," dedi Doktor Bull, "tek bir adama niyetinin ne olduğunu soracak olan altı adamız."

"Bence bundan biraz daha tuhaf," dedi Syme. "Bence altı adam tek bir adama kendi niyetlerinin ne olduğunu soracaklar."

Sessizlik içinde meydana doğru dönünce, otel karşı köşede olsa da ufak balkonu ve balkon için çok büyük görünen şekli hemen fark ettiler. Eğilmiş bir kafayla, bir gazeteye dalmış olarak tek başına oturuyordu. Ama aleyhine oy kullanmak için gelen konseyinin bütün üyeleri, meydanı sanki gökteki yüzlerce göz tarafından izleniyormuş gibi geçtiler.

İzleyecekleri yol konusunda epeyce münakaşa etmişlerdi. Maskesi düşmüş Gogol'ü dışarıda bırakıp diplomatça mı başlamalıydılar yoksa onu derhal alaşağı edip barutu havaya mı uçurmalıydılar? Sekreter sonuna kadar neden Pazar'a bu kadar aceleyle saldıracaklarını sorsa da Syme ve Bull'un etkisiyle ikinci yöntem kabul gördü.

"Gerekçem çok basit," dedi Syme. "Ona derhal saldırıyorum, çünkü ondan korkuyorum."

Karanlık merdivenden yukarı çıkan Syme'ı sessizlik içinde takip ettiler. Sabahın ve Pazar'ın gülümsemesinin saçtığı yayvan güneş ışığına hepsi aynı anda çıktı.

"Keyif verici!" dedi. "Hepinizi görmekten çok memnunum. Ne muhteşem bir gün. Çar öldü mü?"

En önde bulunan sekreter, vakur bir feveran için kendisini toparladı.

"Hayır, bayım," dedi haşince, "bir katliam olmadı. Size öylesi iğrenç çerçevede bir gösteri sunmayacağım."

"İğrenç çerçeve mi?" diye tekrarladı Başkan neşeli, sorgulayan bir gülümsemeyle. "Doktor Bull'un çerçevelerini mi kastediyorsunuz?"

Sekreter bir an için tıkandı; Başkan tatlı bir çekicilikle devam etti:

"Tabii hepimizin kendi fikirleri, hatta kendi gözleri var ama adamın önünde onları iğrenç diye nitelemek gerçekten de..."

Doktor Bull gözlüğünü sıyırdı ve masanın üzerinde kırdı.

"Çerçevem haysiyetsiz olabilir," dedi, "ama ben değilim. Yüzüme bakın."

"Diyebilirim ki zamanla insanın ona karşı beğenisinin büyümeye başladığı türde bir yüz," dedi Başkan, "aslında sizin ona karşı beğeniniz yeterince artmış. Ve ben kimim ki Hayat Ağacının üzerinde büyümüş acayip meyvelerle didişeyim? Diyebilirim ki, günün birinde benim de ona karşı beğenim artabilir."

"Maskaralık için vaktimiz yok," dedi sekreter vahşice lafını keserek. "Tüm bunların ne anlama geldiğini öğrenmek için geldik. Siz kimsiniz? Siz nesiniz? Hepimizi neden buraya topladınız? Kim ve ne olduğumuzu biliyor musunuz? Komplocu taklidi yapan bir yarım akıllı mısınız yoksa budala taklidi yapan zeki bir adam mı? Size söylüyorum, bize cevap verin."

"Adayların," diye mırıldandı Pazar, "sınav kâğıdındaki on yedi sorudan sadece sekizini yapması yeterlidir. Kestirebildiğim kadarıyla size ne olduğumu, sizin ne olduğunuzu, bu masanın ne olduğunu, bu konseyin ne olduğunu ve bu dünyanın ne olduğunu bildiğim kadarıyla söylememi istiyorsunuz. Eh, sır perdelerinden birini çekip koparacak kadar ileri gidebilirim. Ne olduğunuzu bilmek istiyorsanız, bir grup ziyadesiyle iyi niyetli genç ahmaksınız."

"Peki, siz," dedi Syme ileriye doğru eğilerek, "siz nesiniz?"

"Ben mi? Ben neyim?" diye kükredi Başkan ve ağır ağır kalkarak inanılmaz bir boya yükseldi, tıpkı kabararak üzerlerinden geçip patlamak üzere olan muazzam bir dalga gibi. "Ne olduğumu bilmek istiyorsunuz, öyle mi? Bull, siz bir bilim adamısınız. Şu ağaçların köklerini eşeleyin, onlar hakkındaki gerçeği keşfedin. Syme, siz bir şairsiniz. Şu sabah bulutlarına bakın ve bana ya da herhangi birine sabah bulutları hakkındaki gerçeği anlatın. Ama size şunu söyleyeyim, en son ağaç ve en üstteki bulutla ilgili gerçeği, benim hakkımdaki gerçekten önce keşfetmiş olursunuz. Denizi kavrayabilirsiniz ama ben hâlâ bir muamma olurum. Yıldızların

ne olduğunu anlarsınız ama benim ne olduğumu anlamazsınız. Dünyanın başlangıcından beri bütün insanlar bir kurtmuşum gibi peşime düştüler; krallar ve bilgeler, şairler ve kanun yapıcılar, bütün cemaatler, bütün felsefeler. Ama şimdiye kadar asla yakalanmadım ve ulumak için arkama döndüğüm vakit yerle gök bir olacak. Onları epey bir koşturup paralarının karşılığını almalarını sağlamıştım, şimdi de aynısını yapacağım."

Devasa adam, diğerlerinin hiçbiri hareket etmeye fırsat bulamadan, kocaman bir orangutan gibi gövdesini balkon korkuluğunun üzerinden savurdu. Ancak düşmeden önce, bir yatay çubuğa tutunmuş gibi kendisini tekrar yukarı çekerek ve büyük çenesini balkonun kenarına yaslayarak vakarla şöyle dedi:

"Yine de size kim olduğum hakkında bir şey söyleyeceğim. Ben, hepinizi polis yapan, karanlık odadaki adamım."

Bunları söyledikten sonra balkondan düşerek taşların üzerinde büyük bir kauçuk top gibi sekti ve El Hamra'nın köşesine doğru sıçraya sıçraya gidip bir fayton çevirerek içine atladı. Altı dedektif, onun son iddiasının ışığında yıldırım çarpmış gibi ve mosmor kalakalmışlardı. Ama Başkan arabanın içinde gözden kaybolduğunda Syme'ın işbitirici duyuları geri geldi, adam balkondan neredeyse bacaklarını kıracak kadar gözü kara bir şekilde atlayarak başka bir araba çağırdı.

O ve Bull arabaya birlikte daldılar, profesör ve dedektif de bir başkasına bindi; bu arada sekreter ve sabık Gogol de bir üçüncüye. Kaçan Başkan'ı kovalayan Syme'ı takip etmek için tam zamanında harekete geçmişlerdi. Pazar, onları kuzeybatıya doğru çılgınca bir kovalamacaya sürükledi; besbelli sıradan teşviklerden fazlasının etkisi altındaki arabacısı atlarını yıldırım hızında gitmeye zorluyordu. Ama ruh hali incelikler için müsait olmayan Syme, kendi arabasında "Hırsızı durdurdun!" diye bağırarak ayağa kalktı, ta ki kalabalıklar arabasının yanına koşup polisler de soru sormaya başlayana kadar. Bütün bunlar Başkan'ın arabacısının üzerinde de etkili oldu, arabacı şüphelenmiş bir hale bürünmeye başlayarak yavaşlayıp tırıs gidişe geçti. Makulce müşterisiyle konuşmak için ara kapıyı açtı, bunu yaparken de uzun kamçının arabanın önünden sarkmasına meydan verdi. Pazar ileriye uzandı, kamçıyı yakaladı

ve adamın elinden şiddetle çekiverdi. Sonra arabanın önünde kendisi ayağa kalkarak atları kamçıladı ve yüksek sesle kükredi, öyle ki caddeler boyunca fırtına gibi uçtular. Müşterinin atları koşturduğu, sürücünün umutsuzca onu durdurmaya çalıştığı bu akıl almaz araç, caddeler boyu, meydanlar boyu çılgınca bir hızda gitti. Diğer üç araba, bir araba için bu ifade kullanılabilirse, soluyan tazılar gibi arkasındaydılar. Dükkânların ve sokakların yanından vızır vızır oklar gibi hızla geçtiler.

Hızın yarattığı kendinden geçmenin zirvesindeyken Pazar, üzerinde durduğu çamurlukta arkasına döndü ve sırıtan iri kafasını arabadan dışarı çıkartarak, beyaz saçı rüzgârda ıslık çalarken, irikıyım bir sokak çocuğu gibi takipçilerine karşı korkunç bir surat yaptı. Sonra sağ elini çabucak kaldırarak Syme'ın suratına bir kâğıt topu fırlattı ve ortadan kayboldu. Syme, nesneyi içgüdüsel olarak bir darbeden korunurmuş gibi yakaladı ve buruşturulmuş iki kâğıttan oluştuğunu keşfetti. Biri kendisine hitaben yazılmıştı, diğeri de adından sonra gelen hayli uzun ve korkarız ki kısmen alaycı bir harfler dizisiyle Doktor Bull'a. Her hâlükârda Doktor Bull'a yapılan hitap, adamın mesajından hatırı sayılır ölçüde uzundu, çünkü mesaj baştan sona şu kelimelerden ibaretti:

"Şimdi Martin Tupper'dan ne haber?"

"Bu yaşlı manyak ne demek istiyor?" diye sordu Bull kelimelere gözlerini dikerek. "Sizinki ne diyor, Syme?

Hiç olmazsa Syme'ın mesajı daha uzundu ve şu şekilde yazıyordu:

"Başdiyakoz tarafından yapılacak burnunu sokma mahiyetinde bir şeyi kimse benden daha esefle karşılamaz. O raddeye gelmeyeceğini umut ediyorum. Ama son kez olarak, galoşlarınız nerede? Olay çok kötü, bilhassa amcanın söylediklerinden sonra."

Başkan'ın arabacısı atlarının üzerindeki kontrolünü tekrar kazanıyor gibi görünüyordu ve takipçileri de Edgware Yolu'na doğru hızlıca dönerken birazcık arayı kapattılar. Ve burada müttefiklere takdiri ilahi kaynaklı gözüken bir tıkanma meydana geldi. Her türden trafik sağa ya da sola kırıyor veya duruyordu, çünkü uzun yol boyunca, birkaç saniye içinde pirinçten bir yıldırım gibi geçip giden itfaiye aracını haber veren aşikâr uğultu geliyordu. Ama ne kadar hızlı gitse de Pazar, arabasından dışarı zıpladı, itfaiye arabasına

doğru sıçradı, onu yakaladı, asıldı ve gürültülü mesafenin ötesinde şaşkın itfaiyeciye açıklayıcı hareketler yaparak konuşurken gözden kaybolduğu görüldü.

"Takip edin!" diye inledi Syme. "Artık yoldan saparak gidemez. Bir itfaiye aracını karıştırmaya imkân yok."

Bir anlığına serseme dönmüş olan üç arabacı atlarını kırbaçladılar ve gözden kaybolmuş avlarıyla aralarındaki mesafeyi kısmen azalttılar. Başkan bu yakınlaşmayı fark ettiğini, arabanın arka tarafına gelip defalarca başını eğip elini öperek ve en sonunda düzgünce katlanmış bir kâğıdı Dedektif Ratcliffe'in göğsüne fırlatarak gösterdi. Beyefendi onu sabırsız denemeyecek bir halde açtığında, şu sözleri içerdiğini gördü:

"Bir an önce kaç git. Pantolon askıların hakkında her şey biliniyor – BİR DOST."

İtfaiye arabası hâlâ kuzey yönünde uzaklara, bilmedikleri bir bölgeye doğru ilerliyordu. Ve ağaçların gölgelediği yüksek bir korkuluk hattı boyunca geçip giderken altı arkadaş şaşırarak ama bir parça da rahatlayarak, Başkan'ın itfaiye arabasından atladığını gördüler. Her ne kadar gene aklına bir şey estiği için mi yoksa ağırlayıcılarının artan protestoları yüzünden mi anlamasalar da... Ne var ki üç araba o noktaya varamadan yüksek korkuluklara kocaman gri bir kedi gibi tırmandı, öbür tarafına yuvarlandı ve yaprakların loşluğunda gözden kayboldu.

Syme öfkeli bir hareketle arabayı durdurdu, dışarı atladı ve o da tırmanarak aşmak için sıçradı. Ayağının biri parmaklığın öbür tarafındayken ve dostları peşindeyken, gölgelerin içinde hayli solgunca parlayan bir yüzle onlara döndü.

"Bu yer neresi olabilir?" diye sordu. "Yaşlı şeytanın evi olabilir mi? Kuzey Londra'da bir evi olduğunu duymuştum."

"Daha iyi ya," dedi sekreter haşince, ayağının birini bir tutunma noktasına basarak, "onu evinde buluruz."

"Hayır, burası öyle bir yer değil," dedi Syme kaşlarını çatarak. "Çok çok korkunç sesler duyuyorum, tıpkı gülen, aksıran ve şeytani burunlarını sümküren şeytanlarınki gibi!"

"Köpekleri havlıyordur, şüphesiz," dedi sekreter.

"Karafatmalarının havladığını söylesek!" dedi Syme kızgınlıkla, "sümüklüböceklerinin havladığını! Sardunyaların havladığını! Hiç böyle havlayan bir köpek duydunuz mu?"

Elini kaldırdı ve sık çalılıkların içinden, derinin altına girip eti donduracakmış gibi gelen, uzun, hırıltılı bir kükreme koptu. Etraflarındaki bütün havada zonklayan, alçak sesli, iç ürpertici bir kükreme.

"Pazar'ın köpekleri sıradan köpekler olmayacaktır," dedi Gogol ve ürperdi.

Syme öbür tarafta aşağı atladı ama hâlâ sabırsız bir şekilde dinleyerek dikildi.

"Pekâlâ, şuna kulak verin," dedi. "Bu bir köpek mi? Herhangi birinin köpeği?"

Kulaklarına, ani bir acıdan dolayı itiraz edip yaygara koparan yaratıklarınkine benzer boğuk çığlıklar çalındı. Sonra da çok uzaklarda uzun, genizden bir trompet sesine benzer bir yankı yaptı.

"Eh, evi cehennem olmalı!" dedi sekreter. "Öyleyse, ben içeri giriyorum!" Sonra uzun parmaklıklardan neredeyse tek sıçrayışta atladı.

Diğerleri peşinden gittiler. Bir bitki ve çalı kördüğümünü yarıp geçtiler ve açık bir patikaya çıktılar. Görünürde hiçbir şey yoktu ama Doktor Bull aniden ellerini birbirine vurdu.

"Ah, sizi dangalaklar," diye bağırdı, "burası hayvanat bahçesi!"

Çılgın avlarından bir eser var mı diye çılgınlar gibi etraflarına bakınırken, üniformalı bir bekçi yanında sade kıyafetler içinde bir adamla patika boyunca koşarak geldi.

"Bu tarafa geldi mi?" diye soluyarak konuştu bekçi.

"Ne?" diye sordu Syme?

"Fil!" diye haykırdı bekçi. "Filin biri delirdi ve kaçtı!"

"Yaşlı bir beyefendiyi de kaçırdı," dedi diğer yabancı nefes nefese, "beyaz saçlı zavallı yaşlı bir beyefendi!"

"Nasıl bir yaşlı beyefendiydi?" diye büyük bir ilgiyle sordu Syme.

"Açık gri kıyafetli, hayli iriyarı ve şişman bir beyefendi," dedi bekçi hevesle.

"Eh," dedi Syme, "o belli bir yaşlı beyefendiyse, onun açık gri

kıyafetli, hayli iriyarı ve şişman bir beyefendi olduğundan tamamen eminseniz, inanın bana fil onu kaçırmamıştır. O, fili kaçırmıştır. Tanrı, aşığıyla kaçma işine rızası olmadan onu kaçırabilecek bir fili yaratmamıştır. Ve yıldırımlar aşkına, işte orada!"

Bu sefer hiçbir şüpheye yer yoktu. Yaklaşık iki yüz yarda uzakta, çimenlik alanın ötesinde açıkça, burnunun dibinde nafile yere çığlık atıp seğirten bir kalabalık olan, kocaman gri bir fil korkunç bir şekilde uzun adımlarla yürüyordu. Hortumu bir geminin cıvadrası gibi kaskatıydı ve kıyamet borusu gibi ötüyordu. Böğüren ve kuduran hayvanın üzerinde bir sultanın bütün sükûnetiyle Başkan oturuyordu ama hayvanı elindeki keskin bir nesneyle öfke dolu bir hıza kışkırtıyordu.

"Durdurun onu!" diye çığlık attı kitle. "Kapıdan dışarı çıkacak!"

"Bir heyelanı durdurmak mı!" dedi bekçi. "Kapıdan dışarı çıktı bile!"

O daha konuşurken son bir çarpışma ve dehşet uğultusu, muazzam gri filin Zooloji Bahçelerinin kapılarını kırıp geçtiğini ve Albany Caddesi boyunca yeni ve hızlı bir otobüs gibi son sürat gittiğini haber verdi.

"Yüce Tanrım!" diye bağırdı Bull, "bir filin bu kadar hızlı gidebileceğini hiç bilmezdim. Eh, onları gözden kaybetmek istemiyorsak tekrar faytonlar gerek."

Onlar filin geçerek gözden kaybolduğu kapıya doğru koştururken Syme, yanlarından geçtikleri kafeslerdeki tuhaf hayvanların göz kamaştırıcı manzarasını sezdi. Sonrasında onları bu kadar açık seçik görmesinin acayip olduğunu düşündü. Özellikle akıl almaz sarkık gerdanlarıyla pelikanları hatırlıyordu. Pelikanın neden merhamet simgesi olduğunu merak etmişti, bir pelikanı takdir etmenin ciddi bir merhamet gerektiriyor olması sayılmazsa. Bir guguk kuşunu hatırladı, âdeta arkasına küçük bir kuş bağlanmış kocaman sarı bir gagaydı. Hepsi birden ona, tabiatın her zaman hayli esrarengiz şakalar yaptığına yönelik, canlılığını açıklayamadığı bir his vermişti. Pazar onlara, yıldızları anladıkları zaman onu da anlayacaklarını söylemişti. Guguk kuşunu, baş meleklerin bile anlayıp anlamadığını merak etti.

Altı mutsuz dedektif arabalara atladılar ve uzanıp giden caddeler

boyunca yaydığı dehşeti paylaşarak fili takip ettiler. Bu defa Pazar geriye dönmedi, bilakis onlara münasebetsiz sırtının katı enginliğini sundu ki bu onları, böyle bir şey mümkünse, onun önceki alaylarından daha da delirtti. Ancak tam Baker Caddesi'ne gelmelerinden önce, bir çocuğun tekrar yakalamak niyetiyle bir topa yaptığı gibi, havaya yükselecek şekilde bir şey fırlattığı görüldü. Ama nesne, onların koşturma hızında epey gerilere, tam da Gogol'ü taşıyan arabanın yanına düştü. Gogol, zayıf da olsa bir ipucu umuduyla ya da açıklanamaz bir güdüyle, onu almak için arabasını durdurdu. Kendisine hitaben yazılmıştı ve hayli şişkin bir postaydı. Ne var ki inceleme sonucu şişkinliğin birbiri etrafına sarılmış, hiçbir değeri olmayan otuz üç parça kâğıttan oluştuğu ortaya çıktı. Son tabaka da ayrıldığında, üzerinde şunlar yazan ufak bir kâğıt şeridi haline gelmişti:

"Sözcük, zannederim, 'pembe' olmalı."

Bir zamanlar Gogol diye bilinen adam hiçbir şey söylemedi ama el ve ayaklarının hareketleri atını tazelenen bir çaba için zorlayan bir adamınkiler gibiydi.

Kaçan fil seyirliği, caddeler boyu ve bölgeler boyu, her pencereye kalabalıkları toplayarak ve trafiği sağa sola kaçırarak devam etti. Ama yine de bütün bu delice halk gösterisi boyunca üç araba, filin arkasından meşakkatle gittiler, ta ki bir geçit töreninin parçası ve belki de bir sirkin reklamı gibi görünmeye başlanana kadar. Öyle bir hızda gidiyorlardı ki, mesafeler inanılmaz ölçüde kısalmıştı ve Syme, daha Paddington'da olduğunu sanırken Kensington'daki Albert Hall'u gördü. Hayvanın yürüyüşü daha bile hızlı ve Güney Kensington'ın boş aristokrat sokakları boyunca başıboştu. Fil en sonunda devasa Earl's Court Çarkı'nın gökyüzünde dikildiği o ufuk çizgisine doğru yollandı. Çark, göğü bir yıldız çarkı gibi kaplayana kadar büyüdü de büyüdü.

Canavar, arabaları geride bırakmıştı. Pek çok köşenin etrafında onu kaybettiler ve Earl's Court Sergi Sarayının kapılarından birine geldiklerinde kendilerini tamamen önleri kesilmiş halde buldular. Önlerinde muazzam bir kalabalık vardı, ortasında da öylesi hantal yaratıkların yaptığı gibi sağa sola sallanıp salınan muazzam bir fil. Ama Başkan ortadan kaybolmuştu.

"Nereye gitti?" diye sordu Syme yere kayarak.

"Beyefendi aceleyle sergi salonuna girdi, efendim!" dedi bir görevli şaşkın bir halde. Sonra kırgın bir sesle ekledi: "Komik bir beyefendi, efendim. Bana atını tutmamı söyledi ve bunu verdi. Memnuniyetsizlik içinde, katlanmış bir kâğıt parçası uzattı: "Merkezi Anarşist Konseyi Sekreterine"

Sekreter köpürerek kâğıdı yırtıp açtı ve içinde şunların yazdığını gördü:

"Ne zaman ki ringa balığı bir mil gitsin,

Bırakın sekreter gülümsesin;

Ne zaman ki ringa balığı uçmaya kalksın,

Bırakın sekreter ömrünü tamamlasın.

Köylü Atasözü"

"Allah canını almasın," diye başladı sekreter, "adamı içeri mi bıraktın? Genelde insanlar sergi salonunuza fil sırtında mı gelirler? Siz..."

"Bakın!" diye bağırdı Syme aniden. "Şuraya bakın!"

"Neye bakalım?" diye sordu sekreter vahşice.

"Sabit balona bakın!" dedi Syme ve bir cinnet halinde işaret etti.

"Of aman, neden bir tutturulmuş balona bakacakmışım?" diye sordu sekreter. "Tutturulmuş bir balonda alışılmadık ne var?"

"Hiçbir şey," dedi Syme, "tutturulmuş olmaması dışında!"

Hepsi bakışlarını balonun, bir çocuğun balonu gibi bir sicime bağlı olarak sergi salonunun üzerinde salındığı ve yükseldiği yere çevirdiler. Bir saniye sonra sicim iki parça halinde tam arabanın altına geldi ve serbest kalan balon bir sabun köpüğünün özgürlüğüyle havada uzaklara süzüldü.

"Hay, on bin şeytan!" diye acı acı bağırdı sekreter. "İçine binmiş!" Sonra yumruğunu gökyüzüne salladı.

Balon şans eseri rüzgârla tam üzerlerine geldi ve Başkan'ın beyaz kafasının yan tarafın üzerinden belli belirsiz göründüğünü ve kendilerine doğru müşfik bir şekilde baktığını görebildiler.

"Tanrı ruhumu korusun!" dedi profesör, ağarmış sakalı ve parşömen gibi yüzünden koparıp atmayı başaramadığı geçkin adam

havasıyla. "Tanrı ruhumu korusun! Şapkamın üstüne bir şeylerin düştüğünü hayal ediyorum gibi geldi!"

Titreyen bir eli yukarıya koydu, o raftan bükülmüş bir kâğıt parçası alarak dalgınca açtı ve sadece gerçek aşk düğümüyle şu sözlerin çiziktirilmiş olduğunu gördü:

"Güzelliğine kayıtsız kalamadım. KÜÇÜK KARDELEN"

Kısa bir sessizlik oldu, sonra Syme sakalını ısırarak dedi ki:

"Henüz yenilmedim. Kahrolası nesne bir yerlerde aşağı inecek elbet. Hadi onu takip edelim!"

BÖLÜM XIV

ALTI FİLOZOF

Kir pas içindeki altı dedektif, yeşil tarlar boyunca ve çiçekli çalıları yarıp geçerek meşakkatle Londra'nın yaklaşık beş mil dışına gittiler. Grubun iyimseri ilk başta balonu Güney İngiltere boyunca faytonla takip etmelerini önermişti. Ama en nihayet balonun yolları takip etmeyi ısrarla reddetmesi ve arabacıların daha da ısrarla balonu takip etmeyi reddetmesi karşısında ikna oldu. Sonuç olarak her ne kadar gına getirmiş olsalar da yorulmak bilmez yolcular, koyu sık çalılıkları yararak ve sürülmüş tarlaları sürerek geçtiler, ta ki her biri, bir berduşla karıştırılacak kadar berbat hale gelene kadar. Surrey'in o yemyeşil tepeleri, Saffron Park'tan yola çıktığında Syme'ın üzerinde olan o hayranlık verici açık gri takımın nihai çöküşünü ve trajedisini gördü. Sallanan bir ağaç dalı, silindir şapkasını burnunun üstünde parçalamıştı; takılan dikenler redingotunun kuyruğunu omzuna kadar yırtmıştı ve İngiltere'nin bütün çamuru yakasına sıçramıştı. Ama yine de sarı sakalını sakin ve öfkeli bir azimle ileri götürüyordu ve gözleri hâlâ günbatımının koyu kızarıklığında bir günbatımı bulutunun renklerinde gibi görünen, o uçan gaz topuna sabitlenmişti.

"Her şeye karşın," dedi, "çok güzel."

"Alışılmadık ve tuhaf bir şekilde güzel!" dedi profesör. "Dilerim o canavar gaz torbası patlar!"

"Hayır," dedi Doktor Bull. "Umarım patlamaz. "Yaşlı adama zarar verebilir."

"Ona zarar verirmiş!" dedi ceza peşindeki profesör, "ona zarar verirmiş! Onunla aynı hizaya gelebilirsem benim vereceğim kadar çok zarar veremez. Küçük Kardelenmiş!"

"Nedense ona zarar vermek istemiyorum," dedi Doktor Bull.

"Nasıl?" diye acı bir şekilde haykırdı sekreter. "Onun bizim karanlık odadaki adamımız olduğu masalına inanıyor musunuz? Pazar herhangi biri olduğunu söyleyebilir."

"Buna inanıp inanmadığımı bilmiyorum," dedi Doktor Bull. "Ama söylemek istediğim o değil. Yaşlı Pazar'ın balonunun patlamasını istemem, çünkü..."

"Pekâlâ," dedi Syme sabırsızca, "çünkü?"

"Eh, çünkü kendisi de bir balon gibi epey neşe verici," dedi Doktor Bull umutsuzluk içinde. "Şu, onun bize mavi kartları verenle aynı adam olması fikrinden hiçbir şey anlamıyorum. Bu her şeyi çok saçma bir hale getiriyor gibi görünüyor. Ama kimin bildiği umurumda değil, ne kadar aşağılık olsa da yaşlı Pazar'a karşı hep bir sempatim olmuştur. Sanki kendisi zıplayan büyük bir bebekmiş gibi. Bu tuhaf sempatimi nasıl açıklayabilirim ki? Onunla ölümüne savaşmama engel olmadı. Ondan şişman olduğu için hoşlandığımı söylesem açıklık getirmiş olur muyum?"

"Olmazsınız," dedi sekreter.

"Şimdi kavradım," diye bağırdı Bull, "çok şişman ve çok hafif olduğu için. Tıpkı bir balon gibi. Hep şişman insanların ağır olduğunu düşünürüz ama o bir hava perisinin karşısında dans edebilir. Şimdi ne kastettiğimi anlıyorum. Ortalama güç şiddetle gösterilir, üstün güç ciddiyetsizlikle. Eski tartışmalar gibi; bir fil, bir çekirge gibi gökyüzüne sıçrayabilse neler olurdu?"

"Bizim filimiz," dedi Syme yukarıya bakarak, "bir çekirge gibi gökyüzüne sıçradı."

"Ve her nasılsa," diye sonuca vardı Bull, "yaşlı Pazar'dan hoşlanmama engel olamamamın sebebi bu. Hayır, gücü takdir etmek değil ya da ona benzer aptalca bir şey. Bu meselede bir çeşit eğlence var, sanki o pat diye iyi haberlerle ortaya çıkıyormuş gibi. Bazen bahar günlerinde bunu hissetmez misiniz? Bilirsiniz tabiat oyunlar oynar ama bir şekilde o günkü oyunlar iyi huylu çıkar. Ben İncil'i hiç okumadım ama şu güldükleri kısım harfi harfine doğru, 'Niye sıçrıyorsunuz ey, ey yüksek tepeler?' Tepeler sıçrıyor, en azından deniyor... Pazar'dan neden hoşlanıyorum? Nasıl anlatabilirim? Çünkü o da öyle bir sütübozuk."

Uzun bir sessizlik oldu, sonra sekreter tuhaf, kendisine hâkim olmaya çalışan bir sesle dedi ki:

"Pazar'ı hiç tanımıyorsunuz. Belki benden daha iyi biri olduğunuz için ve cehennemi bilmediğiniz için. Sert bir heriftim ve ilk başlarda azıcık maraziydim. Karanlıkta oturan ve hepimizi seçen adam beni seçti, çünkü tam da bir komplocunun çılgın görünüşüne sahiptim. Gülümsemem yamuktu ve gözlerim kasvet doluydu, gülümsediğim zaman bile. Ama bende bütün o anarşik adamlardaki asaba tepki veren bir şey olmalı. Çünkü Pazar'ı ilk gördüğümde bana ifade ettiği, size olduğu gibi yükseklerde uçan bir canlılık değil, bilakis eşyanın tabiatındaki daha hantal ve kederli bir şeydi. Onu zayıf ışıklı bir odada sigara içerken buldum, ustamızın içinde yaşadığı yumuşak karanlıktan çok çok daha iç karartıcı, kahverengi panjuru indirilmiş bir odada. Orada bir kanepede oturuyordu, iriyarı dağ gibi bir insan, esrarlı ve biçimsiz. Bütün söylediklerimi hiç konuşmadan ve hatta kımıldamadan dinledi. En tutkulu ricalarımı ortaya döktüm ve en dokunaklı sorularımı sordum. Sonra, uzun bir sessizliğin ardından, O Şey titremeye başladı. Gizli bir illet yüzünden titrediğini düşündüm. Mide bulandırıcı canlı bir pelte gibi titriyordu. Bana hayatın kökeni olan basit organizmalar hakkında şimdiye kadar okuduğum her şeyi hatırlattı; derin deniz yumruları ve protoplazmalar. Maddenin nihai şekli gibi görünüyordu, olabildiğince biçimsiz ve olabildiğince rezil. Kendime bir tek söyleyebildiğim, titreyişlerinden dolayı, böylesi bir canavarın en azından bedbaht olabilmesinin bile bir şey olduğuydu. Sonra hayvani dağın garip bir kahkahayla titremekte olduğu kafama dank etti ve bu kahkaha bana yönelikti. Benden bunu affetmemi mi istiyorsunuz? Aynı anda senden hem daha aşağılık, hem de daha güçlü bir şeyin sana gülmesi basit bir şey midir?"

"Hakikaten siz dostlar çılgınca abartıyorsunuz," diye araya girdi Dedektif Ratcliffe'in berrak sesi. "Başkan Pazar birinin zihni için korkunç bir arkadaştır ama fiziksel olarak iddia ettiğiniz gibi Barnum'un hilkat garibelerinden biri değildir. Beni sıradan bir odada, üzerinde gri bir trençkotla ve güpegündüz kabul etti. Benimle sıradan bir tarzda konuştu. Ama size Pazar hakkında azıcık ürpertici olanın ne olduğunu söyleyeyim. Odası derli topluydu, kıyafetleri derli topluydu, her şey düzenli görünüyordu ama

kendisi dalgındı. Bazen kocaman parlak gözleri hayli boş bakmaya başlardı. Saatler boyunca orada olduğunuzu unuturdu. Şimdi, dalgınlık kötü bir adamda basbayağı bir parça fazla korkunçtur. Kötü huylu bir adamın tetikte olduğunu düşünürüz. Hilesizce ve samimiyetle hülyalı olan kötü huylu bir adam düşünemeyiz, çünkü kötü huylu bir adamın kendiyle baş başa kaldığını düşünmeye cesaret edemeyiz. Dalgın bir adam, iyi huylu bir adam demektir. Sizi tesadüfen görürse özür dileyecek bir adam demektir. Ama sizi tesadüfen görürse öldürecek olan dalgın bir adama nasıl katlanırsınız? İşte sinirleri zorlayan bu, zalimlikle birleşmiş dalgınlık. İnsan bunu bazen vahşi ormanların içinde giderken hisseder, oradaki hayvanların aynı anda hem masum, hem de merhametsiz olduğunu hisseder. Yok sayabilirler veya katledebilirler. Bir oturma odasında dalgın bir kaplanla on ölümcül saat geçirmek hoşunuz gider miydi?"

"Peki, siz Pazar hakkında ne düşünüyorsunuz Gogol?" diye sordu Syme.

"Prensip olarak Pazar hakkında," dedi Gogol basitçe, "öğle vakti güneşe gözlerimi diktiğimden daha fazla düşünmüyorum."

"Eh, bu da bir bakış açısı," dedi Syme düşünceli düşünceli. "Siz ne diyorsunuz, profesör?"

Profesör eğilmiş bir kafa ve sürüklenen bir bastonla yürüyordu ve hiçbir biçimde cevap vermedi.

"Uyanın, profesör!" dedi Syme yumuşakça. "Bize Pazar hakkında ne düşündüğünüzü söyleyin."

Profesör en sonunda son derece ağır ağır konuştu.

"Düşündüğüm şeyi," dedi, "açıkça ifade edemem. Ya da daha doğrusu düşündüğüm şeyi açıkça düşünemiyorum bile. Ama şunun gibi bir şey: Hayatımın önceki zamanlarında, bildiğiniz gibi, bir parça geniş ve gevşektim. Eh, Pazar'ın yüzünü gördüğümde çok geniş olduğunu düşündüm. Herkes öyle düşünüyor ama ben aynı zamanda çok gevşek olduğunu da düşündüm. Yüzü o kadar kocamandı ki, insan ona odaklanamıyordu ya da onu hiçbir şekilde bir yüz olarak algılayamıyordu. Göz burundan o kadar uzaktı ki, bir göz değildi. Ağız öyle tek başınaydı ki, onu tek bir şey olarak düşünüyordunuz. Bütün bunları açıklamak çok zor."

Bastonunu sürüklemeye devam ederek kısa bir süre durakladı, sonra devam etti:

"Ama şöyle söyleyeyim. Gece vakti bir yolda yürürken bir lambanın, ışıklı bir pencerenin ve bir bulutun birlikte son derece eksiksiz ve kolay tanınacak bir yüz meydana getirdiğini gördüm. Cennette o yüze sahip biri varsa onu yeniden tanırım. Ancak bir parça daha yürüdüğümde ortada hiç yüz olmadığını fark ettim, pencerenin on yarda uzakta olduğunu, lambanın yüz yarda, bulutun da dünyanın ötesinde olduğunu anladım. Eh, Pazar'ın yüzü de benden kaçıp gitti, öylesi tesadüfi resimlerin kaçması gibi sağa sola kaçtı. Yüzü, beni bir şekilde, yüzler olup olmadığından şüphe ettirdi. Sizin yüzünüzün, Bull, bir yüz mü yoksa perspektifte bir birleşim mi olduğunu bilmiyorum. Belki canavarımsı gözlüğünüzün siyah camlarından biri çok yakında, diğeri de elli mil uzakta. Ah, bir materyalistin kuşkuları beş para etmez. Pazar bana şüphelerin en sonuncusunu ve en kötüsünü öğretti, bir ruhaniyetçinin kuşkularını. Sanırım ben bir Budist'im ve Budizm bir inanç değil, şüphe. Zavallı sevgili Bull, sizin aslında bir yüzünüz olduğuna inanmıyorum. Maddeye inanacak kadar yeterli inancım yok."

Syme'ın gözleri hâlâ akşam ışığında kızarmış olan ve daha umut verici, daha masum bir dünya gibi görünen başıboş küreye takılıydı.

"Tüm bu tariflerinizde," dedi, "tuhaf bir şey fark ettiniz mi? Her biriniz Pazar'ı son derece farklı görüyorsunuz ama onu kıyaslayabilecek tek bir şey buluyorsunuz: Kâinatın kendisini. Bull onu bahardaki toprak gibi buluyor, Gogol öğle vaktindeki güneş gibi. Sekretere biçimsiz protoplazmaları anımsatıyor, dedektife de bakir ormanların kayıtsızlığını. Profesör onun değişken bir manzara gibi olduğunu söylüyor. Bu acayip ama daha da acayip olan, benim de Pazar hakkında kendi tuhaf düşüncelerim var ve ben de Pazar'ı bütün dünyayı nasıl düşünüyorsam öyle düşündüğümü anladım."

"Biraz daha hızlı ilerle, Syme," dedi Bull, "balonu hiç umursama."

"Pazar'ı ilk gördüğümde," dedi Syme ağır ağır, "sadece sırtını gördüm ve sırtını gördüğümde onun dünyadaki en kötü adam olduğunu anlamıştım. Boynu ve omuzları, bir tür maymunsu tanrınınkiler gibi insanlıktan uzaktı. Kafasında insani denemeyecek bir

eğim vardı, tıpkı bir öküzünki gibi. Doğrusu o anda onun bir insan değil ama insan kıyafetleri giymiş bir canavar olduğu yönünde tiksindirici bir kuruntuya kapılmıştım."

"Devam edin," dedi Doktor Bull.

"Sonra o acayip şey oldu. Sırtını, o balkonda otururken caddeden görmüştüm. Sonra otele girdim ve onun öbür tarafının yakınına gelince yüzünü güneş ışığında gördüm. Yüzü, herkesi olduğu gibi beni de korkuttu ama hayvani olduğu için değil, şeytani olduğu için değil. Tam aksine beni korkuttu, çünkü çok güzeldi, çünkü çok iyiydi."

"Syme," diye feryat etti sekreter, "siz hasta mısınız?"

"Destansı savaşlardan sonra adaletle hüküm veren kadim bir baş meleğin yüzü gibiydi. Gözlerinde gülümseme vardı, ağzındaysa şerefle hüzün. Arkadan gördüğüm aynı beyaz saç, aynı koca gri kıyafetli omuzlar oradaydı. Ama onu arkadan gördüğümde bir hayvan olduğuna emindim, önden gördüğümdeyse bir tanrı olduğunu anlamıştım."

"Pan," dedi profesör hülyalı bir şekilde, "bir tanrı ve bir hayvandı."

"Daha sonra, tekrar ve daima," diye devam etti Syme, kendi kendine konuşan bir adam gibi, "bu benim için Pazar'ın gizemi oldu ve aynı zamanda dünyanın da gizemi. O dehşet verici sırtı gördüğümde asil yüzün bir maske olduğuna emin oluyordum. Yüzü bir anlığına bile gördüğümde sırtın sadece bir latife olduğunu biliyordum. Kötü öyle kötüdür ki, iyiliğinin sadece bir kaza eseri olduğundan düşünmeden yapamayız. İyi öyle iyidir ki, kötülüğünün açıklanabileceğinden emin olduğumuzu hissederiz. Ama dün Pazar ile araba için yarışırken ve bütün yol boyunca tam arkasındayken hepsi zirve noktasına ulaştı."

"Öyleyse düşünmek için zamanınız oldu?" diye sordu Ratcliffe.

"Zaman," diye karşılık verdi Syme, "tek bir olmayacak düşünce için. Aniden kör, boş sırtının aslında yüzü olduğu düşüncesine kapıldım. Bana dikilmiş bakan korkunç, gözsüz bir yüz! Ve önümde kaçan şeklin aslında geri geri kaçan, kaçarken de dans eden bir şekil olduğunu hayal ettim."

"Dehşet verici!" dedi Doktor Bull ve titredi.

"Dehşet verici yeterli bir sözcük değil," dedi Syme. "Kesinlikle hayatımın en kötü anıydı. Ama yine de on dakika sonra kafasını arabadan dışarı çıkarıp da bir gargoyle gibi yüzünü ekşittiğinde, onun yalnızca çocuklarıyla saklambaç oynayan bir baba olduğunu biliyordum."

"Uzun bir oyun," dedi sekreter, parçalanmış çizmelerine bakarak somurttu.

"Dinleyin beni," dedi Syme olağanüstü bir vurguyla. "Size bütün dünyanın sırrını söyleyeyim mi? Dünyanın sadece sırtını biliyorsunuz. Her şeyi arkadan görüyoruz ve hayvani olduğunu düşünüyoruz. Şu bir ağaç değil, aksine bir ağacın arkası. Şu bir bulut değil, aksine bir bulutun arkası. Her şeyin bir eğim yaptığını ve yüzü gizlediğini göremiyor musunuz? Ön tarafa doğru bir dönebilirsek..."

"Bakın!" diye bağırdı Bull gürültülü bir şekilde, "balon aşağıya iniyor!"

Gözlerini balondan hiç ayırmamış olan Syme'a bağırmaya gerek yoktu. Büyük ışıldayan kürenin aniden gökyüzünde sendelediğini, doğrulduğunu ve sonra batan bir güneş gibi yavaşça ağaçların arkasında alçaldığını gördü.

Yorucu seyahatleri boyunca çok az konuşmuş Gogol diye adlandırılmış adam, aniden kayıp bir ruh gibi ellerini havaya kaldırıverdi.

"O öldü!" diye bağırdı. "Ve şimdi onun dostum olduğunu biliyorum, karanlıktaki dostum!"

"Ölmüş!" diye homurdandı sekreter. "Onu kolay kolay ölü göremezsiniz. Araba devrilip dışarı fırlasa, onu bir tayın yuvarlandığı gibi tarlalarda yuvarlanıp ayaklarıyla eğlence için çifte atarken buluruz."

"Toynaklarını birbirine çarparak," dedi profesör. "Taylar öyle yapar, Pan da."

"Gene Pan!" dedi Bull sinir olarak. "Pan'ın her şey olduğunu düşünüyor gibisiniz."

"Öyledir," dedi profesör, "Yunanistan'da. Çok şey ifade eder."

"Unutmayın," dedi sekreter aşağıya bakarak, "aynı zamanda Panik anlamına da gelir."

Syme bütün bu bağrışmaların hiçbirini duymadan dikiliyordu.

"Şuraya düştü," dedi kısaca. "Hadi takip edelim!"

Sonra tarif edilemez bir el hareketiyle ekledi:

"Ah, ölerek hepimize kazık atarsa! Muzipliklerinden biri olur."

Uzaktaki ağaçlara doğru yenilenmiş bir kuvvetle uzun adımlarla yürüdü, paçavraları ve şeritleri rüzgârda uçuşuyordu. Diğerleri onu daha ayakları şişmiş ve şüphe içinde bir halde takip ettiler. Ve altı adamın hepsi de neredeyse aynı anda küçük tarlada yalnız olmadıklarını fark etti. Bir asaya benzer uzun bir değneğe yaslanmış uzun boylu bir adam çimlik meydanın ötesinden onlara doğru ilerliyordu. Kaliteli ama eski moda, dizlikli bir takım giymişti; rengi bazı ağaçlık gölgelerinde görülebileceği gibi mavi, mor ve gri arası bir tondaydı. Saçı grimsi bir beyazdı ve ilk bakışta, dizlikleriyle birlikte bakıldığında, sanki tozlanmış gibi görünüyorlardı. İlerleyişi çok yavaştı, başının üstündeki gümüş kırağı olmasaydı korunun gölgelerinden biri olabilirdi.

"Beyler," dedi, "efendimin hemen yandaki yolda sizi bekleyen bir arabası var."

"Efendin kim?" diye sordu Syme tamamen hareketsiz durarak.

"Bana ismini bildiğiniz söylendi," dedi adam hürmetle.

Bir sessizlik oldu, sonra sekreter dedi ki:

"Nerede bu araba?"

"Sadece kısa bir süredir bekliyor," dedi yabancı. "Efendim eve henüz geldi."

Syme, kendisini bulduğu yeşil tarla parçasında sağa sola baktı. Çalı çitleri sıradan çalı çitleriydi, ağaçlar sıradan ağaçlar gibi görünüyordu. Yine de bir peri ülkesinde tuzağa düşmüş bir adam gibi hissediyordu.

Esrarengiz elçiye baştan ayağa baktı ama adamın ceketinin renginin tam mor tonlarda bir renk olduğu ve adamın yüzünün tam kırmızı, kahverengi ve altın gök renklerinde olduğu dışında bir şey keşfedemedi.

"Bize yeri göster," dedi Syme uzatmadan ve mor ceketli adam tek kelime etmeden arkasını dönerek çalı çitindeki, içinden aniden boş bir yoldan gelen gün ışığının çıktığı bir açıklığa doğru yürüdü.

Altı gezgin, bu araba yoluna birden çıktıklarında boş yolun uzun

bir arabalar sırası gibi, tıpkı Park Lane'deki bir evin girişini kapatan türde bir arabalar sırası gibi görünen bir şeylerle kesilmiş olduğunu gördüler. Bu arabaların yanı boyunca hepsi de grimsi mavi üniformalar giymiş ve hepsi de genellikle bir beyefendinin hizmetkârlarına değil de büyük bir kralın memurlarına ve elçilerine uygun olan belirgin bir heybet ve irade niteliği taşıyan bir dizi şaşaalı hizmetkâr duruyordu. Bekleyen araba sayısı altıdan az değildi, paçavralar içindeki ve acınacak durumdaki takımın her üyesi için bir tane. Hizmetlilerin hepsi, saray kıyafeti giymiş gibi kılıç taşıyordu. Her bir adam ağır ağır kendi arabasına süzüldüğünde hizmetliler kılıçları çekip ani bir çelik parıltısı çaktırarak selam verdiler.

"Tüm bunlar ne anlama geliyor olabilir?" diye sordu Bull, Syme'a ayrılırlarken. "Pazar'ın bir başka şakası mı?"

"Bilmiyorum," dedi Syme arabasının minderlerine yorgun bir şekilde gömülürken. "Ama öyleyse bahsettiğiniz şakalardan biri. İyi niyetli bir tanesi."

Altı maceracının başından birçok macera geçmişti ama hiçbiri bu son konfor dolu macera kadar kelimenin tam anlamıyla ayaklarını kolayca bir yerlere götürmemişti. Hepsi de pürüzlü giden işleri kanıksamışlardı. Ama aniden işlerin düzgün gitmeye başlaması onları şaşkına çevirmişti. Arabaların ne olduğuna dair cılız bir hayal bile kuramıyorlardı; araba olduklarını bilmek, hem de minderli arabalar, onlar için yeterliydi. Onlara yol gösteren yaşlı adamın kim olduğuna akıl erdiremiyorlardı ama onları arabalara götürmüş olması fazlasıyla yeterliydi.

Syme arabayla, mutlak bir terk edilmişlik içinde, ağaçların kıpraşan loşluğunun arasından gitti. Kendine has olduğu üzere, bir şeyler yapmak mümkün olduğu sürece sakallı çenesini şevkle ileri taşırken, bütün iş ellerinden alınınca minderlerin üzerine içten bir yığılmayla bırakmıştı kendisini.

Epey yavaş yavaş ve epey hayal meyal bir şekilde, arabanın onu nasıl zengin yollardan götürmekte olduğunun farkına vardı. Bir park olabilecek bir yerin taştan kapılarını geçtiklerini, yavaş yavaş her iki tarafı da ağaçlık olan ama bir ormandan bir parça daha düzenli bir tepeye tırmandıklarını gördü. Sonra içini, dinlendirici bir uykudan ağır ağır uyanan bir adama olduğu gibi, her şeye karşı

bir memnuniyet kapladı. Çalı çitlerinin, çalı çitlerin olması gerektiği gibi olduğunu hissetti, yaşayan duvarlar; çitin bir insan ordusu gibi olduğunu hissetti, disiplinli ama yine de hayat dolu. Çitlerin arkasındaki karaağaçları gördü ve hayal meyal, neşeli çocukların onlara nasıl tırmandığını düşündü. Sonra arabası patikada bir dönüş yaptı ve birdenbire ve sessiz sedasız, uzun, alçak bir günbatımı bulutuna benzeyen, zayıf günbatımı ışığında yumuşacık görünen, uzun, alçak bir ev gördü. Altı arkadaşın hepsi sonrasında izlenimlerini karşılaştırıp tartıştılar ama hepsi de mekânın anlaşılamaz bir şekilde onlara çocukluklarını hatırlattığında mutabık kaldı. Ya şu karaağacın tepesiydi ya da şu eğri büğrü patika; ya şu orkide artıklarıydı ya da bir pencerenin şekli; ama adamların her biri bu mekânı annesini hatırladığı zamandan önce hatırladığını iddia etmişti.

Arabalar nihayet sallana sallana geniş, alçak, mağaramsı bir girişe geldiğinde aynı üniformayı giymiş ama ceketinin gri göğsünde gümüşi bir yıldız takılı başka bir adam onları karşılamak için dışarı çıktı. Bu etkileyici şahıs şaşkına dönmüş Syme'a dedi ki:

"Odanızda sizin için atıştırmalık bir şeyler hazırlandı."

Syme, aynı hipnotize edici şaşkınlık uykusunun etkisi altında, hürmetkâr hizmetlinin ardından geniş meşe basamakları çıktı. Özellikle onun için dekore edilmiş gibi gözüken muhteşem bir odalar süitine girdi. Sınıfının alışıldık içgüdüsüyle, kravatını bağlamak ya da saçını düzeltmek için uzun bir aynaya doğru yürüdü ve orada nasıl korkutucu bir halde olduğunu gördü. Dalın ona çarptığı yerden yüzüne kan akıyordu, saçları bakımsız çimenden sarı paçavralar gibi dikilmiş, kıyafetleri uzun, sallanan çaputlar halinde yırtılmıştı. Bir anda bütün gizem pat diye aklına düştü, basitçe oraya nasıl gelmiş olduğu sorunu ve oradan nasıl tekrar çıkacağı. Tam da aynı anda, şahsi uşağı olarak atanmış mavili adam mutlak bir resmiyetle dedi ki:

"Kıyafetlerinizi çıkardım, efendim."

"Kıyafetler!" dedi Syme alaycı bir şekilde. "Bunlar dışında hiç kıyafetim yok!" Redingotunun, büyüleyici fistolar halindeki iki uzun kuyruğunu kaldırdı ve sanki bir balerin misali fırıl fırıl dönecekmiş gibi bir hareket yaptı.

"Efendim benden," dedi hizmetli, "bu akşam bir maskeli balo olduğunu ve sizin için bıraktığım kostümü giymenizi arzu ettiğini söylememi rica etti. Bu arada, efendim, burada bir şişe Burgonya ve biraz soğuk sülün var, reddetmeyeceğinizi umuyor, çünkü akşam yemeğine bayağı bir zaman var."

"Soğuk sülün iyi bir şeydir," dedi Syme düşünceli düşünceli, "ve Burgonya da insanı çarpan iyi bir şeydir. Ama gerçekten de her ikisini de bütün bunların nasıl kahrolası bir anlamı olduğunu ve benim için nasıl bir kostüm çıkardığını bilmek istediğim kadar istemiyorum. Nerede?"

Uşak bir tür sedir kumaşı kaldırdı, uzun tavuskuşu mavisi bir döşemelik kumaş, daha çok bir sahte kılık niteliğinde, önüne kocaman altın bir güneş işlenmiş ve orasına burasına yıldızlar ve hilaller serpiştirilmişti.

"Perşembe kılığına gireceksiniz, efendim" dedi uşak bir parça cana yakınlıkla.

"Perşembe kılığına gireceğim!" dedi Syme derin düşünceler içinde. "Sıcak bir kostüm etkisi vermiyor."

"Ah, öyledir, efendim," dedi diğeri hevesle, "Perşembe kostümü hayli sıcaktır, efendim. Çeneye kadar kapanır."

"Pekâlâ, hiçbir şey anlamıyorum," dedi Syme iç çekerek. "Öyle uzun süredir rahatsızlık verici maceralara alıştım ki, rahat maceralar beni şaşkına çeviriyor. Yine de neden her tarafı güneş ve ayla benek benek yeşil bir cüppe içinde özellikle Perşembe gibi olacağını sormama izin vermelisiniz. O küreler, sanırım, diğer günlerde de parıldıyor. Hatırlıyorum, bir keresinde ayı sahı günü görmüştüm."

"Affınızı dilerim, efendim," dedi uşak, "size ayrıca İncil de bıraktım." Ve hürmetli, dimdik bir parmakla Yaratılışın ilk bahsindeki bir metni işaret etti. Syme merak içinde okudu. Haftanın dördüncü gününü, güneş ve ayın yaratılmasıyla ilişkilendiriyordu. Ancak bu durumda Hıristiyan bir Pazar mevzubahisti.

"Bu iş gittikçe çılgınlaşıyor," dedi Syme, bir sandalyeye otururken. "Soğuk sülünle Burgonya ve yeşil kıyafetlerle İncil temin eden bu insanlar kim? Her şeyi temin ediyorlar mı?"

"Evet, efendim, her şeyi," dedi hizmetli ciddiyetle. "Kostümünüzü giymenize yardım edebilir miyim?"

"Ah, şu lanet olası şeyi iliştir üstüme!" dedi Syme sabırsızca.

Ama her ne kadar maskeli eğlenceyi hor görüyor gibi davransa da mavi sarı giysi üzerine geçirildiğinde hareketlerinde tuhaf bir özgürlük ve doğallık hissetti. Ve bir de kılıç kuşanması gerektiğini öğrendiğinde içinde çocukça hayaller canlandı. Odadan dışarı çıkarken pilileri bir el hareketiyle omuzlarının öbür tarafına fırlattı, kılıcı bir açıyla kendisini gösteriyordu ve bir ozanın bütün çalımına sahipti. Zira bu sahte kılıklar gizlemiyor, açığa çıkarıyordu.

BÖLÜM XV

İTHAMCI

Syme koridor boyunca uzun adımlarla yürürken sekreterin iki kat arasındaki uzun bir merdivenin en üstünde durduğunu gördü. Adam hiç bu kadar asil görünmemişti. Uzun bir kopkoyu siyah kaftan kuşanmıştı, tam ortasından tek bir ışık şuası gibi kusursuz beyazlıkta bir kemer ya da geniş bir şerit sarkıyordu. Tamamı yalın bir dini cübbeye benziyordu. Yaratılışın ilk gününün karanlıktan ışığın yaratılmasını ifade ettiğini hatırlamak için Syme'ın hafızasını ya da İncil'i araştırmasına gerek yoktu. Cübbenin sadece kendisi bile simgeyi akla getirirdi. Syme aynı zamanda bu kusursuz beyaz ve siyah desenin solgun ve hoşgörüsüz sekreteri nasıl da mükemmel şekilde ifade ettiğini hissetti, merhametsiz dürüstlüğü ve duygusuz coşkunluğu onun anarşistlere karşı kolayca savaş açmasını sağlamıştı ama aynı zamanda kolayca onlardan biri olarak kabul edilmesini de sağlamıştı. Yeni ortamlarının bütün rahatlığı ve misafirperverliğinin ortasında adamın bakışlarının hâlâ haşin olduğunu fark etmek Syme'ı pek de şaşırtmadı. Hiçbir ale bira ya da orkide kokusu sekreterin mantıklı bir soru sormayı kesmesini sağlayamazdı.

Syme kendini görebiliyor olsaydı, ilk defa başka hiç kimse gibi değil de kendisi gibi göründüğünü fark ederdi. Zira sekreter başlangıçtaki şekilsiz ışığı seven filozofu simgeliyorsa, Syme da her zaman ışığı özel şekillerde göstermenin, onu güneşe ve yıldızlara paylaştırmanın peşinde koşan türde bir şairdi. Filozof bazen sonsuz olanı sevebilirdi, şair her zaman sonlu olanı severdi. Onun için büyük an ışığın yaratılışı değildir, güneş ve ayın yaratılışıdır.

Birlikte geniş merdivenlerden inerlerken, birden karşılarına bir

avcı gibi bahar yeşilleri giyinmiş ve giysisindeki desen yeşil bir ağaç kördüğümü olan Ratcliffe çıktı. Çünkü o, dünyanın ve yeşil şeylerin yaratıldığı şu üçüncü günü simgeliyordu ve düşmanca olmayan sinizmiyle köşeli, hassas yüzü bunun için yeterince uygun görünüyordu.

Bir başka geniş ve alçak giriş onları, meşaleler ve şenlik ateşleriyle dolu, kırılan ışıklarında muazzam bir insan karnavalının rengârenk giysiler içinde dans ettiği, büyük, modası geçmiş bir İngiliz bahçesine çıkardı. Syme'a, Tabiattaki her şeklin çılgın bir kostümde taklit edilmiş olduğunu görüyormuş gibi geldi. Koskocaman kanatlarıyla bir yel değirmeni kılığına girmiş bir adam vardı, bir adam fil kılığındaydı, bir adam balon kılığındaydı; son ikisi birlikte evlere şenlik maceralarının izini sürüyor gibi görünüyordu. Hatta Syme, acayip bir korku duyarak, gagası kendisinin iki katı büyüklüğünde devasa bir guguk kuşu gibi giyinmiş bir dansçı da gördü. Zooloji bahçelerindeki uzun yol boyunca koştururken canlı bir şüphe gibi hayallerine yapışan o acayip kuş. Bununla birlikte binlerce böyle başka nesne daha vardı. Dans eden bir lamba direği, dans eden bir elma ağacı, dans eden bir gemi. İnsan, çılgın bir müzisyenin ehlileştirilemez ezgisinin, açık arazinin ve sokağın bütün sıradan nesnelerini sonsuz bir dansa kışkırttığını düşünebilirdi. Ve çok çok sonraları, Syme orta yaşlı ve emekliyken, o belirli nesnelerin (bir lamba direği, bir elma ağacı, bir değirmen) hiçbirine, o maskeli balo cümbüşündeki avare sefa düşkünlerinden biri olduğunu düşünmeden bakamıyordu.

Bu çimenliğin bir tarafında, dansçılarının canlılık kattığı, böylesi eski moda bahçelerdeki teraslara benzer bir tür yeşil set vardı.

Set boyunca bir hilal şeklinde dizilmiş yedi büyük sandalye duruyordu, yedi günün tahtları. Gogol ve Doktor Bull çoktan yerlerini almışlardı, profesör tam o sırada kendisininkine yerleşiyordu. Gogol'ün veya Salı'nın sadeliği, suların bölünmesi üzerine tasarlanmış bir elbiseyle pek güzel simgelenmişti, alnından çıkıp ayaklarına bir yağmur sicimi gibi inen, gri ve gümüş bir elbise. Günü, kuşların ve balıkların, yani daha basit yaşam türlerinin yaratıldığı gün olan profesörün, üzerine patlak gözlü balıkların ve frapan tropik kuşların gelişigüzel yayıldığı, mat mordan bir elbisesi vardı,

ondaki akıl sır ermez hayal gücüyle şüphenin birleşimi. Doktor Bull, Yaratılışın son günü, kırmızı ve altın rengi teşrifatçı hayvanlarla kaplı bir ceket giymişti ve sorgucunda bir adam şaha kalkmıştı. Sandalyesinde geniş bir gülümsemeyle geriye yaslanmıştı, özündeki iyimserin bir resmi.

Gezginler tek tek sete çıktılar ve tuhaf koltuklarına oturdular. Her biri otururken karnavaldan, kalabalıkların kralları karşılarken çıkardığına benzer bir coşku uğultusu yükseldi. Kadehler tokuşturuldu, meşaleler sallandı ve tüylü şapkalar havaya fırlatıldı. Bu tahtların kendileri için ayrıldığı adamlar olağanüstü bir itibarla yüceltilmişlerdi. Ama en ortadaki sandalye boştu.

Syme onu sol tarafındaydı, sekreter de sağında. Sekreter, boş tahtın üzerinden Syme'a baktı ve dudaklarını bastırarak dedi ki:

"Henüz bir tarlada ölmediğini bilmiyoruz."

Syme sözleri neredeyse duymuştu ki, insan yüzleri denizinin üzerinde, önünde korkutucu ve güzel bir değişim gördü, sanki kafasının arkasında cennet açılmıştı. Ama Pazar sadece sessizce ön taraf boyunca bir gölge gibi geçti ve en ortadaki yere oturdu. Sade bir şekilde, kusursuz, korkunç bir beyazlıkla donanmıştı ve saçı alnının üzerinde gri bir alev gibiydi.

Uzun bir zaman boyunca (saatler gibi görünmüştü) insanoğlunun o muazzam maskeli balosu dur durak bilmeyen ve kabına sığmayan müzikle önlerinde salındı, tepindi. Dans eden her çiftte ayrı bir romantizm var gibi görünüyordu. Bir posta kutusuyla dans eden bir peri olabilirdi veya ayla dans eden bir köylü kızı. Ama her durumda, bir şekilde, Alice Harikalar Diyarında kadar saçma da olsa, yine de bir aşk hikâyesi kadar ciddi ve sevecendi. Ne var ki yoğun kalabalık en sonunda seyrelmeye başladı. Çiftler bahçedeki yürüyüş yollarına doğru süzüldüler veya binanın, balık ızgaralarına benzeyen kocaman çanaklarda tüten sıcak ve güzel kokulu eski usul ale bira ya da şarabın durduğu ucuna doğru kaymaya başladılar. Bütün bunların üzerinde, evin çatısındaki bir tür siyah çatmada, araziyi millerce aydınlatan dev gibi bir şenlik ateşi demirden sepeti içinde gürlüyordu. Uçsuz bucaksız gri veya kahverengi ormanların tepesine bir şömine ışığının sıcacık etkisini yayıyordu ve yukarıdaki gecenin boşluğunu bile sıcaklıkla dolduruyor gibiydi.

Ancak bir süre sonra bunun bile hafiflemesine göz yumuldu, belli belirsiz görünen gruplar kaynayan büyük kazanların etrafında daha sıklıkla toplanıyor ya da gülüşüp gevezelik ederek tarihi evin iç bölümlerine geçiyorlardı. Çok geçmeden bahçede sadece on tane kadar aylak kaldı, daha sonra da sadece dört. Nihayet yolunu kaybetmiş son cümbüşçü de arkadaşlarına patırtılı bir şekilde seslenerek eve koştu. Ateş zayıfladı ve ağırkanlı, sağlam yıldızlar ortaya çıktı. Ve yedi yabancı adam, taştan koltuklarındaki yedi heykel gibi, yalnız başlarına kaldılar. Biri bile tek kelime etmemişti.

Bunun için de hiç aceleleri yokmuş gibi görünüyordu, bilakis sessizliğin içinde böceklerin vızıltısına ve bir kuşun uzaktan gelen şarkısına kulak veriyorlardı. Sonra Pazar konuştu ama öyle dalgınca ki, bir sohbete başlamaktan çok onu devam ettiriyor denebilirdi.

"Bilahare yiyip içeceğiz," dedi. "Birazcık birarada kalalım, birbirini çok hüzünlü bir şekilde sevmiş ve çok uzun süre mücadele etmiş olan bizler. Tek hatırladığım kahramanca savaşların asırları gibi geliyor, siz onlarda daima kahramandınız; destan üstüne destan, hamaset üzerine hamaset ve siz hep silah arkadaşıydınız. Gerek yalnızca kısa süre önce (zira zaman bir hiçtir), gerekse dünyanın başlangıcında sizleri dışarıya savaşa gönderdim. Ben karanlıkta, hiçbir yaratılmış varlığın olmadığı yerde oturdum ve sizin için sadece yiğitlik ve alışılmadık bir erdem buyuran bir sestim. Karanlıktaki sesi duydunuz ve onu bir daha duymadınız. Göklerdeki güneş onu inkâr etti, yeryüzü ve gökyüzü onu inkâr etti, bütün insan irfanı onu inkâr etti. Ve sizlerle gün ışığında karşılaştığımda ben onu inkâr ettim."

Syme oturduğu yerde ilgiyle kıpırdadı ama bunun dışında sessizlik vardı ve akıl ermez olan devam etti.

"Ama sizler insandınız. Bütün evrenin onu sizden koparıp almak için bir işkence makinesine dönüşmesine rağmen gizli onurunuzu unutmadınız. Cehenneme ne kadar yaklaştığınızı biliyorum. Senin, Perşembe, Kral Şeytanla nasıl kılıç çarpıştırdığını biliyorum ve senin, Çarşamba, hiç umudun olmadığı o vakitte nasıl beni adımı seslendiğini biliyorum."

Yıldız ışıklarıyla aydınlanmış bahçede tam bir sessizlik oldu ve sonra bastırılması zor, kara kaşlı sekreter sandalyesinde Pazar'a

doğru döndü ve ters bir sesle dedi ki:

"Sen kim ve nesin?"

"Ben Şabat'ım," dedi diğeri kıpırdamadan. "Ben Tanrı'nın huzuruyum."

Sekreter fırladı ve pahalı cüppesini sıkarak durdu.

"Ne demek istediğini anlıyorum," diye haykırdı "ve tam da bu yüzden seni affedemiyorum. Senin kanaatkârlık, iyimserlik, her ne ad veriyorlarsa, en aşırı uzlaşmacılık olduğunu anlıyorum. Eh, ben uzlaşmıyorum. Sen karanlıktaki adamsan neden aynı zamanda Pazar'sın, güneş ışığına bir hakaret olan adam? En başından beri bizim babamız ve dostumuzsan neden aynı zamanda en büyük düşmanımızdın da? Gözyaşı döktük, dehşet içinde kaçtık ve sen Tanrı'nın huzurusun, öyle mi! Ah, Tanrı'yı öfkesinden ötürü bağışlayabilirim, her ne kadar ulusları yok etmiş olsa da ama huzurundan ötürü bağışlayamam."

Pazar tek kelime bile cevap vermedi ama çok çok yavaşça hareket ederek taştan yüzünü bir soru soruyormuş gibi Syme'a çevirdi.

"Hayır," dedi Syme, "ben o kadar kızgın hissetmiyorum. Sana minnettarım, sadece buradaki şarap ve misafirperverlik için değil, bol miktarda kıyak koşturmaca ve beleş kavga için de. Ama bilmek isterim. Ruhum ve kalbim burada, bu eski bahçe kadar mutlu ve huzurlu ama mantığım hâlâ çığlık atıyor. Bilmek isterim."

Pazar, berrak sesi şöyle diyen Ratcliffe'e baktı:

"Her iki tarafta da yer almış ve kendi kendinle savaşmış olman çok *saçma* görünüyor."

Bull dedi ki:

"Hiçbir şey anlamıyorum ama mutluyum. Aslında uyuyacağım."

"Ben mutlu değilim," dedi başı ellerinin arasındaki profesör, "çünkü anlamıyorum. Yolumun cehennemin biraz fazla yakınına sapmasına izin verdin."

Ve sonra Gogol, bir çocuğun mutlak sadeliğiyle şöyle dedi:

"Neden bu kadar çok incitildiğimi bilmek isterdim."

Pazar hâlâ hiçbir şey söylemiyor, sadece azametli çenesini eline dayamış halde oturuyor ve uzaklara bakıyordu. Sonra nihayet dedi ki:

"Şikâyetlerinizi sırayla dinledim. Ve şimdi, sanırım, şikâyet etmek için başka biri geliyor ve onu da dinleyeceğiz."

Büyük meşaledeki sönmek üzere olan ateş, yanan altından bir ışık demeti gibi loş çimenliğin üstüne son bir uzun parıltı yaydı. Bu ateşten şeridin karşısında, siyah kıyafetli bir şeklin yaklaşan ayaklarının halis siyahlığının silueti belirdi. Evin hizmetkârlarının taktığına benzer dizlikleri olan, kaliteli, üstüne oturan bir kıyafet giymiş gibiydi, sadece mavi değil de mutlak bir kapkaralıktaydı. Tıpkı hizmetkârlar gibi yan tarafında bir tür kılıç vardı. Syme ancak, yedilinin oluşturduğu hilâlin epey yakınına gelip de onlara bakmak için yüzünü yukarı savurduğunda, yıldırım gibi çarpan bir açıklıkla, bu yüzün gür kırmızı saçları ve küstah gülümsemesiyle eski dostu Gregory'nin geniş, neredeyse maymunumsu yüzü olduğunu fark etti.

"Gregory!" diye soludu, oturduğu yerden yarı yarıya doğrularak. "Eh, işte bu gerçek anarşist!"

"Evet," dedi Gregory, kendisini zorlukla ve tehlikeli bir biçimde tutarak, "ben gerçek anarşistim."

"Ve sonra gün geldi," diye mırıldandı gerçekten de uykuya dalmış gibi gözüken Bull, "Tanrı'nın oğulları Rabbin huzuruna çıktılar ve Şeytan da onlarla birlikte geldi."

"Haklısınız," dedi Gregory ve etrafına bakındı. "Ben bir yok ediciyim. Yapabilirsem dünyayı yok ederim."

Toprağın çok çok altındaki bir hazinliğin hissi Syme'da depreşti ve kesik kesik, bir anlam dizisi olmadan konuştu.

"Ah, olabilecek en mutsuz adam," diye haykırdı, "mutlu olmaya çalış!" Senin de kız kardeşin gibi kızıl saçın var."

"Kızıl saçım, kızıl alevler gibi, dünyayı ateşe verecek," dedi Gregory. "Her şeyden, sıradan adamın herhangi bir şeyden nefret edebileceğinden daha fazla nefret ettiğimi düşünürdüm. Ama hiçbir şeyden senden nefret ettiğim kadar nefret etmediğimi keşfettim!"

"Ben senden hiç nefret etmedim," dedi Syme son derece üzgün bir sesle.

Bunun üzerine o anlaşılamaz varlık son kez gökgürültüsü gibi gümbürdedi.

"Sen!" diye bağırdı. "Sen hiç nefret etmedin, çünkü sen hiç yaşamadın. Sizin hepinizin ne olduğunuzu biliyorum, baştakinden sondakine kadar! Siz, gücü elinde tutan insanlarsınız! Siz polissiniz! Maviler ve düğmeler içindeki şişman, gülümseyen, koca adamlar! Siz Kanunsunuz ve asla çiğnenmediniz. Ama yaşayan tek bir canlı var mıdır ki, sizi çiğnemek için yanıp tutuşmasın, sırf hiç çiğnenmemiş olduğunuz için? İsyandaki bizler elbette Hükümetin şu suçu veya bu suçu hakkında her türlü zırvayı konuşuyoruz. Tamamen ahmaklık! Hükümetin tek suçu hüküm sürüyor olmasıdır. Yüce gücün affedilemez günahı yüce olmasıdır. Size zalim olduğunuz için beddua etmiyorum. Size nazik olduğunuz için beddua etmiyorum, ki yapabilirdim. Size kendinizi güvencede tuttuğunuz için beddua ediyorum! Taştan sandalyelerinizde oturuyorsunuz ve onlardan aşağıya hiç inmiyorsunuz. Siz cennetin yedi meleğisiniz ve hiçbir derdiniz yok. Ah, sizin her şeyinizi affedebilirim, insanoğlunu yöneten sizleri, yeter ki bir kere olsun bir saatliğine gerçek bir ıstıraba katlandığınızı hissedeyim, tıpkı benim..."

Syme, baştan ayağa titreyerek ayağa fırladı.

"Şimdi her şeyi anlıyorum," diye haykırdı, "olan biten her şeyi. Yeryüzündeki her bir varlık neden diğer her bir varlığa karşı savaşır? Neden dünyadaki her bir ufacık varlık dünyanın kendisine karşı mücadele eder? Bir sinek neden bütün kâinatla mücadele etmek zorundadır? Bir karahindiba neden bütün kâinatla mücadele etmek zorundadır? Benim, dehşet verici Günler Konseyi'nde tek başıma olmamı gerektiren sebepten dolayı. Böylece kanuna uyan her bir varlık, bir anarşistin şanına ve bir başınalığına sahip olabilir. Böylece düzen için dövüşen her bir adam, bir dinamitçi kadar cesur ve faydalı olabilir. Böylece şeytanın asıl yalanı, o kâfirin yüzüne vurulabilir. Böylece, gözyaşları ve işkence sayesinde bu adama şunu söyleme hakkını kazanabiliriz: 'Yalan söylüyorsun!' Bu ithamcıya, 'Biz de acı çektik' deme hakkını elde etmenin karşılığında hiçbir ıstırap çok büyük olamaz."

"Hiç çiğnenmediğimiz doğru değil. İşkence çarkında çiğnendik. Bu tahtlardan aşağıya hiç inmediğimiz doğru değil. Cehenneme indik. Bu adamın hepimizi mutlulukla suçlamak için küstahça girdiği o anda bile unutulmaz bedbahtlıklardan yakınıyorduk. İftirayı

reddediyorum, biz mutlu değildik. Kanunun, onun itham ettiği muhteşem muhafızlarının her birinin adına cevap verebilirim. En azından..."

Bakışlarını, tuhaf bir gülümseme takınmış olan Pazar'ın muhteşem yüzünü görebilmek için çevirdi.

"Sen," diye haykırdı ürkütücü bir sesle, "sen hiç acı çektin mi?"

O gözlerini dikmiş bakarken muhteşem yüz korkunç bir büyüklüğe erişti, Memnon'un devasa maskesinden daha kocaman bir hal alarak Syme'ın çocuk gibi çığlık atmasına sebep oldu. Yüz, gitgide büyüyerek bütün gökyüzünü doldurdu, sonra her şey karardı. Sadece karanlıkta, karanlık beynini tamamen yerle bir etmeden önce, uzaktan gelen bir sesin bir yerlerde duymuş olduğu beylik bir metni söylediğini duyar gibi oldu, "Benim içtiğim kadehten içebilir misin?"[21]

* * * * * * *

Kitaplardaki insanlar bir rüyadan uyandıklarında, genellikle kendilerini uyuyakalmış oldukları bir yerlerde bulurlar. Bir sandalyede esnerler veya berelenmiş eklemleriyle bir çayırda doğrulurlar. Başından geçen işlerde dünyevi anlamda gerçekten de düşsel bir şeyler varsa, Syme'ın yaşadığı tecrübe psikolojik açıdan çok daha tuhaftı. Çünkü sonrasında, Pazar'ın gözlerinin önünde bayıldığını daima hatırlasa da onun önüne gelmiş olduğunu hiçbir şekilde hatırlamıyordu. Tek hatırladığı, dar bir kır yolu boyunca keyifli ve konuşkan bir refakatçiyle birlikte yürümekte olduğu ve yürümeye devam ettiğinin yavaş yavaş, doğallıkla farkına vardığıydı. O refakatçi kısa süre önceki dramasının bir parçasıydı, kızıl saçlı şair Gregory'ydi. Eski dostlar gibi yürüyorlardı ve incir çekirdeğini doldurmayacak bir konu hakkındaki bir sohbetin ortasındaydılar. Ama Syme'ın tek hissedebildiği vücudunda gayritabii bir kaldırma gücü ve zihninde, söylediği veya yaptığı her şeyden üstün olan bir kristal saflığıydı. Geri kalan her şeyi fasa fiso ama sevimli bir fasa fiso haline getiren bazı imkânsız iyi haberlere sahip olduğunu hissediyordu.

Şafak, aynı anda hem berrak, hem de mahcup olan renklerle her şeyin üzerine söküyordu, sanki tabiat sarıyla bir ilk teşebbüse

21 İncil, Mark 10:38

girişmiş, sonra da gül rengiyle bir ilk teşebbüs yapmış gibi. Öylesine temiz ve tatlı bir meltem esiyordu ki, insan gökyüzünden estiğine inanamazdı, daha ziyade gökyüzündeki bir delikten esiyor olmalıydı. Syme, çepeçevre yolun her iki tarafında Saffron Park'ın düzensiz binalarının yükselmeye başladığını görünce tam bir şaşkınlık hissetti. Londra'nın bu kadar yakınına kadar yürüdüğünü hiç fark etmemişti. İçgüdüsel olarak üzerinde kuşların sektiği ve şarkı söylediği boş bir yol boyunca ilerledi ve kendisini çitli bir bahçenin dışında buldu. Orada Gregory'nin kız kardeşinin, o altın-kızıl saçlı kızın, bir genç kızın bilinçaltından gelen ciddiyetiyle kahvaltıdan önce leylak kestiğini gördü.

pazartesi
salı
çarşamba
bay perşembe
cuma
cumartesi
pazar

G. K. Chesterton

çeviri: Feyza Göçer

"Gilbert K. Chesterton gibi iyiliksever ve kibar bir insanın, aynı zamanda olayların dehşetini de duyumsayan anlaşılmaz biri olduğunu iddia etmek şaşırtıcı olabilir; ama yapıtları, kendi istemi dışında da olsa, bunu doğrular niteliktedir... Yazın sanatı mutluluk biçimlerinden biridir; belki de hiçbir yazar bana Chesterton'ın yaşattığı kadar mutlu saatler yaşatmamıştır. İlahi Komedya'ya esin kaynağı olan teolojiyi nasıl paylaşmıyorsam, Chesterton'ın teolojisini de paylaşmıyorum; ama öte yandan bu teolojilerin o eserlerin yaratılmasının koşulu olduğunu da biliyorum."

Jorge Luis Borges

1147000 40362